

Her Gün Hüzün

SOL AYAĞIM 2

nemesis
K İ T A P

CHRISTY BROWN

HER GÜN HÜZÜN
SOL AYAĞIM 2

Kitabın Orjinal Adı: Down All The Days

Nemesis Kitap Roman

Yayın No: 16

Her Gün Hüzün / Sol Ayağım 2

Yazan: Christy Brown

Çeviren: Gamze Tokgöz

Yayın Yönetmeni: Özgür Güvenç

Editör: Anıl Eke

Düzeltili: Atalay Eroğlu

Kapak Uygulama: Yasemin Can

ISBN: 978-605-5913-38-0

© Christy Brown 1971

AnatoliaLit Ajans Aracılığıyla.

© Nemesis Kitap

Nemesis Kitap Çakıлтаşı'nın bir alt markasıdır.

Sertifika No: 10547

1. Baskı: Haziran 2010

Yayımlayan:

NEMESİS KİTAP

Gürsel Malı. Alaybey Sk. No:10/1 Kağıthane / İstanbul

Tel: 0212 222 10 66 - Faks: 0212 222 46 16

info@nemesiskitap.com - www.nemesiskitap.com

Christy Brown

HER GÜN HÜZÜN
SOL AYAĞIM 2

Christy Brown 1932 yılında doğdu. Dublinli bir duvar örme ustasının yirmi iki çocuğundan biriydi. Beyin felci kurbanıydı, konuşmasını ve sol ayağı dışında hareketlerini kontrol edemiyordu. Bu onun resim yapmasını ve “Sol Ayağım” adlı otobiyografisini yazmasını mümkün kıldı. Brown’ın bunun ardından yazdığı ikinci otobiyografik romanı olan “Her Gün Hüzün” de çok başarılı oldu.

Diğer romanları “A Promising Career”, “A Shadow on Summer” ve “Wild Grow The Lilies” adlarını taşımaktadır. Yazarın ayrıca “Collected Poems” adıyla bir de şiir kitabı bulunmaktadır.

Christy Brown 1981 yılında ölmüştür.

*Bu kitabı bitirmem için
beni kibarca kamçıllayan Beth için...*

BİRİNCİ BÖLÜM

Tüm bu gürültü patırtının ne olduğunu merak eden bir grup heyecanlı çocuğun yanında, tekerlekli sandalyesinin kenarında oturuyordu. Hepsi, paralarını ödedikleri bez çadırın ve üzerinde cicili bicili harflerle “Resim Galerisi” yazan afişin asılı olduğu kapının öte tarafında duran, üç alçak metal kutunun etrafında toplanmışlardı. Daha önce hiç karnavala gelmediği için heyecanlıydı. Gürültü, toz, müzikhollerin gösterişli ezgilerini çalan laternalar; üstü başı yırtık pırtık müzisyenlerin kollarına bacaklarına tırmanan, öfkeyle bağırان, kahkahalarla izleyiciye fıstık ve muz kabukları atan kırmızı kurdeleli maymunlar; Sırra Kadem Basan Kadın ve Falcı Madam Makura ve Dünyanın En Küçük Adamı’nın parlak renkli çadırı; ışıklar saçarak çember oluşturan fişekler ve dönen zincirli salıncaklar; atış poligonu ve piyango çadırları ve çarpışan otoların tepesinde nahoş çığlıklar atıp gürültüler çıkaran neşeli genç kızların rüzgârda uçuşan çan etekli elbiseleri, erkek çocukların ve genç adamların gülüşmeleri, göz kırpmaları, açık saçık el hareketleri. Tüm bunlarla kendinden geçmiş halde öylece oturmuştu. Erkek kardeşlerinin hepsi “Yol verin!” ve “Geçmemize izin verin bayım!” diye bağırarak onu kalabalığın içinde sürüklediler ve diğer çadırlardan epey uzakta, yerel kilise binası için para toplanmasına yardımcı olmak için düzenlenen karnavalın kurulduğu alanın neredeyse sınırında bulunan şu “Resim Galerisi”ni buldular. Kapıda duran pasaklı adam ona pis pis sırttı ve neredeyse muzip bir işaret yapacaktı ancak oğlanların sert görünüşlü ve bazılarının yaşına göre çok uzun boylu olduğunu fark edince hafiften gülümsedi. Kardeşleri onu çadırın loşluğuna doğru ittiler ve artık orada, unutulmuş bir şekilde oturuyordu çünkü oğlanlar heyecanla, tuhaf parlak yeşil bir ışık saçan, makine gibi görünen acayip kutuların etrafına akın ettiler. Makinelerin yanlarında, çocukların tepedeki açıklığa bakarken yavaşça çevirdiği kollar vardı. Oğlanlardan bazıları çok sessizdi, dalmışlardı, seyrederken kendilerinden geçmişlerdi; diğerleri ıslık çalıyorlar, kahkaha atıyorlar ve “Şuna bakar mısın?” ve “Şu karavandaki bebeklere bakın!” gibi müstehcen haykırışlarla, biraderlerinin kalçalarına ve

sırtlarına vuruyorlardı. Bir süre sonra büyük kardeşi geri döndü, elinin eklemleriyle gözlerini ovuşturdu ve gözlerini indirip ona düşünceli baktı; daha sonra ona pis pis sırttı ve tekerlekli sandalyesindeki kardeşini makinelerden birine doğru itti.

“Tanrım, hayır!” diye haykırdı, en büyük kardeşi Jem; Tony’nin edepsiz niyetini hissedince panikle o tarafa koşturdu, güven veren şişman yüzü gerçek bir korku sergiliyordu. “Kötürüm birine pis resimler gösteremezsin!”

Diğerlerinin hepsi güldü; Tony, Jem’i iterek yere serdi, sonra da sakat kardeşini omzuna kaldırdı. Oturduğu geniş omuz çıkıntısından “resim kutusu”nu net bir şekilde görebiliyordu ve gördüğü şey karşısında şaşırıldı. Tony yan taraftaki kolu çevirip kontrolü ele geçirince, tamamen kusursuzca tanımlanmış ve resmedilmiş, minyatürleştirilmiş küçük bir dünya, kırpışıp belirsizleşmeye başladı ve nihayet kutunun, oldukça naçizane ve beklenmedik bir biçimde gizlenmiş, dört tarafı paslı metallerle çevrilmiş sihirli Pandora kutusunun, ışıklı dibine bağlanmış küçük dikdörtgen ekranı üzerindeki odakta asılı kaldı. Çocuk büyülenmişti; her şey bilinç ve algısının sınırlarından koptu ve önünde açılan harikulade, peri masalı, küçük evrensel dünyayı seyrederken, içinde kayboldu. Sanki cumartesi öğleden sonrasında yerel sinemada olmak gibi bir şeydi –halk arasında “Kameriye” olarak bilinirdi ve ne bir çiçek, ne bir çalı, ne de bir bitki bulunduğu için yerel mizahın bir örneğiydi. Sadece burası daha iyiydi, daha çekiciydi çünkü ekran küçüktü ve her şey çok sessizdi ve izleyicinin kaba saba gürültüsünden çok uzaktı. Öyle ki, o tek başına bir izleyiciydi; hayatın içine sıçrayan, aklını aşağılara sürükleyen ve tıpkı bir mıknatıs gibi üzerine çeken, küçük parlak ekrandaki küçük açık seçik performansın yegâne seyircisi.

Bir kadın yatağa girmeye hazırlanıyordu; başka bir deyişle, üzerindikileri teker teker çıkarıyordu; yavaş yavaş, oldukça zarif bir biçimde, minicik giysilerinin her parçasını, görüntü dışına atmadan önce, parmaklarının ucuyla incelikle tutuyordu; çocuk yabancı ülkelerde insanların bu şekilde yatağa girdiğini hayal etti. Sanki komik bir şeyler düşünüyormuş ya da özel bir şakanın keyfini çıkarıyormuş gibi sürekli gülümseyen ve kendi kendine yapmacık bir biçimde sırıtan kadın balıketliydi, kafası kıyak gibi görünüyordu. Hareketleri tıpkı bir balerin gibi düşsel, telaşsız ve melodikti; her mimiğiyle adeta süzülüyor, sallandıkça dalgalanıyor ve hafif gerçekdışı, mahcup bir yorgunlukla kendini soyarken, siyah ipeksi giysilerini inci gibi bedeninden çıkarırken, neredeyse odadan dışarı taşıyordu. Daha sonra görüntü sallanıp, bulanıklaşıp, odaktan çıkarak çocuğun canını sıktı.

Vücudunun geri kalanından daha büyük kafasıyla ve Picasso tarzı gerçeğin çarpıtılmasıyla kadın, bir çizgi roman karakteri gibi göründü. Bu onu eğlendirebilirdi ancak şu anda kadını gerçekte olduğu gibi görmek istiyordu çünkü kafasında ya da kafasının en uzak köşesinde tuhaf bir şeyler oluyordu; belirli bir anı yukarı, düşüncelerinin üzerine çıkıyordu ancak daha kavrayamadan, tanımlayamadan, çoğu zaman bu tür şeylerin saklı kaldığı yeraltı mağarasına fırladı gitti. Onu hâlâ omuzlarında rahatlıkla taşıyan Tony, kontrol kolunu sabitlemeye yetecek bir süre için biraderleriyle şakalaşmayı kesti ve görüntü, çocuğun arzulu bir şekilde seyretmesine, her şeyi net ve müdahale olmadan görmesine olanak sağlayan eski derinliğine ve simetrisine geri döndü.

Kadın bir yana doğru dönmüş, ayakta duruyordu; şu anda sadece siyah iç çamaşırının içindeydi ve göğüsleri gururlu bir biçimde öne doğru fırlamıştı. Çocuk terlemeye başladı. Yine o cezbeden, eziyet eden anı aklına geldi; daha önce ne zaman ve nerede ve neden böyle hissetmişti? Kadın üzerindeki ipeksi çamaşırı yukarı kaldırmaya başladı, başının üzerinde tuttu; çocuk, kadının belkemiğinin kökünde, kıvrımlı butlarının üzerindeki çukuru gördü... Ve hatırladı.

Altı kardeşiyle, arka odanın köşesinde yere yayılmış hasır döşekte uyuyorlardı; annesi bu döşeğe, çocuğun gülmesine neden olan “Paliass” adını vermişti. Kulağa, dost canlısı bir eşek gibi geliyordu. Her zaman olduğu gibi, iki sıcak bedenin arasına rahatça sokularak, en konforlu pozisyonu almayı garantilemişti ve burun deliklerinde o çürümüş kokuyu alana kadar yeterince rahattı. Birisi gaz çıkarmıştı ve o, suçlunun kim olduğunu biliyordu; bu nedenle Pete’in sırtından bir et parçasını yakaladı ve Pete homurdanıp ve lanet okuyup, uykusunda dönüp kıvranana kadar, ayağının başparmağı ve ikinci parmağı arasında tüm gücüyle sıkıştırdı. Anne, Pete’in bu kadar çok gaz çıkarmasının nedeninin “gaz sancısı” olduğunu ve ona sinameki otu ve “gaz sökücü ilaç” verdiğini söylerdi. Cumartesi gecesi her zaman için sinameki otu gecesi; bu otun, çocuğun asla yerini tam olarak belirleyemediği ya da açık bir şekilde anlayamadığı ancak karın bölgesinde bir yerlerde olduğunu ve tuvalette harekete geçmezlerse acılara neden olduğunu bildiği bağırsaklara çok iyi gelmesi gerekiyordu. Bu yüzden, kendi kafasında bağırsaklarla tuvalet arasında bir şekilde bir bağlantı vardı ve günün birinde altındaki tuvaletin derinliklerine bakıp, aldığı sinameki otu yapraklarının zorlamasıyla birbirine karışmış bağırsaklarının kendisinden söküldüğünü görmekten sürekli korkuyordu. Gaz çıkarma alışkanlığının

karşılığında Pete’e, insanlar tarafından, aynı zamanda korkak anlamında kullanıldığı için Pete’in öfkesine neden olan, “Windy^[1]” lakabı takılmıştı; ancak kardeşi, genellikle ağzı yerine ikna edici yumruklarıyla konuştuğu için, asla böyle adlandırılmazdı.

Cumartesi gecesi aynı zamanda, en büyük kardeşi Jem’in, elinde buharı tüten siyah bir birayla geldiği gündü. Jem yeni yeni içmeye başlamıştı, henüz acemiydi ancak öğrenmeye hevesliydi ve bu işi ikinci bir meslek haline getirmiş babaları kadar alışkın değildi. Babaları on iki yaşından beri, biranın yarım litresinin bir buçuk peni, üç yarım pens olduğu zamanlardan beri içiyordu; bu nedenle genellikle kuryelikten kazandığı bir şilinin “boyunduruğundaydı”. Babaları, damarlarında kan yerine alkol dolaştığını söylerdi; bu çok tuhaftı, viski ve biranın babasının damarlarında tıpkı kızıl sıcak lav gibi köpürdüğünü ve tısladığını hayal edebiliyordu ve onun bazen çok vahşi görünmesinin ve davranmasının, gözlerinin bir bitki sapının ucundaymış gibi pörtlemesinin ve kayıp bakışlarının nedeninin bu olduğunu düşünüyordu. Ancak Jem henüz on sekizinde bile değildi ve babasına yakalanmanın ölümcül korkusuyla, arkadaşlarıyla gizlice içerdi. Böyle olunca her cumartesi gecesi, çoraplı ayaklarıyla, merdivenleri sallana sendeleye çıkar, babasının ön taraftaki yatak odasında, yanındaki sandalyede siyah ağır kemerin durduğu yatağında, belki onu dinlediğini hatırlayana kadar, muhtemelen kendi kendine bir şarkı mırıldanmaya başlardı. O cumartesi gecesi de istisna değildi. Jem geldi ve bir eliyle botlarını tutup diğer eliyle tırazı yoklayarak karanlık merdivenlerden çıktı, yorgunluktan ve aşırı biradan ağır ağır soluk alıyordu; sürekli hıçkırıyor, kendi kendine af diliyor, kendini fısıltıyla yatıştırarak monologunu sürdürüyordu:

“Sarhoş değilim baba, Tanrı kadar gerçek bu, sarhoş değilim, böyle bir şey yapmam, sadece birkaç şişe, o kadar, sarhoş değilim baba, Tanrı kadar gerçek...”

Jem becermişti; midesi kalkıp onu titretmeden önce arka odaya gitmeyi ve o siyah biralı safrayı pencereden dışarı boşaltmayı tam zamanında becerdi –sinsi sinsi dolanan erkek kedinin şehvetli ruhunu ıslatarak. Kedi öfkeli bir şekilde ciyaklayarak ve acı acı bağırarak kaçtı. Jem odaya dönüp tökezledi ve iyi ütülenmiş takımının içinde “sabahleyin söz vermek”le ilgili bir şeyler mırıldanarak ve geveleyerek, ağzının ve burnunun üzerine düştü ve kısa zamanda horlamaya başladı.

Odada, köşenin en dibine itilmiş, üç büyük kız kardeşin yattığı iyi bir yatak vardı. İki uyuyordu; sabah “mesaj almak” için kiliseye

gideceklerinden ve anneleri Tanrı karşısına çıkarken temiz ve derli toplu ve düzenli görünmek konusunda kuralcı olduğundan, kilitli kapının arkasındaki kilerde yıkanmışlar, saçlarını örmüşler ve dişlerini temizleyip, el ve ayak tırnaklarının arasındaki pislikleri çıkarmışlardı. Yaşı yirmi civarında olan en büyükleri Lil, diğerlerinin söylediğine göre, “istikrarlı” gidiyordu ve henüz gelmemişti. Geç saatlere kadar dışarıda kaldığı için sık sık kemerle dövülmesine karşın, çok nadir erken gelirdi ve dışarı çıkmadığı gecelerde bile, babası yatağa gelmesi ve daha fazla ışık harcamaması için ona bağırana kadar aşağıdaki mutfakta oturup saatler boyunca aşk romanlarını ve romantik dergilerini okurdu. Babası bir gece önce, annelerinin açık saçık olduğu için evlerine uğursuzluk getireceğini söylediği, *Rüzgâr Gibi Geçti* adındaki büyük, kalın bir kitabı okurken görmüştü onu. Kitaba bir göz atmayı düşünebilirdi ancak kimse onu böylesine büyük bir kitapla göremezdi ve kiliseye kabul edilmeye hazırlanmak adına sadece dinî öğretileri okuması gerekiyordu. Dinî öğretilerini çok sıkıcı buluyordu ancak annesi bunun kendisini kutsal hissettireceğini söylüyordu. Okudu, okudu fakat kendini asla kutsal hissetmedi. Fakat sonra, kendini kutsal hissetmenin ne olduğunu bilmediğini fark etti. Muhtemelen bu onun için havada süzülme ya da buna benzer bir şey anlamına geliyordu ve büyük bir gürültüyle yere düşeceğinden emin olduğu için bu ona hiç cazip gelmedi.

Çocuk asla kolayca uykuya dalamazdı. Diğerleri horul horul uyuyana kadar, dört tarafı sert ahşapla çevrili eski tekerlekli sandalyesinden görülecek fazla bir şey yoktu. Bu yüzden, karşıdaki evler, otobüsler, arabalar, sokakta oynayan ve koşan çocuklar dışında ön pencereden de görülecek fazla bir şey olmadığı için, gördüklerinden çok hissettiği birçok şeyi düşünerek, geceyi uyanık halde yatakta geçirirdi. Bazen gökyüzünde büyük bir kükreme olurdu ve yukarı bakar, oradan geçmekte olan bir uçağı görürdü ve uzakta koyu bir leke olup sonra da kaybolana kadar seyrederdi onu ve saatlerce bununla ilgili hayal kurardı; dünyanın tepesinde, içinde taşıdığı insanları ve havada bu şekilde nasıl durduğunu ve nereye gidiyor olabileceğini düşünürdü. Günün birinde bir uçağın içinde olmayı isterdi; pürüzsüz bulutların üzerinde, yemyeşil kara parçalarının önünde açıldığı ve yoğun bir şekilde mavi ve sonsuz gökyüzüne havalanmanın nasıl bir şey olduğunu düşleyebiliyordu. Bunu Tanrı’ya yakın uçmak gibi bir şey olarak hayal ederdi ve eğer gökyüzünde bulunan bir delik varsa, bu şekilde cennete girmek mümkün olabilirdi; tıpkı kapatılmamış bir pencereden ya da çatıdaki bir aralıktan içeri girmek gibi. Belki de insanların çoğu cennete bu yolla girmişlerdi –hırsızlar

gibi.

Bu gece uykusu gelmeyecekti; iki erkek kardeşinin arasında yatmış, uyumak için dua ediyordu ancak bir türlü uykusu gelmiyordu. Pencerenin üzerindeki yıpranmış dantel perdelerin arasından, kenarları aynı şekilde yıpranmış büyük yumuşak bir bulutun altından geçen, gümüş yarım bir taç biçiminde, su altındaki tuhaf biçimli bir balığı andıran ya da isli bir camın arkasından görünen bir şekle benzeyen bir bulutun altından giden, bulutlu resiflere ve gölcüklere girip çıkarak süzülen sedefimsi bir kuğu gibi olan ayı görebiliyordu. Ayı seyretmeyi seviyordu, soluk karakalem çizgilerini görebiliyordu; sanki birileri onun parlayan yüzeyine bir şeyler çizmeye başlamış, sonra da bu oyundan sıkılmış ve bırakmıştı. Çizgilerin desenini izleyebiliyor ve kendine ait resimler çıkarabiliyordu; ay ona, engin, koyu mavi bir denizde yüzen kocaman, yuvarlak, boş, beyaz bir süt köpüğünü ve yıldızlar da, o aynı bölgedeki daha küçük kabarcıkları hatırlatıyordu. Aya oldukça yakın, çok parlak kıızılca bir yıldız fark etti ve her zamanki gibi kaskatı kesilip terlemeye başladı; çünkü ikisinin birbirine çarpması ve korkunç çarpışmayla gökyüzünü ateşe vermeleri an meselesiymiş gibi görünüyordu. İzlemektense, hemen kafasını yatak örtüsünün içine gömdü ve gözlerini sımsıkı kapattı; orada her şey tamamen karanlık, yoğun ve dardı; sanki birisi ellerinin eklemleriyle gözlerini ovuşturuyor, onları üzerinden itekliyor, gözbebeklerine baskı yapıyor, onların acımasına neden oluyordu. Hava almak için dışarı çıkıp, yıldızın ayı güvenli bir şekilde geçmiş olması için dua etti.

Uyudu; derin, düşsüz bir uyku ve saatlerce ya da dakikalarca sonra uyandığında, zihni berrak, duru ve açıktı ancak düşünce ve anılardan arınmış olarak boştu; herhangi bir eşyası olmayan, iyice temizlenmiş boş bir oda gibi. Bu berrak boşluğun içinde, yumuşak ve karanlık bir şey dolaşıyordu; dışarıdaki gece gökyüzünün aydınlığı karşısında aklına hafifçe ancak berrak, kesin olarak belirlenmiş, iyice yer ederek düşmüş bir şey; pencerede bir şekil. Mükemmel silueti, havaya kaldırdığı kolları, arkasına düşmüş saçları, ay ışığının altındaki çıplak yumuşak omuzlarıyla kız orada duruyordu; uzun zamandır pencerede durmuş bakıyormuş gibi iç geçirdi, hareket etti. Siyah ipeksi kombinezonu, kafasından yukarı sıyırdığında hışırdadı ve köşenin girintisinde gölgelenmiş olan yatağın kenarına oturdu. Anlam veremediği şeyin kendisine çektiği gözlerini uzaklaştırmaktan aciz ancak kalbi ateşler içinde atarak, kızın alçak sesle şarkı mırıldanıp kollarını arkasına götürüşünü gördü. Tüm bedeni aniden alevlendi ve şakaklarındaki büyük uğultuyla, kızın

solgun göğüslerinin koyu saten kubbelerin içinde belirmediğini gördü. Kız biraz öne eğildi, sutyenini attı ve körpe göğüsleri parladı; dantel desenli perdeler kızın vücudunda salınıyordu, meme uçları kar üzerindeki karadutlar gibiydi. Bu, her şeyi tamamen sessizlik ve kendi doğasının karmaşası içinde izleyen çocuk için, güzellik ve mükemmellik ve dehşet anlamına geliyordu. Kız hâlâ hafifçe kendi kendine şarkı mırıldanıyordu ancak sessiz neşesinin içinde, çocuğun adeta derin bir acıya, bir hayvanın acısına benzeyen iniltisini yakaladı. Hızlıca çocuğun yattığı yerin yanına gelip diz çöktü, bir eliyle elbisesini üzerine tuttu ve diğeriyle çocuğun alnına dokundu; kötü bir rüya gördüğünü düşünerek onu yokladı. Çocuk ona bakmaya cesaret edemedi. Boğazında duran, tıpkı safra gibi yakan tükürüğü yutamıyordu; içinden, gitmesi ve onu yalnız bırakması için kızı şiddetle lanetledi. Ertesi gün ve ondan sonraki günler kız kardeşine bakamadı ya da onun gözlerindeki bilmece gibi sorgulamayla karşı karşıya gelemedi ve bunun nedenini bilmiyordu.

Ve sirk çadırının içindeki minyatür ekranda soyunan kadına bakınca, bunun gibi acı, coşku, suçluluk duygularını nerede ve ne zaman hissetmiş olduğunu hatırladı ve bu onun için yaktı. Dahası, algılaması zor bir haz, lezzetli, yasak bir heyecan kattı. Kadın, üzerindeki son ipek parçayı da çıkarıyordu; acının ve zevkin dalgası gözlerinin önünde yüzdü ve dans etti. Sonra çıplak kadın yavaş yavaş döndü... Ekran karardı, tamamen bomboştu. Ağabeyi kontrol kolunu bıraktı ve sert bir şekilde onu tekerlekli sandalyesine oturttu. Diğer oğlanlar nereye bakacaklarını bilemeden, elleri ceplerinde, ıslık çalarak, hiçbir şey görmemiş gibi görünmeye çalışarak öylece duruyorlardı. Ağabeyi tepesinde duruyordu; uzun boylu, azimli, güçlü bedeniyle ve dimdik... İşte o an ağabeyinden nefret etti; az önce onun utancına ve suçluluğuna tanıklık etmiş olan diğerlerinden, hayatında ilk kez bu duygular konusunda bilinçlenmesine neden oldukları için o çokbilmişlerden ve çok yetenekli aptallardan nefret etti ve kendini kirletilmiş, sersemleştirilmiş hissetti. Körü körüne ve öfkeyle saldırmak istedi; ihanete uğramış hissetti, ihanet bıçağının kendisine saplanışını hissetti. O anda içinde temiz kalan tek şey nefretiydi; içinde kalan en belirgin, en açık şey, kurşun rengi hayata doğru gürleyen, yükselen, alevlenen şiddetin saf akışıydı.

Mermerin mavi damarlı sütunları abartılı bir biçimde devasa kubbeye doğru uzandı. Güneş ışığının hüzmeleri, bezenmiş pencere camlarından aşağı doğru aktı. Sayısız zerrecik ve toz tanesi dans etti ve ateş böcekleri gibi parladı. Ayak sesleri tüm sessiz boşluklarda tuhafça yankılandı. Her bir yankı

sonsuzluğun içine doğru sallanıp titredi. Annesi onu kilisenin büyük orta kısmına götürürken, “Pazar Gününün Savaş Arabası”nın, tekerlekli sandalyesinin sesi kulağına yüksek ve sert geldi. Öğleden sonrasının ilk saatleriydi, birkaç kişi vardı; bu nedenle yoğun sessizlikte iyice berbat sesler çıkarmalarına rağmen gıcırdayan tekerleklerinden fazla insanın rahatsız olmamasına sevindi. Heykellere bakmayı severdi; kaidelerinin üzerinde dururlardı. Gerçek boyutlarından büyüklerdi. Bazıları sanki yüce bir pırıltı içinde cennetten inmek üzere olan her bir küçük Lucifer’a fırlatmak üzere, ellerindeki kılıçları havaya kaldırmışlardı. Yüzleri ısırap içindeydi, adaleleri kollarına ve bacaklarına bağlanmış bir yılan gibi kabarmıştı; diğerleri daha sevecendi. Özellikle zarif yüzlerindeki donuk, üzgün gülümsemeleriyle azizelerin elleri, asil bir yakarıyla açılmıştı; birilerinin en sevdiği kız kardeşi ya da teyzesi onları ayıplamış gibi görünüyorlardı. Yine de sakin ve naziktiler. Küçük şişman meleklerle daha haşın baktı; ok ve yay tutan, acılı gülümsemeleriyle daha şöhretli arkadaşlarının defne ağacından kafatasları etrafında uçan bu küçük şişman yaratıklar, tüm bu melek işlerinden sıkılmış ve diğer çocuklar gibi saklambaç ya da en yükseğe zıplama oyunu oynamak istiyorlarmış gibi görünüyorlardı. Önemsiz bir melek olmak can sıkıcı bir şey olmalıydı. Bazen arkadaki yüksek sahnede org çalardı; müzik boşlukların içine doğru akarak geçerdi, derin vuruşların devasa dalgaları havada süzülüp yükselerek kemerli kubbeye güçlü yankılar gönderirdi. Bazen yüzü sakallı rahip kendinden geçer, cübbesi hışırda, duaları unuttur, sandaletleri mermerin yüzeyini tokatlardı.

Bazen, kısa günlerde kilisede oyalanmışlarsa, akşam pencerenin içinden uzarken, ortadaki sunağın tepesindeki dev haçın üzerindeki figür, yarısı gizlenmiş bir gölge halini alırdı. Yüzünün ifadesi oldukça melankolikti, bükülmüş kolları ve bacakları acıyı, ihaneti ve yalnızlığı öylesine derin anlatırdı ki, genellikle ona bakmaya cesaret edemezdi ve hemencecik baklava desenli zemine bakar, güzel şeyler düşünmeye çalışırdı. Ancak her zaman, hatta kiliseden çıktıklarında bile, o yüzün kendisini takip ettiğini hissedirdi. Daha önce de sık sık kitaplarda ve dinî öğretilerde onu görmüştü ancak onu yüksek sunağın önünde, öylesine büyük ve öylesine yalnız başına asılı görmek, içini ifade edilemez bir hüznle doldururdu. Annesi tekerlekli sandalyesini kilisenin geniş basamaklarından aşağıya, oradan da kilisenin bahçelerine ve meydanlarına doğru iterken, günün göz alıcı genç ışığı gözlerini kamaştırdı. Pazar gününün en keyif veren bölümü buydu. Kocaman, yaşlı ağaçların arasındaki geniş caddeler ve sokakların üzerine, tereyağı gibi

kalın ve sarı güneş ışığının benekleri ve koca damlaları sıçramıştı; serçeler ve ardıç kuşları ve esnek kanatlı keten kuşları yollarına konuyor, derin gölgeli koruluğa doğru süzülürlerken çılgınca ve neşeyle cıvıldaşıyorlardı. Nemli yosun, dalları ve yaprakları, çok yaşlı ağaçların boğumlu kabuklarının etrafını sarmıştı. Çiçekler, çiy ve yağmur damlalarıyla süslenmiş, kafalarını eğip sallanıyorlardı; yapraklar, Calvary Adası civarındaki ahşap köprünün altından akan derenin üzerinde yüzüyordu. Sonbaharın çarşaf beyazı bulutlarına karşı, kilisenin çan kulesi, günbatımında kızılımsı rengiyle ışıldıyordu; tıpkı yeni açılmış bir kurşunkalem gibi ince ve keskin.

Ara sıra kilisenin arkasındaki mezarlığa giderlerdi ve orada, işitme mesafesinden yeterince uzakta, annesi ona, toprağa gömülü mezar taşlarının üzerindeki yazıtları okurdu. Bunlardan bazıları komikti.

“Burada, kutsal evlilik hayatı boyunca on çocuk sahibi olmuş ve neşe içinde Tanrı’ya şükrederken ölmüş Mary Jane Doubleday’in fani kalıntıları yatmaktadır...”

“Yeryüzündeki zamanını hayırlı işler ve cesaretle geçiren on çocuğun dindar babası, iyi insan Martin Merriman için dua edelim...”

Annesi güler ve Tanrı’nın şakadan anlaması için dua ederdi.

Dönüş yolundaki zenginlerin evleri, çiçeklerle çevrelenmiş bahçeler ve kırılmış çimenler, sıcağın kendilerini korumak için yüzlerine ve başlarına yaydıkları mendil ve gazeteleriyle çizgili şezlonglarında oturan ev sahipleri, onların ayaklarının dibine yayılmış, havlamak için fazla kibar, kendilerini kaşımak için fazla tembel, asil köpekler, kendilerini beğenmiş bir şekilde güneşte ışıldıyorlardı. Bu evlerden birinde oturmak, daha çok vitrinde yaşamak gibi bir şey olmalıydı; sürekli sergilenmek, bir şey kırma korkusuyla çok hızlı hareket etmekten ya da yüksek sesle konuşmaktan çekinmek. Burada azgın oyunlar da oynanmazdı; bir Apaçi sürüsü ya da kanlı bir kovboy çetesi gibi bağırılamaz, süpürge sapları ya da kırık sandalyelerin bacakları savrulamazdı. Kapı tokmaklarına metrelerce sicim bağlayıp sonra sokağın karşısındaki bahçelere gizlenerek insanların defalarca görünmez kapı çalanlara kapı açmasını sağlamak için sicimler çekilemezdi. Poddle Nehri kıyısında golyan balığı avlanamaz ve eve götürmek üzere, inci dolu bir istiridyeden daha değerli, yılan balığına benzer kıvrak yaratıklar, su dolu reçel kavanozlarına doldurup omuzlar üzerinde taşınamazdı. Atkestaneleri, şişe dizilip ya da nehrin ortasındaki düz kayık tabağı şeklindeki kaya dilimi üzerine kabuklarıyla yatırılıp, güneş altında kızartılamazdı. Zengin çocuklarının, ona çocukluğun kanı, eti ve kemiği gibi görünen bu gibi şeyler

yerine ne yaptıklarını merak ederdi. Muhtemelen piyano çalıyorlardı ya da “onlar” demek yerine “kendileri” demeyi öğreniyorlardı.

“Onu kutsal kalıntılar için mi çıkardınız bayan?” diye sorarlardı, eve dönerken karşılaştıkları kadınlar; durup, tekerlekli sandalyesindeki çocuğa kibarca gülümseyip, onu hâlihazırda kahverengi dinî kıyafetleri içinde görüp, bilge kadınların aksine ağızlarını şapırdatarak, örtülü başlarını sallarlardı.

“Ah, zavallı küçük melek! Fakat aldırmayın bayan, kutsal kalıntılar onu güçlendirir, gerçekten. Mesela şu yolun yukarısında size çok yakın oturan, yetmiş altı numaradaki Bayan Mulholland’a bir bakın; hani şu zavallı, geri zekâlı oğlu olan...”

Ve şu diğer küçük Kudüs’ün ağlamaklı kadınları, apaçık bir keyifle, annesinin onu her hafta düzenli bir şekilde kutsal kalıntılara götürmeye başladığından beri, zavallı geri zekâlı Joey’nin durumundaki gelişmenin ve aydınlanmanın örneklerini sıralarlardı. Daha önce zaman zaman yaptığı gibi bahçedeki çimenleri ve otları yemiyordu artık ya da şimdiye kadarki en büyük eğlencesi olan, yoldan geçen insanlara süt ve bira şişeleri fırlatma alışkanlığından vazgeçmişti.

Annesi fısıltıyla, “Yaşlı baykuşlar!” diye söylenirdi belli belirsiz; tıpkı baba hindiler gibi yüzü kızarmış bir şekilde, merhamet edenlerin arasından geçer ve eve yönelirdi.

Eve vardıklarında vakit epey geç olmuştu; huysuz bir ruh halindeymiş gibi görünen ve onu sert bir şekilde tekerlekli sandalyesinden alıp divanın üzerine koyan babası dışında evde kimse yoktu. Kendisini kaldırdığında, babasının nefesindeki viski kokusunu aldı. Babasının küfürlerle dolu yüksek ve kalın, annesininse alçak, yumuşak, yatıştırmaya çalışan sesiyle, kilerde tartıştıklarını duydu. Babası yüzünde şimşekler çakarak mutfığı terk etti ve tüm kapıları çarparak merdivenleri çıktı; bir süre sonra annesi, üzerindeki önlüğe kızarmış gözlerini silerek geldi. Sıcak havanın ve tekerlekli sandalyeyi ittiği uzun yürüyüşün onu yorduğunu söyledi. Gidip biraz kestirecekti ve onun da aynı şeyi yapması gerektiğini söyledi. Bunun üzerine pencerenin altındaki, at kılından yapılma divanda, kafasının altına bir yastık koyup üzerine bir palto örterek onun rahat etmesini sağladı.

Annesinin yavaşça merdivenleri çıktığını ve odayı geçerek, köşedeki büyük çift kişilik yatağa doğru ilerlediğini duydu; onların seslerini duydu. Birazdan ev tamamen sessizleşti, yukarılarda bir yerlerdeki tuhaf gıcırta dışında... Bölük pörçük, harareti ve sıkıntılı uyudu ve rüyasında Bakire Meryem, çivit mavisi geceliğiyle bir geldi, bir gitti.

İKİNCİ BÖLÜM

Duvarın arkasında neler olup bittiğini merak ediyordu. Ancak bunu ona kimse söylemezdi. Delikanlılar duvarın arkasına belirli aralıklarla gidiyorlar; ya mutlu, ukala ve kahramanca dönüyorlar ya da her nedense bitkin, solgun, mahcup ve sinsi bir şekilde geliyorlardı. Görünürde bir yetişkin olup olmadığını anlamak için sokağa yukarıdan aşağıya endişeli bakışlar fırlatıyorlardı. Kullanılmayan bu boş arazi parçası, çadırlarını gömüp, bilgili ve ciddi bir general edasında, mahallenin diğer ve daha az medeni bölümlerinden gelen sokak çetelerine saldırmak için plan yaptıkları yerdı. Burası, caddenin yukarısında, yüksekte, birkaç dönümlük bir araziydi ve dikizlemek için mükemmeldi ancak oğlanlar asla risk almazlardı ve her zaman içlerinden bir tanesi, etrafı kolaçan etmek için görevlendirilirdi. Bu akşam görevli oğlan özellikle faal görünüyordu ve gözleri asla sıra sıra evlerin, dükkânların, kamu binalarının ve posta kutularının ortasından uzanan yolun manzarası ile gürültülü, dumanlı trafiğin bulunduğu bölge arasında duraksamıyordu. Bu, arkasında tüm gizemin yer aldığı, yüksek taş bir duvardı. Burası, lezzetli taze somun kokularının çöple kirlenmiş havasını bastırarak geldiği yerel fırınla, lojmanların sayısız arka bahçeleri, kırılmış karyolaların demir kaplı kalıntıları, paslı bisikletlerin iskeletleri, dökük barakalar, çürümüş döşekler, tüten bacaların isini ve pisini çeken ipe dizili yıkanmış çamaşırlar ve zaman zaman yeşil lahana sıralarıyla tıpkı kudret helvasının beklenmedik şekilde çöle inmesi gibi, ansızın çiçek açan sardunya ve yıldız çiçeklerinin çılgınca pırıltısı arasında bir sınır oluşturunuyordu.

Duvarın arkasından çıkan son oğlan, ıslak bir hindibanın üzerine uzunca ve sıkı bir tükürük yolladı ve tiksinererek, harcadığı altı peniye değmediğini söyledi.

“Peki canın yandı mı?” diye sordu, fırından atılmış bez parçaları ve karton kutulardan yaktıkları ateşin yanında, topuklarının üzerine çömelmiş, elindeki çizgi romana kendini kaptırmış gibi görünen ancak duvarın arkasına gidip gelenleri seyreden, mora çalan burnunun ucunda buz saçakları oluşan,

sonra düşen ve sonra tekrar oluşan, küçük, kavruk, gözlüklü oğlan.

“Neden bilmek istiyorsun Dörtgöz?” diye sordu, yana kıvrılmış ağzının köşesinden ince, taba rengi, parlak tükürüğünü tekrar ateşe doğru fırlatan kibirli oğlan. “Sen daha seninkini nereye koyacağını bilmiyorsun, bu yüzden kapa çeneni!”

Zavallı Dörtgöz bu terslenme karşısında sustu ve Lord Snooty’yle neşeli çetesinin komik maceralarını okumaya devam etti.

“Her şeye rağmen,” dedi bir diğeri, biraz filozofça, “haftanın herhangi bir gününün elma şekerlemelerinden daha iyiydi!”

İçlerinden bir tanesi ona bakıp, aklına bir fikir gelmiş gibi pis pis sırtına kadar, onlar aynı doğrultuda, inceleyerek, karşılaştırarak, onlardan biraz ötede tekerlekli sandalyesinde oturan çocuğa aldırış etmeden konuşmalarına devam ettiler. Bu oğlanın adı Charley’ydi. Açıkgozlülüğü ve düşmanın kafasını kırma konusundaki orijinal yöntemleriyle dikkat çeken, çetenin istihbarat biriminin üyesiydi.

Yüzü aniden aklına gelen fikrin ışıltısıyla aydınlanan Charley, “Hey, arkadaşlar!” dedi. “Peki, ya o?” diyerek kafasını tekerlekli sandalyeye doğru salladı. “Belki de kız ona yapmayı tercih eder! Evet, yapabilir! Sonuçta, onun da bir... ”

Pete yerinden fırlayıp, Charley’in tam çenesindeki gamzeli noktaya, aşağıdan yukarı doğru bir güzel yumruk atınca, Charley düşündüğünü söyleyemedi ve büyük düşünür, tam ateşin ortasına düştü. Diğerleri panikle ve kargaşa içinde yerlerinden fırladılar. Charley yanan bez yığınlarının üzerinde kızaran bir domuz gibi debelenip acıyla ciyaklarken, birisi basiretle pantolonunu çıkardı ve Charley, yüksek çalıları olan bir bahçeye balıklama atlayana kadar, çıldırmış gibi, kararmış, için için yanan butlarını avuçlayarak yokuş aşağı koştu. Bu arada komşuları, atletli erkeklerle önlüklü kadınlar, ön kapılarına koştular ve küfürler savurup yumruklarını salladılar. “Şu alçak çete” için tekrar bela okudular.

Aşağıdaki sokakta her şey sakinleşene kadar hepsi tepede, tarla farelerinin yuvası olan uzun çimenlikte bekleyip saklandılar; sonra çocuk, bir kızın arkadan gelen sesini duydu:

“N’aber arkadaşlar?”

“Az önce Charley Norton’un kızı kızardı, o kadar!” diyerek kibarca açıkladı birisi, pantolon cebinden çıkardığı ezilmiş bir izmariti yakarak.

Kız, akşam havasında açık ve neşeli bir çınlamayla güldü ve çocuk, önce duvarın üzerinde göbeği üzerine eğilen sonra da sallana sallana onlara gelen

kızı seyretti; büyüldü. Olgunlaşmakta olan vücudu ince, uygunsuz elbisesinin içinde serpilmişti; yüzü ince, zayıf, kirli ancak hoş ve narin, ağzı geniş ve kıpırdaktı. Saçlarının kahve rengi, iki kalın örgünün üzerindeki masum görünümlü, beyaz kurdeleyle yumuşuyordu. Oğlanların arasına kıvrıldı; içlerinden bir tanesi, kara tırnaklı sert elini, elbisesinin altından kızın kabarık buduna koydu. Kız yüzünü yana çevirip, akşam gökyüzünün altında tekerlekli sandalyesinde büzülmüş çocuğa bakarken, diğer oğlanın eline yavaşça, miskin miskin vurdu.

“Beni rahat bırak Larry!” dedi dostça, ancak gözleri alçak, ahşap arabasındaki çocuğun üzerindeydi ve alacakaranlıktaki bir kedinin gözleri gibi, yeşil bir alevle parlıyordu.

Çocuklardan birinin ona Jenny diye seslendiğini duydu.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Güneş sakin bir şekilde, soluk gri tuğlalı duvarları kırmızı aşıboyasına çevirerek ve ota boğulmuş çamurlu sulardaki turuncu kurdeleleri izleyerek, Büyük Kanal'ın diğer tarafındaki terk edilmiş evlerin arkasından kayboldu. İas'ın vücut bulma duasının çanları, uzakta, saat altı için çalıyordu. Şehrin çan kuleleri, çatıları ve kubbeleri yaz havasının hafif belirsizliği altında yükseliyordu. Ölü kahramanlar için yapılmış, kullanılmayan yüksek anıtlar, sade ancak gelişmekte olan krom-çelik metropolün içinde, mutsuz bir şekilde yerlerinde duruyorlardı. Koca yeşil otobüsler, üzerlerinde cicili bicili harflerle süslenmiş “Guinness^[2] sizin için en iyisidir” yazısıyla, hüzünlü filler gibi gürleyerek geçiyorlardı. Dollmount ya da Killiney plajlarına ve sahillerine veya Ireland Eye Adası'na feribot gezisinden tıklım tıklım, balık istifi halinde dönen, yorgun, aksi ancak güneş yanığı tenleriyle varoş aileler, Dun Laoghaire ya da Howth iskelesindeki tüccarlardan ucuza satın aldıkları salyangoz, midye, yengeç ve balık dolu plastik torbalarını evlerine götürüyorlardı. Martılar, bunaltıcı ve keyifsiz havada neredeyse hareketsiz asılı duruyorlar, yavaşça uçuyorlar sonra da gelişigüzel yiyecek arayışına giriyorlar, hemen hemen hiç kanat çırpmadan, buz pistindeki figürler gibi süzülüyorlardı.

Çimen abartılı, serin ve hoş kokusuyla aniden gelişmiş, çocuğu bambudan bir dünyayla çevrelemişti. Aşağıda, köklere yakın bir yerlerde, toprak koyu kahverengiydi ve yaz gibi kokuyordu. Vızıldayan, dost canlısı müdavim böcekler onu rahatsız etmiyordu. Aşağıdaki nehirden geçen, kahverengi piramitler halinde özenle istiflenmiş tezekle, fabrika ve şehrin dökümhaneleri için yakıtla dolu yük teknesinin ağır, derin titreşimleri geliyordu. Bu teknenin parlak mavi bir gövdesi vardı ve bacası kırmızı halkalarla boyanmıştı. Hatta kış tarafında dalgalanan küçük bir bayrağı bile vardı. Bu salapuryayı kullanan, kalın yün Aran^[3] kazakları, kumaş başlıkları ve uyluklarına kadar uzanan kahverengi deri tozlukları içindeki sağlam ve güçlü denizciler, zaman zaman güvertede dururlar ve onlara el sallayıp, yüksek sesle selam verirlerdi.

Bazen de güçlü sesleriyle halk şarkıları söyleyen bu adamları merak ederdi. Nereden geldiklerini, gülüp şarkı söyleyerek kuğuları beslerken lületaşı pipolarını tüttürüp yıldızların altında kadınlarını düşünerek küçük av köpeğine benzer teknelerini tamamen yeşil diyarlardan geçişlerini hayal ederdi.

Kapalı gözkapaklarının altında aynı heyecan ve merakla, dışarıdaki aydınlık güne karşı koyu dantel gibi işlenmiş minik damarları görebiliyordu. Ondan uzaktaki trafiğin ve insanların gürültüsü, o anda kendisini çevreleyen çimenden duvarın süzgecinden geçiyordu. Kolları ve bacakları artık gergin değildi ve seğiriyordu. Durmadan kıpırdıyordu ancak huzurlu bir bitkinlik içindeydi. Yeşil çimenle mavi gökyüzünün ve aşağıda mırıldanan nehrin dalgalı, heyecanlı, şeffaf dünyasına yerleşerek rüya gördü ve bir bambu rüyasının içinde uykuya daldı.

Yol boyunca kızlarla dalga geçerek ve gösterişli evlerin bahçelerinin duvarlarından aşağı sarkan armut ve elmaları hedef alarak, yavaşça eve doğru yürüdüler. Arabayı itmekle görevlendirilen Jem, geç kaldıkları için eve gittiklerinde kemerle dayak yiyeceklerini söyleyerek zırıldanıp duruyordu. Ancak diğerleri hızlı gitmesine izin vermiyor ve önüne geçip maymunluklar yapıyorlardı. Ay parçası gibi yüzü kıpkırmızı olan ve harcadığı güçle öfkeden ter döken Jem, vahşice karşı koymaya devam etti. Tony, “Korkak!” diyerek sürekli onunla dalga geçti; arkadaki, esmer suratlı, Nancy adındaki küçük fahişeye oynaşmaya tamamen hazırdı. Çünkü kızın göğüsleri şimdiden bluzunun altından belli olmaya başlamıştı. Jem pufladı, hızlı hızlı soludu ve tüm alçak kadınlara lanet ederek arabayı yoluna çıkan serserilerin üzerine vahşice sürdü. Hepsi güldü, her yana dağıldılar, Jem’e nanik yaptılar ve ona korkunç isimlerle seslendiler. Eve giden yolun büyük bölümü yokuş yukarı olduğu için Jem daha fazla çabaladı, yalpaladı ve nihayet Tony, istemeyerek de olsa genç kızı bıraktı. Kıza daha sonra fırının yanından geçen dar yolda buluşmaya söz vererek at rolünü üstlendi.

Eve vardıklarında hava gergindi. Diğer çocuklar, sessiz ve kıpırdamaya cesaret edemedi, sandalyelerde oturuyorlardı. Lil duvara yaslanmıştı; gözleri karanlık, iri ve acıklıydı. Kırmızı tırnaklı parmaklarının arasında, parçalanmış bir çift naylon çorap tutuyor ve alçak bir sesle, kendi kendine, tekrar tekrar aynı şeyleri söylüyordu:

“Onları üzerimde kesti, onları bıçakla üzerimde kesti, kesti...” Bluzu önden aşağıya kadar yırtılmıştı. Rimeli, gözlerinden akan yaşlar yüzünden bozulmuş, yüzünü karartmıştı. Kırmızı ağzı sessiz hıçkırıklarla titriyordu.

Çocuk, kızın kıvrık, sivri ve ojeli tırnaklı parmaklarına ve etraflarına dolanmış naylon şeritlere baktı. İçindeki bildik çalkalanmayı, korkudan eriyen bağırsaklarının sert, keskin daralmasını, kol ve bacaklarının şiddetlenen seğirmesini hissetti. Tony, çenesindeki bir adale seğirirken, yumruklarını sıkmış dimdik ayakta duruyordu; mavisi derinleşmiş gözleri soğuk ve sertti.

“Burada neler oluyor?” diye sordu Lil’e, sesini alçaltmadan.

Kız onu duymamış görünüyordu; parçalanmış naylon çoraplarını tutarak duvarın önünde öylece sallanıyor ve aynı şeyi tekrar ediyordu:

“Onları üzerimde kesti, onları bıçakla üzerimde kesti, kesti...”

Öfke ya da acıyla değil, yorgunlukla konuşuyordu; sesi, yazın bir pazar akşamında genç erkeğiyle buluşacak olan bir genç kız yerine, yorgun bir kadının sesi olmuştu aniden.

Kilerden sesler geldi. Bir mücadele yaşanıyor gibiydi. Kırılan mutfak eşyaları, devrilen sandalyeler, hafif bir düşme sesi, yumuşak bir inilti. Tony, benzi atmış ve kaskatı bir şekilde kilerin kapalı kapısına doğru ilerledi. Onun hareketi, Lil’i o anın gerçeğine döndürmüş göründü. Tony’nin önüne doğru fırladı ve sırtını kilerin kapısına vererek durdu.

“Çayını al, Tony,” dedi sessizce; ancak gözleri çaresiz ve yalvarır gibi bakıyordu. Diğerleri de canlandılar ve Tony’nin etrafını sardılar; daha küçük olanlar kollarına ve bacaklarına asılarak onu geri çekiyorlardı. *Gulliver’in Maceraları* isimli kitapta, cücelerin dev gibi bir adamın üzerine üşüşükleri ve iplerle gövdesini yere bağladıkları bölümü hatırladı. Lil’in alnı terden parladı; küçücük, kırılgan ve aciz görünüyordu. Kilerden gelen sesler arttı; çocuk babasının sarhoş homurdanmalarını duydu. Daha fazla mutfak eşyasının kırılması, ayak kayması, boğuşma; annesinin nefessiz kalmış ancak çaresiz ve ısrarlı sesi:

“Yapma... Hayır, oraya vurma... İçimde bir bebek var...”

Lil Tony’ye sarıldı ve adeta çılgılık atmamak için ellerini ağzına koydu. Tony, kendisini saran minik eller ağından kurtuldu ve kilere daldı; en küçük çocuk ekmek ve süt istercesine bağırmaya ve bardağını masaya vurmaya başladı.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Rahip, bisikletini dışarıdaki duvara dayayıp geldi; güzelce tıraş edilmiş morumsu çenesi ve kalın, kara kaşlarıyla, taşradan yeni gelmiş genç bir adamdı. İçeri girdi, omuz atkısını açtı ve geniş omuzlarının üzerine yayarak, tertemiz mutfaktaki uyduruk sunağın üzerinde duran kutsal su dolu küçük bardağa parmak uçlarını batırıp, kulağa hoş gelen tuhaf bir dilde, tonlama yaparak dua okumaya başladı. Çocuk, rahibin yumuşak ritimlerle sakinleşen sesini dinledi. Kelimeler ona hiçbir şey ifade etmiyordu ancak sesler, tıpkı yumuşak yağmur damlalarının bir göle düşüşü gibi aklına düştü. Dua etme faslı bitti, rahip istavroz çıkardı ve çocuğun önünde eğildi; işte o an gelmişti. Ağzını açtı; hiçbir kelime çıkmadı. Yutkundu, konuşmaya, bir şeyler söylemeye çalıştı, hatta kendisinden ne beklediğini anladığına dair bir ses çıkardı. Hiçbir şey olmadı; birkaç küçük sonsuzluk geçti sanki. Acıyı, güçlü dişleri dudağını ısırduğında kanın tuzlu tadını hissetti. Bolca terledi; rahibin yüzü, gözlerini bulutlandıran sisin arasından yükselen nazik bir ay gibiydi.

“Acele etme oğlum,” dedi rahip, her iki elini, kutsamak için yağ sürermiş gibi, çocuğun başına koyarak. Bu onu daha kötü yaptı, altüst etti; parmakları dikiş iğneleri gibi seğiriyor ve çıtlıyordu.

“Düşün oğlum,” dedi rahip, “en son ne zaman günah işlediğini düşün.”

Bu, işi kolaylaştırdı; her şey kafasında yerli yerine oturdu. Rahip, nazik ve güvenilir bir ses tonuyla, onun işlemiş olabileceği çeşitli günahları hatırlattı. Her zaman olduğu gibi, sıra büyük günaha geldiğinde kafası karışarak durakladı, sıcak bastı ve rahibin yüzüne bakmak istemedi. Rahip günahı tekrarlardı ve o, suçunu bilerek kafasını sallamaktan başka bir şey yapamadı.

“Yalnız mıydın oğlum?” diye sordu rahip her zamanki gibi. “Kendi başınaydın değil mi? Bir başkasıyla değil?”

Çocuk başını salladı, kafası karışmıştı. Ne demekti bu, “bir başkasıyla”? Her zaman kendi başınayken oluyordu, kimsenin onu görmediği zamanlarda, yukarıdaki yatağında belki ya da tuvalette. Bu his kimse olmadığında geliyor,

sıcak dalgalar halinde onu alt ediyor, kafasını karıştırıyor, vücudunda ateşler yakıyordu. Neden geldiğini ya da ona neden boyun eğdiğini bilmiyordu. Ne zaman gelse, hepsi birbirine karışmış şeyler düşünüyordu; korkunun ona geldiği gece, ay ışığıyla yıkanmış karanlıkta kız kardeşini seyrettiği geceydi. Derin korkunun ve bilinmeyen zevkin. İnce, kısa elbisesi içinde yüzü kirli, göbeği üzerine eğilmiş, çimenlikte ona bakan kız. Bu duyguya sık sık kapılıyordu; masanın altından bir çift topuklu ayakkabı gördüğünde ya da kilerdeki çamaşır ipinde kuruyan naylon çorapları gördüğünde ya da... Birbirine karışmış birçok şey, içinde küçük ateşler yakıyor, düşüncelerini alabora ediyor, her şey soluklaşıyor, uzaklaşıyor, neler olup bittiğini anlayamadan ılık bir sis içinde eriyordu. Bu önce sıcak, canlı ve yürek hoplatan bir duygu oluyor, daha sonra başkalaşır, tam tersi, her şeyin karanlık, soğuk ve bildik olduğu bir yere düşme haline geliyordu. Karnaval çadırında çıplak kadına baktığı gün de aynı şeyi hissetmişti; aynı suçluluk ve utanç duygusu... Ve insanların yüzüne bakmak için verdiği mücadele.

Böylece, homurtulu mırıldanmalar ve yarım yamalak, ancak en çok da gözlerle ifade edilen kelimelerle, bekleyen rahibe, ona eşlik eden yalnız karanlığın içinde kendi başına işlediği en büyük kara günahını söyledi. Genç rahip usulca başını sallayıp, ona bu tür düşünceler kafasına girdiğinde Kutsal Bakire'yi düşünmesini söyledi ve günahlarının karşılığında on defa Hail Mary^[4] duası ve altı defa Babamız duası okudu. Sıra o korkunç Aşai Rabbani^[5] ayinine geldiğinde, rahip, kilerde nöbet tutan annesine içeri gelmesi ve yardım etmesi için işaret olarak, sesini yükseltti. Karnı şiş annesi, gözlerinin altındaki morlukları pek de iyi kapatmayan, her zamankinden farklı bir kremi, bu sabah yüzüne bolca sürmüş olarak geldi. Rahip, başparmağı ile işaret parmağı arasında tuttuğu kutsal ekmekle yaklaşırken, annesi diz çöktü ve çenesinin sarsak hareketlerini sabitleyerek, altına bez tuttu. Gerildi, bir top gibi büzüştü ve çaresiz ağzını açtı. Ayin ekmeğinin tatlı tadını dilinde hissetti ve annesi kutsal sıvıyı dudaklarına getirirken, çabucak yutkundu. Rahip bir süre dua etti ve gülümsedi, onu ve annesini kutsayıp çıktı. Hep ayinden sonra kendini farklı hissedeceğini ummuştu çünkü onun içine girenin İsa olduğunu biliyordu. Din öğretileri böyle söylüyordu. Farklı hissetmeyi bekledi; içine yayılarak kanını şaraba ve bedenini sadece faziletin yaşadığı aydınlık bir tapınağa dönüştürecek olan yeniliği, mucizeyi ve mutluluğu hissetmeyi bekledi. Ancak asla değişik bir şey hissetmedi; sadece sorgulandığı için yorgun, oruç yüzünden aç ve büyük kara günahından ne kadar uzak kalabileceğini merak ederek manevi bir askıda asılı kaldığını

hissetti.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Lacivert üniforma ve siperli kaskları içinde iki adamın, annesini dar merdivenlerden aşağı indirmelerini seyretti. Komşuların ve yoldan geçen meraklıların oluşturduğu kalabalık, dışarıdaki büyük bej ve mavi renkli ambulansın çevresinde toplandı. Küçük kardeşlerinden bazıları ağlıyorlardı; heybetli, kibar kadınlar onları şallarının ve önlüklerinin içine almış, “Tanrı onu seviyordu, şimdiden bir ev dolusu çocuğu var!” diyerek onları seviyorlar ve kafalarını okşuyorlardı. Çocuk ağlamadı; gri yün battaniyenin altından, şarap tulumu gibi kabarık, şiş karnıyla, yüzünün şişkin etinde, sanki altında su varmış gibi batmış kapalı gözleriyle annesinin götürülüşünü, tuhaf bir kopuş duygusuyla izledi.

Ambulans gitti, kalabalık dağıldı; yandaki komşu kadın geldi, onlara yemek hazırladı, tavadaki rostonun kalıntılarından damlayan yağa batırılmış ekmeklerini dağıttı. Babaları o gece işten eve, ölüm cezasına mahkûm edilmiş bir adam gibi geldi. Çocukların neredeyse hiçbirini fark etmedi ve Lil’in işten erken gelip onun için hazırladığı yemeği bile yemedi.

Lil, şu anda, sosis yapan bir fabrikada çalışıyordu. Kimselerin bakmadığı zamanlarda sessizce ağlıyordu. Jem, karaciğer hastalığına bağlı olarak ataklar geçiriyor ve sürekli yeşil safra kusuyordu. Tony, Pete ve Paddy, düğmesine ve sigara paketlerinden çıkan resimlerine iskambil oynuyorlardı ancak kimsenin, kimin kazandığına aldırdığı yoktu. Daha küçük çocuklardan oluşan birlik, neler olup bittiğini anlamıyorlar ve her zamanki gibi, avazları çıktığı kadar bağırıp, zırlayıp, yerde birbirleriyle boğuşuyorlardı ancak babaları susmaları için onlara bağırıyor ya da kemerini kullanmıyordu. O gece yataklarına yattıklarında hepsi sakinleşmişti; ne bir şakalaşma, ne mum ışığı altında oynanan kâğıt oyunları, ne de kudurmaca vardı, bir küfür bile etmediler. Bunun yerine, herkes dua etti; o da dua ediyormuş gibi yaptı ancak onları dikkatle izledi ve birdenbire hepsinin neden şiddetle dua ettiklerini merak etti. Çok geç saatlerde, Lil’in, yatağında ağladığını duyar gibi oldu ve babası da sahanlığın karşısındaki yatak odasında o kadar sık öksürdü ki, onun

uyanık olduğunu ve sigara içtiğini anladı.

Gece yarısı, büyük, ıslak ve kıllı birisi ya da bir şey tarafından boğazlandığı bildik kâbusundan, ter basmış halde uyandı. Gözlerini soluk griliğe açtı, korkmuştu; o korkunç şeklin belli belirsiz dış hatları gözlerinin önündeydi. Onunla birlikte odadayken gözünü ona diktiğinde, uzak köşedeki benzer çizgileri olan yatağın, pencerenin altındaki tuvalet masasının, hafifçe dalgalanan perdelerin içinde, onu döşekte yarı oturur halde bırakarak yavaşça kayboldu; titriyordu. Ama kendine geldiğinde, rüyanın, garip bir hayalin hızla kaybolan tehdidine çılgınca ulaşmaya çalışıyordu. Tüm hassas ağırlığıyla üzerinde yatan, yumuşak, tüylü, hayvan derisi ve gevşemiş nemli ağzıyla bu korkunç şekille ilgili, hayal meyal bildiği ve tanıdığı bir şeyler vardı. O baygın, tanıdık, iğrenç koku; karanlıkta bir yerlerde, daha önce yankılandığını duyduğu, sinsî bir kahkahanın belirtisi; günah kokan, ağaçlıklı bir yol; bildiği ve hoşlanmadığı bir varlık.

Tony uykusunda, karnının üzerine dönerek “Nancy, Nancy!” dedi. Sahanlığın karşısından bir kez daha babasının sert, metalik öksürüğü geldi. Son gelen bebek ağlamaya başlayınca, Lil uykulu sesiyle bebeğe bir şeyler söyleyip, onu yatağının yanındaki gıcırdayan beşiğinde salladı. Vücudunu kaplayan sıcak ter artık soğumuştur ve titredi; tekrar uyumaktan korkup, uyanıklığın ardındaki berbat karanlığın içinde pusuya yatmış ve tehdit eden o korkunç, adlandırılmayan şeyle bir kez daha karşılaşmamayı umarak, sabah altı ayını için çanların çalmasını bekledi.

Babaları çocukları tokatlanmış, berelenmiş, dövülmüş kol ve bacakları acıyana ve parlayana kadar, kilerdeki büyük emaye küvette, sert kıl bir fırçayla, haşlanmış bir suyun içinde yıkadı. Bu arada Lil de, haşlama kahvaltılarını hazırlıyordu; kalın ekmek dilimlerini ve somunların sert kısımlarını batırdıkları, hepsi sıcak et suyunda yüzen yağlı domuz pastırması ve etine dolgun sosislerle, siyah-beyaz muhallebi. Hepsi ayın için giyinip sıraya girdiler, o da ön merdivenin tepesinde, yüzünde güneşi hissederek oturdu.

Tanıdık sokakların ve çatıların ardında bir yerlerdeki bir hastane servisine tıkmış, muhtemelen karnı şiş diğer kadınlarla birlikte yatan annesini düşündü. Bebeklerle ilgili bilgisi vardı; bir şekilde kadınların içinden çıkıyorlardı. İşte bu yüzden hamile kadınlar öne doğru şişip, penguenler gibi badi badi yürüyorlardı. Erkekler her nasılsa bebekleri kadınların içine koyuyorlardı. Bunu nasıl yaptıklarını anlayamıyordu; anlaşılması güç, biraz da korkunç, ancak düşündüğünde onu heyecanlandıran bir şeydi bu. Kalbinin

daha hızlı atmasına neden oldu ve başını usulca sallayan ve aklına bu tür düşünceler geldiğinde Bakire Meryem'e dua etmesini söyleyen mor çeneli rahibi hatırladı. Güneşin tadını çıkararak ve düşüncelerinin rüzgâra kapılmış yapraklar gibi uçmasına izin vererek, rahibi ve Bakire'yi kafasından inadına uzaklaştırdı. Bu bebek yapma işinin kadınla erkek yatağa girdiklerinde başladığını biliyordu; sadece nasıl olduğunu bilmiyordu. Bebeğin kadının içinde bir şekilde büyümesine neden olan, birlikte yaptıkları bir şeydi. Çocukların satın alındığına dair hikâyeye asla inanmamıştı; ailesi çok çok yoksuldu. Jem ve Tony'nin, belki Lil'in de bildiğini biliyordu... Evet, Lil yirmisinin üzerinde, yani çok yaşlı olduğu için, biliyor olmalıydı ancak kendisi bilmiyordu. Yarım ağızla yaptıkları yetişkin konuşmalarına rağmen, Pete ve Paddy de bilmiyordu. Oradan ayine gitmek üzere geçen insanlar, onun güneşin altında bacak bacak üstüne atmış ne düşündüğünü bilselerdi, yüzleri asılır ve alnında dev gözü olan bir kamburmuş gibi bakarlardı ona. Annesinin bir an önce eve gelmesi için dua ediyor olması gerekirdi; oysa o, bebeklerin kadınlardan nasıl çıktıklarını düşünüyordu. İçinde yeşil benekleri olan derin mavi, kenarları yontulmuş, kırık bir elmas gibi, günahkârca ona doğru alevlenen, gözlerini yakan kızgın güneşin altında alev alev yanan bir cam parçası parladı. Eğer cama dokunursa, kesinlikle yakarak etinde bir delik açacağından emindi; tıpkı ona doğru parlayan, düşüncelerini karıştıran iblisin ısıltılı gözleri gibi.

“Merhaba,” dedi biri.

İsli camın üzerine, onu yine soluk ve sıradan gösteren bir gölge düştü. Hırıldayıp titreyerek kafasını yukarı kaldırdı. Uzun boylu, zayıf kız, yüzüne dökülmüş domuz kuyruğu gibi saçlarıyla, sıradan biri gibi gülümseyerek önünde duruyordu. Büyük ayak başparmağı beyaz ayakkabısından dışarı bakıyordu. Pileli kısa elbisesinin altından kemikli, cılız ve çizilmiş dizleri görünüyordu.

Aralarında bir yere bir yığın dergi fırlatarak, “Sana çizgi romanlar getirdim,” dedi kız. Topuklarının üzerine çömeldi, dizleri ayırttı, külotunun koyu üçgeni görünüyordu, eteğinin ince kumaşı yarım ay biçimindeki kalçalarının hatlarını ortaya çıkarıyordu. Belli belirsiz gülümseyerek, çocuğun yüzündeki fırtınayı sakince izledi.

“Annen ölecek mi?”

Sokak birdenbire sessizliğe gömüldü. Bir otobüs yanlarından gürültüsüz bir şekilde süzülüp gitti, insanlar sessiz bir ekranda hareket eden figürler gibi geçti. Bahçenin içinde sekerek ekmek kırıntıları arayan serçeler havada

donup kaldı.

“Bir tane daha doğuruyor, değil mi?” diye sordu yavaşça yaklaşarak; dizleri hâlâ açıktı. Yüzü aniden, yaşlı bir kadının yüzü gibi çirkin, buruşuk, kırışık bir hal aldı.

“Babanın kocaman şeyi olmalı!” dedi, neredeyse gıdaklar gibi, kulak tırmalayan, boğuk bir sesle. Hafiften öne doğru eğildi; sırtını öyle bir kamburlaştırdı ki, bluzu göğüslerinin bembeyaz tepelerini göstererek kendisinden uzaklaştı. O kadar yakındı ki, yukarı çevirdiği gözlerinin altındaki ıslak pembeliği görebiliyordu çocuk. Elini çocuğun dizine koydu; parmakları, etini çimdikleyerek, fitilli kadife pantolonunun bacağından yukarı doğru çıktı.

“Senden korkmuyorum!” derken, soluğunu neredeyse çocuğun yüzüne üfledi; gözleri onları tepede, akşam karanlığında gördüğündeki gibi parlıyordu, dudakları pembe diş etlerinden ayrılarak kıvrılıyordu.

“Korkmuyorum!”

Güldü ve ayaklarının üzerine sıçrayıp patikadan indi; kıvrıcık saçları arkasından uçuşurken, kollarını iki yana açarak, pazar sabahında sokaktan aşağı doğru koştu.

O gece babası, birlikte çalıştığı iki adamla eve geldi. Hepsi kolilerce siyah bira taşıyordu ve kış ceplerinde yarım şişe viski vardı. İki adam çocuklara para verdi ve küçük olanları, gülünç çocuk şarkıları söyleyerek geniş dizlerinde hoplattılar. İçlerinden biri, babası kadar yaşlıydı. Kibar ve neşeli görünüyordu ancak ikincisi daha gençti. Geniş omuzları, acımasız gözleri, kalın nasırlı elleri vardı ve bakışlarını, küçük kardeşlerini yatırmaya hazırlanan Lil’in üzerinde gezdiriyordu. Şişe mantarlarını çıkardılar ve siyah birayı doğrudan şişeden içip, ağızlarını ellerinin tersiyle sildiler.

“Karının durumu zor, Paddy,” dedi yaşlı olanı babasına, sandviçini yerken. Kalın kahverengi çizme ve pantolonunun paçasından görünen mavi yün bir içlik giyiyordu.

“Ah tabii, tüm hayatı boyunca öldü öldü dirildi!” dedi babası dokunaklı bir şekilde. Şişeden bir yudum aldı, gırtlığı bir yukarı çıktı, bir aşağı indi; bir küfür savurdu ve arkasında tepinip birasının dökülmesine neden olan çocuklardan bir tanesinin kulağına adamakıllı bir yumruk geçirdi.

“Onunla evlendiğim günden beri, tüm hayatı boyunca ölüyor!”

“Her şeye rağmen, çocukların hatırına,” dedi kahverengi çizmeli adam, kıvrıcık saçlı çocuğun kafasını okşayıp çocuğun, yeleşinden sarkan saatinin zinciriyle oynamasına izin verirken. Daha genç olan adam sessizce içiyor ve

çocukları yatırmaya hazırlanan Lil'i izliyordu. Zincirli saati olan adam "Diğer Dudaklar" isimli bir şarkı söylüyordu ve yüzü terden parlıyordu. Babası, ayaklarının arasında koyu yeşil bira şişesiyle, dirseklerini dizlerinin üzerine koymuş, yere bakıyordu. Lil, çocukları yukarı çıkardı ve onu izleyen adam birasını bitirdi, yeni bir tane açıp "Kocaman bir kızın var, Paddy!" dedi; hepsi viski içmeye başladılar. Genç olan, çit merdiveni üzerinden atlayan çıplak kadınla ilgili bir şarkı söylüyordu ve yaşlı olanı ona "kesmesini" söyledi. Diğer adam sırtarak pis bir karşılık verdi; bira yerlere dökülmeye başladı ve Lil geri dönüp yer beziyle temizlemeye başladı.

"Ben sana yardım edeyim, aşkım," dedi genç olanı; yerinden ağır ağır kalkıp, gerek olmadığını söylemesine rağmen Lil'i kilere kadar takip etti.

Babası ısırıldığı mısırlı et sandviçine bakarak, "Sürekli ölüyor!" diye homurdandı. Masanın yanında duruyor, sallanıyordu; diğer adam, gözleri kapalı, yine şarkı söylüyordu.

"Tüm o işkence dolu hayatı boyunca!" diye mırıldanıyordu babası, etleri birayla mideye gönderirken.

Kilerden bir çığlık duyuldu; hemen sonra, gözleri korkudan fal taşı gibi açılmış Lil dışarı fırladı, parmakları bluzunun ön tarafında kenetlenmiş, saçları dağılmıştı.

"Baba!" dedi boğuk sesiyle, kaçarken.

"Bir şey yok Paddy," dedi genç olan adam rahatça, oldukça memnun bir şekilde kilerden çıkarken. "Hiçbir şey yok!"

Saçını alnından geriye tararmış gibi bir hareket yaptı. Babasının yumruğunun beyaz gölgesi havada vızıldadı. Adam geriye, duvara doğru eğilip homurdandı, sanki ağır çekimdeymiş gibi öne doğru attı kendisini. Ama o daha yere ulaşmadan, babasının çizmesi adamın çıkıntılı çenesine vurunca, ikiye katlanarak geriye düştü; kafasının duvara çarpma sesi mutfak boyunca yankılandı.

Lil çığlık attı; yaşlı olan adam babasıyla mücadele etti, onu geri çekmeye ve elinde tuttuğu ekmek bıçağını almaya çalıştı. Yere düşen adamın ağzından çenesine ve beyaz kolalı yakasına kan sızıyordu.

ALTINCI BÖLÜM

Anneleri ölmedi; haftalar sonra, zayıflamış, yanakları çökmüş halde eve döndü. Hâlâ gülümsüyordu ancak bunun için çaba harcaması gerekiyordu. Bacakları tıpkı kibrit çöpü gibiydi ve zaman zaman, düşmemek için masaya ya da sandalyeye tutunuyordu. Değişmiş, süzölmüş, içindeki hayati bir şeylerden yoksun kalmış görünüyordu. Gözleri, içinde ışık parlamayan pencereler gibi soluktu; derisinin altındaki damarlar görünüyordu.

Yeni bebek hiç de yeni doğmuş gibi görünmüyordu; daha çok yaşlı ve kırışmış ve buruşmuş, aksi bir ihtiyar yüzü vardı. Annesi onu yıkayıp pudralarken, kırmızı sırtına vazelin sürerken, gergin karnının üzerindeki göbek deliği tıpkı bir yün düğümü gibi görünüyordu. Aynı morumsu çeneli ve bisikletli rahip geldi ve gücünü kazanması için annesini kutsadı; çocuğa da şakayla karışık, yeni günahlar işleyip işlemediğini sordu. İşlememişti çünkü yeni günahlar aklına getirmemişti; hâlâ eskileriyle devam ediyordu. Rahibeler de geldiler, uzun kuru parmakları arasında tespihlerini tutuyorlar, annelerinin eline on şilinlik banknotlar ve yemek kuponları sıkıştırıp, genç kızlara makyaj yapmamalarını ya da naylon çorapla topuklu ayakkabı giymemelerini ve zavallı anneleri için küçük çocuklarla ilgilenmelerini öğütüyorlardı. Rahibeleri düşündü; onlardan, rahiplerden daha fazla korkuyordu. Onlara nasıl “İsa’nın Gelinleri” denebildiğini merak etti; çünkü gelinlerin çoğunun sonu hamilelikti ve eğer İsa’nın bu kadar çok gelini varsa, cennet neredeyse onlarınki kadar gürültülü bir ev olmalıydı.

Bir gün komşulardan bir tanesi, mutfakta oturmuş, annesiyle doğumlar, bebekler, göbek bağları ve kanlı bezler hakkında konuşuyordu. Masadan ameliyathanenin mermer zeminine damlayan kanı, kanın hemşirelerin ve doktorların kauçuk eldivenlerine ve önlüklerine bulaştığını, kan nakil cihazının yanında ameliyat halindeki hastanın inlemelerini düşündü. Kadının kızı da mutfaktaydı, aşağı yukarı bir yıl önce evlenmişti. Balıketli, açık tenli, daha çok inek yüzüne benzeyen yuvarlak bir yüzü vardı. İki yaşlı, tecrübeli kadının konuşmalarını dinlerken, yeni doğmuş bebeğini sallıyor, ona ninni

mırıldanıyordu. Daha sonra hiçbir şey söylemeden ya da izin istemeden bluzunu açtı, kocaman göğüslerinden birini dışarı çıkardı ve bebeğini emzirmeye başladı. Neredeyse dudaksız, küçük ağız, çılgınca tombul meme ucunu aradı ve bulduğunda, açgözlü bir halde sütü emmeye başladı. Gözleri kendinden geçerek yumuldu. Bu arada, gözkapakları mavi gözlerinin üzerine devrilmiş, hayal âlemindeki genç anne, bir eliyle ağırlıktan sarkan göğsünü tutarken, yapmacık bir şekilde gülümsüyordu.

Annesinin yüzü kızardı ve neler olup bittiğini fark etmeyen komşusunu dürtükledi. Kadın durumu anlayınca, emziren kızına gülümsedi; kibar ancak gururlu, onu azarladı.

“Hemen, hemen Sarah!” dedi annesi şakayla karışık; “İyi bir kız ol ve onu hemen içeri sok. Oğlanın burada olduğunu bilmiyor musun?”

Sarah kalın gözkapakları altındaki gözlerini oğlana dikti ve yapmacık gülümsemesine devam etti.

“Ah, bunda ne kötülük var? Kolumdan fark etmemiştir bile!” dedi, göğsünü bir oyuncakmış gibi sallayarak.

“Bundan çok emin olma,” dedi Sarah’nın annesi, ağırbaşlı bir şekilde ve oğlana bakarak, “gözlerini sana dikmiş bakıyor!”

“Ah, bir şey olmaz anne!” diye kıkırdadı Sarah ve bebek hıçkırıp sütü kusana kadar memesini vermeye devam etti.

***

Delikanlılar okul çıkışında ana caddenin sonundaki tepeden cüruf toplamaya giderlerdi; torbasını bir buçuk-iki şiline satarlar, düzenli müşterilerine külçelerini ya da iyi yerlerini verirler, diğerlerine içi boş, ince bir tabakayla külçelenmiş olanları kakalarlardı. Ailelerinin hiçbir şekilde haberinin olmadığı bu parayla sinemaya, Tom Mix, Ken Maynard, Johnny MacBrown ya da Richard Dix seyretmeye giderlerdi. Büyük oğlanlardan bazıları daha iddialıydı; iki peniye şehirden, evdeki döşeklerinin altında sakladıkları, sigara ya da açık saçık resimler alırlardı. Diğerleri bacalara tünemiş serçeleri avlamak ya da banliyödeki zenginlerin bahçelerindeki seralara atış yapmak için, kendi yaptıklarından daha iyi sapanlar alırlardı. Kavgalar her zaman, kimin daha iyi cüruf toplama alanına sahip olduğundan çıkardı. Bazen de, herkese beleş bu malzeme, rakip çeteler arasında kavgaya neden olur, kazma sapları, koltuk bacaları savrulur ve çoğunun kafasını kırmaya ya da burunlarını kalıcı olarak yamultmaya yarayan, özellikle en

etkili silah olan, yırtılmış çarşafların içine konmuş taşlar havada daireler çizerek döndürölür ve fırlatılırdı. Hava, savrulan cüraf ve diğır çeşitli mermilerle ve yayvan, delik deşik, ıssız bölgede çukurlara ve siperlere çömelmış çetelerin savaş haykırışları ve acı inlemeleriyle dolardı. Çeteler tetikte durmaktan yorulup savaş hırsıyla köpürene kadar barikatların üzerinden akın ederler, kafaları telaşla önde, birbirlerine sert yumruklarını indirirlerdi. Bu arada yaralar açılır, kanlar cüraf tozlarına karışırđ; savaşın hareketliliğı yavaş yavaş değışip, mağlup olanlar vahşı bir düzensizlik içinde dağılana kadar, yaralanmış kan içindeki arkadaşları yerde sürünüp emekler, küfreder, yardım için haykırırlardı. Bazıları en iyi cürafıla dolu birkaç torbayla takas edilene kadar esir alınır, yeraltı çukurlarında ve kulübelerinde tutulurdu.

Bir keresinde bu çarpışmalardan biri sırasında, arabası Light Brigade^[6] tarzındaki saldırı çetesinin bağıran liderine doğru şiddetle sürüklenirken, çapraz ateş arasında kalmış, kafasına isabet eden çentikli bir taş nedeniyle sarsıntı geçirmişti çocuk. Sadece yıldızları değıl, karanlıkta çevresi altın pullarla süslenmişçesine parlayarak dönen takımyıldızını da gördü. Üzerine aniden çöken bu sessizliğın içinde, kardeşlerinin hep bir ağızdan haykırdıklarını duydu:

“Bir kötürüme taş atan pis, alçak piçler! Geronimo!”

Hepsi, onu yerde oturur, gökyüzü ve çatılar tepesinde döner, ılık yapışkan kanı gözlerine sızır halde bırakarak, bu kaba düşmanı çılgınca kovalamaya başladı.

Arabasına doğru süründü, kafasını kocaman ve ağır hissediyordu ve kafatasının içinde sersemletici bir ağırı duymaya başlamıştı. Eve doğru zaferle itilmişti; arabası savaş arabası, tahtı olmuştu. Çetenin o güne kadarki en çarpıcı ve başarılı yaralı olmuştı ve uzun zaman sonra, düşmana ani ölümcül saldırılar yapmak ve pusu kurmak için bu kusursuz bir bahane olmuştu. Ev halkı kafasında giderek açılan yaranın önce farkına varmadılar; her nasılsa annesi bir göz attı ve bayıldı, babası da bir baktı ve deri kemerini çözmeye başladı... Kafasının etrafına sıcak ekmek-su lapası sarılarak yatağı yatırıldı; diğırleri ise yatağı ekmek, su ve kaba etlerine yedikleri dayakla yatırıldılar. O gece, uyanıklıkla, süt yerine kan gelen koca çıplak göğsüne bir örgü şişı saplanmış, şişman, yapmacık gülümseyen kızı gördüğü kâbus arasında, acı içinde yattı.

YEDİNCİ BÖLÜM

Uzun, karanlık bir acı tünelinin içinde emeklerken, duvarlar üzerine çöküp onu içine alacakmış gibi görünüyordu. Her şey dağılıyor, parçalanıyor, ayrılıyordu. Bir çeşit yapışkan sıvının içine hapsolmuş, batıyor gibiydi. Işığın keskin, ince noktaları gözlerinin önünde aydınlandı. Kafasının gürültü karmaşasının içinde pensler, makaslar, şırıngalar yüzerken, mide bulantısının gölgesi, üzerine çöküp onu boğdu. Ama o, uzaktaki bir ışığa, uzakta ancak tünelin parlak ağzına doğru inatla emekledi. Ağır akan yapışkan sıvının içinden, her santiminde acı çekerek emekledi. Beynini batırarak, ona vurarak, sürtünerek yükselen acayip bir kaynama başladı ve aniden önünde giderek büyüyen büyük bir delik açıldı. Yer sallandı, durdu, sallandı; bir bulantı dalgasının içine düşüyordu... Uyandığında hâlâ karanlıktı, loş bir parlaklıktan sızan, farklı türde bir karanlığın içinde, uzaktaki yeşil bambu ekrandan bir ışık halkası parladı. Sonra bir adam alçak sesle, “İdrarla ilgili bir sıkıntı var,” dedi. “Ne yapacağınızı biliyorsunuz, hemşire.”

Yan tarafına dönmeye çalıştı ancak dönemedi, onu soluksuz bırakan bir ağrı fırtınasına yakalandı. İçinden ağır ağır gelen bir ağrı, diğerlerini bastırmaya başladı; hareket ettiğinde bir taraftan diğer tarafa kayıp yuvarlanan, içinde büyüyen bir ağırlık gibiydi. Terlemeye başladı, ter damlaları kirpiklerine tutunup, sisin içinden görülen donuk bir yıldız gibi ışıldıyordu. Bu farklı ağrı daha sonra giderek büyüdü ve çılgılık attıracak hale gelene kadar acıyla birleşti. Sonra yeşil perdeler sallandı; büyük bir ışık kütlesi, genişleyip gözlerini kamaştırarak içeri girdi. Işığın önünde bir gölge durdu; loşluk geri döndü, tepsideki aletlerin metalik çınlaması da öyle.

“Canını acıtmayacağım tatlım,” dedi yatak örtüsünü çeken hemşire fısıldayarak, sıcak nemli teninde ani bir serinlik oldu. “İyi bir çocuk gibi sadece gevşe.”

Hemşire işini yaparken, onu korku ve dehşet içinde izledi, kaslarının ve sinirlerinin tamamı gergin, sarılmış tel gibiydi. Yumuşak lastik tüpü hassas idrar geçidine sokarken, sessiz ve ustaca hareket ediyordu. Sanki bu iş örgü

örmek ya da boncuk dizmek gibi sıradan bir şeydi. Kendini savunmasız, hakarete uğramış, utanmış hissetti ve tüp daha da içeri girdiğinde, ani ancak küçük bir acı duydu, idrar geldiğinde duyduğu rahatlama öylesine müthişti ki her şeyi unuttu; utancı, aşağılanmayı, o tanımadığı acıyı... Süzölmüş, içi boşaltılmış gibi hissetti; bu mutluluk verici bir şeydi.

Çocuk kabı doldurunca hemşire etrafını havluyla kapattı, battaniyesini kenarlara sıkıştırdı, ona gülömsedi ve çıktı. Hâlâ ağrısı vardı ancak azalmıştı ve dışarıdan gelen gece sesleri yavaş yavaş azalırken, yanında belli belirsiz düşöncelerine ninni söyleyen bir refakatçi varmış gibi uykuya daldı.

Kreton perdelerin arasından sızan sabah ışığında her şey tuhaf –yeşil-kahve gibi– görünüyordu. Sanki kendisine ait bir odadaydı; bir tane dar bir pencere vardı, duvarlar krem rengindeydi. Her yerde dezenfektan kokusunu alabiliyordu, annesi de tuvalet temizliğinde aynısını kullanıyordu. Pencerenin kenarında beyaz etiketli, yeşil, küçük bir cam şişe vardı. Bir yerlerde bir zil çaldı, koridorlardan telaşlı ayakların, hışırdayan eteklerin, iteklenen arabaların, kapıların sesi geliyordu. Koridorda hemşireler birbirlerine, giderek alçalan bir sesle sesleniyorlardı.

“Küçük Margaret’i doyurdun mu, Joan? Zavallı küçük Kevin’in yine ülseri kanıyor...”

“Küçük odadaki yeni çocuk... Biraz tuhaf değil mi?”

Hemşire içeri girdi ve derin bir kâsedden ona sıcak süt içirdi. Bu, geçen gece ona tuhaf bir hizmet sunan hemşire değildi ve bundan memnun oldu. Çünkü kadının gözlerine bakamıyordu. Sütü usulca yudumladı, hemşire ağzını sildi ve yastıklarını düzeltti. Çıkınca çocuk, olanları düşünmeye çalıştı; karanlık sokakların içinden geçerek yaptığı ağırlı yolculuğu, bir battaniye içinde taşınarak taş merdivenlerden çıkarılışını, geniş kapıların üzerinde parlayan ışık küresini... Şimdi ise tuhaf bir odada, serin bir yatağın içinde mahsur kalmış yatıyordu. Yatak çarşafı aniden, yatağın altında sıkıca bağlanmış zincirleri oluvermişti; onu tutan, yumuşak, keten zincirler. Şimdi ön bahçede yerde kıvranarak yatan serçeyi hatırladı, ağabeyinin sapanından çıkan bir mermiyle sakatlanmıştı; kanatları kırılmış, çılgınlar gibi ciyaklıyordu. Önce yürümek, uçmaya çalışmak, gücünü ve onurunu kazanmak için verdiği çılgınca ancak boşuna çabaya gülmüştü. Daha sonra hafiften midesi bulanmıştı ve birinin, eline bir taş alıp mahvolmuş, sakatlanmış şeyi sefaletinden kurtarmasına sevinmişti.

Beyaz ceketi içinde koyu tenli, hüznölü, ince yüzlü bir adam içeri girip yatağın kenarına oturdu ve onu muayene etmeye başladı. Sonra çarşafı

kenara çekerek, kafasında iki şeyle ilişkilendirdiği o bölüme dokunmaya ve ovalamaya başladı –tuvalet kabı ve rahibin kederli bir ses tonuyla bahsettiği o büyük, kara, adlandıramadığı günah. Kibarca ancak hüzünlü gülümseyen koyu tenli adam, bu tuhaf ve korkutucu şeyi yapmaya devam etti. Güçlü ve serin parmakları alt bölgelerine bastırıyor ve masaj yapıyordu, arada sırada da alçak sesle, “Canını acıtmıyorum, değil mi evlat?” diye soruyordu. Canı fazla acıtmıyordu ancak yüzünü kükreyen bir fırın gibi hissediyordu. Çünkü kendisine bildik bir şekilde dokunuluyordu ve bu daha önce hiç dokunulmamış bir bölgeye yapılıyordu. Ağlamak, bağırarak, öfkeyle tekmelemek, onu bu berbat hakaretten kurtaracak ve bu yabancının böylesine korkutucu bir şekilde bedenini ve organlarını kullanmasını durduracak herhangi bir şey yapmak istedi. Ancak adam, testislerine yavaşça bastırıp ovalarken, elinin sert ve ritmik hareketlerinin canını yakıp yakmadığını soruyor, oldukça uzakta ve dalgın görünüyordu. Biraz ağrısı vardı ancak giderek azalıyor, rahatlamaya, daha sonra bir kabarıklığa, beklenmedik, istenmedik ancak ısrarlı bir zevke dönüşüyordu. Bu güzel suçluluk duygusu giderek içinde yükselmeye devam etti ve korku içinde, bir yerlerde bir kas sertleşmesinin farkına vardı... Adam aniden durdu ve bir süre çocuğa baktı. Büyük, nemli gözlerinde üzüntülü bir şaşkınlık vardı. Çocuğun üstünü örttü, ayağa kalktı, deftere bir şeyler yazdı, dalgın dalgın gülümsedi ve ceketinin uçlarını hışırdatarak çıktı.

Perdeler tamamen açıldığında, sokağın diğer tarafındaki soylu evlerin üst katlarını gördü. Eski tuğla cepheleri tıpkı yeni zamanın kaba davranış biçimlerine, genişleyen açgözlü şehrin çılgın karmaşasına ve telaşına, bu hoş binaların rahatlığını ve asaletini çiğneyen aceleci yeni binalara bakıp yüzleri kızaran kadınlar gibi, günbatımında parlıyordu. Pencerenin birinden zaman zaman hareket eden insanlar gördü, daha sonra aşağıdaki kalabalık sokağa bakan bir kızı izledi. Bu kadar genç bir insanın böyle eski bir evle bağlantılı olması ona tuhaf ve yanlış geldi. Saçındaki beyaz, canlı kurdeleyi bile görebiliyordu. Kız, bileklerinde kabarık manşetleri olan sarı bir elbise giymişti ancak o eski pencereden, aşağıda pervasızca süren hayata bakarken, duruşunda tarifsiz bir hüznün vardı. Kulesindeki yalnız prensesi düşündü ve kendisi de bu steril sessizliğinde zincirlendiği için ona el sallamak, dikkatini çekmek istedi. Kız gözden kaybolup, bir daha da pencerede görünmeyince, dışarı bakmaktan ve çürüyen evlerin sönük gözlerini görmekten nefret etti.

İki hemşire içeri girdi; biri iri, asık suratlıydı ve penguen gibi paytak paytak yürüyordu, yüzünde çilleri vardı. Diğeri ince, sivri burunlu,

ekingendi; koyu, hassas gözleri ve suratında sürekli pis bir gülümseme vardı. Şişman olanı koltuk altına soğuk, cam bir gösterge soktu.

“Hemşireden, ağzına koymamam için talimat aldım.”

Bu arada diğeri yatağına temiz çarşaf seriyordu; çalışırken kendi aralarında konuşuyorlardı, ancak ince olanı son çarşafı kaldırıp çocuğun çıplak olduğunu fark etti ve arkadaşına pis pis sırttı.

“Buranın bir ocuk hastanesi olması gerektiğini sanıyordum Eileen?” dedi.

“Zaten  yle budala!” dedi arkadaşı, dereceyi sallayıp, kısık gözlerle dikkatle bakarken.

“Fakat bu, ocuk değil...”

 kisi de bakıp, kıkırdadılar. Yatağını yaptıktan sonra dışarı çıkarken hâlâ kıkırdıyor ve aralarında fısıldaşıyorlardı.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

“İtmeyi kesmezsen, o lanet ağzını kırarım senin O’Shea...”

“Ah, hadisene, sen git büyükannenle uğraş!”

Eski elbiseli, kısa pantolonlu, izmarit içen oğlanların düzensiz sırası, terk edilmiş çamaşırhaneden çelik sürgülü girişe kadar sinemanın dar, yan bahçesinde kıvrılıyordu. Uzun, arı kovanına benzeyen kuyrukta itişip kakışılıyor, ıslıkla tezahürat yapan kalabalık dirseklerle dürtülüyor, öndekilerin sırtlarına çimdikler atılıyor, sözde kuyruğun içine kaynayanlara yumruklar savruluyor, suçluların kaval kemiklerine çizmelerin burunlarıyla tekmeler atılıyor, kuyruğun başında bulunan şanslı gençlerin enselerine dişlerin arasında tutulan lastiklerden top haline getirilmiş kâğıtlar atılıyordu. Büyük oğlanlar açık saçık fıkralar anlatıyorlar, erkek gibi davranarak Betty Gable ve onun ünlü bacaklarını küçümsüyorlardı. Küçük olanlar, kendilerinden büyüklerin pek de dostane olmayan denizinde sahipsiz eşyalar gibi yüzüyor, üç penilerini terli avuçlarında sımsıkı tutuyorlar, itilip kakıldıkları için endişeyle ağlıyorlardı. Bazıları, çok fazla beklediği için, elinde olmadan, soğuk bacaklarından ayakkabılarına doğru çişini bırakıyordu. Hepsi aynı renkte kirli sarı, kırma köpekler bir aşağı bir yukarı havlayarak çılgınca koşuyorlar; sahiplerinin cesaretlendirmesiyle kalabalığın ayak bileklerini ve bacaklarını ısırmaya çalışıyorlardı. Sürekli kıpırdayan kahverengi botlar, çamur bulaşmış beyaz sandaletler ve çıplak ayaklar seli, durmak bilmeksizin, henüz açılmamış girişe doğru hareket ediyordu. Tek bir amaçla; şişko Andy Devine’in göbeğinin güçlü darbesiyle çeteleri ve kötü adamları zora sokmasını seyretmek için.

Kapıda görevli adam, yaylı topuklarının üzerinde kendini beğenmişçe duruyordu. İmparator Jones’un modern uyarlaması gibi, ellerini arkasında kenetlemişti. Seyrek sarı saçları dar kafatasının tepesine sıkıca yapışmıştı. Zalim, çakal yüzü, doğudaki bakirimsi yağmur bulutlarının donukluğunun kıyısı üzerinden ürkek ve cansız bakan zayıf akşamüstü güneşinde ağırbaşlı ve buyurgan görünüyordu. Sinemanın bu görevlisi, sinsi yumrukları ve

kuyruğu düzgün tutmak için, sığırları ağıla sokarcasına, sıradan çıkanların üzerine şaklattığı, ellerinin etrafına sarılı deri kayışıyla, yerel genç nüfusun nefret ettiği bir figürdü. Bileğini ustaca ve mekanik bir dönüşle şaklatıp kemeriyle kırbaçladığı çocukların kızarmış kulaklarından ve bacaklarından sapkınca zevk aldığı, acı dolu feryatlarına ve itirazlarına pis pis güldüğü, bilet gişesine geldiklerinde “zorba” olduklarını bahane ederek onları geri çevirip, şakır şakır yağın yağmurun altında evlerine gönderdiği için herhangi bir Gestapo fanatiği kadar nefret edilirdi.

“O, doğmadı,” diye mırıldanırdı oğlanlar, “o, icat edildi...”

“Frankenstein’i keşfeden herif tarafından!” diye eklerdi bir diğeri; kötü niyetten çok, içten bir inançla.

Bu cumartesi akşamüzeri de manzara ve durum aynıydı; oğlanlar itiliyor, düşüyor, düşenlerin üzerinden geçiliyor, inanılmaz bir ustalıklarla küfürler ediliyor, cumartesi akşamları meyhanelerin dışından duyulan şarkılardan kapılan anlaşılmasın parçalar söyleniyor ve tipik oğlan çocukları gibi davranılıyordu. Yağmur başladı; önce soğuk soğuk atıştırdı, sonra da parlak kaldırımları süpürene, kalın montunun yakasından içeri sızana kadar bardaktan boşalıncasına yağdı. Tıpkı tenini soğuk parmakların gıdıklaması gibi. Topuklarını Paddy’nin inip kalkın kaburgalarının içine gömdü ve ağabeyinin geniş omuzlarına asıldı. Orada Sabu’nun maymunu gibi büzülüp kaldı. Sıkılmış yumrukları içinde üç peniyle, Vahşi Batı’nın parlak döneminin bir başka efsanesini seyretmek için, karanlık sinema salonunda gün ortası şiddetinin ve ani ölümün dolaylı zevkini tatmayı bekleyen, bağırıp çağıran insan kalabalığının içine doğru atılan insandan atına, sıksa kollarıyla sıkıca tutundu.

Arabasını her zaman olduğu gibi, terk edilmiş çamaşırvhanenin arkasındaki dar geçidin sonunda bırakıp erkenden gelmişlerdi ve şimdi kuyruğun başına hiç olmadığı kadar yakın bir halde ilerliyorlardı. Uzaktaki eski kilisenin geniş alanlarını kapatan yağmur tabakasının arasından görülen çan kulesinin yüksek tepesindeki dev gotik saat, üçü gösteriyordu. Birazdan, yan kapıların açılma zamanı gelecek ve adeta sonu görünmeyen ahşap sıralarda ve localarda oturmak, en sevdikleri film kahramanlarının maskaralıklarını ve maceralarını alkışlamak, ateş edildiğinde cesaretlendirmek için azgın ve keyifli bir şekilde bağırarak, kovboy tarzı bir faaliyet sayılmadığından öpüşme sahnelerini yuhalamak için yağmurdan ıslanmış ancak cesur, yüzlerce kovboy hayranı içeri girecekti. Birbiriyle atışanların bağrıışmaları loş salonu dolduracaktı:

“Arkana dikkat et, Buck!”

“O yılan Hawkeye arkandan sokuluyor, Hopalong!”

“Ah, sen ona aldırma, Roy!”

Sonra perde titreyip bir anlığına karardığında da:

“Ya şu lanet filmi gösterin ya da paramızı geri verin!”

Perdedekiler filmi izleyicilerden daha az özümseyeceklerdi.

“Oraya geri dön, Brown!” diye buyurdu her an her yerde biten görevli, Paddy’i geriye iterek. “Diğer lanet olası oğlanlarla birlikte yerine geç!”

“Ama bayım...” demeye çalıştı Paddy, umutsuzca dengesini korumaya çalışarak.

“Kahrolası yerine dön, seni...” diye homurdandı üniformalı görevli; Paddy’yi, sandaletlerinin ıslak zeminde kayıp dengesini kaybetmesine neden olacak şekilde iterken.

Babası, sinemanın yanındaki bahisçide tezgâhta durmuş, bir sonraki yarışın atlarının ve jokeylerinin bulunduğu çizelgeye bakıyordu. Yüzü kararmıştı, kalın kaşları sıkıntısının bir belirtisi olarak uğursuzca seğiriyordu. Ceplerinin boş olduğundan acı bir şekilde haberdardı. Şapkasının siperi bir gözünün üzerine düşmüştü. Oynadığı her at açıkça yarış pistinin sonunda kalmayı tercih etmişti. Tekli bahis, ikili bahis, sırasız ikili, çoklu bahis, her şeyi denemişti –hiç şansı yoktu. Saatler ilerledikçe, bira ve viski içme umutları hızla azalıyordu; arka cebindeki bozuk paraları şingirdatmak giderek kolaylaşıyordu. Öfkesi büyüdükçe, hafta sonu önünde bir çöl gibi uzuyor, verdiği parayla dörtnala koşan atların toynakları kafasının içinde gümbürdüyordu.

Dükkânda küçük bir hareketlenme olunca etrafına bakındı. Birinin çoklu bahsi kazandığını düşündü; sonra kapı boşluğunda duran, giysileri yırtık pırtık çocuğu gördü. Yağmur tepesinden aşağı dökülüyor, kirli tırnaklı ayaklarının etrafındaki gölcüklerde toplanıyordu. Bir sokak çocuğuydu ve aradığı adamı görene kadar, uzun kirpikli gözleri kumar oynayan adamların dumanlı sisi arasında çılgınca gezindi.

“Bay Brown!” diye seslendi kısık sesle. “Çabuk gelin... Sizin Paddy’yi ve sırtındaki çocuğu dövüyorlar!”

Şimdi toynaklar daha da yüksek sesle gümbürdüyor, babası dükkândan telaşla çıkarken gözlerinin önünde kara bir bulut oluşturunyorlardı.

Paddy’nin dizindeki iğrenç yaradan akan kana merakla bakarak ıslak zemine çömeldi çocuk. Kendi canı fazla acımadı; ancak o yerde aciz bir şekilde yatmış, tüm gayretiyle kıvranıp, daha normal bir pozisyonda

oturmaya çalışırken, ağzını açmış, bön bön bakan sırık gibi oğlanlar etrafına toplanınca, içindeki acı büyüdü. Sonra sessizliğin farkına vardı; kimse konuşmuyordu. Kalabalık bu drama daha yakından bakmak için yaklaşıırken, hareket eden ayakların sesleri geldi kulağına. Yağmurun betonu dövdüğünü, duvar boyunca uzanan oluğa damladığını, sınır duvarının arkasındaki kilise arazisinde sürüden ayrılmış ineğin yersiz böğürmesini duyabiliyordu. Şapkasını çıkarıp yumruklarını sıkmış halde köşeyi dönen babasını gördü, parlak gökyüzünün altında uzun ve korkunç görünüyordu.

“Açıklayabilirim efendim,” dedi görevli sinirli sinirli; iğrenç bir şekilde gülerken öne adım atmaya pek istekli değildi. “Görüyorsunuz, burada bir düzen kurmak zorundayız ve sizin oğlunuz...”

Öfkeli bir aslaninkine benzer bir kükreme duyuldu ve çocuk sonrasında olan biten her şeyi yavaş çekimdeymiş gibi seyretti. Babası geriye bir adım attı, kolunu metotlu bir biçimde, olabildiğince geri çekerek, tıpkı John L. Sullivan gibi poz verdi. Her iki ayağının topukları üzerinde kusursuzca denge sağlayarak yumruğunu hızla havada savurdu ve hipnotize olmuş görevlinin çenesinin sıska, eğimli noktasında patlatarak adamın yere uçup kilitli kapılara çarpmasına neden oldu. Darbenin etkisiyle kapılar her iki yandaki duvarlara vurarak büyük bir patırtıyla açıldılar. Ortalıkta tuhaf bir sessizlik oldu ve bu sessizlik, kıvrak zekâlı bir çocuğun durumun önemini anlayıp bağırmasına kadar sürdü.

“İçeri son giren, korkaktır!”

Babası oğlunu hemen, yerde sırtüstü yatan görevlinin üstünden atlayan, yanından ya da üzerinden zıplayan, kasvetli ancak onlar için büyüleyici bu sarayın tamamen beleş kapılarından geçen çocukların arasından aldı. Diğer görevliler telaşla geldiler; yaralı arkadaşlarını ofise götürüp tekrar düzeni sağlayana kadar, bedava eğlence fırsatını değerlendirmek adına sayısız skor elde edilmişti. Bu süre içinde hem hasar hem de adalet sağlanmıştı.

Bunu takip eden birçok cumartesi, çete Paddy’nin, sırtındaki binicisiyle düşmesi için baskı yaptı. Hatta ona, tıpkı beyaz perdedeki rodeo kovboyları gibi, canını acıtmadan nasıl düşebileceğini bile gösterdiler. Aslında Paddy de istekliydi ancak görevli artık akıllanmıştı ve bundan iğrense de, onların alay konusu olmuştu.

Bundan sonra asla sinemaya girmek için para vermek zorunda kalmadı.

***

“Ve ben duyacağım, sen yukarıda usulca adım atsan da,
Ve mezarlarımın tümü daha sıcak, daha hoş olacak;
Çünkü sen eğilip beni sevdiğini söyleyeceksin,
Ve sen bana gelinceye kadar ben huzur içinde uyuyacağım...”

Uzun süren huzurlu bir yaz akşamında, bir kereye mahsus sessiz kalmış evin içinde şarkı söyleyen annesinin genç sesini dinledi. Annesi, kolları gamzeli dirseklerine kadar una bulanmış, elmalı çörek ve esmer ekmek pişiriyordu. Çocuklar, sahiplerinin ve kafes kapılarının açık olduğunu fark edip kuşlar gibi kaçmışlar ancak o, kafesi açık ve havadar olduğu için reisi olmayan evle ilgili şarkı söyleyen annesiyle birlikte geride kalmıştı. Buğulu küçük kilerden, pişen ekmeğin hoş kokusu geliyordu. Annesinin söylediği şarkılar hüznü olsa da gözlerinde neşeli bir kadının gülümseyişinin parıltısı vardı ve içinde kısa ancak derin bir huzur hissetti. Sessiz bir denizkızına doğru fırıl fırıl dönerek uçan yapraklar kadar hafif düşünceleri, bu sesin tatlı akışındaki gümüş dalgalarda inip çıktı; öyle ki, unutmuşluğun ve yumuşak sesli harfli fısıltıların ve engin sükûnetin dünyası içinde kendisini kaybedebilirdi. Annesi ateşle aydınlanan bu evde, saçının dalgalı koyuluğunu hafifletmek için taktığı kurdelesı ve ayaklarında mavi terlikleriyle, dünyayı yeni evinin dört odası içinde taşıyan genç bir ev kadını gibiydi. Tüm bu süre içinde, masanın üzerindeki sütle ıslatılmış yumuşak öbeği tombul parmaklarıyla yoğurmaktaydı. Sıcak gülümseyişiyle onu sarmalayarak zincirlerinden kurtarıyordu. Hayatının sabahı, işte bu kendi sadeliği içinde şarkı söyleyen annesiyle yalnız geçirdiği mutlu andı.

Akşam karanlığı çökerken pencerede oturuyordu. Dışarıdaki sokak lambasının çevresinde sisli bir hale vardı; direğin dibinde bazı oğlanlar kâğıt oynuyor, oyunun gelgitine göre, zaman zaman ya nefretle ya da neşeyle attıkları çığlıklar dışında fazla gürültü yapmıyorlardı. Çimenli bir dairenin üzerinde bir grup kız ip atlıyor, sokak tekerlemeleri söylüyor ve ritme uygun sıçıyorlardı. Arada bir, yolu düzelden işçilerin bıraktığı kum yığınlarından aldıkları çakıl taşlarını gizlenerek atan bazı oğlan çocuklarına acıyla bağırıyorlardı. Oyulup içine mum konmuş balkabakları gibi, içleri aydınlatılmış otobüsler sokaktan aşağı indiler. Dondurmacı kornasını öttürerek gürledi, yorgun yaşlı midillisi millerin arasından boynunu bükmişti. Küçük çocuklar, kutu gibi arabanın etrafında toplanıp penilerini adama uzattılar ve adam da onlara külâhlarını ve gofretlerini verdi; elinin arkasındaki büyük kırmızı çiban, yarısı kesilmiş elma gibi kabarmıştı. Siyah bir erkek kedi bir evin arka duvarı üzerinde durup, nereden geldiği belli

olmayan ve şimdi de gözle görülür bir şekilde durgun gökyüzüne yükselen buğulu sarı ayın altında kamburunu çıkardı. Dantel perdenin karmaşık deseni, lamba ışığıyla arkasındaki güllü duvar kâğıdının üzerine yansıyor. Gölge, işlemeli çiçek desenleri tuhaf bir şekilde hareket ediyor ve açık tepe penceresinden gelen hafif esintiyle canlanıyordu.

Kol kola girmiş iki adam sendeleyerek sokağı çıktılar; “Kırmızı Bayrağı Yükseklerde Dalgalandıracağız”ı söylüyorlar ve yoldaşlar ya da uzun zamandır denizlerin ayırdığı kardeşler gibi birbirlerine tutunuyorlardı. Jem Larkin ve ticaret birlikleri hakkında tartışarak ön kapının dışında durdular, şiddetle birbirlerinin sırtına vurdular ve tekrar tekrar sıkıca tokalaşıp gülerek kafalarını arkaya attılar. Boğazları bronzlaşmıştı ve üzerlerine düşen lamba ışığı altında parlıyorlardı. İçlerinden biri nihayet “İyi geceler!” diye gürledi ve diğeri el yordamıyla ön kapının üzerindeki mandalı buldu.

Lahana, patates ve domuz ayaklarıyla dolu koca bir tabak, üzerinde dumanı tüterek masanın üstünde duruyordu. Babası gözlerini kısıp tabağa bakarken sandalyeye yarım yamalak oturdu; ıslak alt dudağı çenesine sarkmış, kalın bir damarı saman sarısı şakakları üzerinde atıp duruyordu. Annesi ateşin kenarına oturmuş, çocuklardan bir tanesinin yün kazağını yamalıyordu.

Baba, biradan kalınlaşmış sesiyle, ağzında geveleyerek, “Jem Larkin çarmıha gerilmişti,” dedi. Gözkapakları hüznle ağırlaşmıştı. “Bunu biliyor muydun?”

Ateşin içinden bir kömür düştü; acı, kara bir duman çıkararak cızırdadı. Kilerdeki musluk düzenli olarak bir tabağa su sıçratarak damlatıyordu. Anne, dikişi kolaylaştırmak için kazağın kolunun içine boş bir şişe geçirdi.

“Jem Larkin çarmıha gerildi, dedim,” diye tekrarlardı babası. Bebek ateşin yanındaki beşiğinde ağlamaya başladı. “Şu piçi susturamaz mısın?” diye gürledi. Oturduğu sandalyede dönerek beşiğe dik dik baktı.

Anne elindeki kazağı bıraktı ve bebeğin üzerine eğildi, emziğini vererek onu susturdu ve tekrar uyuttu. Saçları gözlerinin üzerine düşmüştü ve eliyle onları geriye itti.

“O, çarmıha gerilmişti, sana söylüyorum!” Baba birden bağırdı, masaya vurarak yemek tabağını hoplattı.

“Kim?” dedi Anne; bebek korkuyla bağırınca irkildi. “Bebeği uyandırdın.”

“İsa!” diye kükredi Baba, tekrar masaya vurarak. “Düşünebildiğin tek şey bu mu –bebekler? Peki ya Jem Larkin?”

“Ne olmuş ona?” diye sordu Anne, endişeyle beşiği sallayıp dikkatle bebeğe bakarken.

“Bunu sana defalarca söylemem mi gerekiyor?” diye gürledi Baba. “Senin gibi bir aptalı rahatsız ediyor mu bu? Zavallı adam çarmıha gerilmişti! İhanet hacının tepesine asıldı ve çarmıha gerildi.”

“Ah, o zaman yalnız sayılmaz,” dedi Anne bitkin halde.

“Ne demek istiyorsun?”

“Demek istediğim, bayım,” dedi Anne, bebeği susturup işinin başına dönerken. “Çarmıha gerilen Jem Larkin’dan başkaları da var.”

“Gözü yaşlı İsa!” dedi Baba tiksinererek. “Kendini o kutsal savaşçı yüce adamla kıyaslamıyorsun, değil mi?”

“Soğutmadan yemeğini yiyemez misin sen?” dedi Anne.

“Şimdiye kadar yaşamış en yüce İrlandalı adamdan bahsediyorum,” dedi Baba ağır bir kinle, dizinin üzerinde yumruğunu sıkarak, “ve söyleyebileceğin tek şey, ‘Bebeği uyandırdın! Yemeğini ye.’ Senin vatanseverliğin nerede kaldı, kadın? Nasıl bir kadınla evliyim ben? Seninle konuşuyorum!”

“Biliyorsun, ben de en az senin kadar İrlandalıyım,” dedi Anne sessizce, suskun kalsa daha beter olacağını bilerek. “Ve bu, Jem Larkin’in söyleyebileceklerinin ötesinde bir şey çünkü o İngiliz’di.”

“İngiltere doğumluydu, kadın,” dedi Baba neşeyle. “İngiltere doğumlu ancak İrlanda ruhlu! Hepsi onu indirmeye çalıştılar, çünkü o denizin diğer tarafında doğmuştu! Onu öldürenler rahiplerdi,” diye duyurdu Baba ciddiyetle, kafasını kendini onaylar gibi sallıyordu. “Yakalarının arkası önlerinde duran ülkenin köpekleri öldürdü –onlar öldürdü!”

“Tanrı bizi korusun ve kutsasın,” dedi Anne, dua ederek. “Çok fazla içmişsin sen yoksa kutsal insanlar hakkında böyle konuşamazdın.”

“Onu öldürdüler, sana söylüyorum!” diye ısrar etti Baba, eliyle ağzından akan salyayı silerken. “Sizin kutsal katilleriniz, ayin şarabı ve gümüş kilise yardımcılarıyla bu ülkenin gelmiş geçmiş en iyi işçi dostunu öldürdüler! Bu konuda ne düşünüyorsun?”

“Şey,” dedi anne usulca, iğnesini tekrar batırarak, “o, bir komünist değil miydi?”

“Can çekişen İsa!” diye patladı Baba, başındaki damar daha da şiddetle atıyordu. “Kafanda beyin yerine talaş mı var senin? İşçi arkadaşlarının payına düşeni iyileştirmeye çalışan bir adam komünist midir? Hem öyle olsa ne olur?”

“Of, yemeğini ye adam!” dedi Anne, içini çekerek.

“Bu lanet yemeği yemeyeceğim!” dedi Baba, kükreyerek. “Burada kendi evimde oturup lanet bebeklerden başka bir şey bilmeyen vasat bir kadının Jem Larkin’i aşığılmasını dinlemeyeceğim!”

“Bu konuda bildiğim bir şey var,” dedi Anne. “Her şeye rağmen çocukları olduğu için çarmıha gerilmedi.”

“O, senin küçük Tanrı yasakların için, ülkeyi iyileştirmeye çalıştığı için çarmıha gerildi!” diye böğürdü Baba. “1919’da savaş devam ederken sen ve senin gibiler neredeydiniz?” diye sordu, başını öne doğru uzatıp cevap beklerken.

“Benim gibiler adına cevap veremem,” dedi Anne, yün kazağın içinden şişeyi çekip, yaptığı işin sonucunu incelerken. “Fakat ben Rotunda’da senin oğlunu doğuruyordum.”

“Bu, lanet olası bir bahane!” dedi Baba tiksinererek. Omuzlarını sandalyeye doğru geri attı, bacaklarını esnetti ve başını yana eğerek dokunaklı bir şekilde gözlerini kısıp kadına baktı. “Benden olduğunu nereden bileyim?”

“Bir şeyden emin olabilirsin bayım,” dedi Anne, başka bir sökün kazağa başlarken, “Jem Larkin’den değildi.”

“Seni lanet olası!” diye homurdandı acımasızca, sonunda yenilmişti.

Anne, hâlâ için için yanan kömürü ayağıyla ocağa iterek dikişinin başına döndü.

“Şu Tanrı’nın lanetlediği yemeğim nerede kadın?” diye sordu Baba, anlık dalgınlığından kurtulup sandalyesinde doğrulurken.

“Önünde duruyor,” dedi Anne ona.

Baba aksi aksi yemeğine baktı. “Bu mu?” dedi, işaret parmağını içine sokarak. “Bu donmuş şey mi? Sen buna yemek mi diyorsun? Kıcını kaldır da sana ve senin boklu yetimlerin için bütün gün kölelik yapan kocana doğru dürüst bir yemek hazırla!”

Anne, adamın giderek çirkinleşen ruh halini hissederek elindeki işi kenara bıraktı ve tereddütle ayağa kalktı.

“Fakat bu senin sevdiğin yemek,” dedi; parmağıyla sinirli bir şekilde bluzunun bir düğmesiyle oynuyordu. “Bu senin perşembe akşamları için istediğin yemek. Lahana, patates, domuz yanağı ve ayakları...”

Baba, masaya tutunarak kendini toparladı ve ani bir nefretle kadına gözünü dikti.

“Yani sen benim ne istediğimi biliyorsun, öyle mi?” dedi, ağzının kenarlarından tükürükler saçarak. “Her zaman ne istediğimi bildin, öyle değil

mi?” dedi, ona doğru ağır ağır ilerleyip, sinirli elleriyle bluzuna saldırıp, düğmelerini kopararak açarken. Kadını köşeye iterek, “Bunu... Ve bunu... Ve bunu!” diye hırladı.

“Yapma... Oğlan var!” diye haykırdı Anne korkuyla, yırtılan bluzunu tutup duvara doğru büzüşürken.

“Bırak, görsün!” diye gürledi Baba, ayaklarının üzerinde sendelerken. Sesini yükseltince, bebek tekrar ağlamaya başladı. “Piçlerinin ahırındaki eyerle beni nasıl bağladığını hepsi görsün! Muhtemelen karnında bir tane daha vardır! Bir düzine boklu piçle benim elimi kolumu bağladın!”

“Onların hepsi dürüst bir şekilde doğdu,” dedi Anne, onu kendinden uzak tutmaya çalışarak. “Hepsi Tanrı’nın gözü önünde, düzgün bir şekilde dünyaya geldi!”

“Benim lanet olası s..min önünde, demek istiyorsun!” diye kükredi Baba. Düşmemek için çabalıyor, bir eliyle kadına yapışmış, onu sallıyordu. “Kendini kurban sanıyorsun, değil mi? Tüm bunlara Tanrı adına katlanıyorsun! Keyfini çıkarmak nasıl bir his, bilmiyorsun, değil mi?”

“Tanrı aşkına... Çocuk var!” dedi Anne, nefesi kesilerek; adam kendini kaybetmiş halde onu sallarken, destek almak için tabak dolabına tutunuyordu.

“Seviyenin altında bir adamla evlendin, hatırlasana!” dedi kısık bir sesle. Öfkeden titriyordu. “Senin için yeterli değildim! Dorset Sokağı Smithfield baronları için uygun bir yer değildi! Benimle evlenirken tüm süslerini bırakmıştın –dantelli elbiselerini ve jüponlarını, el işlemeli çekmecelerini!”

Ondan uzaklaşmaya çalışırken, “Yemeğini ye... Lütfen,” diye yalvardı Anne, elinin tersiyle dudaklarındaki kanı siliyordu. “Hıristiyan bir adam gibi huzur içinde yemeğini ye.”

“İşte senin yaptığın lapayla ilgili düşündüklerim...” diye bağırdı Baba, masaya doğru zikzaklar çizerken.

Lahana ve patates tabağı, havada uçarak, içgüdüsel olarak kenara çekilen Anne’nin kafasını kıl payı geçip arkasındaki duvara çarptı. Sebzeler leke bırakarak duvardan aşağı kaydılar. Yemek masası ters döndü ve kulakları sağır eden bir gürültüyle yere düştü. Duvar saati inip, ocağın önünde parçalanırken bebek dehşetle çığlık attı. Baba yerdeki, dumanı tüten lahana topakları üzerinde kaydı; küfrederek dizlerinin üzerine düştü ve sonra da midesindeki birayla karışık sıvıyı, annesinin terlikli ayakları üzerine kustu.

DOKUZUNCU BÖLÜM

“Lord Norbury asan kesen bir yargıçtı.
İpten çekinmezdi;
İşini yaptı, hem de iyi yaptı.
Ve şimdi cehennemde yanıyor...”

Bir kış gecesi, ateşin etrafında otururken, anneleri onlara, şehirden ayrılıp kooperatif evine taşınmadan önce oturdukları, Lord Norburr ve onun idama mahkûm ettiği zavallıların uğrak yeri olduğu varsayılan McGinty Evi ile ilgili hikâyelerden bahsetti. Karanlık köşelerden çıkan soğuk ellerin çıktığı, kadınların ödünü koparan hikâyeler; gecenin ölüm sessizliğinde yerin dibindeki kilerden yukarı yankılanan tuhaf ağlama ve acı acı inlemeler; yaz ortasının ılık akşamlarında merdivenlerde birbirlerine kur yapan âşıkların arkalarında hissettikleri soğuk rüzgârın varlığı ve loş koridordan aşağı doğru kaybolan tuhaf, alaycı kahkaha... Ev, bir zamanlar insanların şık hayatlar yaşadıkları zarif bir evmiş. Fraklı, pudralı peruklu ve aristokrat beyefendiler, satenler içindeki lüle saçlı hanımefendilerle parmak uçlarında saray dansı yapar; züppe müzisyenler, yükseltilmiş minyatür platform üzerinde obua, flüt ve çembalo çalarlarmış. Burada da, ülkenin özgürlüğünün doğuşunun habercisi olan, ulusal kimliğin ve gururun büyük yükselişi sırasında insanlar, vatansever katillerin ellerinde vahşice ölmüştü. Bazıları boğazları kesilmiş olarak odalarında, diğerleri de dekoratif direklerde gözleri dışarı çıkmış, dillerini yutmuş olarak bulunurmuş, kanlarıyla bej-gül rengi duvarlara özgürlük ve başkaldırı sloganları yazılmış.

Eski ev o dönemin yankılarıyla doluydu; rahipler şarap ve ekmek ayini için yeraltına girmek zorunda kaldığında ve ruhun genç insanları bayraklarını asma cesareti gösterdikleri için asılıp, boğulup parçalandığında, ev bazıları için kibar ve seçkin, diğer büyük çoğunluk içinse acımasız ve dayanılmaz oluyordu. Acımasız yargıçların acı çektiren ruhlarının ve haksız yere mahkûm edilmişlerin intikam peşindeki hayaletlerinin salonlarda ve koridorlarda dolaştığı söyleniyordu. Hiç kimse, eve adını veren McGinty

hakkında, hayaletlerle kesinlikle kazançlı bir anlaşmaya girmiş olması dışında başka bir şey bilmiyordu.

Çocuklar büyülenmişçesine dinler, birbirlerine bir göz atarlar ve sonra da omuzlarının üzerinden arkalarındaki loşluğa bakarlardı. Sonra annelerinin dizinin dibinde toplanırlar, ona güvenle bakarlar, o orada olduğu sürece dünya dışı varlıklardan pek korkmazlardı. Genellikle Anne anlatırken onu yakalayıp, olup biten bu tür şeyler hakkında ardı ardına sorular soran ve çoğu zaman da gülen Tony olurdu. Bu arada geri kalanlar, birbirlerine yanaşarak, sadece dinler ve gözlerini devirirlerdi. Yine de hepsi dinlemekten hoşlanırlar ve omurgalarını saran ürperme ve titremenin keyfini çıkarıp en sonunda yatağa girdiklerinde, yatak örtüsünün altında kıvrılırlar ve ruhların varlığı hakkında fısıldaşırlardı. Jem –pek ikna edici olmasa da– “Kutsal Ruh dışında başka ruh yoktur!” derdi ve hepsi de ona inanmak isterdi. Bir dakika sessiz kaldıktan sonra, nefes nefese karşıdaki karanlık odayı parmağıyla işaret edip, “Şu perdenin arkasında kımıldayan şey ne, Jem?” diye soran Tony dışında. Her zaman duvara yakın yatan Jem, kendini güvende hisseder ve “Hadi oradan, sen git de kendine bir dua okuttur!” derdi.

Tony, Jem’in kulağının içine doğru yavaşça kedi miyavlaması sesi çıkarana kadar bir sessizlik olurdu ve Jem çılgılığı basarak kendini yere atardı: “Anne, anne, yatakta hayalet var!” Bu da, Baba’nın ön odadan kemerini sallayarak gelmesine ve hepsinin payına düşeni almasına neden olurdu. Daha sonra da hepsi Jem’e karşı bir çete oluşturur ve lanet olası bir hanım evladı olduğu için her tarafını çimdiklerlerdi.

“Bize bir hikâye anlat!” diye önerdi Tony, bir kasım gecesinde... Azizler Günü’nün gecesiydi ve hepsi bağdaş kurmuş, ocağın etrafında oturuyorlardı. Yatmadan önce dışarıya ekmek ve su konursa, ertesi sabah bunların oradan yok olacağı çünkü zavallı ruhların Araf’a yiyeceksiz gittiği ve her kim onlar için yiyecek bir lokma ve içecek bir yudum bıraktıysa, dünyaya dönmelerine izin verilen yılın tek gecesinde, ruhların onlar için iyi konuşacağı söylenirdi. Cennet muhtemelen dışarıya frenk üzümlü kek ve sıcak kaymaklı süt bırakanlar için garantiydi, fakat inananlar tarafından yerine getirilmeyen bir çeşit rüşvetçilikti. Bu yüzden hayalet menüsünde sadece ekmek ve su olurdu.

Anne şehirdeki gençlik yıllarında tanıdığı, sabahın ilk saatlerinde gece boyunca bol viskili ve biralı bir partiden şarkı söyleyerek dönerken sokağın karşısındaki lambanın altında oturan çok güzel genç bir kadın gören iki adamın hikâyesini anlatmaya başladı. Onda dikkat çeken şey, kadının o tuhaf saatte parlak uzun saçlarını gümüş bir fırçayla tarayıp kendi kendine

yumuşak sesle şarkı söylemesiymiş –aslında şarkı söylemek değil, daha çok kulağa bir inleme gibi gelen, melankolik bir çeşit ağıtmış. Uzun yeşil bir pelerin giyiyormuş, ayaklarında ne ayakkabı ne de terlik varmış ve saçları ışığın altında altın gibi parlıyormuş. Genç adamlar içki nedeniyle neşeli ve cesurmuş. Karanlık sokağın içinden kadına seslenmişler, ancak kadın onların müstehcen sataşmalarına aldırmadan uzun, güzel saçını taramaya ve ağıtını inlemeye devam etmiş. Adamlar birbirlerini karşıya geçip kadının kim olduğunu öğrenmek için cesaretlendirmişler ve nihayet bir tanesi kabul edip sokağın karşısına geçmiş. Tam “İyi misiniz bayan?” diye soracakken, kadın acımasız bir çığlık atıp elindeki fırçayı ona fırlatmış. Fırça havada alevli bir ok gibi aydınlanarak uçup, adamı ıskalamış ve hemen ardından adam, arkasındaki arkadaşıyla birlikte kaçmaya, çılgınca haykıran kadın da onları kovalamaya başlamış.

“Şey,” dedi Anne, istavroz çıkarıp yeni doğan bebeğine emziğini verirken, “o adam, bu akşam burada oturuyordu.”

Cennetten çok, cehennemden konuşuyorlardı, çünkü bir tanesi aynı kalabalıkla dolu ve kutsal monotonlukla yoğun, diğeri ise kelimenin tam anlamıyla, kralların, imparatorların ve yüksek rahibelerin ayyaş kasaplarla birlikte dağlanmış omuzlarının ovulduğu, hayat boyu teslim olmama ilkesinin acımasızca peşine düşmüş ahlaksız politikacılarla, altın kalpli küçük sokak kızlarının olduğu kaynayan bir kazandı. Bu nedenle ikisi arasında cehennem, nafile mekik dokuyan bir tartışma zemini sunuyordu. Her nasılsa lanetlenmek hakkında konuşmak, sonsuza kadar bağışlanmaktan daha heyecanlıydı ki bu kulağa sıkıcı geliyordu, tıpkı her çeşit meyanköküyle sonsuza kadar ibadethaneye hapsolmak gibi.

Baba parasızlık nedeniyle hafta içi öfke nöbeti geçirerek dışarı çıkıp oyun oynamalarına izin vermediği için “Kulübe Hapsinde oldukları gecelerden birinde, hepsi üst kattaki ön odada yanan ateşin etrafında oturmuşlardı. Anne, karnı tekrar şişmeye başladığı için köşedeki büyük yatağa uzanmış, pek de yeni olmayan bebeğiyle ilgileniyordu ve yine cehennem konusu açılmıştı. Jem’in mantıklı bir şekilde belirttiği gibi, cehennem, ağır günahkârların sonsuza dek yanacakları bir yerdi. Küçük dinleyicilerden biri “Sonsuza dek nasıl yanabilirsin?” diye sordu.

“Kendini yakmayı dene ve ne kadar dayanabileceğini gör,” dedi Tony, “Ateşteki bir adam gibi çılgınca bağırırsın!”

“Senin öyle yapacağından eminim!” dedi Jem ateşe tükürerek. “Çenesi düşüğün tekisin!”

Tony, Jem'e dik dik baktı. "Ağzının ortasına kemer yemek ister misin, seni koca bok çuvalı?" diye sordu Tony, parmaklarını bükerken.

Jem sırtına yaslanıp oturdu ve Tony'nin, insanların ağzına kemerle vurmaktan başka işe yaramadığını söyledi; sonra yüzü aydınlandı ve ileri doğru eğildi. "Bahse girerim, parmağını ateşe sokamazsın!" dedi Tony'ye zaferle.

"Nesine?" diye sordu Tony, çiğnenmiş bir kibrit çöpüyle tırnaklarının arasındaki kirleri temizlerken.

"Üç kurşun misket ve en iyi atkestaneme!" diye böbürlendi Jem, cebinden mallarını çıkarıp ocağın önüne koyarken; kocaman, koyu kahverengi atkestanesi alevlerin içinde parlıyordu.

"Orada neler oluyor?" diye sordu Anne uykulu; sökülmiş, ekose bir şalın örttüğü omzunda bebeğini sustururken, yorgunluktan gözleri kapanıyordu.

"Ah, bir şey yok anne," dedi Tony, tırnaklarına soktuğu kibrit çöpünü fırlatırken gözlerini Jem'den ayırmadı. "Hiçbir şey yok!"

Parmağına tükürdü, pantolonunda ovuşturdu ve ciddi bir şekilde, diğerlerinin görmesi için havaya kaldırdı. Daha sonra da kasten, ocağın parlayan ızgarasının üzerine koydu. Bir saniye, iki, üç... Ve bir cızırdama sesiyle, yanık etin yoğun kokusu duyuldu. Parmak adeta yapışmış gibi, kızgın ızgaranın üzerinde kaldı. Tony'nin yüzü bembeyaz kesildi. Çocuğun ağzı açık kalmış, tebeşir rengindeki yüzünden korku fışkıran Tony'ye derin, parlayan gözleriyle bakıyordu. Altı saniye, yedi, sekiz... Bir tanesi ayağa sıçradı ve yere kustu; Tony parmağını çektiğinde, bir parça büzüşmüş et ızgarada asılı kaldı. Jem sersemledi. Anne kendisine doğru uzatılmış yanık parmağı gördüğünde, yataktan fırlayıp bir çığlık attı. Çığlık Baba'nın mutfaktan yukarı çıkmasına ve sakın bir şekilde oturmuş, yanmış parmağına dikkatle bakan Tony dışındaki herkesin histeri halinde olduğunu görmesine neden oldu; deri kemer havada ısıklık çalarak, dayak siparişi verenin üzerine indi.

Böylece arka oda, ilerleyen haftalarda Tony'nin hapis hücresi haline geldi. En azından Baba'nın niyeti buydu ancak her akşam çaydan sonra, Tony camı açarak su oluğundan aşağı inip komşuların arka bahçelerine tırmanacak ve Baba'nın yukarı çıkıp hapishane kaçağını fark etme olasılığı karşısında, Anne'yi korku ve dehşet içinde bırakacaktı. Anne, "Eğer fark ederse, mahvoluruz!" diye fısıldayacak, Baba kilerde gazete okurken şalını omzuna alıp kapının önüne çıkarak kaçağı arayacaktı. Sonra bir gece, oğlanları kovalayan gölgeler ve alacakaranlıkta kovalanan kızla geçti. Bahçenin

dışından birisi çetenin çılgın savaş çığlığını haykırıp, yüksek sesle Tony'nin adını bağırana kadar, Tony'den eser yoktu.

“O haylazın arkada olduğunu sanıyordum?” dedi Baba, kemerinin tokasını çözüp içeri girerken. Merdivenlere doğru ilerledi.

“Zaten orada, zaten orada!” dedi Anne, onu durdurmaya çalışarak.

“Çekil yolumdan kadın!” diye gürledi Baba, iterek onu geçip, basamakları ikişer ikişer tırmanırken.

Telaşla odaya daldı ve pencereden gelen zayıf ışığın altında, yatağa uzanmış, pantolonsuz çizgi roman okuyan silueti görene kadar, gözlerini loş odada gezdirdi.

“Biraz su içebilir miyim baba?” diye sordu Tony neşeyle.

“Hıh!” dedi Baba. “Sana ne içireceğimi biliyorum ben!” diye söylenerek merdivenlerden aşağı indi; ağır botları, öfke ve hayal kırıklığının gürültüsünü çıkarıyordu.

Tony güldü, Gordon'un evrensel maceralarını bir tarafa attı, ayakkabısının içinden buruşturulmuş kâğıdı çıkarıp açtı. Çaldığı bir kibriti yaktı –çalıntı bir izmaritin eşliğinde– ve erkeksi zevk homurtularıyla, yetişkin Nancy'den gelen mavi kalemle karalanmış notu defalarca okudu ve umutla döşegün üzerinde taklalar attı. Çünkü tarifsiz zevkin önündeki tek engeli, sapanından çıkan iyi hedeflenmiş bir atışla etkisiz hale getirmişti... Dar yolun sonundaki ışığı.

ONUNCU BÖLÜM

Ölü olmak tuhaf bir histi.

Daha önce hiç ölmemişti ya da öldüyse de hatırlamıyordu; ancak şu anda ölmüş olduğunu biliyordu, çünkü her şey çok tuhaftı ve içindeki her şeyi sıkıp dışarı çıkaran, onu bomboş bırakan şiddetli soğuk ve ona baskı yapan korkunç karanlık dışında hiçbir şey hissetmiyordu. Karanlık ve sonsuz bir sokakta oturuyor gibiydi. Işık yanan dost bir pencere bile yoktu. Buraya daha önce hiç gelmemişti. Önceleri yalnızdı ancak sonra siyah takım elbise giymiş, silindir şapkalar takmış adamların çıkmaz sokağın her iki tarafında karamsar bir şekilde bir aşağı bir yukarı yürüdüklerini fark etti. Cenaze levazımatçısı gibi yürüyorlar, ölçülerini alır gibi ona bakıyorlar, bedenini tahmin etmeye çalışıyorlar, delen gözleriyle ve görünmeyen bir mezurayla ölçüsünü alıyorlardı. Tamamen siyah giyinmiş biri sokağa çıkarak ona doğru geliyordu, yüzünün yarısını gizleyen ağır işlemeli siyah bir peçe takmıştı ama onun kim olduğunu biliyordu.

“Neden ruhunu kaplayan bir günahla ölmek zorunda kaldın oğlum?” Anne acıklı bir sesle ona soruyordu. “Neden gittin; neden bembeyaz, güzel ruhunu kirleten tüm o ağır günahınla öldün? Artık sana yardım edemem oğlum!”

Sokak daha da kararmaya başladı, sanki gece daha çabuk yaklaşıyordu ancak ufkun görünmeyen sınırları boyunca kırmızı bir parıltı belirdi. Arkasında, yaklaşan bir ses duydu.

“Yılın bu zamanı için yeterince soğuk mu?” dedi ses.

Etrafına bakındı ve onunla konuşanın tuhaf bir yaratık olduğunu gördü; teni yanmış, küçük, eciş bücüş, çıplak bir adamdı ve bir çift siyah, ince, parlak boynuz alnından dışarı çıkmıştı. Ellerin içinde siyah bir kitap tutuyordu ve siyah sayfaları okurken, zaman zaman koca kafasını sallıyor ve tırnaksız parmağıyla kabarık dudağını kaşıyordu.

“Aslında,” dedi adam içini çekerek, “bir maymunun taşaklarını havaya uçuracak kadar soğuk.”

Birdenbire, sesin erkek kardeşlerinden birine ait olduğunu anladı ancak adam şimdiye kadar tanıdığı hiç kimseye benzemiyordu.

Küçük şeytan-adam ona dostça gülümsemeye çalıştı ancak bu iğrenç bir sırıtmaya dönüştü.

“Bu arada,” dedi yabancı, kitabı tutarak, “bu kitap, yaşadığın süre içinde işlediğin günahların kitabı. Burada özellikle durmadan işlediğin bir günah var...”

Tıpkı fırtına gibi, karanlık havayı sıkıştıran kuvvetli bir rüzgârın sesi duyuldu. Etrafına bakındı ve kendisini çevreleyen parlak bir kafesin demirlerini gördü. Artık baktığı her yerde ateşi, sokak kaldırımlarının çatlaklarının arasından yükselen alevlerin kırmızı ayrıntılarını görüyordu ama içine sızan dondurucu soğuktan başka hiçbir şey hissetmiyordu; sanki damarlarında buz dolaşıyordu.

“Son günah çıkarışın çok kötüydü!” diye fısıldadı birisi kulağına. “Rahibe gerçek kötü günahlarından söz etmedin.”

Edemezdi. Çok kötüydü; pırıl pırıl tıraşlı, yüzünde çocuksu ifade olan ve tütsünün kutsal kokusunu taşıyan bir rahibe söz edilemeyecek kadar kara günahlardı bunlar. Ayrıca, ağzından kelimeleri çıkaramıyordu, sadece hırıldıyor ve suratını yamultuyordu. Rahibin, günahını da kelimeleri de anlayamayacağından emindi.

“Bu konuda haklısın!” dedi, sigarasının izmaritini atarken kırmızı ışıqla aydınlatılmış karanlıktan ona doğru dönerek çıkan dişi şeytan. “Söylediğin lanet olası kelimelerden bir tanesini bile anlayamadım.”

Kim olduğunu hemen anladı ve kalbi, onu her görüşünde olduğu gibi, yerinden fırlarcasına atmaya başladı. Aynı eski püskü elbiseyi ve içinden başparmağının görüldüğü ayakkabılarını giyyordu ve saçlarında kırmızı bir kurdele vardı. Kolunun altında bir deste eski çizgi roman taşıyordu. Evdeki salonda oturuyorlardı.

“Konuşmaz mısınız?” dedi sabırla, kalın bir saç tutamını gözlerinden çekerken. “Tıpkı bir domuz gibi hırıldanmak yerine lanet olası düzgün bir şeyler söyleyemez misin?”

Konuşmaya çalıştı, bir şeyler söylemeye çalıştı, herhangi bir şey, tek kelime, herhangi bir kelime, yeter ki açık ve kolay bir şekilde anlaşılsın. Ama her zamanki hırıldamaları dışında hiçbir şey çıkmadı, ta ki aklına çok iyi bildiği bir kelime gelene kadar. Bu kelime hiç zorlanmadan çıktı ağzından. Kız bunu duyunca, kafasını geriye attı ve iki büklüm oluncaya kadar güldü.

“Sen onun ne demek olduğunu biliyor musun?” diye sordu, gülmeyi

kesip, kıvrık uzun kirpiklerinin altından bilgiç yaşlı baykuşlar gibi bakarak ciddi olmayı becerdiğinde. “Annenin evde olmadığından emin misin?”

Kız kapıyı açtı ve emin olmak için mutfığa bir göz attı ancak içeride sadece, ocağın yanındaki beşiğinde horuldayan bebek vardı. Geri döndü ve dilinin ateş rengi ucunu alt dudağının üzerinde kıvrarak ona baktı, yeşil gözleri alev alev yanıyordu.

Usulca, “Kılları görmek ister misin?” diye fısıldayarak eteğini kaldırdı.

Bakmamaya çalıştı, başka tarafa bakmaya çalıştı; rahibin ona, günah işlemek için kışkırtıldığında yapmasını söylediği gibi, İsa’nın Annesi, Kutsal Bakire’yi düşünmeye çalıştı; ancak arzunun yakıp eriten zevki ve günahın telaşla gürleyen şelalesinde dosdoğru ona baktı ve tıpkı bir keçi sakalı gibi aşağı doğru kıvrılmış yumuşak alevli ok başını gördü. Kız onu okşarken sadece baktı ve baktı.

“Fırsatın varken ona iyi bak!” dedi, ona dilini çıkarırken. “Bunu Beano’da göremezsin!”

Kız göbeğini ve kalçalarını dışarı çıkararak ona doğru emekledi ancak çocuk ateşten kaçır gibi korkarak kaçtı. Bu, kızı çok kızdırmışa benziyordu; oğlanın elini yakaladı ve kendisine doğru çekerek bedeninin çıplak yerlerine dokundurdu ama çocuk sertçe geri çekildi ve göğsüne bir tekme attı. Kız devrilip düştü. Gözleri parlayarak ayaklarının üzerine sıçradı sonra da bir kahkaha patlattı; eteklerini kaldırıp çıplak kalçalarını çocuğa çevirdi ve zevk içinde bağırdı.

“İşte sana üç kiloluk yağlı domuz pastırması!” diyerek küçük adımlarla kırıta kırıta yürüdü. “İşte sana üç kiloluk yağlı domuz pastırması bayım!”

Ön kapıdan çıkana kadar eteklerini sallayıp çıplak kalçalarını gösterdi. Sonra saçlarını cilveli bir şekilde geriye attı ve sokaktan aşağı indi.

İnsanlar, kafesin parmaklıklarından içeri, şehrin hayvanat bahçesine yeni gelen bir hayvanı inceler gibi bakıyorlardı. Bazıları ona el sallıyordu, bu arada diğerleri ellerini ağızlarının çevresinde huni yaparak tutkuyla şarkı söylüyorlardı:

“Bakın şuna, ah, ne komikmiş,

Ateşli sopa kıcına girmiş!”

Ağabeyinin sesiyle konuşan küçük şeytan-adam, büyük siyah kitabın siyah sayfalarına kırmızı harflerle yazılmış, şimdiye kadar işlediği tüm günahları yüksek sesle okuyup duruyordu. Adam en büyük günahlarını okuyunca parmaklıkların dışındaki kalabalık ellerini çırpı ve neşelendi, ıslık çaldılar ve yuhaladılar. Ona taş ve başka şeyler fırlattılar ancak atılanlar

isabet ettiğinde, eklemlerini birbirine dimdik kenetleyen ısıricı, acı soğuk dışında hiçbir şey hissetmedi. Alevlerin içinden başka parlak, minik şeytan-figürler göründü ve etrafında savaş dansı yapan Kızılderililer gibi, ellerindeki ateşli mızrakları ona doğru fırlatıp, büyük bir öfkeyle ve giderek hızlanarak günahlarını sayıp dans ettiler.

“Kaç kere anne ve babanın geceleri yatak odasından gelen seslerini dinledin?”

“Kaç kere yatağına yatıp o şeyi yaptın kendine?”

“Kaç kere kızlar seksek oynarken ya da ışığın önünden geçerken çamaşırlarına baktın?”

“Kaç kere, kaç kere, kaç kere...”

Başı dönmeye başladı ve gözlerini kapamaya çalıştı ancak yapamadı. Gözkapakları kapanmıyor, sanki aralarına kibrit çöpü ya da iğne konmuş gibi açık kalıyorlardı. Şeytanlar etrafında dans ediyor, vücutları garip bir şekilde kıvrılıp şişkin, parlak kırmızı ve turuncu uçlar takılmış mahrem yerleri şehvetle sarkıyor ve sallanıyordu. Sonra aşağıya baktı ve altında açılan büyük parlak deliği gördü, içinde yanan kömürlerle dolu fırının açık kapılarında, küçük şeytanlar, deli gibi en uzağa sıçrama oyunu oynuyorlardı.

Ona doğru koştururken “Hoş geldin kardeş!” diye seslendiler; yüzleri hastalıklı bir sırtımayla ortadan ikiye ayrılmıştı. “Gel de bizimle oynala!”

Ağzının delice kuruduğunu hissetti. Dudakları susuzluktan kavrulup çatladığında biraz su istedi ancak kimse onun ne istediğini anlamadı. Onu fırına doğru kollarından, bacaklarından ve saçlarından tutup çekmeye başladılar. Yardım istemek için bağırmaya çalıştı ama homurtulu sesler çıkarmaktan başka bir şey yapamadı. Hepsi ona güldü ve bu sesleri çıkarmaya devam etmesini istediler, mızraklarıyla onu dürtüklediler. Hiçbir şey hissetmedi, hatta fırının dev alevler saçan ağzına daha da yaklaştığında sıcaklığı bile hissetmedi. Birdenbire şeytanların tümü tanıdığı ve sokakta oynadığı arkadaşlarına dönüştü –Charley, Andy, Tom, Dörtgöz, onun arabasını itekleyen, tanıdığı tüm çocuklar. Rahatlamış bir şekilde çılgık attı; onu tanıyıp, bu berbat yerden kurtulmasına yardım edeceklerinden emindi. Ancak çocuklar onu tanımıyor gibiydiler ve birbirleriyle anlaşılmaz bir şekilde konuşuyor, eğleniyor ve mızraklarıyla onu bir kedi gibi dürtüklüyorlardı. Bu arada çocuklar onu, bekleyen ocağa doğru sürüklüyorlardı.

“Günahlarından dolayı pişman olmalısın!” diye ilahiler okuyorlardı.

“Şimdi pişman ol ve kurtul.”

“Artık eteklerin altına bakmak yok! Artık yatakta kendi kendine sessizce günah işlemek yok! Artık zavallı annenle baban geceleri dünyaya çocuk getirmek için çabalarken onları dinlemek yok!”

Fırına iyice yaklaşmıştı, sıcaktan alev alev yanan duvarları görebiliyordu ve buzdan ceketini uğursuzca çatlamıştı. En sonunda, yoğun ısıyı hissetmeye başladı. Deli gibi pişman olmayı diledi. Bunu istiyordu ama işin kötüsü pişman değildi. Pişman değildi işte...

Etrafı tamamen karanlıktı ve artık ateşler yoktu. Nerede olduğunu bilemedi. Ölümün gerçekten çok berbat bir şey olup olmadığını merak etti. Merak etti ve titredi.

Zemindeki ahşabın gıcırdadığını duydu. Sabah olmasını diledi.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Evler, karla kaplı sokaklar boyunca üzgün, bodur av köpekleri gibi duruyor; çatıların kenarları boyunca uzayan siyah, çıkıntılı olukların kırıştırdığı yerler kalın, yün bir şal giymiş görüntüsü veriyor; buzları çözülmüş kısımlarda kayağan taşı, incecik, dış dış ayrılmış görünüyor. Ana trafiğin aktığı yerde kara bir çamur peltesi yayılmıştı. Çocuklar, çoktan büyümüş bebekler tarafından kullanılmış arabaların gövdelerini ve arka bahçelerin parmaklıklarından sökülmüş teneke plakalarını kullanarak caddeden aşağı kızakla kaymaya başlamışlardı bile. Kar ilk başta yoğun ve eğik şekilde yağmış, gökyüzü ve yeryüzü arasındaki her şeyi bulanıklaştırmıştı. Kaldırımlarda ve küçük kare şeklindeki ön bahçelerde öbeklenmiş, ana yolları kapatmıştı. Erkekler, kadınların alışverişe rahat gidip gelmeleri için boğazlarına kadar ilikli ceketleri ve Rus yapımı çizmelerini giyip, tabakalanmış karlar arasında yol açmışlardı. Daha sonra kar yağışı azalmış, gökyüzünün bazı bölgeleri kış manzarasının sıkıntılı havasını kırmış ve güneş, tıpkı uzun süre yatakta kalıp iyileşme dönemine girmiş çekingen ve zayıf biri gibi, kendisini göstermeye başlamıştı.

Arka odanın penceresinden karla kaplı bahçeler tıpkı siyah karelere bölünmüş bir dama tahtası gibi yayılmıştı; yiyecek arayan kırma köpekler, burunları yerde buz tutmuş zeminde yıldız işaretleri gibi hareket ediyorlar, acımasızca hırlıyorlar ve birbirlerinin ağzından yemek kapmaya çalışıyorlardı. Kediler daha bir ağırbaşlılıkla yürüyorlar, çitlerin ve çalılıkların altından sessizce geçiyorlar, bıyıklarını anten gibi titretiyor, domuz ayaklarıyla dolu çöp teneke ve kovalarının üzerinde dolanıyor, ağaçların altında sürünüyorlardı. Gözetleme amacıyla gölgelerin içinde kaybolduğunda, cesur ancak aç kalmış bir serçe, mahzun bir yiyecek arayışı için konduğu daldan aşağı sırıyordu. Havada sevinç dolu kara bir şimşek çakıyor, ölüme mahkûm kuştan dehşetle ve acıyla bir ciyaklama geliyor, daha sonra da avını dişlerinin arasında cendereye sıkıştıran kedinin güvenli bir çalının altına girmesiyle etrafa bir sessizlik çöküyordu.

Ufka doğru uzayan geniş, atıklarla dolu ve karla kaplı tepenin beyazlığı bu çirkin, kara yığınların üzerindeki karın erimesiyle lekeleniyordu. Aşağıda sokaktaki trafiğin sesi, yeryüzüne inmeden önce havada yoğun olarak asılı kalan karın varlığı tarafından hafifletiliyor ve perdeleniyordu. Tıpkı tavşanlar gibi, delikanlılar yerin üç metre altına kazıp inşa ettikleri daracık kulübelere ve barınaklara saklanmışlardı. Sert, yontulmuş basamaklar aşağı iniyordu; yukarıdaki girişleri toprak ve çingenelerin ya da tenekeçilerin arabalarından çalınan saman balyalarının üzerine yayılmış kalas parçaları ve buruşturulmuş metal parçalarıyla kamufle edilmişti. Derinlerdeki toprak duvarlar sıkı ve sertti. Dikdörtgen şekli verilmiş “ana oda” bir düzine yetişkin çocuğu alabilecek genişlikteydi. Yerler eski halı ve paltolarla kaplıydı ve iki ya da üç koridorla birleşiyordu. Tavan o kadar alçaktı ki, içeri bel hizasında girebiliyorlardı.

Arabasını bıraktıkları tepede dondurucu bir soğuk vardı. Onun asla kendileriyle birlikte aşağıya inmesine izin vermezlerdi. Arabasının içinde oturdu; karla kaplı çöplerin üzerinden sarmaşıklarla çevrili kilise duvarlarını görebiliyordu. Daha fazla üşümeye ve sabırsızlanmaya başladı. Çocuklar yere düşen dalları toplamak için kilisenin arazisine atlamışlar ancak hâlâ dönmemişlerdi. Yakında hava kararacak ve evdeki mutfak ateşi parlamaya başlayacaktı. Annesi tava keki pişirirken mutfaktan gelen nefis koku karnının guruldamasına neden olacaktı. Şu anda, birbirine vuran dişleri ve soğuktan morarmış çıplak dizleriyle bu acı soğukta arabasının içine büzüşmüş olmaktansa, evde olmak istiyordu. Kilise çanları çalmaya başladı; yüklü havada yankılanan her vuruş ona küçük bir gölde önce genişleyen sonra da kayboluveren dalgaları anımsattı.

Bembeyaz araziden bir figür geçiyordu. Bu, kırmızı bir bere ve dizine kadar uzanan lastik çizmeler giymiş bir adamdı. Kilise duvarına yakın bir karaağaç sırasının altında durdu, sigara içiyordu. Sigarasının kırmızı ucu alacakaranlıkta, tıpkı kutsal bir böğürtlen gibi parlıyordu. Ellerini ceplerinin içinde, kalçalarının üzerinde bir aşağı bir yukarı hareket ettiriyordu. Ağırlığını durmadan bir o ayağının, bir bu ayağının üzerine veriyordu. Birini bekliyor gibiydi; bir süre daha sigarasını içti, sonra da öne bir adım atarak, hızla her iki yöne baktı. Birdenbire başka bir figür belirdi, tepeden aşağı sarı bir yağmurluk içinde bir kız ona doğru geliyordu.

Adam, kızın ellerini yakaladı ve sigarasını sabırsızlıkla fırlatarak, onu ağaçların altına çekti. Sigara rüzgârda bir an aydınlanarak, minik bir meteor gibi yere düştü. Birbirlerine yakın halde ayakta durdular. Adamın eli kızın

arkasında, tıpkı duvardaki siyah bir gölge gibi, bir aşağı, bir yukarı hareket ediyordu. Kızı öne doğru, bir köprü gibi eğdiğinde adamın ayakları kaydı, dengesini kaybetti ve devrilerek kızın üzerine düştü; bedenleri karda titreyen siyah bir çizgi oluşturuyordu. Nihayet ayağa kalkıp birbirlerinden uzaklaştıklarında, ağaçların gölgesine karışıp kaybolmalarını seyretti; hâlâ adamın kırmızı beresini ve kızın sarı yağmurluğunu görebiliyordu.

O gece kardeşlerinin arasında yatarken, gördüğü şeyi düşündü. Bu onun sırrıydı ve kimseye söylemeyecekti. Ertesi gün çocuklar gittiklerinde, yerin altında işlerine bakmalarını bekledi. Sonra da önceki gün onların yattığı noktaya vardığında topuklarıyla durdurana kadar arabasını yokuştan aşağı ve düzlüklere doğru itti. Bedenlerinin sertleşmiş kar üzerinde izi çıkmıştı, adamın sigarası karı erittiği yerde duruyordu; onu ayağıyla dürtükledi, kâğıdı paramparça oldu, tütün parçaları kar üzerinde leke bıraktı. Bir gece önce alacakaranlıkta adamın ağzındaki kırmızı ve parlak halini düşündü.

ON İKİNCİ BÖLÜM

Anne, “Tanrım!” diye fısıldadı.

Mektubun ince kâğıdını tutan elleri titriyordu.

“Tanrım...”

Gözlerini çabucak önlüğüne sildi, mektubu şöminenin rafında duran saatin altına koydu ve akşam yemeği için patatesleri soyma işine döndü.

Lil’in gittiği o korkunç geceden bu yana birkaç ay geçmişti. Her şeyini küçük bir file çantanın içine fırlatmış, sıkıca Anne’ye sarılmış, sonra da yağmurun ve sisin içine doğru koşmuştu. Anne odanın ortasında öylece kalmış, tek bir gözyaşı dökmeden, tek kelime etmeden, en büyük çocuğunun az önce çıktığı mutfak kapısına bakakalmıştı. Lil neredeyse yirmi yaşındaydı; omuzlarından aşağı düşen koyu renk saçları ve kocaman gözleriyle, tıpkı bir Dresden porselen bebeği kadar ince ve narindi. Çantasının sapını sıkıca kavramıştı, ağzının etrafını gösterişli kırmızı bir çizgi çevreliyordu, kafasının üzerindeki yana yatmış küçük tuhaf şapkası, ona biraz Marlene Dietrich havası veriyordu. Herhangi biri onu tek koluyla kaldırabilirdi. Yüksek topukları ön patikadan koşarken tıkırtılar çıkarmış, dışarıdaki sis onu içine alırken, yüzünün bir yanı sokak lambasından gelen ışıkla aydınlanmıştı. Onun yokluğu evin yapısında bir delik açmıştı; sanki duvarlardan bir tanesi eksikmiş gibi, içeriye soğuk havanın girdiği koca bir delik. Baba, onu küçümsemesine rağmen, genellikle yumruklarının havada uçtuğu cumartesi geceleri, oldukça içkili olduğu ve tıpkı fitili ateşlenmiş bir barut fıçısı gibi en ufak bir sözün ya da bakışın onu tetiklemek için yeterli olduğu zamanlarda, karşısında Jeanne d’Arc gibi durup kendisini kurban olarak sunduğu için, sakinleştiğinde, ona “ateş püsküren küçük volkan” derdi.

“Nerede o lanet, bodur, saldırgan bayan?” diye sorardı, bahaneler uyduracak olan Anne’ye. “Bu saate kadar nerede kaldı senin kızın?” diye tekrar ederdi, saat sadece on bir olmasına rağmen. “O köşe başı çocuğuyla düzüşüyordur! Geldiğinde onun bacaklarını kıracağım!”

Lil, muhtemelen sevgilisiyle, kapının dışında olurdu. Baba’nın sesini

duyup, öfkesini Anne'den çıkaracağını bildiği için, telaşla içeri girer ve mutfığa girdiği gibi de yumruk ya da fırlatılmış bir çizmeyle karşılanırdı. Neden dayak yediğini bilmeden, sadece üzerine yağın küfürleri ve öfkeli bağırışları anlayarak, anlamsız bir şiddete maruz kalır, güçsüz düşerdi. Kısa zamanda ruju ve rimeli, gözyaşı ve kanla karışırdı. Genellikle ertesi sabah ayını kaçırdı ve hiçbir krem ya da pudra yüzündeki morlukları kapatamayacağından, sevgilisiyle buluşmamak için bahaneler uydururdu.

Kaçtığında, herkes onun geri döneceğini ummuştu. Baba şöyle demişti: “Karnı acıkınca, sızlanarak geri dönecektir!” Sonra gazetesini okumaya devam etmişti ancak Lil geri dönmeyince, gizlice pencereye gidip gelmeye, perdeyi bir kenara çekip dışarı bakmaya başladı. Bunu neredeyse her gece yaptı. Kısa kollu gömleğiyle bir aşağı bir yukarı yürürken, öfkeyle “Lanet olası kaltak...” diye mırıldansa da, kalın kaşlarının arasında endişeli bir ok oluşuyordu. Doğrudan ona bakamasa da ya da göz göze gelemese de, sessizce kendisini rahatlatmasını ve güven vermesini istercesine, korku dolu bir ifadeyle Anne'ye doğru bakmaya başlamıştı.

O soğuk gece de işten eve döndü ve ateşin başında oturdu, nasırlı ellerini ateşe doğru tutarken yüzünde hâlâ o hastalıklı ifade vardı.

“Londra'nın üzerine bombalar düşüyor,” dedi Anne, yemeğini kırmızı damalı mutfak masasının üzerine koyarken. “Bugünkü haberlerde verdiler.”

“Tüm Avrupa'nın üzerine düşmediğinden emin misin?” diye cevapladı Baba sabırsızlıkla. “Savaş devam ediyor, biliyorsun.”

“O da tam orada,” dedi Anne, mektubu çıkarıp düzgünce masanın üzerine koyarken. “Lil, orada. Bu sabah ondan bir mektup aldım.”

“Neden okumak isteyeyim?” dedi Baba, önce zarfa öfkeyle bakıp sonra iterek. “Eğer fahişelerin ve pezevenklerin uğrak yerinde yaşamak istiyorsa, bombalanmayı hak ediyor! Hitler, bu pislik yuvalarını havaya uçurarak insanlığa hizmet ediyor!”

Anne sessizce, ellerini masaya uzatıp ona bakarak, “Peki ya bizim kızımız?” diye sordu.

“Sizin kızınız efendim,” diye cevapladı Baba, tombul bir sosisi vahşice ısırdı. “Senin lanet olası kızın! Benim kızlarımın hiçbirisi, insanların tek bir şey düşündüğü, bunun da ekmek parası olmadığı, tanrısı olmayan, putperestlerin olduğu yere gidip orada yaşamazdı.”

“Onu buna sen zorladın,” dedi Anne yorgun bir sesle, beyazlanmaya başlamış saçlarını alnından geriye doğru iterken. “Onu sen uzaklaştırdın.”

Baba, sarsılmış halde ona baktı. “Ah... Yani bunun suçlusu benim, öyle

mi?” diye sordu öfkeyle. “Onun içindeki doğal kötülüklerin, günahkârlığın, hepsine yaptığın gibi onu yetiştirme tarzının da suçlusu benim –onları şımarttın, hanım evladı gibi yetiştirdin, onlara parmağını bile kaldırmadın...”

“Bunu telafi et.”

Baba çatalını yere fırlattı. “Ben onların kahrolası babaları değil miyim?” dedi, yaralanmış bir fil gibi çıkmıştı sesi. “Birilerinin bu haylazlara Tanrı korkusunu öğretmek için dövmesi gerekiyordu ve eğer sen yapmıyorsan, bu bana Tanrı’nın bahsettiği bir görevdir! Ne yapmamı bekliyordun, ellerine birer gül dalı verip, kendi popolarına vurmalarını mı isteseydim?”

“Peki, ya Lil? Her tarafına bombalar düşerken..?”

“Canı cehenneme!” dedi Baba tiksinererek ayağa kalkarken. “İştahımı kaçırdın.”

Bundan sonra kimse Baba’nın önünde yüksek sesle Lil’den bahsetmedi. Bunun yerine fısıldaşarak toplaşırlar, nerede olduğunu ve bir daha geri dönüp dönmeyeceğini merak ederlerdi. Alevli tozların yükseldiği, yanan molozların altında parçalanmış cesetlerin, inleyen, bir rahip gelmesi için haykıran insanların bulunduğu şehrin üzerindeki yoğun bulutların, belki de çılgın bir ressam tarafından koca bir kova kırmızı boya fırlatılmış gibi görünen gökyüzünden bombalarını atarak uçan siyah gamalı bir uçakla, belki de bir tahta kutu içinde geri dönebilirdi. Düşen tonlarca taşın ve kerestenin altında ezilmiş, tuhaf şapkası bir gözünün üzerine düşmüş, kırmızı pençeli parmaklarıyla boynundaki ucuz haçla zincirine sıkıca yapışmış zavallı küçük Lil, diye düşünürlerdi, hayranlıkla karışık bir korkuyla...

Aylar sonra ikinci mektubu geldi ve Anne, tanıdık el yazısını görünce heyecanlanarak, zarfı yırtarak açtı. İçindeki kısa el yazısına bakarken yüzü soldu. Baba akşam eve geldiğinde, Anne zarfı tabağının yanına koydu.

“Bu da ne?” diye sordu Baba, neşeyle bir sandalye çekip otururken. “Bir aşk mektubu mu –yoksa lanet olası bir Yahudi’nin avukatından gelen bir mektup mu?”

“Lil’den,” dedi Anne.

“Ölü dirildi, birilerine göründü!” dedi Baba. “Kaldır onu ortadan.”

“Okusan iyi olur bayım,” dedi Anne.

“Neden –öldürülmemiş mi?” dedi Baba, sırtıp ağzını şapırdatarak. “Sanırım, Bay Hitler en iyi pilotlarına onu öldürmelerini söylemiştir!”

“Evlenmiş.”

Lahana dolu çatal, tam varacağı yolu yarlamıştı ki, havada donup kaldı. Anne’ye bakan parmakları gevşedi ve yemeği gürültüyle yere döktü; yüzü

şaşkınlıkla ve inanamaz bir ifadeyle neredeyse gülünç görünüyordu. Yine o damar, tıpkı Baba'nın ruh halinin göstergesiymiş gibi, şakaklarında atmaya başladı.

“Ne... Ne yapmış?” dedi kısık sesle.

“Evlenmiş.”

O öfkeli damarı dışında hiçbir tarafı kıpırdamadan sandalyede öylece kaldı. Gözlerine sanki bir çeşit perde inmişti. Çimento rengi tulumunun üst cebinden sarı uçlu bir kurşunkalem görünüyordu; dizlerinin üzerindeki nasırlı elleri ve güçlü, köşeli parmakları gevşemişti. Boynu birdenbire cılızlaşmış, kırışmış ve kahverengi kesilmişti. Kafasının üzerinden vızıldayarak bir sinek geçti ve elektrik lambasına doğru uçtu; adeta masanın etrafındaki sessizliği bozmaya çalışıyordu. Baba yavaşça ayağa kalktı, adeta romatizmalı biri gibi hareket ediyordu ve pencereye gitti. Mekanik olarak perdeyi kenara çekti ve karanlığa doğru baktı. Sonra perdeye asılı kalan eli aşağı düştü.

“Evlenmesi gerekiyordu, değil mi?” dedi. Sesi tuhaf bir şekilde sakin geliyordu; aslında soru sormuyor, kendi kendine konuşuyordu. Dönerek, “Sonunun böyle olacağını hep biliyordum,” dedi, Anne bu arada sessizce oturmuş, çaresizce ona bakıyordu. “Tüm o boya, rujlar –şeytan kamuflajı–, suratındaki tüm o pislik...”

“Bayım,” dedi Anne, o sustuğunda, “asla öyle değildi...”

“Biliyordum,” diyerek devam etti Baba onu dinlemeden; ellerini arkasında kavuşturmuş, bir aşağı bir yukarı yürüyordu. “Bu yüzden şu evlendirme dairesine sıvıştı gitti, bir rahiple yüzleşemezdi...” Bir anda Anne'yi fark etmiş gibiydi; dönüp, yarı eğilerek, yüzünü sanki kadına tükürecekmiş gibi öne doğru uzattı. “O, senin kızın işte... Oh, hiçbir şüphe yok, o senin kızın... Bacaklarını kapalı tutamıyor!”

“Tanrı seni affetsin,” diye fısıldadı Anne.

“Sen, sen, kahrolası sen!” diye kükredi Baba, öne doğru uzanıp kadının kafasının bir yanına vururken. Kadın sersemleyen çocuklar ağlamaya başladı. “Sen ve fahişe kızın! Şimdi evlenmiş, ha! Aylarca orada kal ve sonra itle köpekle düşüp kalkmak için evlen! Eminim Swanee'de oturuyordur... Onu bulacağım ve uyuz bir kedi gibi boğazlayacağım –onu ve birlikte yaşadığı pezevengi!”

“Yasal olarak evlenmişler!” dedi Anne soluk soluğa, çocukları etrafına toplayıp onları susturmaya çalışırken. “O iyi, temiz bir kız...”

“Benim çatım altına tek bir piçini getiremez!” diye bağırıldı. “Temizmiş! O hain herifin leş gibi kokan patikada işini bitirmesine izin verdi!”

“Bu senin kendi kokuşmuş fikrin!” dedi Anne, yüzü kızarmış, gözlerinden ateş çıkarken. “İstersen beni öldürebilirsin ama damarlarımda tek bir damla kan kalsa da çocuklarımdan herhangi biri için bunları söylemene izin vermeyeceğim!”

“Ona git o zaman!” dedi Baba, bağırıp yeni bir yumruk sallarken. “Küçük fahişene git! Ben hayatta olduğum sürece kapımı açamaz!”

Paltosunu giydi ve şapkasını taktı; sonra da Anne’nin çantasını masanın üzerine boşaltıp, içindekileri etrafa saçıp, bulabildiği tüm parayı aldı ve fırtına gibi dışarı çıktı. Kapıyı öyle sert kapatmıştı ki, penceresinin camı çatladı.

Yaklaşık birkaç dakika sonra İrlanda ordusunun yeşil üniformalarını giyen iki genç adam geldi. Anne, masanın üzerindeki dağınıklığın üzerinden adamlara baktı ve istavroz çıkardı. Askerler Jem ve Tony’ydi.

“Orduya katılmamız gerekiyordu anne,” dedi Tony, elindeki yeşil asker kepini sinirli bir şekilde kıvrırken. “Erkek olarak bu bizim görevimizdi.”

“Erkek!” dedi Anne.

“Küçük ulusların özgürlüğü anne,” diye katıldı Jem göğsünü gererek, ceketinin pirinç düğmelerini ceketinin manşetleriyle parlatırken. “Zavallı küçük Belçika ve tüm...”

“O, *diğer* savaştı, seni lanet olası budala!” diye tısladı Tony ağzının kenarından, dirseğiyle Jem’in kaburgalarını dürttü.

“Peki, şimdi kimin için savaşıyoruz?” diye sordu Jem.

“Kendimiz için,” diye fısıldadı Tony, Anne ağlayan bebeklerden bir tanesine dönünce. “Levazım subayının deposundan kaz aldın mı?”

Tıpkı sert bir tikağacından yontulmuş gibi duran uzun ve dar kalçalı Tony, ihtişamla adım atıyordu; henüz on altısında bile olmadığına inanmak zordu ve büyük kuzeninin adını kullanarak orduya girmenin yolunu bulmuştu. Her şey, genellikle askeri hapishanesi içinde vatan savunucuları rolünü oynarken geçen acı dolu ayların ardından açığa çıkmıştı. Jem, sanki şarap yerine bir şişe ilaç içmiş gibi rahatsız görünüyordu. Kendi rolü için abartılı giyinmiş, okul müsameresindeki tombul trampetçi çocuk gibiydi; içine nasıl girdiğini düşünüyormuş gibi sürekli aşağıya bakıyor ve üniformasına dokunuyordu. Üniforma, içi fazla doldurulmuş sosis derisi gibi, tombul kalçalarını sarmıştı ve ona arkadan bakmak bile acı veriyordu; bu da her anına eşlik eden acıyla öfleyip püflemesinin ve yanaklarının kızarmasının nedenini açıklıyordu.

Durumun farkına varan ve şoktan kurtulan Anne, “Oturun yoksa

patlayacaksınız,” diye emretti. “Tanrım, Noel ağacının üzerinde heybetli görünürdünüz.”

Tony rahat ve her santimiyle yetismekte olan bir Eisenhower gibi görünürken, Jem, ceketinin önü tamamen açılmış, daha çok uçarı Bonaparte gibi, şiş ayaklarını masanın altındaki ılık su dolu leğende dinlendiriyordu. Anne masada oturup patates ve domuz pirzolarına savaş ilan etmiş iki oğlunun başında dikildi ve eleştiren bir tavırla onları inceledi.

“Babanızın ne söyleyeceğini bilmiyorum,” dedi onlara. “Çılgına döner herhalde.”

“Ah, bir zamanlar kendisi de askerdi anne,” dedi Tony, elinde iyice sıyrılmış kaburga kemiğini tutarken. “Ağlayacak ve öldürüldüğümüzde bizimle korkunç gurur duyacak.”

Jem’in rahatsızlığı daha beter göründü. “Kapa çeneni!” diye homurdandı. Asık suratıyla ve hüznle duvardaki takvime baktı; üzerinde, ocağın dibinde uyuklayan miskin bir köpek ve ateşin yanındaki koltuğunda örgü ören beyaz saçlı, yaşlı, küçük bir kadının olduğu huzurlu bir ev manzarası görülüyordu.

“Anne!” dedi Jem birden, nemli gözlerle ona dönerek; “Anne, sabahları bize verdikleri yulaf lapası buz gibi!”

“Tam size göre!” dedi Anne, tabağına biraz daha patates koyarken. “Bırakın orduya katılmayı, siz daha kilise cemiyetine üye olamazsınız!”

Baba’nın utandıran bakışlarıyla karşılaşmak istemediler ve o işten eve gelmeden önce evden çıkmaya çalıştılar; ancak Baba o gün eve erken döndü ve durup, tek gözü kapalı onları inceledi.

“Mick Collins, mezarında ters dönecek,” dedi Baba, dimdik ayakta duran iki yeşil figürün etrafında dolaşırken. “Bu şimdi günümüz ordusu mu? Oldu olacak hepimiz intihar edelim çünkü siz ateş edildiğini duysanız yeşil yeşil sıçarsınız!”

Bir gece geldiklerinde Tony, koğuş nöbeti için rapor vermeleri gerekmediğini, bu yüzden eve kaçtıklarını söyledi. Bu defa üç kişiydiler; evli ve on iki çocuklu ablasıyla birlikte yaşayan, inatçı görünen, kocaman siyah gözlü arkadaşları yetim Muster’ı da yanlarında getirmişlerdi. Anne çocuğa acıdı ve üstüne başına çekidüzen verdi. Birkaç gece geçmişti ve hâlâ koğuşlarına gitmeye niyetleri yoktu. Baba şüphelendi ve hepsini dışarı atacağını, söyledi ama Anne, Tony’nin deniz aşırı savaşta geçici bir durulma olduğuna ve hükümetin yurttaki savunma güçlerini dinlendirmeye aldığına dair söylediklerine güvenmesi konusunda onu ikna etti. Hava kararına kadar dışarı çıkmıyorlardı ya da çıksalar da “sivil”lerini giyiyorlardı. Tony, etrafta

çok fazla ajan olduğundan ve ülkenin iyiliği için orduda kaç asker bulunduğunu öğrenmemeleri gerektiğinden, bunun savaş zamanında askerler için standart bir uygulama olduğu konusunda ısrar ediyordu.

Bir gece, kapının dışından gelen acı fren sesleri ve çarpılan kapıların ardından, ağır çizmeliler ön yola girdiğinde, uzun zamandır dinlenen bu üçlü, masanın etrafında kâğıt oynuyorlardı. Anne tam ön kapıya gidecekken Tony onu, parmağını ağzına götürüp susmasını işaret ederek durdurdu. Sonra da ellerinin ayaklarının üzerine çöküp pencereye doğru süründü ve perdenin aralığundan dışarı baktı.

“Bunlar onlar!” dedi fısıldayarak.

“İsa Mesih! Bizi vuracaklar!” dedi Jem, masanın altına dalarak.

“Kutsal Meryem! Kim onlar?” diye sordu Anne, korkmuş bir halde.

“Beni canlı ele geçiremezler!” diye homurdandı Mutser asık suratla, ocak demirini kapmıştı. “Pekâlâ, arkadaşlar, birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için.”

“Kapat o kahrolası çeneni!” diye hırladı masanın altından öfkeyle, gözleri yaşlı Jem. “Ben lanet olası bir silahşor değilim! Bu bir film değil!”

Salon kapısı şiddetle çalındı. Tony, bir gölge gibi, salona ve oradan da karanlık merdivenlere süzüldü.

“Yönetimi sen devral anne!” diye fısıldadı, diğerlerine takip etmeleri için işaret ederken. “Haftalardır hiçbirimizi görmedin...”

Çoraplı ayaklarıyla üst katın karanlığı içinde kaybolurken, Anne sakın bir şekilde kapıyı açtı. Keplerinin üzerinde parlak kırmızı nişanları olan üç asker, karşısında duruyordu.

“Askeri inzibat efendim,” diye açıklama yaptı çavuş, bir adım öne çıkarken. “Sanırım, Acil Kuvvetler’de iki oğlunuz var.”

Anne kapıda sallandı ve kollarıyla göğsünü kavradı. “Bana onların öldüklerini söylemeyeceksiniz, değil mi?” diye sordu, soluk soluğa.

“Öldürülmek mi dediniz?” dedi çavuş şaşkınlıkla. “Daha Portobello kışlasından dışarı bile çıkmadık.”

“Onları uyardım efendim!” diye haykırdı Anne, sesi kesik kesik çıkıyordu. “Onları orduya katılmamaları konusunda uyardım, onlar Hristiyanlık Kardeşliği’nden daha yeni çıkmış, gencecik delikanlılar...”

“Zavallı kadını mutfağa götür,” diye emir verdi çavuş. “Üstümüze bayılmadan ona bir yudum su ver.”

Kadını dikkatle kollarından tuttular, bir sandalyeye oturtup, su içmesine yardım ettiler.

“Çocuklarınızla ilgili bir sorun var efendim,” dedi çavuş. “İşin gerçeği, sizin gençler askerden kaçtılar, yani çuvalladılar.” Öksürdü ve boğazını temizledi. “Ortadan kayboldular efendim. Bu çok ciddi bir şey efendim; hem de biz tam sırtımızı duvara dayamış, hangi gün, hangi saatte işgal edileceğimizi düşünürken. Bu bir oyun değil efendim.”

Anne, gözlerini kocaman açarak ona döndü. “Bir yanlışlık olmalı efendim,” dedi kendini toparlayarak. “Ben asla bir dönek yetiştirmedim!”

“Ben böyle bir şey söylemedim efendim,” diye açıkladı, boğa gibi kalın enseli çavuş; rahatsız bir tavırla, kadını daha önce nerede gördüğünü hatırlamaya çalışır gibi bakıyordu. “Bunların çoğu, elbette kilise kurbanı olarak seçilmekten çok asker olmaktan başka bir şey düşünmeyen, kanı kaynayan delikanlılar. Ancak evinizi aramalıyım efendim.” Çaresizce iç çekti. “Emir, emirdir.”

“İstedığınız gibi arayın,” dedi Anne, sakın bir şekilde. “Fakat bebek bezinden başka bir şey bulamazsınız!”

Çavuş tam adamlarına arama emri verecekti ki, şifoniyerin üzerinde duran, modası geçmiş bir çerçevenin içindeki fotoğrafı gördü; gidip daha yakından baktı, sonra başındaki kepi arkaya atarak gülmeye başladı.

“Mucizelerin sonu yoktur!” diye bir çığlık attı; ellerini kalçalarının üzerine koymuş, sırtıyordu. “Beni hatırladın mı Bridie?” diye sordu, Anne’nin ilk ismini kullanarak.

Kadın şaşkınlıkla ona bakarak, “Yoksa sen..?” dedi. “Olamaz?”

“Boğa McCormick!” diye gürledi çavuş, silahının kılıfına vurarak. “Savaşta onunla birlikteydim!” dedi, düğün fotoğrafına doğru başını sallayarak. “O zamanlar incecik bir kızdın, hiç değişmemişsin!” Anne’nin elini bir aşağı, bir yukarı sallayıp duruyordu ve küçük, domuzunkine benzer gözlerinde mutluluk vardı.

“Ah, hadi oradan!” dedi Anne, solgun bir gülümsemeyle ve tokalaşma canını yakarken. “O ve sen iyi arkadaşınız. Ona burada olduğunu söyleyene kadar sabret.”

“Ben daha sonraları Boland Fabrikası’ndaydım, biliyorsun,” dedi Boğa gururla. “Evet, Şef ve diğer çocuklarla birlikteydim ve bir kurşun beni durdurdu!” Üniformasının paçasını yukarı sıvadı ve yaralanmış kaval kemiğini gösterdi. “Bir İngiliz kurşunu bu bacakta aylarca kaldı fakat bu ne beni ne de onu durdurmak için yeterliydi, ne dersin Bridie?” dedi Boğa; saçlarını düzeltirken tavus kuşu gibi böbürlendi.

“Aramaya başlayalım mı efendim?” diye sordu adamlarından biri kararsız

bir şekilde, saate bakarak.

“Aramak mı?” diye kükredi kızgınlıkla. “Aramaktan bahseden kim?”

“Fakat ben sanmıştım ki..?”

“Bu hanım benim arkadaşımıdır,” dedi Boğa, kaslarını esnetip, astlarına doğru yükselirken. “Kocası ve ben gerçek bir savaşta arkadaşlık yaptık ve bu hanımın söylediklerinden şüphe edemezsiniz, öyle değil mi O’Toole?”

“Oh, kesinlikle edemem efendim,” diye kekeledi O’Toole, beti benzi atmış bir şekilde. “Sizin herhangi bir arkadaşınız efendim...”

“O zaman kapa çeneni ve yerinde kal!” diye emretti Boğa, tabancasını yoklarken.

“Ocakta çayım var,” dedi Anne.

“Ah, ne güzel günlerdi onlar, Bridie!”

Masaya oturup sıcak çaylarını içerken, anılarını anlatmaya başladı Boğa. Anne, az önce merdivenler gıcırdağı için, tedbirli biçimde mutfak kapısıyla adamlar arasında gidip gelmeye başladı.

“Kesinlikle çok heyecan verici günlerdi, sürekli zor durumlardan kurtarmamız gereken askerlerimiz vardı,” dedi Boğa, astlarına alaycı bir gülümsemeyle bakarken. “Belanın ne taraftan geleceğini bilemezsiniz. Gansey Finnegan’ı hatırlar mısınız?” diye sordu Anne’ye dönerek; kırıksık yüzü sıcak çaydan ve anılardan dolayı nemlenmişti.

“Şu, gözünün üzerinde leke olan adamı mı söylüyorsun?” diye sordu Anne. “Hani fabrika kızlarının peşinde koşan?”

“O işte! Zavallı Gansey... Kızların ona ne isim taktığını hatırlıyor musun?” diye sordu Boğa, Anne’nin cevap vermesini beklerken dudaklarını yaladı.

“Ben... Ben hatırlayamadım,” dedi Anne isteksizce; yüzü adama hatırladığını söylüyordu. “Bunca zaman geçti üzerinden...”

Boğa güldü ve kendi kalçasına bir tokat attı. “Boş Çatal!” dedi, onu soluksuz bırakan kahkahaları arasında; yüzü morarmıştı. “Evet, ona zavallı Boş Çatal diyorlardı! Sağ olup olmadığını biliyor musun?”

“Evli ve bir ev dolusu çocuğu var.”

Boğa, iki adamı kıkırdamaya başlayınca onları azarladı.

“Siz ikiniz, ne diye kıkırdayıp duruyorsunuz orada?” diye sordu.

“Ah, zavallı adamlara yüklenme,” diye lafa karıştı Anne. “Onlar da sohbetimizin tadını çıkarıyorlar.”

Boğa homurdandı ancak ufaklıklardan bir tanesi dizlerinin arasına girip, beline soktuğu siyah, parlak tabancasıyla büyülenmişçesine ilgilenince kısa

bir süre sonra keyfi yeniden yerine geldi. Bu, Boğa'nın öyle hoşuna gitti ki, çocuğu havaya kaldırdı, onun tıpkı Baba'ya benzediğini söyleyerek silahını çıkardı.

“Sürekli silahla dolaşmak tehlikeli bir şey olmalı,” dedi Anne, salondan gelen sesleri duyup mutfak kapısının yanına giderken.

“Bir yuva kadar güvenli Bridie,” dedi Boğa, silahını havada sallarken. “Emniyetini kapalı tuttuğun sürece tabii...”

Tam o sırada küçük odadan yankılanarak büyük bir gürültü koptu; askerler ayağa fırlarken sandalyeler ters döndü, sonra da mutfağın kapısı ağzına kadar açıldı ve Jem elleri havada, gözlerinde korkuyla içeri girdi; bu arada Tony ve Muster onu çekmeye, salona götürmeye çalışıyorlardı.

“Ah, İsa aşkına, bayım, lütfen annemi vurmayın!” diye bağırdı Jem, dizlerinin üzerine çökerek. “Beni hapishaneye geri götürün ama annemi vurmayın,” diye ağlamaya başladı, etrafındaki herkes afallamıştı.

Üçü, etrafı çevrilmiş, dışarıda bekleyen arabaya doğru götürülüyorlardı; Boğa, eski günlerin hatırına onlar için elinden geleni yapacağını söyledi, ancak yine de askeri cezaevinde uzun bir süre kalacakları kesindi.

“Peki ama cezayı hak edecek ne yaptılar!” diye sordu Anne çavuşa, araba hareket etmeden önce.

Boğa birdenbire gülmeye başladı. “Ateşin içindeki bir kömür parçası!” dedi, Anne'ye doğru bağırarak. “Bu arada silahım dolu değildi...”

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

“Pekâlâ sevgili Matt,” dedi Kızıl Magso, şifoniyezin üzerinde duran, yeni ölmüş kocasının çerçevesi resmine bakarken. Büyük kaba ellerinde dolu bir viski şişesi duruyordu. “Bu gece başıma bela olamayacaksın çünkü artık sana solucanlar eşlik edecek...”

Yeni dulun sesinde bir keder belirtisi yoktu; sadece, otuz yıllık evliliğin ardından birdenbire yalnız kalmanın şaşkınlığı vardı. Acı ve dayakla dolu günler geride kalmıştı ve artık sokağın aşağısındaki kadınlar meyhanesinden dönüşünde viski kokusunu bastırmak zorunda kalmayacaktı.

“Yine de,” diye iç geçirdi Essie, enfiye kokulu eteğini iskelet gibi zayıf dizlerinin üzerine çekerek, “cesedi güzeldi.”

“Bulunduğu yerde daha çok huzur bulacak,” diye yorum yaptı dul, “o yaşarken benim bulduğumdan daha çok. Onunla ayrı yataklarda uyumayı bile denedim fakat bunu sadece Protestanların yaptığını söylerdi.”

“Sen yatakta zırhtan bir elbise istiyorsun,” dedi Essie, “fakat unutma ki içmek için bu zırhtan yapılan kapak açacaklarına ihtiyacın var. Sen bunlarla nasıl başa çıkıyorsun Brid, üstelik sende bir ordu erkek var?” diye sordu, Anne’ye dönerek.

“Askerlik yapmadıktan sonra orduya katılmanın ne anlamı var?” dedi Anne. “Bir şeyler yemek ister misin Magso?” diye sordu, dul kadın şişenin mantarını açarken. “O şeyi aç karnına içmemelisin.”

“Aç değilim,” dedi Kızıl Magso, sağlam bir yudum alıp, kıpkırmızı olmuş yüzüyle yutkunurken. “Kızlar, artık beni kimse tutamaz!”

“Tabii tutamaz ama biraz geç kalmadın mı Magso?” dedi Yaşlı Essie, viski şişesine kıskançlıkla bakarken.

Kızıl Magso giderek kızardı, kızıl kirpikli boncuk gibi gözleri alev alev yanıyordu. “Hayatımın baharında değil miyim kadın?” dedi, bir guletin tam hava dolmuş yelkenleri gibi duran bluzunun altındaki göğüslerini öne çıkararak. “Şunlara bir bak!” dedi gururla; “*Bunlardan Woolworth’ta bile bulamazsın!*”

Yaşlı Essie, kendi sarkmış göğüslerine hafifçe dokundu. “Onların sadece başına dert açtığı kesin sevgili bayan,” dedi, kafasını sallayarak. “Onları bir adama göstermek, bir boğaya kırmızı eşarp sallamak demektir. Onlara ne kadar kemik gösterirsen, o kadar iyi.”

“Erkekler hayvandır, biliyor muydunuz?” dedi Kızıl Magso, takma dişlerini çıkarıp bir mendile sararken. “Erkekler, kahrolası hayvanlardır.”

“Şimdiye kadar söylediğin tek doğru şeydi Magso,” diye katıldı Yaşlı Essie, dulun viski şişesini buruşuk ağzına götürüşünü izlerken.

“Bana mütevazı bir adam gösterin,” dedi Kızıl Magso, sandalyesinde sallanırken, “ben de dizlerimin üzerine çöküp onun ayaklarını öpeyim.”

“Elbette, rahip dışında,” dedi Essie, dindarlığını ortaya çıkararak.

“Ah, her anlamda, kutsal rahip dışında,” dedi Magso, gürültülü bir hıçkırıkla. “Ben Katolik'im, inançları zayıf bir Katolik.” Daha sonra dönüp, sanki Essie'nin ne demek istediğini birdenbire anlamışçasına sordu: “Elbette Katolik rahibini kastediyorsun, değil mi?”

“Tabii, başka rahip var mı?” diye sordu Essie, gözlerini kısarak, diğerinin elindeki şişedeki viski miktarını hesaplamaya çalışıyordu.

“Protestanlar var,” diye cevapladı Magso, ıslak bir yudum daha alıp, elini ağzına götürürken; “Tanrı onları seviyor.”

“Fakat onlar rahip değil!” dedi Yaşlı Essie, biraz utanarak.

“Rahiplerden daha iyi olanlar da var,” dedi Kızıl Magso, şişenin ağzını avcuyla temizlerken. “İyiliğin kutsal elini uzatmak konusunda bizim çocuklardan daha iyi değiller!”

“Ben din konusunda tartışmaktan hoşlanmıyorum,” dedi Anne, pirzola dolu bir tabakla mutfak kapısından görünürken, “çünkü bu şanssızlığa işaretler.”

“Elindeki o lanet şeyi dökeceksin!” diye haykırdı Yaşlı Essie, panikle. Dul kadın ağzını bulmaya çalışırken neredeyse dökecek gibi olunca, daha fazla kendine hâkim olmadı.

“Neden bana o kadar sert baktığını merak ediyorum!” dedi Magso, istemeyerek elindeki şişeyi ona sunarken.

“Ah, bu bir ölüyü bile ısıtır!” dedi Yaşlı Essie, büyük bir yudum alıp ağzını şapırdatırken; “Zavallı ölmüş kocana saygısızlık etmek istemem,” diye ekledi itinayla.

“Vay canına, neredeyse durmayı unuttun!” dedi Kızıl Magso kırıncı bir tonda, şişeyi kaldırıp incelerken. “Viski sevmediğini söylediğini sanıyordum!”

“Sevmiyorum, nefesimi kesiyor.”

“O zaman daha fazla nefesini kesmesin,” dedi Magso, şişenin mantarını tıkayıp bluzunun içine sokarken. “Neyse, artık Dublin’in en iyi memelerinin arasında güvende.”

“Hepsi aynı,” dedi Essie, viskiden dolayı cesaretlenmiş ancak ortadan kaldırıldığı için rahatsız olmuştu. “Ben asla Protestan bir papazdan yardım almadım, en kötü günümde bile.”

“Peki, herhangi bir papazdan kim yardım aldı, bana söyler misin?” diye haykırdı Magso. “Ben kahrolası bir metodist bozuntusu değilim!”

“Essie öyle demek istemedi Magso,” dedi Anne, pırzoları dağıtırken. “Hepimiz Hristiyan değil miyiz?”

“Bazı insanlar herkesin elinden her şeyi alır,” dedi Essie, solgun yüzünde alev gibi yanan iki nokta belirivermişti aniden. “Bir parça bile gururları yok!”

“Pekâlâ,” dedi Kızıl Magso, sandalyesinde dimdik oturarak. Bakışlarını tekrar, ölen sevgili kocasının resmine çevirdi. “Bugün gömdüğümüz adamlarla ilgili istediğini söyleyebilirsin, yaşarken tam bir piçti; *fakat*” diye devam etti vurgulayarak, “*fakat* rahibelerin asla karısını ve ailesini beslemesine izin vermedi!”

“Elbette, zavallı rahibeler bize yardım etmek için var,” dedi Anne, “Tanrı’nın işini yapıyorlar...”

“Evet... Ama çalışmayanlara yardım etmek için değil!” dedi Magso, dizine sertçe vurarak.

“Benim kocam hayatında bir kez bile aylaklık etmedi,” diye haykırdı Essie, “ta ki yarı maaşa yağmur altında rahipler için çalışıp zatürre olana kadar!”

“Çalışmak, buna çalışmak diyor!” dedi Magso, istavroz çıkararak. “Çalışmak, Tanrım sen bizi koru! Cadde üzerindeki yakıt varillerini umursamadan koca bir ateş yakıp, kışının üstünde oturmak çalışmak mı oluyor! Ah Matt, sevgilim!” Resme bakarak sızlandı, “Sen yatakta şu soğuktan donmuş komşumuzun pazar günleri yaptığından daha fazla iş yaptın!”

“Tanrı’nın laneti üzerinde olsun, seni kırmızı kafalı fahişe!” diye bağırdı Essie, ayağa fırlarken. “Vincent de Paul hayır derneğinden kovulan sendin!”

“Bugün cennete giden zavallı ruhu hatırla,” dedi Anne ikisinin arasında dururken.

“Ben ona ön arabada yer verdim –ön arabada, hatırlatırım!” dedi Magso, göğüslerini öne doğru çıkarırken. “Ona içki ikram ettim ve o ise dönmüş bana

hakaret ediyor, hem de kendi evimde, dul halimle gözyaşları dökerken!” Kızıl Magso aniden ağlamaya başladı; yüzü kocaman, ıslak, kırmızı bir balon gibiydi. “Oh, Matt, iyi adam!” diye ağladı, mendil çıkardı ve içindeki takma dişlerine aldırmandan içine sümküdü. “Neden bu kadar çabuk gittin? Beni tekrar genç hissettirdiğin gece çok ateşliydin ve ertesi sabah da yanımda ağzın ve gözlerin açık yatarken, dünden kalmış koyun eti kadar soğuktun!”

“Seni azgın kaltak!” dedi Essie, tiksinererek. “Zavallı adam senin zevklerini tatmin etmeye çalışmaktan, nasıl oldu da daha önce ölmedi acaba?”

“Ah, bir zamanlar sen de aynı şeyi hissetmedin mi?” dedi Anne, Yaşlı Essie’yi yatıştırmaya ve ağlayan dudu da sandalyesine oturtmaya çalışırken.

“Düğün gecemi dün gibi hatırlıyorum,” dedi Essie, uzun, beyazlaşmış saçlarını geriye atarken. “Ve, bu benim asla unutmayacağım bir şey; sıcaklığını, ağırlığını ve hatta ondan gelen bira kokusunu. Güneş doğduğunda çok mutluydum.”

“Ve giderken hepsini de yanında götürdü,” dedi Magso, ağlayarak resme bakarken. Öfkesi kederinden baskın çıkıyordu. “Giderken hepsini yanında götürdü!”

“Arkasında bırakmasını beklemiyordun, değil mi?” dedi Yaşlı Essie, pis pis sırıtarak.

“Seni yaşlı pislik!” dedi Kızıl Magso öfkeyle. Kızgınlıktan kıpkırmızı olmuş, yumruğunu çerçeve içindeki eşine doğru sallıyordu. “Onları bile giderken yanına aldın! Bana kalan tek konforu da benden aldın!”

“Neyi yanına aldı?” diye sordu Anne, kafası karışmıştı.

“Neyi sanıyorsun?” dedi Magso. “Neyi sanıyorsun? Lanet olası emekli maaşını!”

“Şükürler olsun, ne için sızlandığını merak ediyordum!” dedi Yaşlı Essie. “Tekrar kendin olduğuna sevindim Magso. Hadi buna içelim.”

“İçeceğim, bir buçuk kalple içeceğim sevgili Essie,” dedi Magso, elleri bluzunun içindeki şişeyi ararken gözyaşları bir anda kuruyuverdi. “Eğer şu lanet olasıca şişeyi bulabilirsem!” Şişe bluzunun iyice aşağılarına kaymıştı ve korsesinin arasına sıkışmıştı. Her tarafını aramaya başladılar ve dul kadın çılgın bir tango yaparcasına titremeye ve paytak paytak yürümeye başladı, ancak tüm bunların hiçbir faydası yoktu. Bu nedenle kadının siyah yas elbisesini çıkarmaktan başka çare kalmadı. İç çamaşırıyla odanın ortasında öylece durmuş, koca göğüsleri korsesinin üzerinden sarkarken, şişe yere yuvarlandı; sonra dışarı bir araba yanaştı ve pencereden bakan Yaşlı Essie bir çığlık attı. “Bu o Yahudi!”

Onlar Kızıl Magso'yu elbisesinin içine tekrar sokmaya çalışırken holün kapısı gürültüyle çalındı; her zamanki gibi tefeci anahtarını çevirdi, mutfak kapısını hafifçe tıklattı ve içeri girdi.

“Şey, Bayan Reilly,” dedi neşeyle, kürklü yakalı bir palto ve eldiven giymiş küçük şişman adam. Ellerini çırparak, “Bugün biraz geciktim...” derken yıldırım çarpmış gibi kaldı; çünkü bu geniş dul kadın, iç çamaşırının içinde, kaslı bacakları ayırık, suratı sahte bir şehvetle dağılmış halde duruyordu. Hiçbir şey söylemeden, ellerini Uykucu Tandy'nin ritmine uygun olarak çırpıp, masanın etrafında dans etmeye başladı.

“Pekâlâ, benim Isaac'ım,” diye mırıldandı; masanın etrafında dans ederken sırtını adama çevirdi, gamzeli dizlerinin üzerinden çamaşırını çıkardı. “Şu anda olmanı istediğim yerdesin... Saldırı ve şiddet, ahlaksızlık, küçük düşürücü davranış, tecavüz girişimi... Bir daha burnunu buraya sokmayacaksın!”

“Lütfen, Bayan Reilly,” dedi tefeci, titrek bir sesle. Kızıl Magso üzerine doğru yürürken, kapıya doğru geriledi. “Lütfen hanımefendi... Bana olan küçük miktardaki borcunuzu unutabiliriz... Her şeyi unutabiliriz... Hayır, lütfen bayan... Kendinizde değilsiniz, sizi iyi anlıyorum, ama lütfen... Ben mutlu evliliği olan bir adamım... Ben bir beyefendiyim ve sizin de bir hanımefendi olduğunuzu biliyorum. Bakın, burada sizin için bir şey var. Benim iyi bir namım var Bayan Reilly, itiraz ediyorum...”

Sonra Magso bağırmaya başladı: “Seni yaşlı pislik! Çek ellerini üzerimden! Zavallı bir duldan faydalanmaya çalışıyorsun! Komşular, komşular!”

Tefeci ön merdivenlerden tökezleyerek aşağı indi; Magso öfkeyle bağırıp, bahçesinden aldığı toprak parçalarını ona fırlatıyordu. Sokak boyunca kapılar açıldı, ev kadınları birden dışarı fırlayıp çıplak dulun yanına koştular ve o tanıdık arabaya doğru lanetleyerek baktılar, böyle olunca tefeci panikle kendini sürücü koltuğuna zor attı ve öfkeli kalabalık yüksek sesle lanet okuyarak arabaya doğru ilerleyip camlarına vurmaya başladığı anda gaza bastı ve oradan kaçtı. Kızıl Magso'nun korkunç hikâyesine inanmamalarına rağmen, hepsi onun cesur bir kadın olduğunu söyledi.

“Zavallı adama böyle bir şey yapmak doğru muydu sence?” diye sordu Anne, tüm gürültü patırtı bitip, Kızıl Magso'yu tekrar giydirdikten sonra. “Yüzü kâğıt gibi bembeyazdı.”

“Ahmak olma!” diye homurdandı Magso, oflayarak korsesinin içine girerken. Göğüslerini yerleştirdi. “O ihtiyar gitsin kendi anasını soysun.”

“Hep aynı şeyler, kızlar,” dedi Yaşlı Essie, duvarda asılı Kutsal Kalp resmine bakarken. “Sanırım küçük bir dua etme zamanımız geldi.”

“Bütün sabah boyunca dua etmekten çenem yoruldu,” dedi Magso, kurtarılmış viski şişesini eline alarak. “Ben ona karşı görevimi yerine getirdim, artık o yaşlı şeytan başına gelecekleri kabullenmeli.”

Nihayet kadını küçük bir dua okumaya ikna ettiler; toplantı halindeki insanlar gibi masanın etrafına oturup, kapalı gözlerle ele ele tutuştular ancak duanın tam ortasında Magso, “Alacakaranlıkta Bir Şarkı”yı söylemeye başladı ve kısa bir kararsızlıktan sonra Essie de ona katıldı. Kocasının 20’li yıllardan kalma geniş kravatlı, sıkıca geriye taranmış saçlı, kolalı yakalı solmuş fotografinde anlamlı bir şekilde bakarken, dul kadının gözlerinden tekrar yaşlar akmaya başladı; adamdan çıktıklarını hatırlayınca gözyaşları dindi.

“Neden senin için ağlıyorum ki?” diye bağırdı ayağa fırlarken; çenesinden salyaları akıyordu. “Hayattayken hep bana eziyet ettin ve gençliğimi elimden aldın!”

Masanın üzerinde duran takma dişlerini eline aldığı gibi resme fırlattı; dişler resme çarpınca camın kırılmasıyla birlikte resim yana kaydı.

“Hayattayken olduğu gibi öldüğünde de yamuk oldu!” diye bağırdı Kızıl Magso, çivisinin üzerinde gelişigüzel sallanan resme doğru.

Diğer iki kadın kocalarının akşam yemeğini hazırlamak için sıvışırken, başı ellerinin arasında masanın üzerine çöktü.

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çift aniden kapı boşluğunda belirdiğinde, Baba gösterişli hafta sonu takımı içinde, kaygısızca arkaya doğru atılmış fötr şapkası ve ısıllı parlayan ayakkabılarıyla masaya doğru eğilmiş, kolilerin içinden aldığı siyah biralardan içiyor ve eski zamanların, Idaho'ya gitmeyi arzulamakla ilgili G. H. Eliot'un şarkısını mırıldanıyordu.

“Bu benim kocam baba,” dedi Lil.

Idaho'nun sihirli büyüü Baba'nın dudaklarında sessizliğe bürünürken, biranın hızla yükselen köpüğü, sıkıca tutulmuş şişenin ağzından dışarı taştı. Birileri radyoyu kapadı; kalın sarı kaşlar, korkunç bir gök gürlemesinin alameti gibi çatalımsı bir çıkıntı oluşturdu.

“Kahrolası Evlendirme Dairesi!” diyerek soluklandı nihayet Baba.

“Bu benim kocam baba,” dedi tekrar Lil, dantelli kundağı kollarının arasında göğsüne doğru sıkıca tutarken.

Baba şişeyi bıraktı; beyaz-kahverengi köpük, boğumlu eklemlerinden akıyordu. “Gittin ve beni küçük düşürdün!” dedi, kederli bir monotonlukla; kızgınlıktan çok incinmişlikle konuşuyordu. “Gittin ve beni küçük düşürdün... Terbiyeli olarak yetiştirmeye çalıştığım, terbiyeyi öğretmek için yumrukla ve çizmelerle dövdüğüm sen, gittin ve Evlendirme Dairesi'ne razı oldun. Bir Protestan'dan ne farkın var?”

“Bu benim kocam baba...” dedi Lil ağlamaklı; uzun, genç kocasının yanında küçük ve ince görünüyordu. Cüretkâr bir şekilde, kolunu kocasınınkinin içinden geçirdi; kollarının arasındaki beyaz dantelli kundağı çizgili bluzuna doğru çaresizce çekmiş, topuklarının üzerinde dengesiz duruyordu. Sessizlik oldu.

“Otur be adam, Tanrı aşkına!” diye kükredi Baba, bir sandalyeyi odanın karşı tarafına sabırsızlık ve tiksintiyle tekmeledi.

Joe, emre uyarak hemen oturdu ve oturduğu gibi kalkıp, Lil için de bir sandalye buldu. Lil, dikkatlice ancak yorgun bir şekilde oturdu ve yumuşak dantel kundağa iyice sarıldı.

“O taşıdığın şey de ne öyle?” diye sordu Baba, daha yeni görüyormuş gibi ve tuhaf bir şüpheyle.

“Oğlum, baba.”

Baba, birkaç saniye kıpırdamadı ama daha sonra iki şişe bira açtı. Bu defa köpürmemeleri için dikkatli davrandı, sonra dışarı bakmak için pencereye doğru gidiyormuş gibi yapıp etrafta biraz aylakça gezdikten sonra eğilip kuru, komik suratlı, uyuyan bebeğe baktı. Sanki ne yaptığını bilmiyormuşçasına sağ eli bebeğin yanağına yavaşça dokundu. Adeta onu incitmekten korkuyordu. Bir süre kimse araya girmeye cesaret edemedi çünkü ilk torununa bakarken fena halde kafası karışmış, kaşları dikleşmişti; dudakları büyülenmişçesine mırıldanıyor, kafasını kuşlar gibi oynatıp bebeğe farklı açılardan bakıyor, dudaklarını adeta mırıldanmamak için zorluyor, solgun mavi gözlerini sık sık, şaşkınlıkla kırıştırtıyordu. Sonra ani bir hareketle başını geri çekti, yüzü eski halini aldı ve öfkeli mavi gözlerini, John Henry savaş zamanından kalma kıyafetinin içindeki genç adama dikti.

“Senin mi bu?” diye sordu Baba.

“Bizim,” diye, gururlu ancak incinmiş bir şekilde lafa girdi Lil.

“Ağzının ortasına bir kemer yemek ister misin?” diye gürlledi Baba. “Ben ona sordum,” dedi, dimdik bakan gözleriyle başını yeni damada uzatarak. “Bu senin işin mi?”

“Benim olmasa burada olmazdı, değil mi?” dedi Joe sessizce, şişesinin üzerindeki köpüğü üflerken.

Lil, adamlara bakarken korkudan nefesini tuttu; kocası sakın bir şekilde birasını içiyor, Baba öfkeyle bakıp elindeki şişeyi damadının kafasına fırlatacakmış gibi sımsıkı tutuyordu. Sonra birden sırtıttı ve içkisini içerken bir kalçasını masaya dayadı.

“Az da olsa cesaretin varmış!” dedi, köpüklü ağzını temizlerken. “Ne iş yapıyorsun?”

“Marangozum,” dedi Joe.

“Peki, ne kazanıyorsun?”

“Haftada yedi papel.”

“Bu ancak bir gün yeter,” dedi Baba, bozulmuş bir şekilde. “Bunu ancak tenekeci çocuklar kazanır! Bu parayla çocuk falan yetiştiremezsin!”

“Deneyeceğiz,” dedi Joe sakın bir şekilde, “ve kimseyi tek bir peni için bile rahatsız etmeyeceğiz.”

“Etmeseniz iyi olur!” dedi Baba. “Buraya kadar sızlanmak için gelmenize gerek yoktu. Ben bu evin babası olduğum sürece kimse aç kalmaz.”

Joe sandalyesini Lil'in yanına çekti ve kolunu onun omuzlarına doladı. "Onunla evlendim," dedi, "ve kimsenin yardımı olmadan ona bakacağım."

"Şimdi böyle söylüyorsun, çenebaz," dedi Baba. "Şimdi kahrolası cicim aylarınızı yaşıyorsunuz, güneş gibi parladığını düşünüyorsun ama burnu sümüklü, kıcı boklu şeytan sürüsü etrafında ağlamaya başlayana kadar bekle ve kim Valentino kim konuşur, gör o zaman!"

"Baba!" dedi Lil aniden, panikle mutfakta göz gezdirirken. "Annem nerede?"

"Ölü falan değil," dedi Baba, şişesini bitirip yenisini açarken. "Her zamanki şikâyetiyle yatıyor."

Lil bakakaldı, hafifçe sallanmasını kesti. "Yani..?"

"Hangi cehennemde olduğunu sanıyorsun?" diye sordu Baba.

"Yukarıda, sonuncuyu doğuruyor!"

"Kutsal Meryem!" dedi Lil, güçlkle soluyarak; bebeğini Joe'nun kucağına bıraktığı gibi, ceketini ve şapkası hâlâ üzerinde, merdivenlere uçtu; "Anne, anne!" diye bağırıyordu, telaşından ayakkabısının bir tanesi ayağından çıkıp merdivenlerden yuvarlandı.

"Tekne kazıntısı," dedi Baba; neşeyi iç geçirip şişenin dibini buldu. "Tekne kazıntısı. Şu hayatının hatasını divanın üzerine koy ve benimle gel, sana bir içki ısmarlayayım. Kutlama yapmalıyız!" dedi şapkasını kaldırarak. "Ben ülkeme karşı hizmetimi tamamladım ve sen yeni başlıyorsun! Benimle gel de seni neşelendireyim..."

ON BEŞİNCİ BÖLÜM

Denizin içinde birleşerek karışmış sesler, yüzler, ayaklar karaya vuran dalgalar gibiydi. Sağa sola dönen, alı al, moru mor, ciddi, yapmacıklı gülümseyen yüzler; gece yarısında âlem yapılan evin tek ve çıplak ampulü altında sardalya kutusunda istiflenmiş gibi açılıp kapanan, tükürük saçan, içki içen, yamulmuş, küfreden, şarkı söyleyen, bağırان, haykıran, inleyen hayvan sesleri çıkaran ağızlar; kalçalara, açıkta kalan ipeksi dizlere nasırlı elleriyle dokunan, kadınlara iyice yanaşmış adamlar; istikrarsız dans edenlerin arasında dolaşan ve kırmızı, çiğ bir ciğer gibi dışarı sarkmış diliyle artık sandviçleri yalayan kırma bir köpek; kafası kıyak annesinin dizleri arasında, avuçlarına peniler sıkıştırarak kükreyen adamlara çocuk şarkılarının müstehcen versiyonlarını söyleyen andaval bir çocuk; köşedeki koca göğüslü sarışın bir kadınla, ellerini baştan çıkartıcı bir şekilde kullanarak konuştuğunu gören ufak tefek erkeğine delici bakışlar fırlatan kat kat çeneli şişman kadın... Tıpkı ahtapotun her şeyi kollarıyla yakalayıp siyah dev ağzına çekmesi gibi, aç gözlü ellerin sürekli bira kasalarına uzanmalarını engellemek için nöbetçilik yapan Baba'nın uzun yudumlar alırken inip kalkan ip gibi gırtlığı; dağılmış kolyesini almak için yere eğilen kızın üzerine çullanıp pantolon askısını kızın bacağına dolayan adama “Tanrım!” diye çılgık atarak cevap veren, aklı kıt kız; limonatasına birilerinin viski koymasıyla vahşi gözlerle ve tükürüklü ağızıyla içeri dışarı koşup, havlayıp, hırlayıp köpeğin kendisini bile korkutan yine o andaval çocuk. Birileri kaşıklerle oynamaya başladı.

İnsanlar bira kolileriyle geliyorlardı.

“Peki, eşin nerede Paddy?”

“Hâlâ üst katta, dikişleri henüz alınmadı ama ilk torunumla iyi bir iş çıkaran kızı burada.”

Soluk çiçek desenli duvar kâğıdından dumanlar tütüyor, yer ekmek ve bira kalıntılarından geçilmiyordu. Yeşil bodur şişelerin ağızlarından kahverengi köpükler çıkıyor, güçlü bilekler ustaca tirbuşonları çeviriyor, şişeler dizler arasında sıkıca tutuluyordu. Kazaklarının kollarını dirseklerine

kadar çekmiş pürüzsüz tenli kızlar, erkeklerin ve yaşlı kadınların maskaralıklarını fısıldaşırken, sodalarının içine aceleyle cin koyuyorlardı. Bu arada titrek sesler şarkı söylüyor, istikrarsız dansçılar dans ediyor ve dalgalar giderek yükselen seslerle karaya vuruyordu.

“Dizlerine kadar çekti iç eteğini
Ve gördüm görmemi istediği her şeyi...”

“Bu sözlerin hiçbirisi bir Katolik evine yakışmaz!” diye kükredi Baba, kafasını bir bira bardağına gömerken.

“Bir kereliğine, o içeride...”

“Birileri bize O Şimdi Yurttan Çok Uzakta’yı söylesin.”

“Fakat bir kulaç bile yüzemiyor.”

“Böyle yapacağını biliyordum Barney. Bu senin ilk ve tek esprin.”

“Peki ya, Yurdumuzun Rezeneleri’ne ne dersin?”

“Eee, ne olmuş onlara?”

“İyi bir şarkı, güzel bir vatansever baladı.”

“Ayakkabının İçinde Yaşayan Kadın da öyle.”

“Tabii, o İrlandalı bile değil.”

“Tanrım, yeterince çocuğu olsaydı, yeterince İrlandalı olurdu.”

Lil, şöminenin köşesindeki arabada yatan, yeni neslin yeni doğmuş bebeğine eğilip bakan insanları hiç kıpırdamadan güler yüzle ve kibarlıkla seyrediyordu.

“Tam bir Brown.”

“Hiç de bile; şunun burnuna bak.”

Baba, nadir duyma becerisiyle bu hararetli konuşmayı ortasından yakalayıp kafasını her iki tarafa çevirerek, dik kaşlarının altından delici bakışlar fırlattı.

“Burnunun nesi varmış?”

“Ah, hiçbir şey dostum, sadece bir Brown burnu değil.”

“Ben bunun bir Brown burnu olduğunu söylüyorum, eğer sen farklı bir şey söylüyorsan, o zaman yakında kanlı bir burnun olacak demektir, seni yaşlı pislik!”

“Kesinlikle bir Brown burnu baba,” dedi Lil; gözleri pörtlemiş, saçları dikleşmiş yeni kayınpederine gülümseyen ve dirseğinden yavaşça yakalamış olan kocasından aynı şeyi söylemesini dileyen dokunaklı gözlerle öfke bulutlarını nazikçe dağıttı.

“Bir aptal bile onun tepeden tırnağa Brown olduğunu görebilir,” dedi, olayları düşünceli ve gururla gözlemleyen becerikli diplomat Joe. “Tabii

Doyle havası taşıyan bir Brown.”

“Bir daha şarkı söyleyin ve uzakta ve yakında olan yoldaşların şerefine için.”

Siyah peçeli Kızıl Magso, uzun zamandır birlikte olduğu eşinden mahrum kalmanın mutluluğuyla, dulluğunun tadını çıkararak, yaşadığı kaybın ağırlığıyla, en büyük kızının kolunda içeri girdi. Coşkuyla karşılanıp yeni doğanın arabasının yanındaki özel koltuğa oturtuldu; alçak sesle konuşuyordu, ikram edilen viskiyi hemen kabul edip komşuların şaşkınlıkları arasında yudumladı. Bardağı dikkat çekici bir şekilde yukarıda ve adeta dokunmuyormuş gibi çıtı pıtı bir şekilde tutuyordu. Zayıf, kansız neredeyse ölmekte olan kızı, annesinin siyah çoraplı dizine doğru eğilirken, kibrit çöpü gibi boynundan sarkan kolyesiyle oynuyor ve alışlagelenin tersine “anne” yerine “anneciğim” diyordu.

Birdenbire, yeşil bir kazak ve ekose desenli pilili bir etek içinde bir kız, kapı boşluğunda durdu. Saçları kafasının tepesinde toplanmış, beyaz ensesini açıkta bırakmıştı. Ağabeyinin asker arkadaşlarından biriyle gülüşüyordu; boynu yün kazağının polo yakasından yukarı doğru uzuyordu. O sıcak yaz günü, kanalın sıcak çimenleri üzerinde, yeşillikler içine girip çıkan, uzun beyaz boynunu havaya kaldıran ve siyah şeytani gözleriyle onu korkuyla izleyen kuğuyu seyredişini ve dünyadaki tüm güzel ve bilinmeyen şeylerin ilk korkusuyla nasıl titrediğini hatırladı çocuk. Kızın cesur bakışları onu yakalamış, üzerinden serin bir esinti gibi geçmişti. Ağzının kenarları fark edilmişlikle yukarı kıvrılmıştı. Yün kazağının altındaki göğüslerinin çıkıntısı boğazında bir acı hissetmesine neden oluyordu. Kaba elini kızın beline koymuş olan iri askerle dans ederken naylon çoraplı uzun bacaklarının ısıltılı hareketleri kanını kaynatıyordu ve kız dudaklarını titreterek ona güldü. Kırmızı tırnaklı elleri askerin haki ceketinde dolaştı. İncecik, çıplak dizlerine sefil bir şekilde bakıp acı ve nefretini haykırarak dile getirmek istedi.

“Onun sonu pek iyi olmayacak,” dedi koca göğüslü kadın; başını sallarken pirinç küpeleri şingirdiyordu. “Söylediklerimi dikkate al. Okyanusun Gine tarafında Mısır ve Liverpool’dan gelen gemilerdeki kahrolası yabancılara satacak kendini.”

“Zavallı annesi iyi bir insandı,” dedi bir komşu, korkunç bir kederle, azalmış bira bardağına bakarken. “Her zaman beyaz bluzlar giyer, saçlarını topuz yapar ve kimseye zararı dokunmazdı. Çok iyi bir kadındı ve şuradaki baş belası aptal, annesinin anısını zedeliyor!”

“Utanç verici.”

“Şunun konuştuklarına bakar mısın? Herkese akıl veriyor. Ve sadece on beş yaşında.”

“Yirmisine geldiğinde hepsi darmadağın olur.”

Yakında duran iki evli adam, mutfağın boşaltılmış meydanının kendi başına keyfini çıkararak dönen, eteklerini havalandıran, serbest bıraktığı parlak saçlarını savuran, bir tangoda çılgınca çalan akordeona ayak uyduran kızıdan gözlerini ayırmıyorlardı.

“Yapar mıydın Mick?”

“Kedi süt içer mi?” dedi Mick, ağırlaşmış gözkapaklarının altından kararlı bir şekilde bakarak. “Tereyağını kesen bir bıçak gibi.”

“Tanrı aşkına, boğuluyorum!” diye bağırdı küpeleri şingirdayan kadın, miyop bakışlı Mick’in hipnotize olmuş parmakları birayı kadının bluzuna ve eteğine dökünce.

“Çok üzgünüm efendim,” dedi Mick ileri atılıp, çıkardığı mendille kadının göğsünün tepesindeki koca bira lekesini ovalarken. “Gözlerim pek iyi durumda değil.”

“Ama elleriniz iyi durumda,” diye bağırdı kadın onu iterken. “Çek ellerini üzerimden seni yaşlı şeytan!”

“Ben sadece...”

“Ne halt yediğini biliyorum! Dün doğduğumu falan mı sanıyorsun sen?”

“Şey, efendim, doğrusunu isterseniz, siz doğduğunuzdan beri epey *dünler* geçmiş diyebilirim.”

Dev göğüsler ve geniş omuzlar kabarak ışığı kararttı ve lapa büyüklüğünde bir yumruk havada uçtu ve Mick’in kaba çenesine indi. Adam kendisine gülen ve yerde kayıp kıvranarak ayağa kalkmaya çalışırken onu dürtükleyen kadınların arasına devrildi.

“Zavallı savunmasız bir kadına bu şekilde hakaret edemezsin!” dedi mağdur komşu, kıvranan Mick’in başında dururken. “Ben senin hayatını karartmadan önce ayağa kalk!”

“Seni pislik herif!” diye bağırdı evli, genç kadın, el yordamıyla yürüyen adamın kaburgalarına topuklu ayakkabılarıyla itinayla delik açarken.

“İsa’nın kanayan tatlı yüreği!” diye inledi Mick, alnındaki yaradan gözlerine kan sızıyordu.

“Kocasının bedeni henüz mezarında soğumamışken, zavallı bir dul kadının birkaç komşusuyla eğlenmesi çok zor,” dedi Kızıl Magso, kendi kendine konuşur gibi, yüzüklerle dolu eli kızının başını okşuyordu. “Kuyu kuruyana kadar suyu asla özlemezsin. Kuruyana kadar,” diye tekrarladı Kızıl

Magso, şişesini aradı, boş olduğunu gördü, uzanarak şifoniyezin üzerinde duran yarı dolu viski şişesini aldı. Başını arkaya atıp, durmaksızın içti, kırmızı boğazı çalışıyordu. Ağzını bileğiyle sildi, sonra da dizinin dibinde büzüşmüş kızının korku dolu yüzüne ciddi ciddi baktı. Kıza “Hiç gidip kendine bir erkek aradın mı?” diye bağırıp ani bir diz darbesiyle itti. “Kahrolası yapışkan bir bant gibisin. Sensiz osuramıyorum bile. İşte sana bir şilin, sinemaya git. Tıpkı baban gibisin, beni bir saniyeliğine bile yalnız bırakmıyorsun.”

“Ah, anne!” diye sızlandı Noreen, burnu titriyordu.

“Gözümün önünden kaybol, Tanrı aşkına çocuğum, bırak da beş dakika kendi kendime eğleneyim! Oh, Matt, sevgilim!” dedi Kızıl Magso, viski şişesi hâlâ elinde, kollarını tavana doğru uzatırken. “Umarım, bu gece Tanrı’nın cennetindesindir, ama kalbimin derinliklerinde bir yerde kışında çok kızgın demir bir çubukla merhamet dilendiğini ama bulamadığımı biliyorum!”

“Kocan hakkında bu şekilde konuşman çok şaşırtıcı,” dedi önde duran kırmızı yanaklı, altın dişli bir kadın.

“O kimin lanet olası kocasıydı, senin mi benim mi Madam Starr?” diye sordu Kızıl Magso, artan bir isyanla. “İstesen de istemesen de ya da artık kendi bedenini kendine ait görmeyene kadar, kırk yıl boyunca her gece yapmak zorunda kalan sen miydin? Bu kadar karnınla artık ayaklarının neye benzediğini unutana kadar içine çocuk üstüne çocuk koyan adamın ‘fahişe’ ya da ‘zinacı’ diye çağırdığı sen miydin?” Ellerini ön tarafına doğru açmış, suratı kırmızı bir lamba gibi parlıyor ve ellerini salladıkça kollarındaki etler titriyordu. “Bunların hiçbirini yaşadın mı, seni yaşlı kaltak bozuntusu?” Kızıl Magso başını kadına doğru uzattı, sanki kadını evet ya da hayır demesi için düelloya davet ediyordu Kadın telaşla geri çekildi, yerdeki ayaklardan birine takıldı ve bir adamın kucağına düştü. Adam onu iki eliyle belinden tutmuş gülerken, kadın ayağa kalkmak için fazla çaba sarf etmedi. Kızıl Magso, “Belki bu gece yaşarsın Dolares!” diyerek derinden gelen neşeli bir dalgayla kükredi ve şişeyi tekrar dudaklarına dayadı.

“İrlanda, neşe ve kederden geçerek İrlanda oldu;
uzun bitkin yıllar boyunca umut asla ölmedi.”

Baba araya girdi ve erdemlerine yapılan bu sözde saldırıya lanet eden, bağırان ve kıkırdayan ve sonra da memnun bir şekilde içkilerine, domuz ayaklarına ve dedikodularına dönen kavgaya hazır kadın sürüsünün içinden Mick’i çekip aldı ve yüzünü yıkaması için kilere götürdü. Bu arada neredeyse

köşede unutulmuş, boynunda mavi ipek bir fuları, üzerinden ateş kırmızısı çorapları görünen açık kahverengi çizmeleriyle solgun genç adam cesur bir şekilde akordeonunu çalıyordu.

Kalın, çiçekli perdelerin arasından sarı bir ışık sızıyor ve askerle oturan kızın saçlarına düşüyordu. Korkunun gürlemesi ve şimşeği bir anda üzerine düştü ve aynı zamanda bir zevk olan şu adlandırmadığı korkunç acı, sanki onu yalnız tüneğinden çekip aldı. Bakmaya cesaret ettiğinde, ata biner gibi oturduğu mutfak sandalyesinde dikkatsizce açılmış eteğinin altından, siyah ipek çoraplarının bittiği yerde, bacaklarının beyaz parlaklığını gördü. Başını askerin omzuna yatırmıştı, göğsü yavaşça inip kalkıyordu. Gözleri kalın kirpiklerinin altında yarı perdelenmiş gibiydi; adeta bir ömür boyu süren uykusundan uyanmış, acılarla kamçılanan yüreği, kızın, onun takip edemeyeceği bir yere gittiğini söylüyordu. Ne o şaşkınlık veren gecede ne de sabahında artık ona huzur yoktu; sadece korkunç bir yenilik ve çıplaklık olacaktı.

“Meehawl!” diye bağırdı birisi, evdeki en sevilen şarkıcıyı çağırıyordu. “Hadi olduğun yerden çık Meehawl, seni yaşlı pislik ve bize birkaç şarkı söyle!”

“Şarkıcı için sessizlik!”

“Şarkıcıların en iyileri, Liffey’in kuzeyinden gelir. Büyükanнем her zaman böyle derdi.”

“O zaman büyükanнем sürekli Gorman’da yaşamış olmalı,” diye karşılık verdi biri, sıçrayıp bardağını kaldırırken. “Güney Yakası, en sevdiğim çocuklardır!”

“Bu Meehawl da ne cehenneme kayboldu?” diye bağırdı Baba ve gidip huysuz şarkıcıyı iki kadının arasında yakalayıp, şarkıcının, kırıksıklığından aynı zamanda battaniye olarak kullandığı belli olan kabanının yıpranmış manşetlerinden çekti. Jilet görmemiş çenesini siyah turnaklı elleriyle ovuşturdu ve öksürdü.

“Boğazım şarkı söylemeye pek uygun değil, Paddy,” dedi, kabanının parlak dirseğini avucuyla sıvazladı. “Manastır papazı olmaya çalıştığım için biraz paslandım. Anneme söz vermiştim ve o şimdi ölüm döşeginde.”

Baba, sandalyesinde uyuklamaya başlayan Kızıl Magso’nun neredeyse katlettiği viski şişesini kocaman elinden kaptı ve Meehawl’ın eline tutuşturdu. “Boğazını bununla temizle ve içmeye devam et,” dedi Baba. Sonra sertçe bağırarak “Sessizlik!” dedi. Uğuldayan odayı giderek artan bir sessizlik kapladı. Meehawl viski şişesinin dibinde kalanları gözlerini

kocaman açarak bitirdi; gerçek viski değil de, arka sokaklarda çeşitli içeceklerin karıştırılmasıyla yapılan ve midesinin artık doğal olarak kabul ettiği iğrenç şeyi içiyormuş gibiydi.

Meehawl, her zaman çok kibar bir adamdı ve var olmayan şapkasının tepesine dokunarak arkadaşlarını selamladı.

“Eğer vatansever baladı söylersem, burada bulunan herhangi birini incitir miyim?” diye sordu Meehawl usulca.

Baba, boş bir bira şişesi aldı ve bekledi; itiraz eden bir fısıltı bile duyulmadı. Meehawl, yer yer çatlayan ancak boğuk Liffey rüzgârlarıyla sönükleştirilmemiş eski tatlılığın yankısını ya da gecenin sonunda kedilerin dadandığı bir ev avlusunun sızan ürpertisini taşıyan sesiyle şarkı söylemeye başladı:

“Dublin şehrinin dostlarına elveda
Hepinize hoşça kalın diyorum,
Size geri döneceğim günü
Henüz bilemiyorum,
Size bu satırları fırtınalı dalgaların kükrediği
Bir gemiden yazıyorum,
Tekrar sizlere döndüğüm güne kadar
Tanrı vatanseverleri korusun.
Vatanseverler Birliği’ne katılmaya karar verdim
Altmış dört yılında,
Ana yurdumun özgürlüğü için
Ya da kıyıda ölmek için.
Dostlarım ve ben karar verdik
Anavatanımızı kurtarmaya
Ve Emmet’in mezarı başında
Özgürlük bayrağını dalgalandırmaya.
Lanetim İngiliz casuslarıdır
İhanete neden olan;
Boyunlarına ip geçirip
Onları kıyıda boğabilirim.
Nagle, Massey, Corydon
Ve Talbot vardı –dört kişi,
Altına susamış şeytanlar gibi
Sonsuza dek lanetlendiler.
Planlarımı yaydım ve adamlarımı eğittim

Sevgili yaşı Skibereen hatırına
Ve günün birinde düşmanla karşılaşmayı diledim
İrlanda'nın yeşil bayrağı altında.
Kimseyi soymadım, kan dökmedim
Beni kodese gönderdiler,
Çünkü ben O'Donovan Rossa'ydım
Granuaile'in oğlu.”

Sessizlik... Ve daha sonra alkışlayan eller, yerde tepinen ayaklar, tahtalara vurulan şişeler, “İsteriz! İsteriz!” diye haykıran sesler patladı; bu arada Meehawl tüm alçakgönüllülüğüyle ışığın altında dururken yuvarlak kafası terden parlıyor, omuzlarını kavrayan, kollarını sıkkan ellerin ona doğru uzattığı bira şişelerine uzanıp toplayarak kolunun altına koyuyordu. Her yerde görülen, azarlanan, üstü yırtılmış ayakkabılarıyla ve kanayan ayaklarıyla sokaklarda dolaşan, saçlarında rüzgâr ve gözlerinde yağmur damlalarıyla akşam yemeği için şarkı söyleyen, günbatımında ince parmaklıkların üzerinden eğilip kıvrılarak akan nehirdeki kara gölgesine bakan, savurgan oğullarını sahip olabileceklerinin yerine koyan, gözü yaşlı anaç kadınların kendi terine karışan ıslak öpücüklerine maruz kalıyordu.

Üst katın arka odasındaki büyük hasır döşeğin üzerinde, battaniyelerin arasında yatarken bile, insanların ter kokusunu ve biranın güçlü kokusunu burun deliklerinde hissediyordu çocuk. Buraya teklifsiz ve kaba bir şekilde babasının omuzlarında taşınarak atılmıştı ancak uyku bir yana, unutulmuşluğun hoşluğu içindeki karmaşayı biraz olsun dindirmişti. Kardeşleri odada değildi; koca yatağın her bir milimi ona ve hayallerine aitti. Oda, onu dört bir yandan çevreleyen siyah bir kutuya dönüşmüştü. Aşağıdaki insanların gürültüsü, altındaki ahşap zeminde zangırdıyor, içine işliyor, etine iğne gibi batıyordu. Tüm bunların üzerine yeni doğan erkek kardeşinin ya da yeni doğan yeğeninin ağlamasını belli belirsiz duyuyordu. Bu, müziğin cızırdayan, ayakların tepinen, şişe mantarlarının patırdayan, insan seslerinin coşan gürültüsü içinde isyankâr, zayıf bir sestti. Her şey üzerine doğru geldi, bilinen ve yeni her şey, aşağıdaki gürültüden daha öfkeli bir sessizlikle ona saldırdı. Şimdiye kadar bildiği her şey, bir kabuğun içindeki yankılanmadan başka bir şey değildi ve sadece yıldızlar yakın görünüyorlardı. Yine o zincirler tarafından kısıtıldığını hissetti. Üzerindeki battaniye onu *orada*, sonsuza kadar *orada* tutarak, sessiz ve hareketsiz, içinde yükselen sesleri bastıran, şimdi onu yeni ve bilinmeyen bir ateşle ısıtan bilgi ırmağını donduran bir demir gibi ağırdı. Titreyerek uyanmakta olan kol ve bacaklarını

iğneliyordu. Gözyaşları gözlerini yakıyordu ve isyankârlıkla çaresizlik içinde gece kıyafetlerini çıkardı ve çıplak soğuk zeminin üzerine devrildi.

Uzun dakikalar boyunca orada soğuğu hissetmeden sırtüstü yatarak doymak bilmeyen gözlerle yıldızları seyretti. Karmaşa içinde gürültüyle atan kalbinin sesinden başka bir şey duymadı. Kare pencerelerden onu ısıtan, mücevherlerin serpiştirildiği ve ışıldadığı parlak esrarengiz gökyüzünden başka bir şey görmedi. Derin derin nefes aldı, yanında kimse olmadığı için ve kimsenin yanında olmadığı için mutluydu.

Altındaki küflü muşambayı koklayarak merdivenlerin başına kadar süründü. Koridorun sonunda, karanlığın içinde birisi belirdi. En üst basamaktan aşağı dikkatle eğilerek baktı. Küçük alçak koridorun dışından gelen sokak lambasının ışığı, geniş omuzlu askerin üzerine eğildiği kızın saçlarını parlatıyordu ve mutfaktaki ani bir sessizlik içinde onların hızlı nefes alıp verişlerini ve fısıldaşmalarını duydu. Şeytanın kedi gibi tıslayışını andırıyordu.

“Çok fazla ağırsın, öyle değil mi?” diye fısıldadı kız, keyifli bir sesle. Akordeon tekrar çalmaya, insanlar şarkı söylemeye başladı, bir yerlerde aksi bir bebeğin mızırdanması duyuldu; hiçbir şey görmeden, çıplak bir halde odasının karanlığına, buz gibi battaniyelerinin altındaki kocaman dağınık yatağına doğru süründü. Kendi içinde ancak çok uzaklarda bir yerde çarparak kapanan ve gıcırdayarak açılan bir kapının sesini duydu.

Kimseler bilemezdi; aşağıdan gelen acımasız partinin sesleri devam etti... Etti. O artık duymayana kadar.

ON ALTINCI BÖLÜM

Erkek kardeşleri kahvaltı için aşağıya inip sonra da rüzgârlı ayaz havada okula doğru yola koyulduktan sonra, kasvetli kış sabahlarında sert battaniyelerin ve paltoların altında tek başına yatarken, insan-hayvan karışımı bir şeyin kokusunu alırdı. Gece yarısı kendisini yokladığından, geniş yer yatağının kendisine ait kırıxık köşesinde uykusuz yattığından ve acıdan hemen canlandığından bihaber, bir günde tanıdıkları kızların ismini mırıldanan erkek kardeşleriyle geçirdiği geceden kalan kokuyu. Şimdi aynı değişiklik, dehşet verici bir utanç, küstah bir zevk, yabancı olduğu kendinden geçmişliğe azgınca sıçrayış, vücudunun her yerinde volkanik titremeler ve düşüncenin zamansız askısında yayılan şaşkın, nefessiz kalmış hayvanın sesleriyle karışarak, mükemmel ve tutkulu görüntülerle birlikte kendi vücudundan dışarı fıskıran, ılık şafak vakti sıvılarından ve salgılarından önce davranacaktı. Zevkin bıçak darbeleriyle, derinliklerden gelen yeni hisleri fısıldayarak. Sonra aşamalı bir düşüş başladı; acımasız gerçeğe dönüşün soğuk, keyifsiz basamağından aşağı, odanın ölümü andıran oranlarına, şekillerine ve dış hatlarına, kardeşlerinin isimlerinin çakıyla kazılmış olduğu yeşil badanalı duvarlara, yatağın üzerindeki büyük Kutsal Kalp'e, yumuşak, uysal haliyle kollarını açmış, avuçlarından kan sızan İsa'ya, bir dakika önceki gizemli zaferi, içinde yanan bir ateşe dönüştüren suçluluğun ilk ölümcül tohumlarına uzun bir düşüş.

Kendi bedeni yeni ve daha önce asla fark edilmemiş bir manzaraya dönüştü ve hırslı bir şekilde onu keşfetti. Kokusunu, görüntüsünü ve duyarlılığını içine çekti; keşfettiği şey karşısında şaşırdı, aklı karıştı ya da tiksindi. Vücudunun alt bölgelerinde yavaş yavaş ortaya çıkan kılların varlığı bir anda onu öylesine korkutup telaşa düşürdü ki, bu çimensi bölgeyi kendi gözlerinden bile saklamak istedi. Kız kardeşi bir gün aynanın önünde saçlarını tarıyordu ve kollarını kaldırdığında ortaya çıkan ince, koyu koltukaltı kıllarını gördüğünde içini tuhaf bir çarpıntı kaplamıştı. Sonra kardeşinin babasının jiletiyle tıraş ederek koltukaltı derisini açıkta bırakması

ve minik, siyah, çirkin iğne delikleriyle dolu sert bir deri haline getirmesi ona acımasız ve barbarca gelmişti.

Neredeyse şefkatli bir acımayla kendi vücudunun kader mahkûmu sakinlerini, çamaşırlarının altında sonsuz bir ağırbaşlılıkla hareket eden, kendi terinden ve kirinden üremiş cesur haşaratları, karanlık bir ormandaymış gibi sürünen kafasındaki hantal bitleri, saçının her telinin önlerinde bir ağaç gövdesi gibi belirmesini, makas darbeleriyle, çelik dişli taraklarla biçilme ve her cumartesi akşamı banyoda ölümcül sondajlar yapan tırnaklar tarafından ezilme tehlikelerini düşündü.

Dumansız yaz günlerinin bulutsuz, mavi gökyüzü onu korkuturdu; pırlıl pırlıl ovulmuş, zekâdan arınmış bir aptalın suratına benzeyen bir gökyüzü, tıpkı aklını başından alan mutlak saflığın korkuttuğu gibi, onu dehşete düşürürdü. Öfke, hassasiyet, arzu, acınası insan yozlaşması ve biçimsizlik, onun rahatlamasına ve büyülenmesine yeterdi. İçi boş bir gökyüzü, acımasız bir gücün bereketiyle yoğun, ölümcül ve katıksız bir şekilde bakıyordu ve bu gökyüzündeki güneş, hayal edilemez bir canavarın dev ve öfkeli ağzı gibi tam ortada parlıyordu. Yaz her zaman sevimli değildi. Yeryüzünde iltihaplı yaralar ve inleyen sızılar açıyor, karanlık gölgeli sokaklarda azalan yiyeceklerin kötü kokusunu taşıyor, çimenlerin pörsüyüp safranvari bir sarıya dönüşmesine, çiçekleri nemsiz ve kokusuz bırakarak boyunlarını eğmesine neden oluyordu. Bir defasında kanaldan dönerken yolda ölü bir kediyle karşılaşmışlardı. Birisi eline bir dal parçası alıp dikkatlice onu çevirince kedinin yaşlı, buruşuk suratıyla onlara sırttığını görmüşlerdi. Üzerinden geçen arabanın tekerleğinin geçtiği karnı dümdüz olmuştu ve birkaç kan damlası lastik gibi derisi üzerinde kurumuştı. Kokmaya başlamıştı bile; yolun diğer tarafındaki yüksek duvarların arkasındaki bahçede, elma ve armutlar yeşil bir gölge içinde parlıyorlardı.

Gece, uykuyla uyanıklık arasında bir yerde rüya görürken, vücudunu bırakmış olduğu büyük şiltenin üzerinde kendine bir baktı. Bu net çıplaklık karşısında acıma ve öfkeyle doldu, koyu kahverengi keçeleşmiş saçları yastığın üzerindeydi; çıkık elmacık kemikleri olan, kurukafaya benzeyen kararlı, düşünceli ve gizemli bir şekilde eksik yüzü acımasız, soğuk ve kalıcı bir duvarla çevrilmişti. Tıpkı kendisi ile dokunulabilen, dünyanın uyarıcı korkuları arasında dimdik inen herhangi bir uçurum gibi. Tuhaf bir kalp burkulmasıyla çökmüş yanaklarına, ışığın daha az vurduğu yerlerde mora çalan gözkapaklarına, kaskatı ağzının ve çene çukurunun kenarlarındaki salyalarına baktı.

Yağmurdan sonra evin önündeki geniş cadde parlar ve soluk gecenin yeşil gökyüzünden, tuhaf şekillerdeki at sürüsü gibi süzülen bulutları yansıttı. Beton duvarlar artık belirsiz değildi ve tuhaf ve sisli bir göl gibi ışıldayarak sokağın en uzak tarafındaki evlerin, arabaların, otobüslerin ve bisikletle geçen insanların eğilmiş gölgelerini yakalıyordu. Bu acayip bir biçimde kırılmış, gerçekdışı, biçimsiz gölgeler mutfak penceresinden bakan çocuğa evlerden, araçlardan ve insanların kendisinden daha gerçekçi görünüyordu. Gölgeler, onları meydana getiren maddelerden daha açık konuşuyorlardı onunla. İnsanların ve maddelerin yavan ve sonsuza dek kapalı yüzlerinde aradığı ama asla bulamadığı bir yaşam ve gizem, bir yegânelik fark etti. Bu, hemen anlaşılamayan ancak yüzeylerin ve dokuların yansısıyla anlaşılabilir bir dünyaydı. İçinde isimsiz gizemlerin ve anlamların hareket ettiği sihirli şekillerle canlanmış ama eskiden bildiği düşüncenin, duygunun ve rüyanın simyası boyunca sonsuza kadar geri dönen ve kıyıya çarparak kırılan dalgalar gibi, aklının kıyısına düşen, kabuğundan yankılanan, kendi yalnız dünyasında narin seslerin üstü kapalı vaat ettiği huzurun ve güzelliğin ziyaretiydi. Uzaktaki muhteşem meleği gelecekti. Zafer davulları ve coşkulu kanatlarıyla değil, ancak nazik ve aşamalı zevkiyle gelecekti; yanında ve içinde onun varlığını dinledi.

Babasının dizlerinin üzerinde ya da kucağında kısa bir süre hareketsiz duran büyük, gevşek, eklemlili, nasırlı elleri onu korkuyla ancak aynı zamanda adlandıramadığı tuhaf bir hasretle doldurdu. O ellerin duvarcı ustasının malasıyla çalıştığını hayal etti. Cılız kış güneşinin altında, şehrin yükseklerinde güçlü hareketlerle tuğla üzerine tuğla yığdığını, güçlü bileğinin ince hareketiyle sayısız yabancı insanın hayatlarının, aşklarının, işlerinin, tutkularının, çaresizliklerinin çevresine sihirli bir şekilde beton kalıplar döktüğünü. O usta eller boş alanları kadınların ve erkeklerin yaşadığı, çalıştığı, seviştiği, çocuk doğurduğu evlere, iş yerlerine, dükkânlara, tiyatrolara, kiliselere, okullara, hastanelere, eğlence yerlerine dönüştürüyordu. Babasının geniş elleri tuğla, briket ve taştan yarattığı dünyada hem çirkin hem de güzel görünüyordu. Kışın dondurucu soğukunda genellikle kanıyorlardı, ancak annesinin etinde fırtınalar estirdiğinde çok çirkin görünüyorlardı. Rüyalarında babasının ürkütücü elleri, üzerine düzleştirilmiş demir plakaları gibi korkunç bir şekilde düşüyordu, ancak arada sırada onu inanılmaz bir kibarlıkla ve ürkek bir güçle okşuyordu.

Bir keresinde, babasının annesinin saçlarına neredeyse ürkekçe dokunduğunu görmüştü; kalbi neşeye çarpmış, içini coşkulu bir umut

kaplamıştı. O anın gözünde mükemmel bir şekilde aydınlandığı görüntü, baharın ilk tomurcuğu gibi aklına düştü. Ama her şey babasının akşama yemeğini isteyen sert ses dalgasıyla birlikte geçip gitti. Huzurlu ya da büyüleyici hiçbir şey, çarpan yüreğinin onu hissetmesine yetecek kadar uzun sürmüyordu. Bu gibi anların gölgelerinin peşine düşerek, çok anlamlı meleğinin kanat seslerini kararlı ve mest olmuş bir şekilde dinleyip, alnında dolaşan mutlu parmakların dokunuşunun bir anda ve her zaman yanakları kızartan bir tokada dönüşerek gözlerinden yaş getirişini düşünerek, bir kez daha düşüncelerinin duvarlarla çevrili bahçesine geri döndü.

Herhangi bir hayvan kadar anlaşılmaz ve daha da sessiz, yıldızlar tarafından kör edilmeden, büyümeyi ve yaşamayı öğreniyordu.

ON YEDİNCİ BÖLÜM

“Sean, seni sarışın pislik, yerleri temizlerken buradan uzak dur! Canımı sıkma benim...”

Anne dizlerinin üzerinde çırpınıyordu; gül rengi kalın kollan omuzlarına kadar açıktı ve kocaman, sarkaç biçimindeki göğüsleri derin yakalı, düğmesiz bluzundan dışarı sarkıyordu. Çalışmaktan ve öfkeden alev gibi yanıyordu, saçları yüzüne dağılmıştı; bahçeden çamurlu ayakkabılarıyla içeri çılgınlar gibi giren sarı saçlı oğluna kızıyor, yanındaki çamurlu su dolu kovaya batırdığı yer beziyle sabundan parlamış yüzeyleri siliyordu. Çocukların maskot ve minyatür dinazorları olarak sahiplendikleri küçük kırma köpek havladı ve merakla kirli su dolu kovayı kokladı; yer bezi kendisini hedef alınca acı acı havlayarak cılız bacaklarıyla geri çekildi. Sean bahçeden ona seslendi. Öfkeyle ıslak zemin üzerinde düşe kalka, kısaltılmış kuyruğunu sallayarak ve yerlerde ayak izlerini bırakarak dışarı çıktı.

“Yüce Meryem, beni cezalandırıyor musun?” diye soludu Anne; kovayı peşinden sürükleyerek başka bir yeri silmeye başladı. “Dört bacaklılardan biri içeride, iki bacaklılardan bir dışarıda! Sean!” diye bağırdı, köpek açık olan ön pencereden dışarı atlarken. “Sean, seni burnu havada pislik! Seni elime geçirene kadar bekle de gör...”

“Neden? Ne yaptım ki?” diye sordu bir ses neşeyle ve mutfak kapısını kibarca açtı... Sarı kafalı bir genç adam kapı eşiğinde sırtıyordu.

Anne başını kaldırıp baktı, yüzü alevden bir top gibiydi. “Oh, Tanrım!” diye soludu, ellerini ekoseli önlüğüne silerken ayağa kalkmaya çalıştı.

“Sen olduğunu fark etmedim ve bir kâfir gibi küfrettim... Ah, şu Sean yok mu?”

Daha sonra, Baba serin bir pazar öğle sonrasında şehirdeki işçi sendikası toplantısından döndü, fötr şapkası tehlikeli bir açıyla duruyordu kafasında. Onunla birlikte gelmeyen büyük oğullarını azarlıyordu.

“Beni herkesin önünde küçük düşürdüler, hain piçler,” diye çılgınca bağırırken öfkeyle havaya yumruklarını sallıyor, hayali gölgelerle boks

yapıyordu. “Benimkiler şehirde fink atıp, içki içip, fahişe avındayken, oradaki adamların hepsi oğulları yanlarında, gururla oturuyorlardı. Onlara sendika kartı aldım, altlarına yapmayı bırakır bırakmaz onlara iş buldum. Onlar için yaptığım bunca şeyden sonra bana arkalarını döndüler ve herkesi bana güldürdüler... İşte senin yetiştirdiğin çocuklar kadın!” diye bitirdi mantıksız cümlelerini, burnundan soluyarak oturdu ve abes bir inançsızlıkla ve kızgın gözlerle, dumanı tüten lahana ve patateslere baktı. Öfkeden dudaklarını ısırıyordu, soluk mavi gözleri vahşileşmişti ve içindeki görünmeyen bir şeye nefret duyuyordu. “Aman ne güzel!” diye patladı, adeta olabilecek en büyük hakarete uğramıştı: “Tanrım, bu bir Hristiyan’a verebileceğin bir akşam yemeği mi? Bana cevap ver kadın!” diye bağırды; yanında durmuş, anlamsız öfkenin doğuracağı sonuçları bekleyen Anne’ye. Ve daha sonra Baba, merdivenleri hızla tırmanmaya başladı.

Lil, “Neden onu terk etmiyorsun anne?” diye sordu. Güzel, koyu renk kaşlarının arasında öfke ve utanç vardı; büzdüğü dudaklarıyla, sanki her an elinden alınacakmış gibi sıkıca tuttuğu, parlak bir şala sarılmış olan bebeğini başından öperken. “Neden bunlara katlanıyorsun?”

“Çayını al, tatlım ve saçma sapan konuşmayı bırak,” dedi Anne, akşam yemeği masasında otururlarken. Soğuk etli sandviçler ortada duruyor; küçük, kırık yumurta kabının içindeki çamurumsu sarı hardal kenarlardan akıyordu.

“Ama anne...”

“Şimdilik bu kadar yeter,” diye emir geldi yetişkinden. “Kendisiyle ilgili yeterince düşünmesi gereken evli bir kadınsın. Bizim için dua et, yeter.”

“Tanrım, eğer senin böyle birine dönüşeceğini bilseydim...” Masada etini çiğneyen, gür kaşlı, büyük gözlü kocasından gelen ani korkuyu hissetti.

“Çayını iç, tatlım,” dedi Joe, uzanarak kolundaki bir ipliği alırken.

Kısa bir süre sonra, haki ceketliler ağır çizmeleriyle kapı boşluğundan içeri girdiler.

“Tanrım, onları affet, onlar ne yaptıklarını bilmiyorlar,” dedi asker oğlanlardan küçüğü, parmaklarını dalgali saçları arasından geçirirken. “Fakat onun bildiğine bahse girerim. Hem de çok iyi bildiğine bahse girerim!”

“Nancy bugün harika görünmüyor muydu?” diye lafa girdi büyük olanı umut içinde. “Her şeyiyle tamamen büyümüş...”

“Küçük Nancy’lerinle ne yapacağını biliyorsun,” dedi genç olanı, dizleriyle sandalyeyi itip başparmağını tavana doğru kaldırarak tavanı işaret etti. “Şu anda istediğim yukarıda uyuyor!”

“Bugün bu evde sorun çıkmayacak,” dedi Anne, tereyağı bıçağını masaya

koyarken. “Bugün barış günü...”

“Aman Tanrım, beni güldürme!”

“O, senin baban.”

“Beni hasta etme!” dedi dimdik duran, ince genç adam alaylı bir tavırla. “Beni hasta etmek istiyorsan bolca tuz ver ama böyle konuşma!”

“Siz ikiniz bugün neden sendika toplantısına gitmediniz?” diye sordu Anne. “Bu yüzden ateş püskürüyordu.”

“Nöbetteydik anne,” diye cevapladı büyük olanı. “Elimizden bir şey gelmezdi. Gitmek istedik...”

“Ah, ya da herhangi bir bahane –lanet olası herhangi bir bahane!” diye öfkelendi küçük olanı, birbirine kenetli ellerini masaya koyarak; vahşileşmeye başlamıştı. “Biz, artık çocuk değiliz anne. Şu kollarının haline bak, Tanrı aşkına, her tarafın mosmor! Peki ne için?” diye sordu kollarını kaldırarak, tüm odayı taradı. “*Bunun için... Bizler için... Bize sahip olmak, bizi büyütmek ve bizi en iyi şekilde yetiştirmek için!*” Yakına doğru eğildi, yumruklarını masaya sert bir şekilde koyarken sesini alçaltıp fısıldamaya başladı. “Biliyor musun anne, seni bu yüzden asla affetmeyecek!”

Anne, solgun yüzü, incecik dudaklarıyla kısa bir süre öncesine kadar rahatlıkla kollarının arasına aldığı ve artık geniş omuzlu, güçlü ve acımasız oğluna baktı. Sessizlik içinde çaylar kondu. Şehir stadyumlarından birinden maç yayını yapan radyonun sesi açıldı. Az önce bir gol atılmıştı ve kalabalığın coşku dolu alkışları ve nidaları yükseldi. Tütün lekeli parmaklar radyonun düğmesini çevirdi; tekrar sessizlik oldu. Lil, tedbirli bir şekilde çocuğunu emzirmek için kilere girdi.

Yukarıdan, gıcırdayan tahtaların ve sigara tiryakisinin metalik öksürük sesleri geldi. Anne korkuya kapıldı.

“Gidin, Tanrı aşkına git oğlum,” dedi Anne; askerin yere düşmüş şapkasını alıp siyah saçlarının üzerine yerleştirdi, yeşil ceketinin yakasını düzeltti. “O aşağı inmeden gidin, burada olmanız sadece onu tahrik eder.”

“Sana bu şekilde dokunmaya devam ettiği sürece onu tahrik edeceğim!”

“Bu akşam Nancy’yi göreceğiz misin?” diye sordu ağabeyi tüm masumiyetini takınarak; yeşil şapkasını takıp aceleyle ön kapıya doğru ilerledi. Yukarıdaki kapı açılınca endişeli gözlerle üst kata baktı.

“Oh, Nancy’nin canı cehenneme!” diye cevap geldi kardeşinden; boyun eğmiş, sükûnete kavuşmuş küçük olanı, ağabeyi tarafından kapıya doğru sürüklendi.

“Seni koca kıçlı korkak!”

Anne, pencerenin önünde durdu, arkalarından baktı. “Umarım, içmeye gitmiyorlardır,” dedi.

“Buna cesaret edemezler bayan,” dedi Baba, ayılmıştı, pis ağzını elleriyle silerek kadının arkasından gelip pencereden baktı. “Yapabilecekleri tek şey, askercilik oynamak. Benim gördüğüm gibi bir savaş görmüş olsalardı...”

Anne ellerini önlüğüne silerek sessizce kilere gitti.

“Şu anda oraya giremezsin Paddy,” dedi damadı; Baba tam kadının peşine düşmeye niyetlenmişken.

“Nedenmiş o? Sen kimsin ki bana bunu söylüyorsun?”

“Bebegi emziriyor.”

“Hıh!” Geri dönüp, şömineye doğru gitti ve sırtını ateşe verdi. “Hatırladığım kadarıyla, bu evde çıplak memelerden ve kışlardan başka hiçbir şey olmadı.” Ve geniş, kravatsız yakası alabildiğine açılmış, gümüş düğmeleri deliklerinden dışarı fırlamış, kolları yukarı katlanmış gömleği içinde aniden canlandı. “Peki, ikincisi ne zaman geliyor?” diye sordu neşeyle. “Hâlâ Quays’teki köpek kulübesinde mi yaşıyorsunuz?”

“Ev sahibi olmak zor,” dedi Joe sessizce, ellerini ovuşturarak. “En azından o bizim kendi evimiz.”

“Neden doğru dürüst bir iş bulmuyorsun?” dedi Baba, kendini ısıtırken. Omuzlarını geri attı. “Daha bugün Frank Flaherty’yle konuşuyorduk. Senin sendikanın başkanını tanır.”

“İyilik istemiyorum,” dedi Joe, masanın üzerindeki ekmek kırıntılarıyla oynarken.

“Lanet olası canın isterse,” dedi Baba kızgınlıkla bakarken, dişleriyle alt dudağını ısırıldı. İleri doğru atılıp ateşe yaklaştı. “O zaman eşek gibi kendi işini yapacaksın, ama sırtından biraz daha ter akıtırsan kazanabileceğin iyi bir para var. Sen de diğerleri gibi bu teklife burun mu kıvıracaksın?” diye sordu Baba ağzından tükürükler saçarak.

“Şey,” dedi Joe, dişinin arasından çiğnememiş bir et parçası çıkarırken. “Bir kere denemekten zarar gelmez.”

Baba sırtıttı ve paltosunu aramaya gitti. “Tanrı’ya şükür, içinde bir parça minnet barındıran birilerinin var olduğunu bilmek güzel!” dedi, paltosunu bulup üzerine geçirirken. “Bir biraya dayanabilir misin sence yoksa iç organlarına fazla mı gelir?”

“Bir tane içebilirim,” dedi Joe; birleştirilip öne çıkarılmış alaycı dudaklara aldırış etmeden paltosunu giydi.

“Pekâlâ, daha ne bekliyorsun, Tanrı aşkına?”

“Gittiler,” dedi tekrar kilere giren Anne. “Joe’yu da yanında götürdü.”

“Joe’nun cesaretlendirilmeye ihtiyacı yok anne,” dedi Lil, karnı doyan bebeğini özenle arabasının içine koyarken. “Onlar erkek. Otur ve kemiklerini dinlendir anne. Ben ortalığı toparlarım.” Masanın üzerindeki çay takımlarını toplamaya başladı; mutfakla kiler arasında gidip geliyor, yeni hayatının başlangıcında otoriter, genç ve güçlü ve amaçlı bir şekilde hareket ediyordu. “Belki, sarhoş olmazlar.”

“Yaa... Belki,” dedi Anne, yorgunlukla koltuğun içine gömülürken. “Ve belki yeterince dua edersek gökten şilinler yağar.” Gözlerini kapadı ve bir süre sonra kendi kendine bir şarkı mırıldanmaya başladı.

“İrlanda’da gün ne zaman doğacak?

Gündüz yıldızımız ne zaman yükselecek?”

ON SEKİZİNCİ BÖLÜM

Sıcak haziran havasında, sayısız arka bahçe boyunca, küstah bir pirinç boru sesi yükseldi. Kızıl Magso yavaş yavaş arka penceresine doğru ilerledi, beneklerle dolu terlemiş yüzünü dışarı çıkardı ve kaba nemli ağzını olabildiğince açıp, bu nereden geldiği belli olmayan boru sesini bastırarak kızgın bir şekilde tepkisini gösterdi.

“Gidip şu lanet şeyi kışına üflesene, seni kahrolası pislik!” diye kükredi kırmızı boğazını şişirerek; sıkıldığı yumruğunu görünmez trompetçiye doğru savurdu.

“Bu ne acımasızlık,” dedi, öğle sonrasının durgunluğunu birkaç açık küfürle bozduktan sonra diğer iki kadına katılmak için mutfığa dönerken. “Sabahleyin yaptığı ilk şey, trompeti eline alıp Aziz Gabriel gibi üflemek oluyor ve üstüne sıcak hava da eklenince iyice çıldırıyor.” Ardına kadar açılmış pencerenin yanındaki sallanan, parlak derili koltuğa kendini bıraktı ve çiçek desenli bluzunun bir düğmesini daha açarak sutyensiz koca göğüslerini daha fazla açığa çıkardı. Açık renk kirpiklerinin üzerine düşen zencefil rengi saç tutamlarını büzüşmüş dudaklarıyla üfleyerek uzaklaştırdı. “Tanrım... Bu sıcak beni mahvediyor. Ve şu pislik de çıkmış, orada borusunu öttürüp kulaklarımı patlatıyor!”

“Ama onun kim olduğunu bilmiyorsun, değil mi?” diye sordu yeni komşu. Balıketli, özenle giyinmiş genç bir kadındı ve uzun, ipeksi saçlarını pürüzsüz ensesinde topuz yapmıştı.

“Tabii ki, eğer bilseydim...” diye homurdandı dul kadın, bir düğme daha açarken, “ona başka bir boru verirdim, düşünsün dursun.”

Yaşlı Essie “Eğer bir düğme daha açarsan, tamamı dışarı fırlayacak!” diye uyardı, şaşkın gözlerini ay beyazı göğüslerini ortaya çıkarmış yaşlı duldan ayırmaya çalışan genç kadına göz kırparken. “Hayatında hiç bu kadar büyük ve korkunç şeyler *gördün* mü?” diye kıkırdadı Essie, gösterişli gülümsemesinden dolayı diş etlerinden yoksun ağzı içeri doğru kıvrıldı. “Magso’nun memelerinden gelen bir darbe seni fır döndürür!”

“Erkekler, gösterişli göğüsleri olan kadınlardan hoşlanır,” dedi Magso, korsesiz karnına doğru yayılmış göğüslerine usulca ve gururla bakarak. “En azından benim Matt’im hoşlanırdı, cennetin nuru üzerinde olsun, sık sık onların üzerinde yuvarlanmanın diğer şeyin üzerinde yuvarlanmak kadar iyi olduğunu söylerdi ve onlarla oyuncak gibi oynardı, kalan dişleriyle onları ısırmaya çalışırdı.”

“Yarın bir yıl olacak!” dedi Essie, ince burun deliklerine bir parça daha enfiye çekerken. Kemikli şeffaf ellerini modası geçmiş eteğinin üzerinde ovuşturdu. Etek, üzerinde en duyarsız bir burnun bile algılayabileceği türden kokular barındırıyordu: Soğan, lahana suyu, ayakkabı cilası, kinin, viski... Kokular tuhaf bir şekilde zararsız hale gelmiş, adeta onu mukaddes bir atmosferle çevrelemişti. “Zaman uçup gidiyor. İşte bugündeyiz; yarın, bugün gitmiş olacak. Gazeteye anma ilanı verecek misin?”

“Sanırım bunu yapmam gerekecek, doğrusu bu,” dedi yaşlı dul, aksi ve gönülsüzce. “O parayla, bir iki dırdırcı kadının sesini kesebilirim.” Yerdeki şişeyi aldı ve içindeki azalan içkiye gözlerini kısarak baktı; şişeyi kafasına dikti ve üzerinde kılların bitmeye başladığı çenesini elinin tersiyle sildi. Giderek artan bir gönülsüzlükle şişeyi Yaşlı Essie’ye uzattı. Onlara komik bir şekilde yan bakan yaşlı kadın, gözlerini cennete doğru fal taşı gibi açarak şişeyi gevşek dudaklarına yapıştırdı. “Ağır ol, Tanrı aşkına!” diye bağırdı Magso sinirle, kadının parmakları arasındaki şişeyi çekip uzaklaştırırken.

“Seni aç gözlü yaşlı inek!” diye haykırdı, şişeyi pencereye doğru tutup bir kez daha inceledi. “Şişede sidik olsa bile içersin sen. Yaşına göre şeytani yudumlar alıyorsun!” Genç kadına yarı umutlu, yarı endişeli baktı; teklif etmekle etmemek arasında şişeyi ona uzattı.

“Ah, hayır, teşekkürler Bayan Rattigan,” dedi kadın, rahatsız bir tavırla sessiz soruyu yanıtlayarak. “Bir kere bile ağzıma koymadım. Hayatım üzerine ant içtim. Ory de öyle. Kendisi kocam olur, biliyorsunuz,” diye gururla ekledi, gülümseyerek.

“Tabii, ben de her ant içtiğimde kenara iki buçuk şilin koysaydım, bok içinde yüzen bir domuz gibi tepeme kadar paraya gömülürdüm,” dedi Magso. Kendini toparlayıp, oturma pozisyonu aldı. Ağır perdelerin arasından dikkatle dışarı baktı. “Şu ikisi âşıklar gibi dolaşıyorlar,” dedi, dar sokağın diğer tarafında el ele geçen çifti görünce. “Bay ve Bayan Kibirli, ödünç alınmış kıyafetleriyle başları havada yürüyorlar. Göstermeye çalıştıkları kadar genç değiller, biliyorsunuz. O boyalı saçlarıyla şu anda kırk yaşında ve adam da her sabah teke gibi otobüsün peşinden koşuyor. Benim yatak odamdan

onlarınkini doğrudan görebilirsiniz. Belki benim aklım kötüye çalışıyor ve eğer yanılsam Tanrı beni affetsin, ama sanırım onları gün ortasında, hem de tamamen aydınlıkta o işi yaparken gördüm ve ayakta yapıyorlardı, tıpkı hayvanların yaptığı gibi.” Hikâyesinin tadını çıkararak, zaferle geriye doğru yaslandı.

Genç kadın kıpkırmızı oldu ancak Yaşlı Essie beyazlaşmış kafasını salladı ve onaylayan homurtular çıkardı. “Ben bu işi böyle geçiştirmezdim,” dedi, avuçlarının arasına tükürüp ellerini ovuşturdu. “Yirmi yılı aşkın evlilikte sadece tek çocuk. Bu kesinlikle doğal değil!” dedi, kadına alaycı alaycı bakıp sırtarak. “Üzerine alınma tatlım,” dedi yaşlı kadın, elini aşağı yukarı sallayarak. “Senin de çocuğun olmadığını biliyorum.”

“Hayır... Henüz yok,” dedi kadın; sonra durdu, kendini zamanında kontrol etmemiş olmaktan dolayı rahatsızdı. “Demek istediğim...”

“Demek istediğin, sen en azından o yoldasın?” Diğer iki kadın neredeyse bir ağızdan konuşmuşlardı. Dikkatlerini vererek öne eğildiler.

“Ne zaman fark ettin? Belli olmaya başladı mı? Kocana söyledin mi?”

Kadın vızıldayan bir arı sürüsünü kovalarcasına elini salladı, belli belirsiz gülümsedi. “Bilmiyorum... Daha söylemedim... Henüz emin değilim...” diye geçiştirdi. “Ben sadece düşündüm, şey, hissettiğim, komiktir, bilirsiniz, şu küçük şeylere duyulan hasret, tıpkı...”

“Sen hamilesin, İsa gibi eminim,” dedi Magso, tatmin olmuştu. “Belirtileri bilmez miyim ben? Sence ne zaman oldu? Yani, hangi gece?”

“Ben... Ben bilemiyorum,” dedi bocalayarak, gözlerini kocaman açmış, büyülenmiş kadına kilitlemişti. “Şu anda hiçbir şeyden emin değilim. Bu belki de sadece bir... Yanlış bir alarmdır...”

“Ben zamanında yedi kez yanlış alarm aldım,” dedi Magso, çilli kollarını birbirine kavuşturarak, “ve hepsi de doğruydu. Zamanımın geldiğini anladığımda, sadece yatağıma uzandım ve hemen sonra başımda meme için kıyameti koparan, erik kurusu gibi küçük, buruşuk yüzlü bir bebek vardı. Ne olursa olsun,” diye devam etti, sosis gibi tombul işaret parmağını uzatarak, “dördüncü ya da beşinci aydan sonra kocanla hiçbir şey yapma. Zavallı bebeğe zarar verirsin. Beyni sulanır. Gelip kapını çalarsa, kapıyı suratına çarp. O yaşlı, azgın şeytanlara karşı demirden külotlar giymek istersin! Bunu biliyor muydun?” Konuya iyice ısınmıştı, daha dik oturdu. Eteği, jartiyerli dizlerinde iyice gerilerek sarkık butlarını ortaya çıkardı. “Bunun ne olduğunu biliyor musun çocuğum? Sevgili Matt ölünceye kadar paçalı don giymenin ne demek olduğunu bilmiyordum. Bu ilahi bir gerçek, değil mi Essie, seni yaşlı

sırıttık kaltak?”

Uykulu gözlerle geçmişî anımsayan Yaşlı Essie, başını sallayarak koltuğunda kıpırdandı.

“Ah, zavallı Matt, kötü biri değildi,” diye mırıldandı yaşlı kadın, kemikli parmaklarını incecik dizlerinde kenetleyip, gözlerini kapayarak bir ileri bir geri sallandı. “Cesedi çok güzel oldu. Çiçek yaprağı gibi şeffaftı, içini görebiliyordun... Sonunda ondan geriye pek bir şey kalmamıştı.”

“Elbisesinin altına bakmadın, değil mi?” diye sordu kadın uğursuzca.

“Şey, baktım, tabut çivilenmeden hemen önce ve işte oradaydı, hayat kadar büyük ve onun kadar çirkin. Tüm hayatım boyunca beni çarmıha geren, hayvan kadar büyük şey! Of, Tanrım...” İçten gelen öfke dalgalarıyla sarsılarak ağlamaya başladı. “Bir kadının, erkeğin ellerini butlarının arasına koyup yıldızlardan bahsettiği günlere dayanması ne büyük acımasızlık! Rahatlığım ne zaman sona erecek bilmiyorum; yatağın her santimi bana ait ve kaburgalarımı delen, kemikli dizlerini etime geçiren, ağırlığını üzerimde hissettiğim, yeteri kadar istemediğim için her türlü hakareti eden bir adam olmadan.”

“Ah, bilemiyorum,” dedi Essie bilmiş bilmiş başını sallayarak. “Senin yerinde olsam, bal içinde yüzen kraliçe arı gibi orada oturmazdım. Bu işler pek senden geçti gibi görünmüyor. Sokağın yukarısında oturan yaşlı adamı, ne zaman buradan geçse sana bakarken görüyorum... İti an, çomağı hazırla!”

“Kim? O mu?” diye çılgılık attı Magso; pencereden dışarı baktı ve omuzları düşük, yaşını başını almış adama kaşlarını çattı. Ancak şapkasını çıkarıp kibarca onu selamlayan adam, penceredeki, öfkeden yüzü kızıl bir aya dönmüş olan kadını görünce hızla yoluna devam etti. “Sen duvarlara doğru git de tuğlalarla oynaş, yaşlı pislik!” diye bağırdı, telaşla yokuşu çıkan adamın arkasından. “Memelerimi onun arkasından nasıl salladığıma bir bakın!” diye haykırdı coşkuyla, pencereden dışarı sarkıyor, koca göğüslerini zar zor tutan bluzunun kalan düğmesini el yordamıyla arıyordu.

Yaşlı Essie kuvvetle onu geri çekti; bu arada genç kadın koltuğunda şaşkınlıktan hareket edemez halde oturmuş bakıyordu. Gözleri korkudan ve şaşkınlıktan açılmış, dehşetle dolmuştu.

“Otur be kadın, bütün sokağın önünde gösteri yapma!” dedi Essie güçlü bir sesle, onu koltuğa doğru iterken. “Nasıl konuşurlar, biliyorsun.”

Magso omuzlarını silkti ve ayaklarının dibindeki şişeyi yokladı; kalan viskinin son yudumunu içti, altın rengi damlalar koca ağzından dışarı saçılıyor ve derecikler halinde, yumrulu boğazından aşağı akıyordu.

Bitirdiğinde boş şişeyi kaldırdı ve pencereden ön bahçeye attı. Kocaman elini karışık, kızıl saçlarının arasında gezdirdi, tokasını çıkardı ve eski bir müzikhol parçası tarzında şarkı söylerken saçlarını omuzlarının üzerine savurdu.

“Ah, önemli olan kavanozun üzerindeki süslü etiket değil, içindeki lezzetli bir parça reçeldir,” dedi. “Ah, Matt, seni yaşlı zinacı!” diye sızlandı; içkiden duygusallaşmıştı, boşa harcanmış tüm hayatı için gizlediği arzusun altındaki müstehcen hassasiyetle sesi yükselip alçalıyordu. “Ne olursa olsun, sonuna kadar erkektin, senin için bunu söyleyebilirim! Acı akıbetine kadar, beni becererek ülken için çok çalıştın,” dedikten sonra aniden genç kadına hırçın bir şekilde, “Ne zamandır evlisin?” diye sordu, yüzünü ona yaklaştırarak.

“Üç yıldır Bayan Rattigan,” diye yanıtladı kadın hemen, geri çekilerek.

“Üç yıl ve karnın hâlâ şiş değil!” diye kükredi dul kadın, bir hışımla koltuğuna yaslandı ve kalçasına vurdu. “Kocan şeyiyle ne yapıyor? Pamuklar içinde mi saklıyor?”

“Ah, şimdiki gençler bizden daha fazla boşanıyorlar, Magso,” dedi Essie, burun deliklerine biraz daha enfiye doldurdu ve keyifle çekti. “Öyle şeyler yapıyorlar ki...”

Genç kadın yerinde doğruldu, içerlemişti ve itiraz etmeye hazırlanıyordu. “Biz o tür şeyler yapmıyoruz efendim,” dedi, sımsıkı dudaklarının arasından. “Biz, iyi yetiştirilmiş Katolikleriz. Biz irade gücü için Tanrı’ya dua ederiz...”

“Bu arada da senin zavallı pislik ıslak rüyalarla mı idare ediyor?” dedi Magso. “Yoksa kulağını mı beceriyor?”

Genç kadın dik dik baktı, yüzü alev alev yandı sonra kanı çekildi, rengi soldu. Üzerindeki cekete sımsıkı sarıldı, adeta temas ederse kirlenecekmiş gibi dikkatle iki yaşlı kadının yayılmış bacakları arasına girdi. “Burada kalıp rezil konuşmalarınızı dinleyemem, buranın bir Katolik evi olması gerekiyor,” dedi, alçak ve oldukça kontrollü bir sesle. Sonra, omzunun üzerinden, arkasındaki duvarda asılı çatlamış Kutsal Kalp resmine baktı. “Tanrı sizi korusun Bayan Rattigan ve size doğru yolu gösterecek çünkü siz kalben iyi bir insansınız.”

“Kalben mi? Kalp mi dedin?” diye bağırdı Kızıl Magso, yüzünün şekli değişti. Yırtarak bluzunu açtı, kalan son düğme vahşi parmaklarının gücüyle odanın karşı tarafına uçtu ve dağ gibi göğüsleri çıplak kaldı. Yavaş, erotik bir hareketle göğüslerine vurdu. “Kalp, öyle mi? Şu içeride büzüşmüş küçük şeyden mi bahsediyorsun?” diyerek soluklandı, sol göğsüne vurdu. Onu

avuçladı ve bir köpek başı gibi öfkeyle salladı. “Sen bir kadın kalbi hakkında ne bilirsin ki? Hiçbir şey bilmezsin, seni küçük kaltak! Yakında bir erkeğin, bir kadının kalbini değil de, göğüslerini istediğini öğrenirsin! Biz onlar için buyuz! Gece yanlarında yatan göğüsler, kıçlar, bacaklar ve çıplak vücutlar!”

“Oh, Bayan Rattigan...” dedi kadın şefkatli bir sesle, umutsuzca bakıyordu; sonra ellerini boğazına kenetledi ve körü körüne dışarı koştu.

Magso koltuğuna çöktü, titreyerek soluyordu. Yaşlı Essie sakın bir şekilde kollarını kavuşturdu ve koltuğunda ileri geri sallandı. Önü açık safran rengi bluzunu hafifçe göğüslerinin üzerine çekerken, yaşlı dulun yüzüne neredeyse huzur dolu bir mutluluk yerleşti.

“Essie, dişsiz, memesiz kocakarı, arkandaki şifoniyerin alt çekmecesinde, Paskalya’dan kalma, zavallı Noreen’in donlarına sarılı şişenin içinde birkaç yudum var.”

Uykuyla çırpınan gözkapakları sessizlikte bir anda açıldı ve kızı Noreen’in bu sabah babasının birinci ölüm yılı için fabrika yevmiyesiyle satın aldığı, selofan kâğıdına sarılı ucuz çiçekler karşısında içindeki yoğun zehirle parladı.

Yaşlı Essie horladı. Uzakta çalan borunun sesi duyuldu.

ON DOKUZUNCU BÖLÜM

Sevimsiz, kasvetli sokak üzerinde bir kapı ardına kadar açıldı. Arkasındaki mutlaktan gelen sarı, sevimli ışığın önünde bir kız silueti duruyordu. Geçici postacıdan son gelen mektupları alıyor, gülüyor ve adama sezon için iyi dileklerini iletliyordu. Mutluluk içinde tek başına kalmış çocuk, çenesine değen dizleriyle kamburlaşmış bir şekilde arabasında oturuyordu. Uzun tüylü yün kümesine benzer boşluktan üzerine düşen yumuşak kar tanelerini sevgiyle seyrediyor, yüzünü yukarı kaldırıp gözlerine ve boğazına dokunuşlarını hissediyor, ağzını açıp dilini gıdıklamalarına izin veriyordu. Kimsenin onu görmediği ve pis, çamurlu ayaklarıyla üzerinden pervasızca yürümediği bir yerde, kendini çıplak halde kucağına bırakmayı dilediği karı mutlulukla karşıladı. Kapalı gözkapaklarına yerleşmesini, uzak, belirsiz ve yakalanamayacak bir fısıltıyla kulağının yanından şarkı söyleyerek geçişini hissediyordu. Acılarını, yaralarını ve berelerini gizleyen, onun canını yakan çirkinliklerin üzerini kapatan karın sesini her tarafta duyuyordu. Günün birinde, insanların bulamayacağı bir yerde ve sonsuza dek keyif ve aydınlık içinde yaşayabileceği kardan bir kale yapacaktı.

Işık gelen kapı, kulağı tırmalayan, yıkıcı bir sıradanlıkla kapanarak onu dehşete düşürdü. İçine kapanmasına neden oldu. Geceleri ışılandırılmış evlerin ve açık kapı ya da pencerelerin önünden ne zaman geçse diğerlerinin, hatta bunlar ona tamamen yabancı insanlarsa daha da heyecan verici bir hale gelen, bilinmeyen ancak tahmin edilebilir yaşamlarına ve o kapı ya da pencerelerin ardında yavaş yavaş, deniz gibi çekilmiş, derin düşüncelere dalmış yaşamların bir görüntüsüne atılan anlık bir bakışla hissettiği coşkulu samimiyet duygusunu çekip aldı. Kapıyı çalıp, içerideki sıcaklığa ve gizeme girmeyi, sessizce oturmayı, bu tamamen yabancı insanların gülmelerini, ağlamalarını, yemelerini, içmelerini, tartışmalarını, tapınmalarını, uyumalarını seyretmek için eve kabul edilmeyi dilemek istedi. Varoluşunun tek bir içten anını onlarla paylaşmak için bir özlem duydu. Gittiği andan itibaren onu bir daha hatırlamamaları önemli değildi; yeter ki o anı yaşasın,

eşikten içeri girsin, sıcaklığın tadına varsın, onların eşsizliğini kendisi hissetsin... Onu yeryüzünün bildik bir alanına zincirleyen sessizlikten kurtulsun. Rüzgârla uçmak ve dışarıda yağan kara ve geceye sığınmış, tanımadığı insanların yüreklerindeki ve evlerindeki küçük, huzurlu ve değerli şeyleri, gizlenmiş şeyleri aramak için bir özlem duydu. Bahçe duvarının yanındaki karanlık çalılarının altında, bu açlıkla zıpkınlanmış halde, halen kapanan kapının sesini duyarak ahşap arabasının içinde elleri kolları, hayalleri bağlı oturdu.

Kısa bir süre sonra gelip, daha gerçek ve daha korkutucu olan soğuğu kesen az önceki sıcaklıktan bihaber, kollarını ve bacaklarını ovuşturarak onu ısıttılar. Bağıra çağıra, karda düşse kalka, cicili bicili dükkânların, önlerindeki buzdan ısıldayan kaldırımlarına sarı, dikdörtgen paspaslar fırlattıkları daha aydınlık sokaklara doğru arabasını sürdüler. Kar taneleri sokak lambalarının etrafında girdaplar yaparak uçuştular. Tek ses, telaşlı, şiddetle karı ezen ayakların sesiydi. Kar taneleri, dükkânların camlarından içeri, buldukları ışıltılı bir aralıktan bakan çılgın, üzgün, büyülenmiş insanların kirpiklerine, şapka kenarlarına ve ağır paltolarının omuzlarına asılı kalmıştı. Kızlar başlıklarına konan kar tanelerini silkeliyor ve koruyucu ve gösterişli bir şekilde şemsiyeleri üzerlerine tutan adamlara gülüyorlardı. İnsanlar yavaş, büyülenmiş adımlarla adeta rüyada gibi yürüyorlardı. Erkeklerin pipoları havada kıpkırmızı parlıyor, tütünün kokusu keskin ancak hoş geliyordu. Tombul, kırmızı suratlı tüccarlar seyyar arabalarıyla kalabalık caddelerden geçiyorlar, canlı, yüksek seslerle küstahça şakalaşüyor, kavga ediyor, yaltaklanıyorlardı. Ayakkabıları yırtık, çorapsız bir gazeteci çocuk, bir beklentiyle sırtıyor, zamanından önce yaşlanmış kart sesiyle akşam gazetelerinin adlarını haykırıyordu. Bir otobüs durağa yanaşarak içindeki yolcuları, içlerindeki aydınlık, çevrelenmiş, hareketli dünyaları dışında adeta var olmamışlar ya da hayatı algılamamışlar gibi ileri bakan, duygusuz, soğuk yüzlü insanları indirdi. Sokağın karşısındaki birahanenin kapısı aniden açıldı ve çamurlu, buzlu kaldırımların üzerine sıcak bir ışık demeti saçıldı. İçeriden tımarhanevari sesler geliyordu. Çocuklar, müziğin cınladığı, sert yüzlü, ağır çizmeli adamların ve lahana ve tarçın kokulu, keskin gözlü, dağınık saçlı ve şallı kadınların küçük, ambalaj kâğıdına sarılı ucuz Noel ağaçlarının bulunduğu masalarda oturduğu, kahverengi biranın yerlere saçıldığı mekândan çıkan babalarından, ağabeylerinden ya da yabancı sarhoşlardan para istiyorlardı. Bir bacağı kısa ve ortopedik botlu topal bir adam sendeleye sendeleye, acımasızca alay eden çocukların arasından küfrederek,

yumruklarını savurarak dışarı çıktı. Yere düştü ve diğerleri kükreyip etrafında dans ederken, sopalarla dürtüp kartopu yağmuruna tutarken adam, karın içinde can sıkıcı bir şekilde kıvranıyor, çarpılmış yüzü ve salyalı ağzıyla ayağa kalkmaya çalışırken bir yandan da onlara kurşun gibi küfürler yağıdırıyordu. Kıpırmızı bir fular takmış, kalçalarına yapışmış bir etek giymiş ne genç ne de yaşlı bir kadın, birahaneden gelen neon ışığının altında tuhaf kırmızıyla parlayan yüzünü, oradan tükürerek ve küfrederek geçen adamlara doğru kaldırmış, çatık kaşlarıyla girişte duruyordu. Bu arada kilisenin çanları ve sokağın sonundaki aç bir köpeğin havlamaları net bir şekilde duyuluyordu. Adam en sonunda ayaklarının üzerine kalkmış, onunla acımasızca alay edenlerin etrafında sallanıyordu ve eğer sokaktaki kadın gelip onu kolundan tutup dengesini sağlamasaydı, adam tökezleyip tekrar yere düşecekti.

“Zavallı şansız bir adama ne kadar kötü davranıyorsunuz,” diye bağırdı, “hem de Noel arifesinde! Tanrı’nın laneti üzerinize olsun!”

Adam bir şeyler söyleyerek kadına dayandı. Kadın güldü, sonra da kol kola girerek sokak boyunca ilerlediler; adamın ortopedik botu ağır ve güçlü bir şekilde betona iniyordu. Eğlencelerinden mahrum kalan çocuklar, girişte durarak şakalar yapıyor, fısıldaşıyor ve bağırıp çağırıyorlar, içlerine taş koydukları kartoplarını bira kokan karanlığa fırlatıyorlardı. Görünmez bir hedefi taciz etmekten yorulan gençler, etrafta öylece dolandılar, karları tekmelediler, ta ki kendilerine yeni bir kurban bulana kadar... Çocuk öteki sokakta oturan, kalın gözlüklü, kızıl, gür saçlı, iyi giyimli bir Protestan’dı. Çalıştığı kasap dükkânından evlere taşıdığı paketleri yırtarak açtılar, içindeki etleri sokağa saçıp futbol oynarken bir yandan da korkunç zevk çığlıkları içinde çocuğu bir o yana bir bu yana ittiler. “Seni sapık Protestan, evine dön!” diye bağırdılar soluk soluğa. “Sen git papazı becer! Seni pis Protestan! O, Kutsal Meryem’e inanmıyor!”

“Gözlüklerimi kaybettim!” diye haykırdı çocuk soluksuz bir şekilde, elleri ve dizlerinin üzerine çökmüş, kar içinde onları ararken. Öfkesini ve sefilliğini kontrol etmeye çalışarak onlara baktı. “Lütfen, gözlüklerimi kaybettim...”

Sokak lambasının altında bir şey ışıldadı. “Bunlar olabilir mi?” diye sordu çeteden biri, pis pis sırtarak; eğilip gözlükleri yerden aldı ve kendinde denedi, arkadaşlarının cesaret veren bağrıışları ve dans edişleri arasında dizlerinin üzerindeki çocuğun taklidini yaptı. “Bunlar olabilir mi Keskingöz?” diye yineledi genç, yerinde sıçrayıp gözlükleri havaya

kaldırırken. Sonra tıpkı bir böceğin kanatları gibi önce bir sapını daha sonra da diğerini omuzlarının üzerinden geriye attı, burun üstüne gelen kısmını ortadan ikiye ayırdı ve nihayet camlarını da sokağın bir kenarına fırlattı.

“Bu, Tanrı’nın Kutsal Anası içindi, seni iğrenç Protestan!” diye bağırdı genç, sonra pantolonunu ciddi bir tavırla yukarı çekti ve çetenin başına geçti. Çamur ve acı içinde inleyen çocuk gecenin karanlığında, kör bir şekilde evini bulmaya çalışarak uzaklaştı.

Renkli şeritlerle bezenmiş, elektrik lambaları bağlanmış küçük bir Noel ağacı pencerenin yanında duruyordu. Üzerindeki renkli küreler kapı her açıldığında sallanıyor ve çıkardığı mekanik ses, mutfaktan gelen çocukların bağrıışmaları ve şöminede yanan kütüklerin çıkardığı cızırtılar arasından uzak, ancak farklı geliyordu. Kilerde her zaman olduğu gibi un çuvalına sarılmış büyük bakır tencerede lapa kaynıyor, kızgın ocağın üzerinde kocaman köpükler çıkarıyordu. Duvarların boncuk boncuk terlemesine neden oluyor, tavana asılı kalan buhar bulutları yükseliyor, daha sonra yağlı damlalar halinde etrafa saçılıyordu. Kalp, çiçek, gökkuşağı, komik yüzler şeklindeki kâğıt zincirler mutfığı bir köşeden diğerine kaplıyordu. Kocaman, gösterişli, kırmızı ve altın rengi yıldız, şöminenin üzerindeki modası geçmiş aynanın üzerine asılmıştı. Şifoniyerin bir köşesine, içinde kırmızı bir gaz lambası bulunan ahşap bir sunak konmuştu. Gaz lambasının üzerinde, Çin motifleriyle yapılmış bir çoban çocuk ve içinde gerçek saman bulunan ahırın etrafına toplanmış üç bilgin gezgin, kafası karışmış halde diğerlerinin üzerine eğilmiş sakallı bir adam ve gözlerini indirmiş narin bir kadın vardı ve hepsi samanların içinde yatan bebeğe bakıyorlardı. Gaz lambası tavanda ışık oyunları yapıyor ve ışıklar kapatıldığında mutfığı kıpkırmızı bir parıltıyla dolduruyordu.

Asker kardeşler izinli olarak eve gelmişlerdi; küçük olanın yanında yeni kız arkadaşı Margie vardı. Güzel, neşeli, koyu renk saçlı, kahverengi gözlü, yanağında küçük, sevimli bir beni olan, uzun boylu bir kızdı. Mutfakta Anne’ye yardım ediyor, şeri yudumluyor ve saçlarını geriye atarak şarkılar söylüyordu. Küçük çocuklarla oynamak için ipeksi dizlerinin üzerine çökmüştü. Gırtlığının derinlerinden gülüyor, çocukların saçlarını karıştırıp, onunla birlikte şarkı söylemelerini istiyordu. Çocuk, kızın temiz, taze kokusunu alıyor ve ondan hoşlanıyordu. Ağabeyi içtenlikle gülümsüyor, elindeki çatlak kupadan birasını içiyor ve bir kavalie olarak kız arkadaşıyla gurur duyan gözlerini ondan ayırmıyordu. En büyük ağabeyi artık özgürce içiyor ve sesli bir şekilde hıçkırıyordu; nedensizce inliyor ve sık sık mutfığı

gidip, ocak başında çalışan Anne’yi öpüp ona sarılıyordu. Anne de onu havluyla kovalıyor ve büyümesini söylüyordu. Henüz erkek sayılamayacak şişman oğlu ise çocukların arasında dolaşarak kahkahalar atıyor, küçük olanları kucağına alıyordu. Ateş gibi yüzünü onlarınkine yaslıyor, onlarla birlikte yere çöküyor, fil taklidi yaparak onlar neşeyle çığlık atana kadar hayvan sesleri çıkarıyordu. Sonra da kıpkırmızı olmuş terli yüzünü kaldırıyor, birasına uzanıyor ve gürültülü bir şekilde yutkunuyordu.

“İşte... Al bununla terini sil, seni sersem!” dedi kavalie, sırtarak koca bir mendil uzattı. Kız arkadaşını çekti ve dizlerine oturarak, “Margie, benim küçük Margie’m,” diye şarkı söylemeye başladı. Kız kızardı ve ceketinin yakalarını çekerek utangaç bir keyifle güldü.

Işıl ışıl yanan Noel ağacının yanındaki at kılından yapılmış eski divanın köşesinden, canlanmış olan sihrin ve hayal gücünün içine girerek odadaki ve tanıdık yüzlerdeki zevki seyretti çocuk. Şafakta uyanan kanatların çırpınışıyla birlikte içinde tuhaf bir karmaşa belirdi. Hareketsiz bir şekilde oturdu, sadece gözleri oynuyordu, küçük odadaki seslerin, gürültülerin, vızıldamaların bir anda o eski, ıssız, kasvetli korkuya dönüşmesinden korktuğu için kıpırdamıyordu. Her şey çok tanıdık, her şey çok yabancıydı. Yağlı kafaların bıraktığı lekeleri kapatmak için yer yer yeni parçalar yapıştırılmış, rüküş çiçekli perdeler; oymalı kenarları üzerinde altın kaplamalı aynaları olan, ailenin baş harfleri kazılmış çirkin, yüksek maun tavan; tavandaki, tıpkı ay yüzeyindeki gibi, bir adamın yüzüne benzer tuhaf, kahverengi leke; yer yer altındaki zemini gösteren, kenarları yırtık, parlak muşamba; kapıdaki, gece yarısı maceraperest bir farenin kemirdiği delik... Tanıdıklık yabancılaşıyor, yabancılık tanıdıklaşıyordu; bu da, gerçeği rüyaya çevirmek gibi bir şeydi. Bu rüya onu sıradan kıyafetler giymeye, sıradan bir ifade takınmaya, sıradan ayaklar üzerinde dans etmeye çağırıyordu. Yüksek sesle gülmekten ve hayatı baştan savma sevmenin canlı belirtisinden kendini daha fazla uzak tutmamasını, kaybolduğu derinliklerden yukarı çıkmasını, zincirlerin kırılmaz olmadığını, insanların gürültülü patırtılı arenasına girebileceğini, ekmeklerini, savaşlarını, kavgacı dünyalarını ve bu dünyalardaki sözcüksüz sevgilerini ve çabucak nefret edişlerini, çağılayan ve büyüyen neşelerini, mücadelelerini ve önem vermedikleri acılarını, çılgınlıklarını, ilkelliklerini ve azimlerini paylaşmasını söylüyordu. Kapı boşluğunda, yorgun düşmüş gücü ve masumiyetiyle duran annesinin güzelliğini gördü. Sunak lambasının parlak ışığında kızın yan dönmüş yüzünü gördü, yumuşak ve fısıldayan bir düş gibiydi. Kalbin o eski

sarsıntısıyla ağabeyinin saçma sapan bir inançla dünyaya tamamen açık hüznü ve komik yüzünü gördü. Etrafına ılık bir deniz gibi cömertçe gelişigüzel savrulmuş tüm bu neşeli, acılı yaşamları gördü ve sessiz bir şefkatle gücünün tükendiğini hissetti. Eşikten ve onu bekleyen kapıdan adım atmak ve o ışıklı pencerenin ardında sonsuza kadar kalmak ve yolculuklara, rüzgârların getirdiği duygusuz denizlerin çağrısına asla kulak asmamak için içinde ölümcül bir özlem duydu.

Yavaş yavaş odaya yerleşen sessizliğin farkına vardı. Zamanı hızla geçiren ve ulaşılması imkânsız olası mucize ve armoni dünyasından istemeyerek kendini çekti. Diğerlerinin yüzlerine doğru baktı ve kapı boşluğunda şapkasız, yakası ve kravatı gevşetilmiş, sert hatlı, kırmızı yüzünde belli belirsiz bir ifadeyle, sanki yanlış eve girmiş meraklı bir erkek çocuğu gibi rahatsız bir şekilde duran babasını gördü. Kimse kıpırdamadı, konuşmalar kesildi. Her şey donmuş, ele geçirilmiş, hareketsiz pozlara dönüşmüş gibiydi; tıpkı donmuş bir hayatın resmini çeken bir fotoğraf makinesi gibi, sinemada projeksiyon makinesinde bir arıza meydana geldiğinde ortaya çıkan görüntü gibiydi. Yeni pişmiş börek ve elmalı çörek dolu tabakları getirmek için sürekli kilere girip çıkan Anne onu gördü ve aniden durdu. Sokağın aşağılarından Noel ilahileri söyleyenlerin belli belirsiz sesleri duyuluyordu.

“Dönmüşsün,” dedi Anne, elindeki tabakları masaya bırakırken. Sözcükleri odaya hareketi geri getirmişti. Herkes kapı açılmadan önceki hareket ve konuşmalarına geri dönmüştü. En büyük oğlan elindeki bira kupasını bıraktı, diğeri de kızın omuzlarına düşen saçlarını okşayan elini çekti. Yerlere dağılmış çocuklar oyuncaklarına geri döndüler.

“Bana aldırmayın,” dedi Baba mutfığa girerken, kolunun altında bir şişe taşıyordu. Törenselsel bir şekilde şişenin ambalajını açtı ve masanın üzerine koydu. “Etkinlik sezonu için,” deyip ellerini cıvrıttı. “Bardaklar!” diye emretti ve birisi emrine atlayıp kilerden bardakları getirdi. Baba şişenin mantarını açtı ve bardaklara doldurdu. “İçinde bulunduğumuz zaman için bir yudum şeri bayan,” dedi, bardağı Anne’ye uzatırken. Tartışmak ya da itiraz etmek için fazla şaşırılmış olan Anne, bardağı aldı. Baba döndü ve büzülmüş kaşlarıyla yabancı kızı gördü.

“Baba, bu Margie,” dedi koyu renk saçlı oğlan, ışığın altında üniformasının pirinç düğmeleri parlarken kızın koluna girerek. Onunla öne doğru çıktı. “Biz çıkıyoruz.”

Baba ikisine birden baktı, sonra gülümsedi ve bir bardak daha doldurdu.

“Ah, Noel hediyen güzelmiş evlat!” dedi, bardağı kızın eline uzatırken. “Ona bir sürü çocuk ver ki, mutlu olsun.” Eğildi ve ufaklıklardan bir tanesini kollarına aldı. “Hop-pa!” diye kükredi, korkudan çığlıklar atan çocuğu tavana doğru atıyor ve son anda yakalıyordu.

“Tanrım, zavallı çocuğumu öldürecek!” diye haykırdı Anne, koşup hemen çocuğu kollarından aldı ve göğsünde sallayarak ağlamasını susturdu.

“Bir yargıç kadar ayıgım bayan, şerefim üzerine yemin ederim,” dedi Baba, topuklarının üzerinde sallanırken. “Bana bakınca bunu anlamıyor musun? Ah, zavallı kadın!” dedi ani bir vicdan azabıyla, başparmağı ve işaret parmağıyla beceriksizce yüzünü ovuşturdu. “Büyük zorluklar çektin, değil mi?” Oğluna döndü. “Benim otuz yıl önce yaptığım pazarlığı sen de yapabilirsen, ne âlâ!” dedi. Tekrar Anne’ye bakıp kollarını kadının omuzlarına doladı. “Her zaman benim yanımda oldu ve asla içkiye yatırdığım parayı fazla görmedi. Bu kadının altın bir kalbi var ve siz, hiçbiriniz kıymetini bilmiyorsunuz! Nankör herifler. Ah, zavallı kadın!” diyerek iç geçirdi, yüzünü kadınınkine sürtüp yumuşak ve titrek bir sesle şarkı söylemeye başladı:

“Bırakın, koca dünya dönüp dursun

Neler olacağına aldırmayın

Tek bildiğim seni sevdiğim

Ve benim için senden başka birinin olmadığı...

“Ben çay yapayım,” dedi Anne uzaklaşırken, kızın ve oğullarının önünde biraz utanmıştı. “Otur ve ayaklarını dinlendir.”

“Ayaklarım...” dedi eski günlere dönerek, önce birini, daha sona da diğerini havaya kaldırırken sevgiyle ayaklarına baktı; gün boyunca çimento tozuna ve çamura maruz kalmış çizmelerinin cilası hâlâ biraz parlıyordu. “Bir zamanlar, Dublin’in en iyi dans eden ayakları benimkilerdi çocuklar,” dedi oğullarına. Gözleri ancak buz tutmuş ayın altındaki soluk böğürtlenler kadar parlaktı. “Annenize sorun! Doğru değil mi bayan?” dedi, ceketinin kollarını sıvarken. “Kadınım olmanı sağlayan, benim dans eden ayaklarım değil miydi? Rotunda’nın eski yuvarlak odalarının arkasında vals yaptığımız zamanları hatırlıyor musun?” Geçmişten kalma melodiyi ıslıkla çalmaya başlarken Anne’nin ellerini yakaladı ve onunla dans etmeye başladı. “Şükürler olsun, bende hâlâ iş var!” diye kükredi neşeyle; Anne’nin itirazlarına aldırmış etmeden, yazdan kalma bir canlılıkla kadını geniş dairelerle döndürüyor, çılgınca ıslık çalıyordu, yüzü parlıyordu ve sarı saçları diken diken olmuştu.

“Bir şeyler kıracaksın!” dedi Anne soluk soluğa, daha hızlı döndürmeye başlayınca ayaklarına dikkat etmeye çalışıyordu. “Tanrı aşkına...”

“Çıldırdı,” dedi şişman olan oğlan korkuyla. “Tamamen çıldırdı.”

Diğeri gergin bir şekilde, “Buna bir son verse iyi olur,” diye hırıldadı yumruklarını sıkarak, kızı sıkıca kollarında tutuyordu.

“1918’de... O zamanlar Eski Konser Salonları’na öyle denirdi... Parnell Meydanı...” Baba’nın sesi anıları dile gelirken kesiliyor, ancak yine de seit çıkıyordu. Islıkla çaldığı melodiye ayak uyduran ayakları zeminde davul çalıyordu. Anne’nin saçları dağılmış, kıpkırmızı narin yüzünün etrafında uçuşuyordu. “Sen... Beyaz bir elbise giymiştin... Saçında kırmızı kurdeleler vardı... Küçük siyah ayakkabıların vardı... Oh, Tanrım, ne kadar da gençtik...”

Büyük bir güçle Noel ağacına çarpınca ağaç yere devrildi, üzerindeki küçük ışıklar patlamaya, ısıltılı küreler yere saçılmaya başladı. Masadaki şeri şişesi devrildi. Sunaktaki gaz lambasından gelen ışık odayı tuhaf bir kırmızı karanlıkla doldurdu. Küçük çocuklar sızlanmaya ve oyuncakları telaşlı ayakların altında ezilince ağlamaya başladılar, daha sonra bir sessizlik oldu.

Baba usulca “Tanrım,” dedi. Noel ağacının dağınıklığına bakarken, titreyen elini alınının üzerinden geçirdi.

Noel ilahileri söyleyenler daha da yakınlaşmışlardı, neredeyse ön kapının önündeydiler; Adeste Fidelis’i söyleyen sesleri gecenin soğuk havasında yükseliyordu.

YİRMİNCİ BÖLÜM

Maden ocağının girişinin tepelerinde, öğle sonrasının bulutsuz, mavi gökyüzünde siyah bir şahin havada asılı kaldı. Yavaşça bir daire çizdi, alçaldı sonra tekrar durdu ve sonra aniden, ürkütücü bir şekilde, mezarlık duvarlarının arkasındaki ağaçların olduğu bölgeye dimdik düştü. Uzaktaki evlerin pencereleri açıldı ve güneşin altında parlıyorlardı. Otobüsler ve arabalar sokaklar boyunca sessizce ilerliyorlar, tıpkı oyuncaklar kadar küçük görünüyorlardı. Terk edilmiş taş ocağının kenarındaki çamurlu dere suyunun çürümüş bir sala belli belirsiz çarptığı duyuluyordu. Oğlanlardan ve birkaç kızdan oluşan bir grup, salı sivri uçlu bir kayaya ince bir sicimle bağlamaya çalışıyorlardı.

“Her hafta tıraş ediyor,” dedi Charley, samanla doldurulmuş taş ocağının bombeli tepesini gören, kurumuş sarı çimenlerin üzerinde diğerleriyle otururken. Saçları geniş kalçalarına kadar inen, yaklaşık on dört yaşındaki uzun boylu kıza bakarken, ağzında bir tutam çimen çiğniyordu. “Bakın, size söylüyorum çocuklar, bir bebek poposu kadar pürüzsüz.”

“Nereden biliyorsun?” diye çıkıştı diğer oğlan; yüzünde badem büyüklüğünde lekeler vardı ve sağ gözü sinirle seğiriyordu.

“Görmediğimi mi sanıyorsun, seni kalın kafalı?” diye açıkladı Charley, İncil’den bahsederken bile kötü niyetle bakmak gibi bir huyu vardı. “Evde kimsenin olmadığı bir gün bana para karşılığında göstermişti. Artık isteyerek gösteriyor.” Charley ellerini böbürlenerek başının arkasına koydu ve göğsünü dışarı çıkardı.

“Hepsi bu kadar mı? Sadece gördün mü?” diye sordu koca oğlan Shamie tembel tembel. “Tanrı senin masumiyetini korusun. Bu ne işine yarayacak ki?”

Hepsi koro halinde “Evet, ne işine yarayacak?” diye sordu; grubun en büyüğü olduğu belli olan Shamie’den cesaret almışlardı.

“Şey,” diye başladı Charley, kararsız ancak erkeksi imajını koruma endişesiyle; “Bakmak güzel oluyor. İşte bu işe yarıyor. Yani, tek bir tüy bile

olmadan... Şey, seni kahrolası, dokunabildin mi sanki?” diye sordu Shamie’ye, dirseğinin üzerine abanarak.

Shamie kulağını kaşıdı. “Tüylü ya da tüysüz,” dedi, yeni, uzun pantolonunun cebini karıştırırken, “nasıl olduğu ne fark eder? Haksız mıyım çocuklar?”

“Haklısın!” dedi diğerleri yine koro halinde, Charley’nin kendini savunmak için yeni fikirler öne sürmesini bekliyorlardı. Şahin, bir kez daha gökyüzüne doğru havalandı, pençelerinin arasında küçük, koyu renkli bir şey vardı.

“Şey, evet... Pekâlâ,” dedi Charley inatla, “ama yine de tüyün olduğu yerde rahatlık vardır. Benim orada olduğumu fark etmedikleri bir anda, bizim morukların bunu söylediklerini duydum.”

“Acaba tıraş ederken canı yanıyor mudur?” diye sordu bir diğeri; boynunda sulu bir kan çıbanı ve bebek gibi pembe teni olan, şişman bir çocuktü. Sürekli burnunu karıştırıyor ve içinden çıkanları dikkatle inceledikten sonra ağzına atıyordu.

“Kızların bazıları canlarının yanmasından hoşlanır,” dedi Shamie, bilmiş bir sesle.

“Belki de gıdıklanıyordur. Belki de bir erkeğin ona dokunmasından daha fazla hoşuna gidiyordur.”

“Şu göğüslerine bir baksanıza!” dedi şişman, pembe tenli oğlan, gömleğinin hırpalanmış yakasını yukarı çekerek, çıbanını kapattı. “İnsanın gözlerini oyup çıkarırlar!”

“Eğildiği zaman kocaman kışını ortaya çıkarıyor,” dedi birisi ağzı sulanarak.

“Biliyor musun Charley, sen lanet olası bir yalancısın,” dedi Shamie, kendine güvenerek. “Onun tıraş ettiğine hayatta inanmam. Senin o düşük çenenden çıkan hiçbir şeye inanmam.”

“Bahse var mısın, koca ağız?” diye cevapladı Charley; kızarmış ve dargın bir şekilde, yerinde doğrulmuş, denizci kıyafetinin koluyla salyalı ağzını siliyordu. “En iyi cüruflarımla bahse giriyorum.”

“Kızın kışının tüysüz olduğuna mı?” diye sordu Shamie, dikkat kesilerek.

“Evet, kızın kışının bir yumurta kadar tüysüz olduğuna!” dedi Charley kızgınlıkla, öfkeden ve telaştan neredeyse kekeliyordu. “Var mısın?”

“Varım!” dedi Shamie sırtarak ve aynı şekilde yerinde doğrularak. “Peki, nasıl kanıtlayacaksın, onu yakalayıp donunu aşağı indirerek mi?”

Çocukların hepsi güldü, bu türde ayrıcalıklı bir yetişkin sohbetinin içinde

olmaktan mutluydular, ancak Charley'nin yan bakışları derinleşti ve burnunu bir kez daha koluyla silip ayağa fırladı. "Sadece izleyin," dedi, kemerini tokalarken.

Tepeden aşağı tembel tembel inişini ve salın etrafında oyalanan küçük grubun arasına karışmasını hevesle izlediler. Gider gitmez kızı dışarı çekip ellerini ve kollarını bir hatip gibi sallayarak kızla bir süre ciddi ciddi konuştu. Kız sık sık gülüyordu, saçları mısır püskülü gibi savruluyordu, daha sonra kendi rızasıyla oğlanın koluna girdi ve birlikte yokuşu çıkmaya başladılar. Neredeyse tepeye vardıklarında kız durdu ve uzun pantolonlu, iri kemikli çocuğu bulana kadar gri gözlerini teker teker hepsinin üzerinde gezdirdi.

"Sen misin?" diye sordu ciddiyetle, ilerledi ve genç çocuğun önünde durdu.

"Evet, neden?" diye sordu Shamie, kendinden emin bir şekilde. Ancak soğukkanlılığı yavaş yavaş onu terk ediyordu.

Kız, başka bir kelime etmeden ona bakıyordu, avuçlarını üzerinde kuruladı ve gayet yavaş bir şekilde çizgili, yazlık elbisesinin eteğini yukarı çekmeye başladı. Hepsi şaşkınlıktan soluk soluğa kalmıştı, hızla ve gürültüyle kıpırdıyordu ayakları. Sonra aniden telaşla hepsi inanmaz bir halde geriye doğru sıçradılar ve etek daha da yukarı çıkınca koşmaya başladılar. Kısa bir süre sonra ortada sadece kasılarak duran Charley, eteğin iyice yukarı çıkmasıyla büyülenen Shamie ve artık daireler çizerek uçan şahine aldırış etmeden tekerlekli sandalyesinde büzüşmüş olan çocuk kalmıştı.

Elbisesini iyice yukarı kaldırdı, uzun düzgün bacakları güneş ışığında parlıyordu. Parmaklarını mavi, pamuklu külotunun lastiğine geçirdiği anda öfkeyle haykıran Shamie, sırtıp duran Charley'in üzerine çullandı. Birbirine karışmış kollarıyla birbirlerine vurmaya çalışıyorlar, yerde kıvranarak mücadele ediyorlardı. Tepeden aşağı bir toz bulutu içinde yuvarlanırlarken hem aşağıdan, hem de yukarıdan tezahürat sesleri duyuluyordu.

"Tam size göre bir iş, sizi gidi azgın herifler!" diye bağırdı kız, adeta azgın bir ata binmiş gibi keyifle kalçalarına vuruyor, vahşi gözlerle rüzgâra doğru kahkahalar atıyordu. "Tam size göre!" Tekrar güldü ve havaya sıçrayıp, kendinden geçmiş bir şekilde ellerini çırparak şarkı söylemeye başladı:

"Yoncaların üzerinde yuvarla beni,
Çevir beni, tekrar yuvarla beni!"

Büyük ayaklarıyla, nefessiz kalmış bir şekilde tepede durdu, sıcak esintiye doğru kaba, inciten erkeklere özgü kelimeler sarf ediyordu, incecik

vücudu derin titremelerle sarsılıyordu, ne güzel ne de çirkin olan kahverengi yüzü parlıyordu.

İşıltılı ve yakıcı gülüşüyle döndü, onu ilk defa tekerlekli sandalyesinde gördü. Yüzüne, günbatımına benzer bir ifade yerleşti; büyülenmiş, melankolik gözlerle ona bakarken, güneşten ve kanat çırpın şahinden korunmak için ellerini gözlerine siper etti.

“Benim adım Mareen,” dedi, güçlü, kahverengi ellerini çocuğun arabasının kenarına kaba bir şekilde koyarken. Gözleri yavaş yavaş tekrar yanmaya başladı, ağzı iğrenç bir asilikle kıvrıldı. “Sence o şeyin içinde iki kişiye yer var mı genç adam?” Bir kelime daha etmeden, maymun gibi sırtarak arabanın kenarlarından tırmandı ve hemen yanına ilişti. Nemli vücudunun ılık kokusu aniden dalgalar halinde yayıldı, acayip erkeksi yüzü, çocuğunkini itti. Dizlerini kendisine doğru çekip oturdu ve çocuğa sırttı. Sonra ileri atılıp elini yakaladı ve göğüslerinin üzerine koydu. “Ah, Tanrım, heyecanlanma,” dedi, ateş gibi dilinin ucuyla dudaklarını yaladı. “Ellerini serbest bırak, işte böyle,” dedi, göğüslerinin üzerindeki parmakları çözmeye çalışırken. Tüm dikkatini parmaklara vermiş gibiydi, sonra indirdiği kirpiklerinin altından çocuğa sinsi sinsi baktı. “Pek de fena sayılmazsın, yani bir kötürüm olarak.” Sesi iyice alçalmış, yüzü daha da yakınlaşmıştı, ılık nefesi nane şekeri gibi kokuyordu. “Sık sık düşünürüm... Korkma artık... Sen de diğerleri gibi misin?”

İncecik elini çocuğun kasıklarından aşağı indirdi, yüzünü çocuğunkinden uzaklaştırmadan parmaklarıyla yokluyor, dokunuyor ve buluyordu. Gözleri buğulandı, kızın gül kokusu burun deliklerini doldurdu ve kıpkırmızı yapraklar gibi beynine ulaştı. Kızın parmakları ısrarcıydı, peltek peltek konuşmaya başladı, yüzü kasıp kavuran bir neşeyle yüce bir nitelik kazanmıştı; haziran ayının damarlarında yanıp tutuşan yaprakları gibi titriyor, büzüşüyordu. Dehşetle, nefretle, daha önceden hatırladığı korkunç ve ürkek bir zevkle, bir şeylerin sertleştiğini hissetti; kasıklarından alevler çıkıyor, kömür gibi yanıyordu. Acımasız parmakların altında çaresiz bir şekilde, içinde bir yaşam zonkluyor, açıkça alevleniyordu; kızın gül kokusu her yanına dağılıyor, kendi dünyasını çevreliyordu.

Kız aniden elini çekti; dişleri parlıyor, alnı ısıldıyordu. “Lanet olası bir sopa gibi sertleşmişsin sen,” dedi, bariz ve alaycı bir vurguyla; batmakta olan güneş, başını yana yatırdığında çenesinin keskin hatlarında bir gölge oluşturunuyordu. “Tıpkı kahrolası diğer herifler gibi!”

Taş ocağının kenarından ani bir gürültü duyuldu, suyun kenarından belli

belirsiz bir vızıltıyla karmaşa halinde, telaşlı sesler geliyordu.

“Nedser boğuluyor... Acele edin... Nedser boğuluyor!” Kız, aniden açılan çakının bıçağı gibi doğruldu, güneş yanığı teninin altındaki yüzü sapsarı oldu.

“Tanrım, aman Tanrım; bu benim kardeşim!” dedi, sakindi ama kafası karışmıştı. Alnını ovuşturdu. Sonra tıpkı bir panter gibi arabadan fırladı, topukları parlayarak yokuş aşağı koştu, saçları arkasından uçuşuyordu. Tıpkı bir kâbusunun içindeki biri gibi, tepeden aşağıdaki küçük sahnede olan bitenleri, durgun suyun bronz parlaklığını görebiliyordu. Sarı kazaklı, havuç kafalı çocuk durgun suyun içinde kıvranıyor, arı kovanında vızıldayan kara arı sürüsü gibi duran çocuklar korkudan gırtlaklarını yırtarcasına bağırıyorlardı. Taş ocağının ağzında insandan oluşan acınası bir zincir oluşturmuşlar, ağaç dalları, sopalar ve yırtıkları pantolon ve kazak parçalarıyla suyun içinde yavaş yavaş boğulmakta olan çocuğa ulaşmaya çalışıyorlardı. Yardım çağıran cılız çığlıkları, gençliğinde çok iyi bir yüzücü olan ve hâlâ çoğu genç yüzücüyü utandıracak kadar iyi yüzebilen, ancak artık kulübesinde günün tamamını şekerleme yapıp, rüya görerek geçiren sağır bekçiye ulaşamıyordu. Her şey kör güneşin altında görülebiliyordu; bu açık, yumuşak yaz gününde ölümün her şeyin üzerinde korkunç bir hâkimiyet kurması, kalbini hastalıklı bir öfkeyle doldurdu. Anlamsız şiddeti, ani ölümün daha büyüyecek olanların üzerindeki barbarlığını hissetti.

Kız hızla koşarak ilerleyip ağlayan çocukların arasından geçti. Düşüncelerinin tuzacağına düşmeden, korkunun dokunmasına izin vermeden, suyun kara, pürüzsüz yüzeyine çarpan, atık, güzel kulaçlar atarak boğulmakta olan erkek kardeşine doğru yüzdü. Ancak çocuğun korku dolu, yeşil çamurla yamulmuş yüzü çoktan batmıştı bile. Hiddetle taş ocağının çamurlu kıyısına karnının üzerinde emekleyerek çıkan Mareen’in haykırıışları dışında şimdi her şey sessizleşti. Dizleri kanıyordu ve üzerine deniz yosunu gibi yapışmış elbisesiyle yüzünü güneşe doğru kaldırdı. Diğerleri korkuyla donmuş heykeller gibi afallamış ve neredeyse komik bir şekilde inanamaz halde kıyıda duruyorlardı.

Alev alev yanan gökyüzündeki şahin, avıyla birlikte batıya doğru uçmuştu.

YİRMİ BİRİNCİ BÖLÜM

Gölgelerin içindeki kadınlardan biri korkuyla, “İnanabiliyor musun?” diye fısıldadı. “Zavallı babası öleli neredeyse bir yıl oluyor...”

Küçük demir karyolanın olduğu, perdeyle her tarafı kapalı odanın içinde mumlar titreyiyor, etrafa şekiller saçıyordu. Ölü kızın alnı şeffafmış gibi görünüyordu, göz kamaştıran bir titreşimin gölgesini bir su mermeri gibi tutuyordu. Maviye çalan örtülerin altındaki beden dümdüz görünüyordu, sadece ayaklar çıkıntı yapıyordu. Dudakları, tıpkı bir mühür gibi, kırmızı bir yapıştırıcıyla yapışmış gibiydi. Kıvrımlı gözkapaklarının üzerindeki damarlar, mavi bir kalemle çizilmiş gibi, inanılmaz bir şekilde belirgindi. Tırnaklarının altındaki deri barizdi. Yatağın üzerinde baskın bir koku vardı, sanki bozuk yağ gibi. Ayak tarafında bir kedi kıvrılmış, tıslayıp mırıldanıyordu. Ne zaman yatağa biri yaklaşıp, bir saniyeliğine eğilip dua etse, gri sırtını kamburlaştırıyordu.

“Bu, insanın içine Tanrı korkusu düşürür,” diyen başka bir fısıltı geldi, “daha yirmisindeydi...”

Belli belirsiz hışırdayan eteklerin ve şıkırdayan tespihlerin arasından, “Tanrım, sen onun günahlarını affet, ama bir piliç de değildi, hayatta olsaydı otuzunda olacaktı,” diye ikaz ederek yanıt veren bir fısıltı daha duyuldu.

İnanmaz homurtu duyuldu. “Ah, hadi oradan! Şuna bir bak, orada bir çiçek gibi yatıyor, zavallı yüzü elim kadar bile değil...”

Kuvvetlice burnunu çekerek “Hemen karar verme, Sarah,” dedi diğeri, kabarık eteğinin içinde enfiye kutusunu arıyordu. “Ben, zamanında yemek tabağından daha büyük olmayan cesetler gördüm. Kahverengi tabutların içinde yatanların yetişkin oğulları ve kızları da vardı ve yıllarca eşek yüküyle emekli maaşı aldılar...”

“Yaşam ve ölüm, ne tuhaf değil mi?” diye konuştu dua edenlerden ikincisi, sesinde belli belirsiz korku ve merakla karışık bir hüznü vardı.

“Ölünce insanın kan dolaşımı değişiyor, görüyor musun, yoksa onun derisiyle ilgili bir şey mi?” dedi diğeri dalgın dalgın, eteğini düzeltirken. “Her

neyse, bu bir çeşit gençliğine, gençliğinin tazeliğine dönmek gibi bir şey... Seni dünyaya getiren anne babanın bile seni tanınması zor oluyor... Annesi de bir daha asla altmış yaşını göremeyecek, Noreen'i evlendikten hemen sonra doğurmuştu."

Perdelerle örtülü karanlığın içinde sesler, tavandan ve duvarlardan cup diye düşen salyalar gibi peltek peltek çıkıyordu. Öğle sonrasının kılıç gibi ışığı kapı açıldıkça içeri sızdı ve içeri ayaklarında terliklerle biri girdi. Kedi tısladı ve diliyle patisini yaladı. Ölü için ayının onuncu ayetine başlandı. Dışarıdan sanki birisinin çöp kutusu kedilerin üzerine devrilmiş gibi bir ses duyuldu.

"Güzel Paddy, güzel Paddy!" Uzun boylu, imitasyon kürkü içinde bir kadın elinde taşıdığı büyük, pahalı bir kafesin içindeki mavi-yeşil muhabbet kuşuyla sohbet ediyor, yüksek topuklu ayakkabılarıyla yürürken başındaki piramit şapkasının tüyü rüzgârda çırpınıyordu. Yaşlı bir eşeğin çektiği arabasında dondurmacı adam borazanını acı acı öttürüyordu, yamulmuş aksın üzerindeki tekerlekleri neredeyse kırılacaktı. Sadece sineklerin vızıldadığı bir sessizlik oldu. Sonra da tam karşıdaki evden bir camın korkunç kırılma sesi duyuldu, çaydanlık camdan çıkarak küçük bahçenin demir parmaklıklarının önüne düşmüştü.

"Tanrım, bu yargıç..."

Öfkeli, otoriter bir ses öğle sonrasının sessizliğinde çınladı. Kapılar ve pencereler gizlice açıldı. Rahatsız öksürmeler ve onaylamayan mırıldanmalarla şaşkın kıkırdamalar duyuldu.

"Ölüye hiç mi saygısı yok bunun?" Ön yoldan aşağı doğru ilerleyen, kemik çerçeveli gözlüğü parlayan, bedenini yargıçların cübbesi gibi saran geniş elbiseli, etli butlu küçük kadın başını kaldırıp, kendisini beğenmiş bir tavırla karısının önünde durdu. "Ve dahası, seni zinacı, hovarda Oscar, senin aşağılayan laflarına daha fazla tahammül etmeyeceğim ve seni, üzerine kargaların bile sıçmaya tenezzül etmeyeceği bir yere göndermek için var gücümle uğraşacağım..." Buz gibi keskin sesi taş kaldırımları döven topuklularının sesiyle birlikte sokakta yankılanırken, kadın bir yandan da kafasına geçirilmiş resim çerçevesinden kurtulmaya çalışan adamı işaret ediyordu. "Günahlarla dolu hayatında kaptığı verem, hatta daha bilmediğim bir sürü mikrobu olan, hayatında asla çalışmamış ve dahası açlıktan ölmek üzere olan çocuklarım için o pis anasından bir çuval un istemesini söylediğimde bana bunları yapan bu zavallı alçak herifin yaptıklarına tanıklık etmenizi istiyorum..."

Matemli kadının acı ve zehir saçan sesi sokak boyunca titreşerek yankılandı. “Tanrı’nın laneti üzerinde olsun, kızım üst katta yatağının içinde yatıyor!”

Gözlüklerin arkasındaki parlak kuş gibi gözler kırıştı ve pırlıladı. “Kaybınız için çok üzgünüm hanımefendi.” Saçlarına ak düşmüş başını salladı ve sessizlik içinde elini ileri doğru uzattı. “Ama kendi evimde istediğim zaman kendi ailemi Tanrı’nın verdiği cezalandırma hakkına sahibim...”

“Çaydanlıkları, tavaları ve resim çerçevelerini kafalarında kırarak mı, seni yaşlı inek?”

“Kanun benden yana ve hepinizi uyarıyorum...”

Daha çok pencere ve kapı açılırken insanların sesleri de giderek yükseliyordu. “Hiçbir şey duymasanız da bari ölüye saygı duyun Bayan Somerville! Bir gün hepimizin başına gelecek...”

“Bu şehrin bir vergi mükellefi olarak, itiraz ediyorum...”

Siyah cübbesini esrarengiz bir şekilde hışırdatarak, ayağındaki sandaletleri şırıldatan, elindeki açık kutsal kitapla ilahi bir kaybolmuşluk içindeki rahip doğru evi bulana kadar, ne sağına soluna, ne aşağı yukarı bakarak yürüdü. Ani bir hareketle kitabı kapattı, yabancı kelimelerle dua ederken ölü odasına doğru basamakları tırmanmaya başladı. Sokaktaki evlerin pencereleri kapandı, bir kapı çarpılarak kapatıldı. Ortalık öğle sonrası sessizliğine büründü.

“O iyi bir kızdı rahip,” dedi Kızıl Magso, peltek peltek; dualar bittikten sonra mutfakta birkaç kadeh atmıştı. “Şu var ya, lanet olası bir şeytandı, asla tatmin olmuyor, evde elini hiçbir şeye sürmüyordu ama Matt öldükten sonra bana bir tek o kaldı. Onunla kavga etmeyi bile özleyeceğim.”

“Başka kimseniz yok mu?” diye sordu rahip, ikram edilen çayı reddederken mendiliyle gözlüklerini temizliyordu.

“Hepsi evli peder,” diye iç geçirdi, elini kocaman ağzının etrafında belli belirsiz dolaştırırken. Gözlerini kısarak rahibe baktı. “Bu acımasızlık peder,” diye devam etti huysuzca. “Hiç anlamıyorum. Onun benden bu şekilde alınmasını anlamıyorum.” Parmaklarıyla ağzını kapattı. “Altı çocuk yetiştirdim peder, büyük sıkıntılar çektim ama asla onları aç ya da soğukta bırakmadım, onlarsa bunun karşılığında beni terk ettiler ve kendi yollarına gittiler, yatağında yatan bu zavallı kız hariç... O asla beni terk etmedi peder,” diye devam etti dul kadın coşkulu bir şekilde başını sallarken. “Bana yapıştı kaldı... Midemi ağzına kadar viskiyle doldurup etrafımdakilere boş yere

saldırırken bile... Bana bir süvari eri gibi bağlı kaldı. Evet, bağlı kaldı, zavallı narin melek, her geçen gün hayatının elinden kayıp gidişini izledim... Bu beni çıldırtıyordu, bu nedenle bir şeylere vurmak zorunda kalıyordum... Ah, peder, o şimdi daha iyi bir yerde, öyle değil mi?” Gözyaşları taşıtı, süzülerek kırmızı yanaklarından aşağı, buruşmuş dudaklarının kenarlarına doğru aktı, salyalarını kocaman elinin tersiyle sildi. “Artık şu kahrolası kediden başka kimsem kalmadı...”

Kararsız kalan rahip, derinliklerden kurtularak gözlüğünü yerine yerleştirdi; narin ellerini kenetleyerek, duyulamayacak kadar alçak bir sesle teselli kelimeleri sarf ediyor bu arada Âdem elması inip kalkıyordu. Aşağı inip telaşla kutsal kitabını aldı ve firar edercesine kapıdan çıkıp gitti.

“Uzun bir gece olacak,” dedi kiliseden çıktıktan sonra bir araya gelen komşular, “zavallı kadını o evde yalnız bırakamayız.” El çantaları alındı, içindekiler kontrol edildi, sayıldı. Çantalarındaki bozuk paralar ışığın altında parlıyordu, daracık kapılar içeri doğru itildi, ayaklar yavaşça tezgâha doğru ilerledi. “İki düzine, John... Tanrı seni korusun... Dürüst bir adam olarak her zamanki gibi veresiye defterine yaz... Elin değmişken dört düzine de yapabilirsin... Tanrı biliyor ya, kadının tek bir yuduma dahi ihtiyacı var... Her zaman, ölümden daha beter bir şey olmadığını söylerim... Merak ediyorum, acaba bu akşam posta gemisiyle başka gelen olacak mı?”

Ayaklar, lambalarla aydınlatılmış sokaktan aşağı doğru yürüdü, ellerdeki bira şişeleri kahverengi kolilerin içinde şıngırdıyordu. “O da olsa aynı şeyi yapardı...”

Ölü için ayin tekrarlanmaya başlamıştı, yatağın dibindeki kedi titizlikle kendini yalıyordu, iki kadın koltuklarında uyuklayarak tespihlerini çekiyorlardı. İçgüdüsel olarak mırıldanan dudaklar düzenli olarak kıpırdıyordu. Tik takları duyulan saatin bulunduğu mutfakta dul kadın boş şöminenin yanında, takma dişlerini takırdatarak sallanan sandalyesinde oturuyordu. Kahverengi bira kolileri masanın üzerine kondu, şişeler kaba hareketlerle dışarı çıkarıldı, birkaç şişenin mantarı aynı anda açıldı. Altın rengi viski şişenin içinde parlıyordu, kahverengi bira eğilmiş kupanın içine boşaltılarak, yeşil gözleriyle şöminenin kalıntılarına bakan yaşlı dula uzatıldı. Kupasını hafif yukarı doğru eğerek yavaş, hüzünlü yudumlar aldıkça dulun eski neşesi yavaş yavaş yerine geliyordu.

“Şu yukarıdakilere söyleyin de dua etmeyi bırakıp, birkaç yudum bir şey içsinler, Tanrı aşkına.” Dualar yarıda kesilmiş, gıcırdayan merdivenlerden aşağı ayaklar inmeye başlamış, kurumuş boğazlara içkiler boşalmıştı,

önlerindeki uzun gece için ızgaranın ateşi yakılmıştı.

Dilimlenmiş sosisler, kalın ekmek dilimlerinin arasına yerleştirildi. Dudaklar iştahla, ıslak ıslak şapırdadı; kilerdeki yağlanmış tava mavi alevler çıkardı. “Şarkı söylememizin bir sakıncası var mı?”

“Cennette de şarkı söylendiğini söylerler, zavallı kızın da şu anda kesinlikle oradadır ve şarkı söylüyordur.”

“Noreen tek bir nota bile söyleyemezdi,” dedi dul burnundan soluyarak, “cennette de söyleyemez, o artık sadece bir melek.”

“Kabalık etmek istemem,” dedi çaçaron kadın; nefes almak için salyalı ağzını açtığı anda, gözleri viskiden kıpkırmızı olmuş, kıvrık tırnaklarıyla çenesindeki kocaman siğili kaşıyordu. “Ama gençliğimde, isyan günlerinden önce söylediğim bir şarkı vardı...”

“Sevgilimi otobüsle Bray’e götürdüm

Haziran ayıydı

Ve o gün söylediğimiz güzel şeyleri

Kısa zamanda unuttuk

O, Rathmines bölgesindendi

Bense James Sokağı’ndan

Ve tıpkı Batı ile Doğu gibi, Uzakdoğu gibi

İkimiz asla bir araya gelemedik...”

“Gözlerimi yaşartıyorsun Gertie Rooney. Bana içki getirmen çok nazik bir davranıştı.” Dulun kelimeleri şapırdayan ağzından çıkmıştı, burnunu önlüğüne sildi, kupasını elinde tutuyordu, metalik bir ses çıkararak inen üst takma dişini tombul parmağıyla yukarı itti. “Emekliye ayrıldığı Noel gününde Matt’in bana demir çubukla vurduğu günden beri hiçbir şey aynı kalmadı,” dedi, sonra da büyük bir öfkeyle, “Essie, seni yaşlı çiroz, o çektiğin enfiye bir atı bile öldürebilir,” diye çıkıştı.

Domuz pastırmaları ince tabakların üzerinde cızırdıyor, soğan kokusu odayı dolduruyordu, ekmek parçaları iştahla üzerinde yağ yüzen et sularına batırılıyordu. Biri köşede kamburunu çıkarmış, hevesle dua ediyordu.

“Tanrım, bir dakikalığına susup da, bir şeyler yiyip, içemez misin?” Sosisli sandviç ve bira dolu bir kupa dua eden ellerin arasına tutuşturuldu. “Bu kadın dualarıyla insanı hasta eder.”

“Rahibe bir kızı var.”

“Benim de kömür dağıtıcısı bir kardeşim var, avazım çıktığı kadar bağılıyor muyum?”

“Erkekler her an gelebilirler, karınları açtır, önlerine koyacak bir şeyler

hazırlamak gerek.”

Tava yine alevler çıkarıyordu; komşular yığınlarla kahverengi ve beyaz lapa, domuz kuyrukları, gazete kâğıdına sarılmış iki tabak arasında domuz dili, domuz ciğeri ve domuz yanağı getiriyorlardı.

“Gaz almak için kimsede para var mı?”

“Haftanın geri kalanında epey yiyip içeceğiz ama bu zavallıyı da böyle bırakamayız, üstelik evde bir erkek de yok. Oh, Tanrım, şu yaşlı kadın yine mi başladı?” diye bir soru geldi, en az köşeden gelen acılı dua kadar yüksekti.

“Tanrı aşkına çenesini kapatması için birileri şuna bir sosisli ve bir kupa bira versin.”

“İbadetine saygı duy Sissy.”

“İbadetmiş, aman ne erdem. Tanrım sana yalvarıyorum, kapat şu kadının çenesini.”

Dulun ağırlığıyla merdivenler gıcırdıyordu, kadın merdivenleri ağır ağır tırmanıyor, düşme ihtimaline karşın arkasında iki kadın onu takip ediyordu. Akan mumlardan dışı oluk oluk olmuş şişelerin içinde yanan mumların ve cılız bir lamba ışığının aydınlatığı loş odaya sendeleyerek girdi.

“Tabutun da yeterince küçük olacak, Tanrı seni seviyor, seni mezarlığa kadar ben bile taşıyabilirim.” Yatağın kenarına oturmuştu, yüzü rüyada gibiydi, tombul parmakları gevşemiş eli çarşafın üzerinde duruyordu. Altın alyansı mum ışığında parlıyor, ıslak dudaklarının arasından sesli bir şekilde soluyordu. “Birazdan posta gemisinden inecekler, Tanrı onları lanetlesin, timsah gözyaşları döküp nefesindeki viski kokusundan dolayı için için benimle alay edecekler. Noreen, sen hep böyle küçük müydün?”

Ateş çıkan yanaklardan artık yaşlar süzölmüyordu. Kırmızılar içinde yanan yüzünü yastıklara doğru yaklaştırdı, kafası merakla ve karmaşayla sallanıyordu. Kalın işaret parmağı, sonsuza dek kapalı kalacak olan soğuk, ölü dudakların üzerine, sanki onları ayırmaktan korkarcasına dikkatle yerleşti.

“Noreen, bu kadar güzel olduğunu fark etmemiştim.”

“Sizce elinde bira kupasıyla onu böylece orada bırakmalı mıyız?”

“Zavallıyı rahat bırakın. Zavallı çocuğuyla geçirecek çok az vakti var, çünkü sabah ilk iş tabutuna yerleştirilecek.”

“Aileden birilerinin hâlâ burada olmaması biraz tuhaf değil mi? Bunlar nasıl insanlar ki, ailelerinden bir gencin ölüsünü dul kalmış bir anneyle yalnız bırakabiliyorlar?”

“Ah, işte artık yetiştirdiğimiz çocuklar böyle, Polly. İçlerinde en ufak bir insanlık kırıntısı olmayan lanet olası kaltaklar ve piçler.”

“Onlara haber vermiş mi?”

“Sadie’ye, en büyük olana, ölür ölmez bir telgraf çekti. Sigortası devreye girene kadar parasını ben ödünç verdim, tabii sigortadan ne kadar gelecek Tanrı bilir.”

“Umarım onlardan birileri gelir de tüm işleri zavallı şanssız kadına bırakmazlar.”

“Neyse ki komşularıyla birlikteyken rahat, Tanrının sevgili kulu, elimizden gelen her şeyi yapmalıyız.”

“Tanrım, hayatının son günlerinde bu şekilde yalnız kalması, insanı aileye sahip olmaktan ve çocuk yetiştirmekten soğutuyor.”

“O da kendi çapında zor bir kadındı ancak çocuklarının midesine yiyecek girmesi için o Yahudi’nin çeki uğruna kapısında acı soğukta nasıl kıvrandığını bilirim. Magso’nun hayatı boyunca yaptığı tek şey içki içip âlem yapmak değildi.”

“Eğer hiçbiri cenazeye gelmezse, büyük bir günaha girecekler.”

“Oh, korkmana gerek yok, kısa zamanda ya da en geç yarın sabaha, kendi paylarına düşeni almak için koşa koşa gelirler çünkü Noreen’in bu dünyada fazla yaşamayacağını biliyorlardı.”

Gertie Rooney, azılı siğilini sıvazladı, kılı çenesini oynattı ve köşesindeki koltuğunda rahatsız bir şekilde kıpırdandı.

“Tanrım, ölüyü beklemek de kahrolası bir iş.”

“Tabii, ne sandın seni yaşlı inek!”

“Ama hiçbirimiz ölü değiliz, değil mi? Önce dualar bitti, sonra şarkılar. Ne yapmamızı istiyorsun, gömülmeye hazır hale gelene kadar burada oturup birbirimize aptal aptal bakalım mı?”

“Ölüye saygı duy, Gertie Rooney!”

“Ah, şu sizin yalaka dindarlığınızın içine edeyim!”

Çatlak sesler dumanlı havanın içinde yükselmeye başladı, bildik ezginin yavaş ritmiyle dargınlıklar dinmiş, vicdanlar rahatlamış, yaşlı kafalar sallanmaya ve sandalyeler gıcırdamaya başlamıştı.

“Benim gerçekten âşığım, başka hiçbir kızın olamayacağı kadar

Gerçek bir aşkı vardı ve çok cesur bir delikanlıydı,

Ülkesine bağlıydı ve zaferi için savaştı

Yaşlı İrlanda’nın özgürlüğü için mücadele etti.

Bu nedenle şapkamın etrafına üç renkli bir kurdele takıyorum

Ölene kadar şapkamın etrafında takılı kalacak

Ve bana birisi neden bu kurdeleyi taktığımı sorarsa

Bir daha asla göremeyeceğim gerçek aşkım için, diyeceğim...”

Kilerde yaşlı sesler, köpüren taşan bira kupalarının ardından güçlü bir şekilde yükseliyordu.

“Ah, eski şarkıları asla yabana atamazsınız kızlar. Ne güzel sözler, ne güzel hüznü sözler... Ne zaman söylenseler içim hüznle doluyor.”

Kahverengi biralar kupalara dolduruldu, anılarla yaşayan gözlerin acımasız ironiden haberi yoktu.

Üst kattaki dul dalgınlığından sıyrılıp loş, kasvetli odaya geri döndü; kedi miyavlıyor, kadının ayaklarına sürtünüyordu. Yırtık perdeden içeri sokak lambasının ışığı giriyordu, aşağıdaki mutfaktan halen sesler geliyordu. Ağır ağır kalktı, dışarıdaki değişmez manzaraya baktı. Birbirlerine kur yapan bir çift, bahçe duvarının karanlığında hareketsiz bir şekilde sarılmışlardı. Bir grup oğlan sokak lambasının altında yazı tura oynuyor, birkaç kapı ötede bir adam arabasının kaportasının altında motoruyla oyalanıyordu. İkili üçlü gruplar halinde adamlar kollarının altında bira kolileriyle yüksek sesle konuşarak, gülerken, eve yaklaştıkça birbirlerini susturarak ilerledi. Paslı ön kapıyı gıcırdatarak açtılar, dar yolu dikkatle yürüdüler, özenle salon kapısına ayak bastılar.

“Tanrı aşkına, biraz sessiz olur musunuz?”

“Sokağı yürürken şarkı söyleyişinizi duyduk!” dedi adamlardan bir tanesi, diğerlerini iterken. Diğerlerinden ayrı duruyordu, kısa boylu, kırmızı yüzlü, güçlü kolları olan kırk yaşlarında bir adamdı. Saçları kısacık kesilmiş, hareketlerinde bir otorite ve atiklik seziliyordu. Gözleri mavi ve derin ve tamamen canlıydı, kendine olan güveni nedeniyle gülümseyişi küçük bir sırıtiştan ibaretti. Güçlü çenesinde dudakları ince ve alaycıydı. Taşıdığı iki koliyi masanın üzerine bıraktı ve ellerini ovuşturarak neşeyle kadınların etrafında dolandı.

“Bu akşam kendimi bir aslan gibi hissediyorum, yani içinde parçalanmak isteyen varsa...”

Bir yönetici gibi idareyi eline alan ince ve uzun kadın, “Whacker Dunne, burası yas evi, burada bu şekilde konuşmamalısın,” dedi, diğerlerine oturacakları yerleri gösterirken.

“Ve, zavallı kız da yukarıda, Tanrı huzurunda rahatça yatsın, değil mi hanımefendi?” diye cevapladı Whacker; köşeli parmaklı ellerini birbirine kenetleyip genç kadınlara cana yakın bir şekilde göz kırptı. “Ama iyi bir adamı zapt etmek zordur. Kadının olmadığı için kendimi kaybolmuş hissediyorum. O şimdi Liverpool’da, ilk torunumuzun dünyaya gelmesine

yardım ediyor ve bu benim gibi bir adam için çok zor.”

“Ah, kes artık bu şekilde konuşmayı Whacker?” dedi arkadaşlarından bir tanesi.

“Ne? Ölene kadar kan mı ağlamalıyım?” diye cevapladı Whacker, alaycı bir dehşetle; ayaklarının üzerinde dönerek kadınlardan uzaklaştı ve ellerini yumruk yaparak aşağı indirdi.

“Tanrım, korkunç bir adam. Bir gece de bizi Madigan’ın yerinde esir almıştı.”

“Ah, onun gibileri bilirim,” diye konuştu bir diğer adam, fötr şapkasının çıkarıp dizinin üzerine koydu. “Sadece atıp tutarlar ama bir halt edemezler.”

“O kadarını bilemiyorum ama onun gibilere güvenmem. Bu adam iki bacaklı her şeyi becerir.”

“Oh Tanrım, becermeye başladı bile, arkadaşlar!”

“Hiç ara vermez mi bu adam?”

“Peki, seninki nasıl bu akşam, Delia tatlım?” diye sordu Whacker; şişman, inek yüzlü, boşluğa doğru bön bön bakarken kalçalarını kaşıyan genç kadının yanına oturdu. “Sen de sıkılmış görünüyorsun, Suzannah. Beni o kadar çok mu özledin?”

“Evet, bir diş ağrısı kadar,” diye cevapladı kadın, başını bile çevirmeden. Adam ellerini kadının alelade eteğinin altından sokup kalçalarına dokunmaya çalışırken iç çekti. “Tanrım, Whacker kes şunu yoksa gözünün ortasına tüküreceğim,” dedi aynı bezgin tonla, adamın elini iterken. “Senin gibileri bilirim. Kız seni reddetmeyip içki içmeye gelirse o iyi bir kızdır. Bu şekilde sosyalleşemezsin.”

“Ah tabii, senin ne kadar sosyal olduğunu unutmuşum,” dedi Whacker bira şişesine doğru uzanırken. “İrlanda’nın senin gibi sosyallere ihtiyacı var çiçeğim.” Dudaklarını kadının kulağına doğru yanaştırdı. “Giderek saygımı kazanıyorsun, bu gece de onları giymişsin!”

Sandalyesinin arkasına yerleşmiş ve eteğinin altındaki kaba elden tamamen habersizmiş gibi görünen kadın, adama yarı şaka yarı ciddi bir tokat patlatıp iştahla sandviçini yemeye ve birasından yudumlar almaya başladı.

Gece için hazırlanmış olan ıslak tezekler ateşin her iki yanına dizilmişti. Kilerde botların, ocağın etrafında dolanan ağzı sulanmış ve açgözlü bir şekilde sandviçlere, et parçalarına, lapalara uzanan, yanaklarını yiyeceklerle doldurmuş, etrafta bira kupalarını ve köpüren bira şişelerini arayan adamların sesleri duyuldu. Bazıları adeta yukarıdaki karanlık odada yatan ölüyle sohbet ediyormuşçasına dikkatle ve komik bir sempatiyle tavana bakıyor, gözleri

nemli, yiyecek ve bira için ağızlarını arıyorlardı.

Daha fazla şişe açılıp konuşmalar uğuldamaya başladıkça her şeyin üzerine içgüdüsel bir düzen çöküvermişti. Yavaş yavaş kadınlardan ayrılarak odanın karşı köşesine geçen adamlar elleriyle ağızlarını kapatarak birbirlerine şakalar yapıyorlar, birbirlerinin sırlarını paylaşıyorlardı. Başları eğilmiş, yüzleri parlamıştı, yere düşen yarısı yenmiş sandviçleri alırken geçiriyorlar, kadınlara alaycı bakışlar fırlatıyorlardı.

Leş gibi kokan kilerden çıkan kadınlar gelip dip dibe oturdular, yorgunluktan dolayı abartılı poflamalarla koltuklarına iyice gömüldüler. Yavaş yavaş yanan ateşi sabırsızlıkla karıştırdılar, birbirlerine eğildiler, broşlarıyla, küpeleriyle kolyeleriyle oynarken fısıldaşmaya, kıkırdamaya başladılar. Omuzlarının üzerinden alaycı bir şekilde adamlara göz atıldılar.

Yukarıdan ahşap zeminin gıcirtısı geldi; birden bir sessizlik oldu ve kafalar merakla yukarı kalktı, hepsi kulak kesildi. Yas gecesi uzarken yavaş yavaş mırıldanmalar tekrar başladı, eller kollar hareketlendi, şişe mantarları açıldı, şöminede yanan tezek alevlendi, etraflarını saran ısıdan kaçmaya çalışan sandalyeler zemini gıcırdattı. Şişman genç kadın tembel tembel yemeğini çiğnemeye devam etti; gözleri yarı kapalı, dişlerinin arasına sıkışan et parçasını tırnağıyla çıkarmaya çalışırken, kaba, eklemli elin eteğinin altındaki çıkıntılı kalçaları üzerinde dolaşmasına izin veriyordu.

Dul, ansızın daldığı uykudan uyanıverdi ve karanlıkta, el yordamıyla bir şeyler arandı ve yatağın altındaki kovayı dışarı çekti. Kovanın üzerine dikkatle eğildi ve sesli bir şekilde içine işemeye başladı. Bu arada daha önce duyulmamış sevgi sözcükleri fısıldıyor, kendi kendine bir şarkı mırıldanıyordu.

Salon kapısındaki bir gürültü içerideki rahatlığı bozmuştu. Ne olduğunun anlaşılması için kapı açıldı ve üzerinden düşen siyah bir kazak ve leylak rengi yün eteğiyle, mutfaktan gelen ışıkla aydınlanan kız görüldü. Kırmızı gözlerinden akan yaşlar rimelinin simsiyah dağılmasına neden olmuştu.

“Noreen’i duyar duymaz geldim,” dedi kız, topuklu ayakkabısının arka bandı açılmıştı.

Kapıyı açan ince ve uzun boylu kadın adeta hayalet görmüşçesine kapıdan uzaklaştı. “May-May Gunn!” diye bağırdı, sesinde hem hoşnutsuzluk hem de şaşkınlık vardı. “Sen de nereden çıktın, Tanrı aşkına?”

Kız, soruyu duymamış gibi görünüyordu. “Zavallı Noreen!” diye inledi. Başını destek almak için kapıya dayamış, bileğinin arkasıyla gözlerini siliyordu. “Nerdeyse ölüyordum.”

“Acılı insanları ziyaret etmek için biraz geç değil mi?” dedi kadın kenara çekilmeden, onaylamayan bir tavırla boynunu dikleştirdi. “Saat neredeyse sabahın biri ve zavallı kadın bitkin bir halde.”

“Lanet olası Holyhead gemisinden henüz indim efendim,” dedi May-May aniden öfkelenerek, şimdi başını kibirle dikleştirmişti. “Buraya gelmenin ve sorumluluğumu yerine getirmenin bir Hıristiyanlık görevi olduğunu düşündüm.”

“Hıristiyanlık görevi mi?” dedi bir kadın odanın içinden bir yerlerden. Kadınlar arasında aniden bir karmaşa ve buz gibi bir rahatsızlık, erkekler arasında bir dikkat kesilme ve beklenti oluştu.

“Bayan Geraghty nerede?” diye sordu May-May. “Onu görebilir miyim?”

“Hayır, göremezsin,” dedi kadın sert bir şekilde; kollarını kavuşturmuş, mutfak kapısının önünde bir bekçi gibi duruyordu. “Yeteri kadar üzüldü, rahatsız edilmemeli.”

“Elbette kimseyi rahatsız etmek istemiyorum Bayan Quinn,” dedi May-May tatlı bir sesle; içeriye girmiş olmak güven vermişti. Toplanmış kalabalığın önünde duruyordu; kırmızı ojeli ellerinden bir tanesini çıkıntılı kalçasının üzerine koymuş, yarı gülümsemeyle etrafa bakıyordu. Orada bulunan kadınların hepsinden uzun boyluydu. Yaklaşık yirmi dört yaşındaydı, omuz hizasında saçları ve açık renk bir teni vardı. Tuhaf bir güzelliği vardı ancak mavi ve uzun kirpikli gözlerindeki ateş çok uzun zaman önce sönmüş gibiydi, parlak kırmızı dudakları kasvetli bir şekilde aşağı doğru bükülmüştü. İnce, uzun bacaklarını pahalı, siyah bir naylon çorap sarıyordu ve parmaklarındaki yüzükler ıslıl ıslıl parlıyordu.

“May-May Gunn,” diye mırıldandı bir ses, saygıyla karışık bir korkuyla.

Tanıdık yüzlere bakarak orada öylece durdu, genç ve yaşlı erkeklerin aç gözlü, kadınların zehirli, öfkeli ve panik dolu bakışlarını üzerinde hissetti. İçinde özel bir tatmin duygusu aydınlandı, yüzündeki katılık bu duyguyla birlikte yumuşamaya başladı. Sonra üzerine geldiği hüznü anımsadı, gözleri yeniden doldu ve başını eğdi. Kazağının kolunun içine soktuğu tertemiz mendilini çıkardı. “Buna inanamıyorum,” diyerek ağladı, gözlerini sildi, burun deliklerine hafifçe dokundu. “Rahibe manastırında Noreen’le aynı sınıftaydık. Rahibe Fidelma’nın sınıfında, çok iyi hatırlıyorum. Tanrım, bu çok berbat, şu birkaç yıl içinde olanlara bakın ve benden çok fazla büyük değildi...”

Kadınların arasından otomatik bir geçit açıldı ve May-May ateşin yanındaki boş koltuğa doğru yavaş yavaş yürüyüp oturdu, mendiliyle yüzünü

temizlerken hâlâ ağlıyordu. Whacker, elini şişman kadının kucağından yavaşça çekti, yerinde doğruldu, dikkat kesilmiş gözlerinde yeni bir ışık parladı.

“Bu, şu meşhur Gunn mı?” diye sordu yanındaki adama, ağzını yana doğru yamultup, gözlerini kızıdan ayırmadan. Kızın açık saçları yüzünü kapatıyor ve yanan tezeğin ışığında bakır gibi parlıyordu.

“Evet, o,” diye cevapladı adam, dudağını kemiren dişlerinin arasından, “oldukça ateşli olduğunu söylerler.”

“Bunu,” dedi Whacker usulca, elleri dizlerinde, omuzları dimdik, tam karşıya bakarken, “bunu dualar ve matem biter bitmez anlamak niyetindeyim.”

Kadınlar kızıdan uzaklaşıp vızıldayıp, tıslamaya başladılar.

“Utanmaz kaltak, her tarafını mücevherle doldurmuş, üstelik neredeyse çıplak... Eteği kalçalarında!”

“Neden doğru düzgün giyinip gelmemiş ki?”

“Kaç yıl oldu, Florrie? Altı yıl mı?”

“Evet, hatta daha fazla. Gitmesi gerekiyordu, biliyorsun.”

“Elbette, çok iyi hatırlıyorum. Hani şu neredeyse babası yaşındaki kapı komşuları olan adamı.”

“Zavallı adamı asla rahat bırakmıyordu; karısı ne zaman dışarı çıksa bir bahane bulup adamın evine gidiyor, üzerindeki birkaç parça giysiyi çıkarı veriyordu.”

“Her zaman yaşına göre fazla gelişmiş görünmüştür. Tam olarak ne olmuştu?”

“Bir de soruyor musun? Daha on altısına girmeden bir çocuk doğurdu. Kendi erkek kardeşiyle bile yaptığını söylüyorlar...”

Nefretle dolu bu ağır kelimeler merhamet damarlarını tıkıyor, kızın eğmiş olduğu başında patlıyordu.

“Noreen çok güzel bir insandı,” dedi kız birdenbire başını kaldırarak; oturduğu yerde doğrulmuş, gözleri parlıyor ve onu suçlayanlara sert bir şekilde bakıyordu. “Kimseye zararı dokunmadı ya da kimsenin hakkında kötü konuşmadı, herkes onun gibi olsaydı, benim gitmeme gerek kalmazdı.”

Yüzüne ağır bir yorgunluk çöktü ve makyajının altından bile oldukça soluk görünmeye başladı. Cılız, beyaz saçlı Yaşlı Essie kıza doğru yanaştı, eski püskü eteğinin altından yarısı boşalmış cin şişesini çıkarıp, doldurduğu bardağı ona uzattı.

“Al şunu kızım,” dedi yaşlı kadın; geniş, bilgicçe gülümseyişi dişsiz diş

etlerini ortaya çıkarıyordu. “Uzun yolculuğunu ve Noreen şokunu üzerinden atmaya yardımcı olur.”

May-May minnetle gülümsedi. “Oh, teşekkürler Bayan Boylan,” dedi bardağı alırken; kendini ısıtmak istercesine bardağı iki elinin arasına aldı. “Çok üşüyorum ve uykusuzum.”

Duvarın karşı tarafındaki dirsekler birbirini dürttü; keskin ve metalik sesler acımasızlık ve nefret doluydu.

“Tanrım, şuna bakar mısınız? Şeytan sıçsın suratına Yaşlı Essie, ben burada bira içerken sen ona cin veriyorsun!”

“Böbreklerimin zayıf olduğunu biliyorsunuz, benim için bir yudum cinden daha iyisi yok. Üstelik siz içkiyi su gibi içiyorsunuz...” Sesi kendi hiddeti içinde boğuldu.

İki adam birbirlerini dürttüler; önlerindeki kafaların üzerinden bakıyorlar, sağa sola eğilerek, bakmak için bir boşluk arıyorlardı.

“Bir şey görebildin mi Jacko?”

“Bakacağım derken lanet olası boynum tutuldu.”

“İkiniz birden kör olmalısınız,” dedi bir üçüncüsü kendinden memnun, sakın bir sesle.

İki terli yüz, öfkeyle yukarı doğru baktı.

“Whacker!” dediler koro halinde, onları reddedip manzaraya bakan adama. “Seni şanslı aşağılık herif! Ne görüyorsun?”

Whacker gülümsedi, kollarını kavuşturdu ve cevaplamadan önce öne doğru uzattığı bacağı diğerinin üzerine attı. “Buraya giren herkes hoş karşılanır, yazan bir tabela var çocuklar. Size söyleyeyim, bu çok dindar bir kız.”

Şişman kadın umarsız bir şekilde başını Whacker’in koluna dayadı. Aptal aptal sırtıyor ve adamın tekrar ilgisini çekmeye çalışıyordu ancak adam oturduğu yere sımsıkı yapışmış, büyülenmiş gibi karşıya bakıyordu. Derin gözlerinde pırıltı, çenesindeki bir kasta ritmik bir seğirme vardı; görünüşe göre, gözü şu anda meşgul olduğu şeyden başka odadaki hiçbir şeyi görmüyordu.

“Ah, Tanrım, Whacker, senin için çok üzgünüm,” diye haykırdı şişman kadın. Gözlerini dikmiş adamın dar pantolonu içindeki bacak arasına bakarken. “O kaltağın frengili olduğundan eminim!”

“İnsan herkesi kendisi gibi bilir Violetta,” dedi Whacker usulca. “Biraz kibarlık edip gözlerini bazukamdan çekebilir misin? Satılık değil o.”

Kadın, sanki adam onu vurmuş gibi geri çekti kendini; burnundan ağır

ağır soluyor, bir süre önce gizli ve sinsi sinsi açtığı bluzunun düğmelerini kapatıyordu.

“Seni lanet olası pislik!” diye bağırdı birbirine kenetlenmiş dişlerinin arasından. “Tanrı’dan, hastalığın sana bulaşmasını ve bazukanı bedeninden ayırmalarını dilerim!”

“Yalancı,” dedi adam rahat rahat, pozisyonunu değiştirirken. “Bu senin sonun olur.”

May-May melankolik bir şekilde bardağına bakıyordu. “Sanırım, Noreen rahibe olmak istiyordu,” dedi hüznle; ne zaman konuşsa sesi, odadaki konuşmaların ve mantarları açılan şişe seslerinin üzerine çıkıyordu. “Ben de az kalsın rahibe olacaktım,” diye adeta kendi kendine konuşuyordu. “Rahibe Fidelma, benden çok iyi bir rahibe olacağını söylerdi hep.”

Whacker ansızın ayağa kalktı; üstten açılmış üç düğme, gömleğinin beyazlığını ortaya çıkarıyordu.

“Nereye gidiyorsun?” diye sordu yanındaki kadın asık suratıyla; bir yandan da son bir çabayla adamın kalması için yavaş yavaş eteğini yukarı çekiyordu.

Whacker kadına sırtıttı. “Benimle yapmak için köpek dişlerini feda edeceğin bir şey yapmaya,” dedi kemerini bağlarken. “Eteğini indir Amanda yoksa kışını üşüteceksin.”

İnsanları omuzlayarak kendine yol açtı ve May-May’ın koltuğunun yanında durup eline hafifçe kızın omzuna koydu. “Evine hoş geldin tatlım,” dedi göz kırparak; gülümsüyor bir taraftan da kızın omzunu sıkıyordu.

“Teşekkürler, ama seni tanıyor muyum?” diye sordu resmi bir şekilde kız.

“Tanıman gerektiği kadar değil,” dedi; döndü ve Yaşlı Essie’den cin şişesini alıp kızın boş bardağına biraz daha koydu. “Sütün asla ekşimesin tatlım!”

May-May burnunu kırıştırarak adama gülümsedi, neşeli bir el hareketiyle bir tutam saçını arkaya savurdu. “Senden hoşlandım,” dedi sade bir şekilde, eliyle adaminkine hafifçe dokunarak.

“Döndüğümde burada ol,” dedi Whacker, kızın çenesini okşarken. Şişeyi kibarca kızın ayaklarını arasına bıraktı sonra da kilere girdi ve oradan da arka bahçedeki küçük tuvalete yürüdü, adımları ağır ancak kendinden emindi.

May-May’in gözleri yavaş yavaş tekrar ateşe doğru çevrildi, yüzünde onu aniden gençleştiren bir gülümseme belirdi. Elindeki ağzına kadar dolu bardağı hatırladı ve hızlıca yudumladı. Bardağı çektiğinde dudakları ıslaklıkla, gözleri ise duru bir huzurla parlıyordu. Etrafa bakındı.

“Noreen ne zaman mabede götürülecek?” diye sordu.

Kimse duymuş ya da onu dinliyor gibi görünmüyordu, o da sesini yükseltti. Artık bacaklarını açmış, sandalyesinde rahatça oturuyordu.

“Noreen ne zaman mabede götürülecek, dedim. Tanrım, hepiniz birdenbire sağır mı oldunuz?”

Adamlar pis pis sırtıyor, kadınlar düşmanca bakıyorlardı.

“Sözüm ona, rahibe olacakmış, şunun oturuşuna baksan. Bacaklarını garaj kapısı gibi açmış!”

May-May şaşkın, sıkıntılı ve öfkeli bir şekilde etrafına baktı. “Kimse bana cevap vermeyecek mi?” dedi elini sallayarak, ipeksi gamzeli dizine biraz cin döküldü. “Lanet olası basit bir soru sordum. Neden hepiniz bana öyle bakıyorsunuz? Cüzzamlı değilim, Allah’ın belaları! Elbiselerimi çıkarıp bakmak, bir şeyler mi görmek istiyorsunuz?”

“Birisi cevap versin, Tanrı aşkına” dedi göbekli, seyrek saçlı bir adam titrek bir sesle.

“Sanırım hepimiz birkaç dua etsek iyi olacak,” diye önerdi, karnı burnunda genç bir kadın asabi bir şekilde; sesi artan gürültü içinde kayboldu hemen; köşesine çekildi, korkmuş gözleri kocaman olmuş, fal taşı gibi açılmıştı, kendi kendine dua ederken dudakları sessizce kıpırdıyordu.

May-May oturduğu yerden kalktı ve elinde şişeyle masaya doğru ilerledi, bir yandan da bardağına cin koyuyordu; kalçaları tutkuyla, küstahça hareket ediyordu, yüzü tepesindeki elektrik ampulünün altında bembeyaz görünüyordu.

“Benim cüzzamlı olduğumu mu düşünüyorsunuz?” diye sordu en yakınındaki adama; adamın göğsüne vuruyor, yüzünü onunkine doğru uzatıyordu. “Bana dosdoğru söyleyin, benim kahrolası bir cüzzamlı olduğumu mu düşünüyorsunuz?”

Adam ona bakıp sırtıttı. “Kimin umurunda? Üstelik ben cüzzamlılara bağış yapıyorum.”

“Cüzzamlılar da insandır,” dedi May-May öfkeyle, adamın etrafında dönerken. “Onlar da bizim gibi insandır, hatta çoğumuzdan daha temiz insanlardır. Burada,” dedi, işaret parmağını sol göğsünün üzerine koyarken, “burada, kalpte. Hanginiz kalbin ne demek olduğunu bilirsiniz?” dedi, dengesiz bir şekilde dönmeye devam etti, ayakkabısının bandı tekrar kayınca tökezledi ve kızın söylediklerini dinlerken zaman zaman alaycı kahkahalar patlatan, parlak kırmızı yüzlü, dar çeneli, uzun kollu gömlek giymiş bir adama yöneldi.

“Bay Kahkaha,” dedi, adama doğru eğilirken bir kaşını çattı ve adamın geniş çizgili gömlekle göğsüne vurdu. “Ne demek istediğimi anlıyor musun, birini kalpten tanımanın ne demek olduğunu? Kalpten,” diye tekrarladı sakın bir şekilde, sanki bir çocuğa derin ve çok önemli bir konu anlatıyordu, tekrar kendi göğsünü işaret etti. “Ne demek istediğimi anlıyor musun?”

“Evet,” dedi ıslak dudaklı adam, domuzunkine benzer gözlerini kızın siyah kumaşın altında dimdik duran kıvrımlarına dikmişti. “Ne demek istediğini anlıyorum tatlım.” Boş eli bir mıknaş çekmişçesine, büyülenmiş şekilde yavaşça kalktı, kıza doğru uzandı ve birkaç santim kala havada durdu.

May-May geriye doğru dengesiz bir adım attı, keyifsiz tebessümü maske gibi yüzünün gergin dış hatlarını sarmalayan gazlı bez misali yapışmıştı. Gözleri adamın şişman bedeninin ön tarafına kaydı. “Orada bir şey göremiyorum bayım,” dedi, sesi bir bıçak kadar keskindi. “Orada hiçbir şey göremiyorum.” Beyaz boynunu, alnı adamınkine neredeyse dokunana kadar meraklı bir kuş gibi uzattı. “Bir şekilde evde unutmuş olabilir misiniz?”

Whacker, kiler kapısında pervaza yaslanmış olarak durmuş, kollarını kavuşturmuş dikkatle izliyordu; gülümseyişi yüzünü terk etmiyordu ancak gözleri sert ve parlaktı. Şişman adamın yüzü öfkeyle doluydu ve kıza vuracakmış gibi yumruğunu kaldırdı, diğerleri dizlerini döverek gülmeye ve kükremeye başladılar, adamın öfkesi nihayet geçti ve pişmiş kelle gibi sıırıtmaya başladı. Arkasına yaslandı ve şişeyi dudaklarına doğru kaldırdı, kıza müstehcen bir bakış fırlattı. May-May, açgözlü bir şekilde toplanmış, şakalaşan, maskaralık yapan, gevezelik eden adamların ortasında, onların baskısı altında başı dönmüş bir şekilde salınarak yürüdü. Bıçak darbesi gibi batan ışıktan korunmak için elini nafile bir gayretle gözlerine götürdü; kısa zaferi son bulmuştu, acımasız dalgalara maruz kalmışçasına sallanıyordu. Kırmızı, eklemli bir el arkasındaki dumanın içinden ona uzandı. Açılan bir fermuarın metalik sesi duyuldu, eteğinin altındaki ipeksi pembe tenli kalçaları görüldü. Whacker tüm gücüyle öne doğru atıldı, rüzgârda sallanan buğday başlarını biçen tırpan gibiydi.

“Kapı çalınıyor gibi geldi bana.” Köşedeki dua eden hamile kadının titrek sesi duyuldu; kimse ona aldırış etmedi ve o da ürkekliğini bir kenara bırakarak ilerledi, salonun kapısını açtı. “Evet?” diye sordu tereddütle, gecenin karanlığına doğru baktı. “Birini mi arıyorsunuz?”

“Ben burada yaşıyorum,” diye cevapladı soğuk bir kadın sesi.

Genç çift kapı eşiğinde belirdiğinde gürültülü mutfağı bir sessizlik kapladı. Adam iki tane ağır bavul taşıyordu; kürk giymiş, yaralı yanaklı

kadında, askısı kolunun altından geçen bir bebek taşıma çantası vardı. Yüzlerinde uzun yolculuğun izleri vardı ve kadın kalabalığa doğru düşmanca ve kibirle bakıyordu.

“Annem nerede?” diye sordu genç kadın, suçlarcasına.

Huzursuz, küçük kadın, Bayan Quinn, her iki kolunu birden karşılamak için açarak coşkuyla öne doğru atıldı.

“Sadie Geraghty, inanamıyorum!” dedi coşkuyla, kararsızlığının üstesinden gelerek. “Ve Frank Kinsella’nın ta kendisi! Ah, yıllar oldu.”

“Annem nerede?” dedi Sadie aynı soğuk tonda; karşılamak için açılan kollara aldırmadan, elindeki bebek çantasını kadının ulaşamayacağı bir tarafa çekti. “Annem nerede ve sabahın bu saatinde bütün bu insanların burada ne işi var?”

Bayan Quinn’in gözleri kısıldı, şaşırmıştı. “İnsanlar mı?” diye yankılandı sesi. “Sadie, eski komşularını tanımadın mı? Saygılarını göstermek için geldiler.”

“Saygı!” dedi Sadie, kelime ağzından bir ok gibi fırlamıştı. Gözleri, sersemlemiş, bir şekilde üstü başı ıslanmış, yüzünün üzerinde dağılmış saçlarıyla masaya dayanmış, eteğinin yan tarafındaki fermuarı tamamen açık May-May’e kaydı; Sadie, ağzını sıktı. “Annemin evine fahişeler getirerek mi saygınızı gösteriyorsunuz?”

May-May’in başı bir aparkat yemiş gibi geriye fırladı. “Merhaba, Sadie,” dedi, tuhaf bir biçimde kıvrılmış ağzıyla, saçlarını daha çok bitkin bir edayla geriye attı. “İngiltere’den ne haber?”

“Şunu... Şu yaratığı dışarı çıkarın!” diye hırladı Sadie, gözleri örgü şişleri gibi sivriydi.

“Dur aşkım,” diye başladı kocası, karısının kolunu yakalamaya çalışırken; ip gibi ince bir boynu ve morumsu bir çenesi vardı ve otuzlu yaşlarının sonundaydı.

“Sen bu işe karışma Frank!” diyerek adamın elini ittirdi. “Burası annemin evi, genelev değil.”

“Huzuru kaçırma, Tanrı ve yukarıda yatan ölünün aşkına,” dedi Yaşlı Essie, dirsekleriyle kendine yol açarken. “Ah, Sadie, sana çok şaşırdım!”

Sadie, bir kaplan gibi kadına döndü. “Gerçekten çok iyi komşular çıktınız, yas tutmak yerine saatlerdir şarkı söyleyip bağırşıyorsunuz ve sonra da *şunun* gibileri” –parmağıyla May-May’i gösteriyordu– “annemin çatısı altına getiriyorsunuz. Siz ne biçim komşusunuz?”

Yaşlı Essie kollarını dümdüz göğsünün üzerinde kavuşturdu ve genç

kadının öfkesini sakın ve ağırbaşlılıkla karşıladı. “Annen üst katta, yetiştirilmeyi hak etmiş olan tek evladının yanında,” dedi, beyaz saçları ışığın altında parlıyordu. “O yüksek atından aşağı insan iyi olacak Sadie Geraghty. Eğer komşuları olmasaydı annen yarın sabah zavallı Noreen’le birlikte tabuta konacaktı, çünkü ailesi İngiltere’ye gittiğinden beri ne ilgi gördü ne de yardım aldı. Hiçbiriniz onun zor günlerinde, hatta babanızın ölümünden sonra bile, tek bir peni bile göndermediniz!”

Yaşlı kadının delici bakışları karşısında Sadie’nin gözleri gücünü yitirdi. “Bayan Boylan, ben... Ben, şey...”

Yaşlı Essie’nin yüzü yumuşadı, dilini ağzının içinde dolaştırdı. “O dilini düğümle artık, yukarı çıkıp anneni gör.”

Kocası, bu defa karısının kolunu daha sıkı tuttu. “Uzun yolculuk ve uykusuzluk yüzünden,” dedi usulca. “İkimiz de çok yorgunuz. Hadi aşkım,” dedi onu merdivenlere götürürken, “annen bekliyor.”

Sadie bitkin bir halde geri çekildi, elindeki çantaya sıkı sıkı yapışmıştı. Yaşlı Essie nazikçe kadının elini gevşetti ve bebek taşıma çantasını aldı. “Gidin şimdi,” dedi. “Ben bebeğe göz kulak olurum.” Çift yavaş yavaş merdivenleri çıktı.

Ateş, uzun zamandır kimse ilgilenmediği için sönmeye başlamıştı. Odanın çeşitli yerlerinden horlama sesleri yükseliyordu; yüzler tavana dönmüş, eller kucaklarda, herkes ağır çekimde gibi, bir öne bir arkaya ağır ağır hareket ediyordu. Bazıları gizlice yataklarına giderken odanın kapısı yavaşça açılıp kapanıyordu. O kadar alçak seslerle konuşuluyordu ki, sabahın ilk ışıklarıyla sokaktan aşağı inen sütçünün sesi rahatlıkla duyuluyordu. Odadaki kalabalık giderek azalmaya başlamıştı.

Bu uyuşukluk sırasında yukarıdan gelen bir çığlık duyuldu. “Tanrım, birileri hemen buraya gelsin!” Sadie’nin tiz çığlığıydı bu.

Şaşkın bir telaş başladı, başlar yukarı dikildi, ağızlar açık kaldı. Sonra merdivenlere doğru sendeleyeyen ayaklar, gıcırdayan basamakları bir karmaşa içinde tırmanmaya başladı.

“Tanrı aşkına, neler oluyor?” diye sordu Whacker, ağzını temizleyip boş cin şişesini yere bırakırken.

“Belki birilerine tecavüz ediliyordur,” diye fikir yürüttü bir adam umutla, ensesini kaşıyarak.

Bayan Quinn soluk soluğa mutfığa daldı, kâğıt gibi yanakları heyecandan kıpkırmızı olmuştu. “Tanrım, yardımcımız ol... Magso...” dedi, bir kuş gibi titriyordu, gözleri komik bir şekilde yuvalarında dönüyordu. “Onu zavallı

cesedin üzerinde, çıplak bir vaziyette, kendi kanı ve kusmuğu içinde yatarken buldular!”

“Yüce Tanrım!” diye fısıldadı birileri dehşetle.

Dulu arka yatak odasına taşıdılar, zamanın harap ettiği çıplak bedeninin üzerine bir örtü örttüler. Daha önce Noreen’in uyuduğu demir başlıklı, dar, tek kişilik yatağa yatırmışlardı; yaşlı duldan, derinlerden gelircesine iç çekişler, inlemeler ve uzun zamandır sarf edilmemiş sevgi sözcükleri yankılanıyordu. Bir adam, bulduğu bir bisiklete ürkekçe bindi, sabahın soğuşunda bocalayarak bir doktor ya da rahip aramaya başladı. Sadie, gözlerinin beyazı büyümüş bir halde bir köşeye büzüşmüştü; yüzünde dehşet, tiksinti ve şaşkınlık vardı.

“Anne! Anne!” diye ağladı, yatağın ayakucuna sokuldu, incecik parmakları karyolanın demir parmaklıklarına kenetlenmişti.

Kızıl Magso’nun gözleri aralandı, kendine gelir gibiydi. “Tanrı’nın laneti üzerinde olsun,” dedi usulca, sonra başı yan tarafa düştü ve kendinden geçti.

Mutfakta, artık iyice içi geçmekte olan ateşin üzerindeki saat gürültülü bir şekilde tik tak sesleri çıkarıyordu.

“Yüce Tanrı, midem bulanıyor!” diye mırıldandı May-May; boğazını tuttu, yaşlı gözlerle Whacker’ı sendeleyerek geçip kilere girdi. Lavaboya eğildi, vahşice öğürdü, omuzları titriyordu; böğürmesi giderek azalıp bir hayvan iniltisine dönüştü.

“İyi misin aşkım?” diye sordu Whacker yumuşak bir sesle, arkasında duruyordu. Elini uzattı ve duvardaki elektrik düğmesini kapatarak her ikisini de şafağın içeri dolan mavi ışığının karanlığında bıraktı.

“Lütfen bayım...” diye inledi kız, adamın kolları kızın belini sararken bitkin bir şekilde ondan kurtulmaya çalıştı.

Whacker sessizce güldü, kızı rahatça tutuyordu; elini kızın kazağının altından içeri soktu, yukarılara çıktı. Saten sutyeninin üzerinden ısrarcı, ritmik bir baskı uygulamaya başladı.

“Oh, Tanrım,” diye inledi kız, adam topuğunun arkasıyla kapıyı kapatırken. “Oh, Tanrım,” diye titredi kızın sesi, isteksizce.

“Sakin ol aşkım,” diye fısıldadı Whacker; kızın üzerinde çılgınca gezinen parmaklarını hissetti, ona kuvvetlice sarıldı ve kaldırıp, kapının arkasındaki emaye küvetin içindeki küf kokulu eski kıyafet yığınının getirdi. Kız aniden düştü, ancak kolları hâlâ adamın boynuna sarılıydı. Whacker kızın üzerine eğildi ve bedeniyle kızın üçgen gibi açılmış olan bacak arasına abandı.

Küçük bir grup erkek cansız şöminenin etrafında hâlâ oturuyorlar,

kupalarındaki siyah birayı içiyorlar, her zamanki ironik eğlenceyle, karanlık, kapısı kapalı kilerdeki, gırtlaktan gelen ateşli acı ve zevk inlemelerini dinliyorlardı.

Bir tanesi sırttı ve ceketinin cebinden eski bir köstekli saat çıkardı. “Varmak üzeredir çocuklar,” dedi saati tutarak. “Üç dakika oldu.”

“Umarım kaputunu yanında getirmiştir,” dedi bir diğeri. “Durex, bir erkeğin en iyi dostudur.”

“Evde bir ceset varken yapılabilecek en berbat iş bu,” dedi yaşlı, gri saçlı adam, başını yasla sallayarak. “Demek istediğim, her şeyin bir yeri ve zamanı vardır. Bunun kilisede yapmaktan bir farkı yok.”

“Ayağa kalkmış olanın vicdanı yoktur Larry,” dedi diğeri sırtarak.

“Eminim seninki şimdiden bir mil yol almıştır!”

“Kızının, Dublin Koyu kadar geniş olduğunu söylüyorlar.”

“Umarım, Whacker yüzmeyi seviyordur.”

“E, söyle bakalım Dinny,” dedi nispeten genç olanı, ellerini bacak bacak üstüne attığı dizine koyarken. “Sende de bir boru var mı acaba?”

“Hayır,” dedi Dinny gülerek. “Bu sadece pantolon cebimdeki bir şişe.”

Bunu takip eden kahkahaları yatıştırmak amacıyla bir el havaya kalktı ve sonra tekrar dikkatle dinlemeye devam ettiler.

“Seni yaşlı Whacker!” dedi kırmızı yanaklı Dinny, kabarmış erkekliğine dostane tokatlar atarken. “Benim için artık finali yap!”

Sonra esneyip, gerinip, ceplerinde puro aradılar ve bir deste kâğıt çıkararak, dört kişilik bir oyun oynamaya başladılar.

YİRMİ İKİNCİ BÖLÜM

“Zavallı adamı öldürebilirdin Essie,” dedi Anne, yaşlı kadının abuk sabuk hikâyesini duyunca. “Onları tencereye koymadan önce çok dikkatli olman gerekiyordu.”

“Tanrım, ama ben zarar vermek istememiştim,” dedi Yaşlı Essie, elini gözüne doğru götürürken. “Benim yaşlı gözlerim artık eskisi gibi değil, yemeğin hepsini mahvettim diye beni fena halde dövdü, yazıklar olsun. Küçücük bir hata yaptım diye acımasız kemeriyle dövdü beni.”

“Küçücük bir hata!” dedi Anne. “Ah, hadi Essie, adil olmalısın. Onu zehirleyebilirdin. Ne de olsa her adamın önüne akşam yemeği diye haşlanmış lale konmuyor. Seninle sevişmesini bekleyemezdin.”

“Ama onların soğan olduklarına yemin edebilirdim!” dedi Essie inatla, eteğini kemikli dizlerine doğru çekerken. “O yandaki yaşlı kaltağın soğanların yanına lale ekmeye hakkı yok. Belasını arıyor olmalı.”

“Ama Essie, senin de onun soğanlarını almaya hakkın yoktu.”

Essie homurdandı ve yerinde doğruldu. “Ah, o kahrolasınca yıllardır, ne zaman adama haşlama yapacak olsam arkadaki parmaklıkların altından geçtiğimi bilir. Birkaç lanet soğanın ona zararı olmaz, zaten bahçesi soğan dolu. Üstelik çoğu da çürük. Bence o yaşlı inek kasten yaptı, lale soğanlarını normal soğanların yanına koydu, zaten birbirlerine çok benziyorlar, bir de gözlerimin iyi görmediğini biliyordu. Sana söylüyorum, bunu onun yanına bırakmayacağım. Zaten Belfastlı olmasından işe yaramaz biri olduğu anlaşılmıyor mu? Paddy Kerrigan’la evlendikten sonra geri dönmeliydi, herkes onun içinde Protestan olduğunu görebilir. Tom, her zaman Belfastlıların, İngilizlerden bile daha kötü insanlar olduklarını söyler.” Kadının kocasının adı bir şeyler hatırlattı ve kadın irkildi. “Zinacı, yaşlı şeytan! Neredeyse gözümü çıkaracaktı.” Ansızın gülmeye başladı, eliyle ağzını kapatıyordu, oturduğu sandalyede şiddetle sarsıldı. “Tanrım, bak sana ne diyeceğim? Yaşlı pislik bir anda morardı... Tıpkı senin elbisen gibi mosmor oldu!”

“Bu hiç de komik değil Essie,” dedi Anne, ancak diğerinin öfkeyle karışık neşesine gülümseyerek karşılık vermekten kendini alıkoyamadı.

Yaşlı kadın duymamış gibiydi ve nefessiz kalıncaya kadar kahkaha atmaya devam etti; bir eliyle ağzını kapatıyor, diğeriyle dizini dövüyordu. “Sana yemin ederim, asla yalan söylemiyorum... Mosmor oldu ve ne zaman konuşmaya çalışsa ağzının kenarından eflatun köpükler çıkarıyordu... Ve gözleri adeta şeytan yüzü görmüş gibi yuvalarından dışarı çıkmıştı... Renkli sabun köpükleri gibiydi, ağzından çıkıp, güzel, beyaz gömleğine akıyordu... ‘Ah, bunun kokusu çok etkili Essie,’ demişti birahaneden eve döndüğünde, ocağın üzerinde köpürmekte olan koca tencereyi görünce. ‘Hazır mı bari çünkü kurt gibi acıktım,’ demişti.”

Gözleri zevkle yerinde oynadı.

“Ah, bembeyaz köpükleriyle, bir kötürümü bile ayağa kaldırıp bir mil koşturacak kadar güzel görünüyordu. Sen de görmeliydin...”

“Peki, ya kokusu Essie?” diye sordu Anne. “Kokusunda bir tuhaflık yok muydu?”

Essie, omuz silkti. “Ben nereden bileyim? Benim burnum da en az gözlerim kadar kötüdür. Üstelik o kadar çok biber, hardal ve nane koymuştum ki.”

“Nane mi?” diye araya girdi Anne.

“Nane,” diye tekrarladı Yaşlı Essie, istifini bozmadan. “Sindirime çok iyi gelir. İçinde o kadar çok baharat vardı ki, Tom da tuhaf bir koku almadı, üstelik o kadar açtı ki bir çiftçinin kıcını bile yiyebilirdi. Koca bir kâseye doldurdum ve önüne koydum, kıtlıktan çıkmış gibi yemeğe daldı, ben de karşısına geçip, büyük bir keyifle pişirdiğim yemeğe saldırmasını seyrettim. Ne de olsa pişirdiği yemeğin kocası tarafından beğenilmesi her kadının hoşuna gider. Aman Tanrım, tam da o sırada, tam da gözlerimin önünde morarmaya başlamasın mı? Tam mor da değil aslında, daha çok patlıcan rengi, leylak mavi karışımı, ve konuşmaya çalıştığında da işte o köpükler çeşme gibi ağzından dışarı çıkmaya başladı... Renkler o kadar mükemmeldi ki, bir süre oturup öylece baktım ve bana gençliğimdeki parkı hatırlattı, gökkuşağı gibi görünmesi için suyunun içine boya karıştırdıkları bir çeşmesi vardı... İşte o zaman boğulmakta olduğunu fark ettim, suratı kırmızı bir balon gibi oldu, yedikleri ağzından dışarı çıkıyordu. O zaman hemen kalktım ve bulaşıkhaneden bir sabun getirip kusturmak için boğazından aşağı yolladım. Çok geçmeden midesindeki her şey yerde yüzüyordu ve ağzından çıkan o renkli şeylerin bir anda sonu geldi. Tam ayağa kalkması için ona yardım

ediyordum ki, kahrolası pislik gözümün üzerine dünyamı karartan bir yumruk patlatıverdi.”

“Ama cinayetle suçlanabilirdin Essie,” dedi Anne.

“Cinayet mi, lanet olsun!” Essie tükürükler saçıyordu. “Bu ancak ülkeme hizmet etmek olurdu. Üstelik onu öldürmek için bir demet lale soğanından daha fazlasına ihtiyacım var. Artık soğanlarımı satın almam gerekecek, çünkü bir dahaki sefere bunun bir kaza olduğuna inanmayacağı için hayatımdan endişeleniyorum. Bir kez daha yaparsam kellemi uçurur. Eğer Magso kopan gürültüyü duyup da içeri dalmasaydı beni katledecekti. Göğüslerinin bir darbesiyle kendisini yere indireceğini çok iyi bildiğinden onunla tartışmak istemiyor.”

“O nasıl, daha iyi mi?”

Yaşlı Essie’nin kırışık yüzü düştü. “Ah, zavallı Magso!” dedi kafasını arkaya yatırarak; dudaklarını diş etleriyle emerken, çıkık çenesindeki oyuk derinleşti. “Atak geçirdiğinde yaşlı Matt ve zavallı küçük Noreen’in yanına gidecek diye düşünmüştüm. Sadie kaltağıyla kocası, cenazeden hemen sonra Mount Jerome’dan ayrılıp Holyhead’e giden gemiye yetiştiler. Tabutu kiliseye götürdüklerinde ne oldu biliyor musun?” Cevap beklemeden sandalyesinden aniden öne doğru uzandı ve dudaklarını daha da hırsyla kemirirken, kemikli parmaklarıyla Anne’nin kolunu yakaladı. “Dur da sana anlatayım! Tabut hemen sunağa kondu ve birkaç dua edildi, sonra şu senin kel rahip, O’Rourke, sandaletlerini şırıptatarak Magso’ya yanaştı, kulağına eğildi ve herkesin rahatlıkla duyabileceği bir sesle, ‘İki pound lütfen, Bayan Hannigan,’ dedi. Şimdi sana soruyorum, bu yas içindeki bir anneye söylenecek şey mi? Belki de kadının sadece iki poundu vardı. Ben, herkes kadar iyi bir Katolik’im, ama Tanrı aşkına, bu ölümle alay etmekten başka bir şey değil.”

“Elbette dünyaya gelmek de para gerektiriyor, dünyadan gitmek de, bu bir gerçek,” dedi Anne.

“Evet, ama Tanrı’nın evinde...” Yaşlı Essie, Anne’ye baktı, sanki söyleyeceği şeyin etkisini tartar gibiydi. “Biliyor musun, bütün gün oturup dinin bir anlamı olup olmadığını düşünebilirsin. Kiliseye gitmemek ya da ayinlere katılmamak daha iyi çünkü rahipler her şey için para istiyorlar. Eğer bunun için değilse şunun için, şunun için değilse başka bir şey için para istiyorlar; konforlu evlerde, hizmetçileriyle oturuyorlar, pazar günleri golf oynuyorlar ve De Valera gibi arabalara biniyorlar.” Yaşlı kadın söylediklerinin herhangi bir karmaşaya yol açmadığını görünce, sırtıttı ve

ellerini eteğinin üzerinde ovuşturdu. “Biliyor musun? Bazen Protestan olmak daha iyi diye düşünüyorum!”

Aniden kafasını pencereye doğru çevirdi ve dışarıdan geçen birini görünce doğruldu. “Oh, Dalkey’nin Topları geliyor!” dedi, mantosunu omuzlarına alırken. “Hemen gitmeliyim.”

“Yemeği hazır zaten,” dedi Anne, kalması için fazla çaba harcamadan. “Gitmene gerek yok.”

“Hiçbir erkek akşam yemeğini başkalarının önünde yemekten hoşlanmaz,” diye ısrar etti Essie; kapıya ilerledi ve dışarıdaki adam, her zaman kapı sürgüsü üzerinde duran anahtara uzanmadan önce kapıyı açıp gülümsedi. “Ah, sen de gelmişsin, Paddy,” dedi yanından geçerken. “Ben de tam...” diyecekti ki, adam ona arkasını dönüp mutfığa girdi. Yaşlı kadın iki parmağıyla “V” işareti yaparak parmaklarını gözlerine yaklaştırdı ve aceleyle basamakları indi.

“O yaşlı kadının burada ne işi vardı?” diye sordu Baba, mutfığın kenarındaki delik deşik olmuş yeşil paspasın üzerinde botlarını çıkarırken.

“Ah, zavallı Essie,” dedi Anne. “Tanrı yardımcısı olsun, kimseye zararı yoktur, herkese yardım eder. İnsanlara yardım etmek için amuda kalkar.”

Baba alaycı bir şekilde sırttı. “Bunu görmek lazım, başının üzerine kalkmış bir baca fırçası! Tanrım, bugün iskelenin üzerinde soğuktan parmaklarımı kaybedecektim,” dedi; eskimiş ceketini çıkarıp, kömürlük kapısının arkasına astı. “Kış çabuk geldi ve zorlu geçiyor, henüz ekim ayındayız.” Ateşin yanına gitti, bacakları ayırık bir şekilde sırtını ateşe verdi, ellerini kalçalarının üzerinde ovuşturuyordu. “Tanrım, kışın bu inşaat işleri çok zor oluyor. Bugün öyle bir rüzgâr vardı ki, bir maymunun toplarını bile uçurabilirdi. Benim yemeğim nerede, Tanrı aşkına? Kurt gibi acıktım.”

“Güzel ve sıcak bir halde ocağın üzerinde duruyor,” dedi Anne, kilere girip bir havlu aldı.

“Umarım yine turp değildir,” dedi Baba; kendini ısıtmış, ateşin yanındaki koltuklardan bir tanesine gömülmüştü. “Eğer biraz daha turp yersem kanım sarı akmaya başlayacak.”

“Ah, her zaman böyle yapıyorsun,” dedi Anne gülerek, ellerinde taşıdığı dumanı tüten iki tabağı ateşin karşısına yerleştirdikleri kıvrık bacaklı, maun masanın üzerine koydu. “Beğendiğin bir şey var burada...”

Baba, pantolon askılarını omuzlarından aşağı sıyırdı. “Sizde her zaman vardı bu, bayan,” dedi kadının kalçasına sıkı bir şaplak indirirken. “Her şeye rağmen, hâlâ çok güzel bir kışın var, Tanrı’ya şükür.”

“Şişşt! çocuklar!” diye susturdu kadın.

“Sadece kendi kendime dua ediyorum,” dedi Baba. “Hâlâ çok güzel bir kadınsın, belki hâlâ bir atış yapabilirim. Mohikanların Sonuncusu için mesela...”

Gizleyemediği bir kuşkuyla kocasına baktı. “Sen içkili misin?”

“İçkili!” diye homurdandı Baba. Hafta ortasında içki içtiğimi de nereden çıkardın kadın? Ben, Sisk için çalışıyorum, lanet olası ortaklarından biri değilim.”

“Belki avans almışsındır diye düşündüm,” dedi Anne, dolaptan hardal, tuz ve biber almaya giderken.

“Avans!” diye tekrarladı Baba, burnundan solurken; tabağının her tarafını hardalla doldurdu. “Tanrı senin masumiyetini korusun. O, Corkman denen pislik, kötürüm, annenin İsa’nınkine benzer yaralar içinde ölmek üzere olduğunu söylesen bile avans vermez. İnsanın bir kulağına yuva kurar, diğerini de kiraya verir.” Çatalını lahanayla doldurdu ve kızgınlıkla ağzının içine tıktı. “Ben soğuktan parmaklarımı kaybetmek üzere eve geliyorum, sen de bana içkili olup olmadığımı soruyorsun!”

“Şey, yani çok güler yüzlüydün de,” dedi Anne, görünüşe göre düşünmeden konuşuyordu.

“Tanrım!” dedi Baba, bıkkınlıkla, çatalını indirirken. “Bir adam akşam evine gelip karısına bir iki güzel laf söyleyemez mi? Bu, insanın iştahını kesmeye yeter,” dedi tiksintiyle, bir çatal dolusu lahana ve patatesi ağzına doldururken.

“Ah, hadi, yemeğini ye ve fazla konuşma,” dedi Anne, onun nadir rastlanan ruh halini bozmaktan korkarak. “Eğer midende yer kalırsa tencerede daha yemek var.”

Anne, yosun tutmuş bir kütüğü ateşe attı; kütük çok kuruydu ve kısa zamanda bir yılan gibi tıslayarak yanmaya başladı. Sokaktaki herhangi bir kediden daha fazla bir ömür bahşedilmiş zavallı, küçük, kırma köpek, şöminenin diğer tarafında kahverengi bir yün yumağı gibi yatıyordu; açık olan tek gözüyle etrafa bakarken, ara sıra şöminenin hemen önünde, burnunun dibinde duran çamurlu botlara göz atıyordu. Saat 17:45’i göstermesine karşın, defalarca boyanmış, soluk perdeler ekimin erken kararan havasında sımsıkı kapanmıştı. Çocuklar sıra halinde at kılından divana oturmuşlar, kitaplarını karıştırıyorlar, bir yandan da kendilerine daha fazla yer açmak için birbirlerini dürtüklüyorlardı. İsyankâr sesleri Baba’nın tehditkâr bir bakışıyla sessizliğe dönüştü.

Kendini yemeğine kaptırması hem etkileyici hem de tiksindiriciydi. Kendisini ilgilendiren bir konu bile olsa, konuşmak yasaktı. Radyo açılmazdı; kimse merdivenlerden inip çıkamazdı. Beklenmeyen biri kapıyı çalsa, kaşları hiddetle birleşir, bir elini masaya koyar, çatalı sıkıca tutar, damarları çıkar, kapıdaki konuşmanın bitmesini öfkeyle bekler ve kapı kapandıktan sonra iki kat öfkeyle yemeğe geri dönerdi. Defterlerin üzerine yazı yazılırken ucuz kalemlerin çıkardığı sesler bile öfke belirtisi olan bir öksürüğe neden olurdu ve ufaklıklar yüzlerinde suçluluk ifadesiyle birbirlerine korkuyla sokulurlar, bu yemek töreninin bitmesini beklerlerdi.

Artık çatal bıçağını masaya koymuş, tatminkâr bir şekilde homurdanıyor, kalçasındaki pirinç tokalı kemeri gevşetmiş, arkasına yaslanıyordu. Yemeğini bitirmesiyle birlikte odadaki kargaşa eski halini almıştı; aniden koyuverilmiş bir kahkaha, sinirli bir kıkırdama, çatal bıçak ateş ışığında parlayarak havada hareket ederken sarf edilemeyen sözler... Eski divanın üzerinde tekrar başlayan dürtüklemeler, tiz sesli çığlıklar, botların sert zemine çarpışları. Radyo açılmıştı; bir rumba parçası mutfağı dolduruyordu. İki kız ayağa fırlayıp dans etmeye başladı. Kalçalarını kıvrıyorlar, karınlarını dışarı çıkarıp, başlarının üzerinde parmaklarını şıklatarak ünlü Carmen Miranda'nın taklidini yapıyorlardı. Kızlardan bir tanesi ablasının, kendisine çok büyük gelen topuklu ayakkabılarını gitmişti. Ayakkabı aniden ayağından fırladı ve büyük bir gürültüyle dolaba çarparak, üzerindeki çömleğin sallanmasına neden oldu. Korkuyla Baba'ya baktı, ancak o gazetesini okumaya devam etti; ayaklarını ayırarak şöminenin kenarına koymuş, ağzında kalan yemek parçalarını çiğniyordu. İki rumbacı danslarına devam ederken okul kitaplarının arkasına saklanmış erkek kardeşleri tarafından yuvarlanmış kâğıt toplarına maruz kalıyorlardı. Baba, nihayet gazeteyi dizlerinin üzerine koyarak onlara baktı. "Ah, sen," dedi oğlanlardan bir tanesini işaret ederek. "Senin kahrolası adın ne?"

"Benim mi efendim?" dedi oğlan bir anda kendine gelerek.

"Evet, senin," dedi Baba, birkaç bozukluğun şingırdadığı cebini karıştırırken. "Git bana bir North Light jileti al ve çok çabuk ol."

"Peki efendim," dedi oğlan, ön kapıya fırlayarak.

"Bana bir kâse su hazırlar mısın bayan?" dedi Baba; doğrulup gerinmiş, gömleğinin kollarını yukarı kıvrırken kılı kollarını kaşıyordu.

Anne, kilerden baktı. "Çay için mi istiyorsun? Hazır olmak üzere..."

"Lanet olası tıraş için istiyorum kadın," dedi baş ve işaretparmağıyla çenesini sıvazlarken. "Kaçak bir mahkûm gibi görünmeye başladım."

Anne, meraklı ve anlamamış bir halde içeri geldi, ellerini önlüğüne kuruluyordu. “Bugün daha çarşamba,” dedi. “Sen cumadan önce tıraş olmazsın ki...”

“Hey yüce Tanrım,” dedi Baba hiddetlenerek. “Ne için istediğimi itiraf ettirmeden bana bir kâse su hazırlayamaz mısın sen? Kahrolası tüm akşam gazeteleri, Dublin su işçilerinin greve gitmeye hazırlandıklarından bahsediyor.”

Anne’nin yüzünde isteksiz bir anlayış belirdi. “Ah, dışarı mı çıkacaksın?” dedi kekeleyerek.

Baba, ona bakıp “Dışarı mı çıkacaksın?” derken yüzünü ileri doğru çıkararak kadının taklidini yaptı. “Bütün gece seninle oturup aptal aptal konuşmalarını dinlemek için mi tıraş olma zahmetine ve masrafına gireceğimi sanıyorsun yoksa? Temiz gömlek var mı yoksa dışarı bir at hırsız gibi mi çıkayım?”

“Temiz ve ütülenmiş bir gömleğin...”

“Ve sen,” dedi Baba, divandaki oğlanlardan birini çekiştirerek. “Cila ve fırçayı getir bana.” Dizlerinin üzerine çöktü ve dolabın altından kahverengi kaba ayakkabılarını çıkardı.

“Nereye gidiyorsun?” diye sordu Anne, dudaklarını ıslatarak.

Baba, arkası düz, ahşap sandalyelerden birine oturdu, botunu ters çevirip üzerindeki çamur ve çimentoları şöminenin içine silkeledi. “Sana söylemedim mi?” dedi, sinsî bir gülüşle. “İşyerinde beni sendika temsilcisi seçtiler. İnanabiliyor musun? Ben istemedim aslında ama adamların hepsi oylarını bana verdiler, ben de reddedemedim, nasıl edebilirdim ki?” Diğer botunu da silkeledi. “O kadar parayı düşünürsek, çok cazip bir iş.”

“Ne... Ne parası?” diye sordu Anne cılız bir sesle, masanın köşesine sıkıca yapışmıştı.

Baba, onu duymamış gibi görünüyordu, ayak işine yolladığı oğlana seslendi. “Orada cila mı üretiyorsun? Saat yedi buçukta çıkmam lazım, eğer geç kalırsam kemerimle kışına şarkı söyletirim!”

“Ne parası bayım?” diye tekrarladı Anne; isteksizdi ancak eli kulağında olan feci akıbetini öğrenmeye niyetliydi.

“Seni küçük pislik,” diye gürledi Baba, oğlanın elinden cilayı ve ince fırçayı aldı, diğer eliyle de oğlana bir tokat patlattı. “Neden bu kadar çok konuşuyorsun?” diye sordu Anne’ye sakın bir tavırla, bir elini botunun içine sokup havaya kaldırdı ve hızla cilalamaya başladı. “Lanet olası sendika parası tabii ki, adamlardan topladım.”

“Sen... Sendika parası mı?” diye kekeleyerek fısıldadı Anne.

“Dediklerimi papağan gibi tekrarlamayı keser misin kadın?” diye kükredi, dizinin üzerindeki cila kutusunu dengede tutmaya çalışarak. “Sağır mısın, nesin? Sana defalarca söyledim. Ben sendika temsilcisi oldum. Daha önce adamların çoğu parasını ödemiyordu. Ben işi devralınca hemen hepsi ödediler.” Başını salladı, kendiyle gurur duyuyordu ancak kafası da karıştı. “Bana güveniyorlar. Lanet olası bir pisliğin teki olabilirim ama hepsi bana güveniyor. Ustabaşının kışını yalamayacağımı biliyorlar. Ama yine de...” dedi kafasını sallarken, derin bir iç geçirerek botlarını cilalamaya devam etti. “İnsanlar için o kadar parayı tutmak büyük bir sorumluluk...”

“O kadar parayı mı?”

“Evet,” dedi Baba, sorumluluk duygusu Anne’nin kendini tekrarlayan sorusundan rahatsız olmasını engellemiştir. “Otuz beş pound, beş haftalık para. Parayı bu akşam komiteye vereceğim için seviniyorum.”

Anne, masanın kenarında duruyor, artık adama değil ateşe doğru belli belirsiz bakıyordu. “O zaman bu gece en iyi takımını giymelisin, değil mi?” diye sordu.

Adam başını salladı. “Evet, komitedekilere konuşacak malzeme vermemeliyim.”

“Ve parayı takımın içinde saklıyordun?” diye devam etti Anne, adeta önceden bildiği bir gerçeği açıklayacak gibiydi.

“Başka nerede saklayabilirdim ki?” dedi Baba, Anne’nin alışılmadık ses tonunu fark etmeden. Anne artık gergin değildi; avuçlarını masanın üzerine koymuş destek alıyordu ve adeta az önce kafasına bir darbe yemiş gibi duruyordu. Baba, parlayan botlarını yere koyarak ayağa kalktı, yanından geçerek, mutfak kapısına doğru ilerledi.

“Takım elbiseni almaya gitmene gerek yok bayım,” dedi Anne, ölümcül bir sakinlikle. “Orada değil.”

Baba durdu, dönüp ona baktı. “Ne demek orada değil?”

“Orada değil,” diye tekrarladı Anne, masanın üzerindeki ekmek kırıntılarıyla oynarken. “Bu sabah onunla borç para aldım.”

Baba derin derin nefes aldı, gırtlığı inip kalkıyordu. “Yani takımını rehine mi bıraktın?”

Anne başını salladı, hâlâ ona bakamıyordu.

Baba’nın eli kapının tokmağından aşağı indi ve odanın içine birkaç adım attı. “Bana onu alacağını söyleyebilirdin,” dedi sahte bir şekilde gülümsemeye çalışırken. “Onlara geç saate kadar çalıştığımı ve kıyafetimi

değiştirmeye vaktim olmadığını söylerim.” Masanın diğer tarafına geçti, yüzündeki sahte gülümsemeyi daha da iğrenç şekle sokan hastalıklı bir bakış belirdi gözlerinde. “Böyle giderim. Sen sadece bana parayı nereye koyduğunu söyle.” Kadın cevap vermedi, onu duymamış gibi görünüyordu ve adam masaya doğru eğildi, sesini yükseltti. “Para, bayan! Nereye koydun onu?”

Kadın elini kaldırdı ve terli alnına düşen saçlarını geriye attı. “Ona asla dokunmadım,” dedi. “Orada olduğunu bile bilmiyordum. Bana tek bir kelime etmedin. Takımı olduğu gibi aldım. Biliyorsun, asla ceplerine bakmam...”

Baba’nın yüzü inanılmaz bir şekilde çöktü, koltuğuna oturdu, kadına baktı, yüzündeki ifade tüm öfkesini ve hiddetini yansıtıyordu. Kıрма köpek merakla etrafı kokladı ve sonra inanılmaz içgüdüleriyle alelacele tekrar çıktığı yere girdi. Kemikli kafasını patilerinin arasına koydu ve temkinli bir şekilde etrafı süzdü. Baba’nın gözkapakları devamlı açılıp kapanıyor, mavi gözleri böğürtlenler gibi parlıyordu.

“Ne kadar...” durdu ve derindir nefes aldı. “Takımın karşılığında sana ne kadar para verdiler?”

“Otuz beş şilin,” dedi Anne.

“Her pound için bir şilin,” diye yankılandı Baba’nın sesi, bileğiyle kurumuş ağzını ovuştururken. “Duyuyor musunuz?” diye sordu, odadaki herkesi eliyle çizdiği dairenin içine alarak. “Yemin ederim ki, ben deli bir kadınla evliyim! Sizin anneniz bir deli! Otuz beş pound’u, otuz beş şilin karşılığında rehin bırakıyor...” Ağzı, konuşmak için sarf ettiği çabayla kenarlara kıvrılıyordu, oturduğu koltuktan fırladı ve çılgın fırtınada dönen yel değirmeni gibi kollarını havada savurmaya başladı. “Cennetteki tüm azizelerin kutsal kışları aşkına! Ben bunu hak edecek ne yaptım? Yüce Tanrım, ne yaptım ben? Sendikaya ne söyleyeceğim, adamlara ne söyleyeceğim? Karımın, içinde onların parası bulunan takımımı rehine verdiğini mi söyleyeceğim? Kadının, kadın, beni gerçekten mahvettin, haberin olsun!” diye kükredi, cebinin içinde yumruk yaptığı elleriyle, masayla şömine arasında gidip gelmeye, önüne çıkan her şeye tekme atmaya başladı. “Sen beni sendikacıların önünde nasıl bir duruma düşürdüğünün farkında mısın? Of, Tanrım, neden bu kadını karşıma çıkardın sen? Her yıl karnını şişiriyor, onları beslemek için beni köpek gibi çalıştırıyor ve karşılığında ne yapıyor? Gidip, otuz beş şilin karşılığında otuz beş pound’u rehin bırakıyor, seni koca kışlı, deli kadın...”

Şömineyle masa, öfkeyle keder arasında bir yerlerde durdu, gözleri fal

taşı gibi açıldı; toptan fırlayan bir gülle gibi atıldı. Anne, olası darbeye karşı içgüdüsel olarak kollarıyla kendini savundu ancak adam hızla yanından geçti ve meşe kaplamalı radyoyu kaptı. Başının üzerine kaldırdı ve havada tuttu, zavallı Samson'un efsanevi gücüyle dünyanın çatısını işkencecilerinin üzerine indirecekmiş gibi görünüyordu. Adam kafasını sağa sola salladıkça havadaki radyodan gelen Latin Amerika müzikleri odaya yayılıyordu; sonra radyoyu duvara fırlattı, yere düşünce gidip üzerinde tepindi; saten kaplı ses kutusunu, elektrik kablolarını ve fişini ezdi; radyodan tuhaf bir vızıldama duyuldu.

Koltuğuna yığıldı ve bir süre orada kaldı; kolları kenarlardan sarkıyordu, ayaklarını şöminenin kenarına dayamıştı. Hayat, yüzünden çekilmiş gibiydi; tıpkı gelgit sona erip de kıyı bomboş haliyle ortada kalmış gibi.

“Çayımı getir kadın,” dedi, elini gözlerine koyarken; aniden ve korkunç bir şekilde kendi içine kapanmış gibiydi.

YİRMİ ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

“İyi misin bayım?”

Baba, gömüldüğü gevşek koltuğundan doğrulup baktı; gözleri eski ateşiyle yeniden cayır cayır yanıyordu.

“Neden, senin için yeteri kadar kanım akmadı mı?” diye cevapladı Anne’yi, dişsiz alt çenesini kemirirken.

“Çok kötü görünüyorsun da, ondan.”

“Endişelenmeyin bayan. Öldüğümde mezarlıkta büyük bir grev olacak.”

Ayağa kalktı ve pencereye gitti.

“Sana bir bira parası verebilirim.” Anne, elini önlüğünün cebine soktu, ütü yapmaktan yüzü kızarmış ve terlemişti.

“Benim için yakacağın muma sakla o parayı.”

Pencereden uzaklaştı, kalın kaşlarının altındaki solgun gözleri, şöminenin ızgarasında duran beyaz küllere bakıyordu. Saat, rafın üzerinde sessizce çalışıyordu.

“Sen asla biraya hayır demezsin.”

“Beni rahatsız etme kadın.”

Yeni, ikinci el radyoyu açtı. “Grand Otel. Mayfair, Londra’nın kalbi, bayanlar, baylar. Ve işte önümüzdeki bir saat boyunca sizleri böyle eğlendirecekler. Viyana’da serenat yapan kemanlar. Banyodaki küflü halı yağınlarının altını üstüne getirerek şişe arayan eller.”

Çeviklikle açılan, kapağı mutfakın beton zemininde seken bir kutu. Koltuğuna geri döndü, şişeden içti.

“O narin kızınız nasıllar bayan?”

“Nasıl olabilir ki, bugün yarın bekliyor.”

“Tam da ona yakışan bir şey. O herifin kafasında şimdiye kadar ne varmış, belli oldu. Tek bir şey. İki kişi başlayıp, tek kişi yola devam etmek. Boşa geçirilen üç yıl.”

“Bu konuda senin konuşmaya hakkın yok. Peki, sen ne düşünüyordun?”

“Ben her defasında sarhoştum. Her defasında deli gibi sarhoştum.”

“Hemen işin içinden sıyrılıyorsun. Kızıma çok iyi davranıyor.”

“Ah evet, bir tembel teneke olarak, kıza altınmış gibi davranıyor.”

“Onun kabahati değil, iş bulamıyor. Dublin’de iş aramaktan ayaklarına kara sular indi.”

“Kızımı rıhtımdaki o şapka dükkânına soktu. Her tarafta kıllı sıçanlar dolaşüyor. Ortalık sidik kokuyor. Ah, evet. Kıza çok iyi davranıyor.” Soluk yeşil şişenin ışıltısı kalın damarlı, eklemli yumruğunun üzerine düştü.

“Seralardaki insanları düşün. Geçmişini unutuyorsun bayım. Biz de böyle başladık. Her genç çiftin ayakları üzerinde durması için mücadele etmesi gerekiyor. Ve şimdiye kadar bizi bir parça ekmek için bile rahatsız etmediler. Adil olmalısın.”

“Adılmış. Eğer seni gördüğüm ilk gün başıma gelecekleri bilseydim, Liffey’e atardım.”

“Sen de pek matah sayılmazsın, söyleyeyim.” Sinirle masada ütüsünü yapmaya devam etti. “Hayatımı baştan yaşamak için her gün dua ediyorum. Rahibelere katılsam daha iyiydi, çünkü seninle evlendiğimden beri yoksulum.”

“O yaşlı amcanla kalsan daha iyi olurdu, hani şu burnuna kadar domuz bokuna batmış olan amcanla. Bir eliyle ayinler için bağış yapıyor, diğer eliyle hizmetçi kızların eteklerinin altını yokluyordu.”

“Bayım, senin beynin çürümüş. Asla cennetin ışığını göremeyeceksin.”

“Ah, seni de, cennetin ışığını da...” Sandalye gıcırdadı. Şişe şöminenin içine düştü. “Şapkamla paltom nerede, berbat şeyler yapmadan bu evden dışarı çıkmalıyım.”

“Nereye gidiyorsun, sorabilir miyim?”

“Bir düzine mum yakmaya. Az önce elime tutuşturmaya çalıştığın şilinleri versene bana.”

Bozuklukların şingirtisi duyuldu. “Parayı borç aldım.”

“Hayat hikâyeni dinlemek istemiyorum.”

“Buraya sakın öfkeli bir aslan gibi dönme.”

“Ulu Tanrım. Sen deli olmalısın. Bu kadar parayla sarhoş olunmaz.”

Kadın pencerede durdu, gözden kaybolana kadar fötr şapkanın inip kalkışını izledi. Alnını serin cama dayayarak başlamak üzere olan migrenini dindirmeye çalıştı. Köpeğin soğuk, ıslak burnunu bacaklarında hissetti. Sinirli bir şekilde inliyordu. Sevmek için eğildi.

“Zavallı, küçük şey. Bakalım, sana bir kemik bulabilecek miyiz?”

Kadın bulaşıkhaneye gitti ancak köpek onu takip etmedi. Oturup, yavaşça

inledi. Kadın bulaşıkhanenin kapısında durdu, şaşırmıştı. “Ne var oğlum? Gel de derdini anlat bana.”

Dizine vurdu, köpeği çağırdı ancak köpek olduğu yerde kaldı; yaşlı gözleriyle, onunla konuşmak istercesine bakıyordu. Dolabın altına doğru süründü ve Baba’nın eski çalışma botlarını kokladı. Sindi ve ulumaya başladı. “İsa, Meryem, Yusuf adına.”

Anne tekrar odaya girdi, oturup çorapları onarmaya başladı, köpek de ayaklarının dibinde dertop oldu. Endişeli gözlerle saate baktı. Ütülenmiş kıyafetler okul için hazırlanmış, dolabın üzerinde duruyordu. Dirseğine dayanmış, yarım yamalak radyoyu dinliyordu. “En sevdiğiniz yüz şarkı, bayanlar, baylar. ‘Aşk Eski Tatlı Bir Şarkıdır.’ Paul Robeson söylüyor, ‘Oh, bebeğim, benim kıvrıcık saçlı bebeğim.’ McCormick’in tatlı sesinden, Bembeyaz Göğüslü İncim.”

Yüksek tavanlı oturma odası, Smithfield Market’in düzlüğünü görüyordu ve yüksek yakalı amca meşe piyanosuyla, Bir Çift Pırıldayan Göz şarkısıyla anılarını tazeliyordu. Ve arkadaki geniş ahırlardaki domuzlar homurdanıp, burunlarını domuz yemlerinin içine sokuyorlardı.

Onarma işini kenara bıraktı, şöminenin küllerini karıştırdı, evlerin iç yeteri kadar serindi. İçinde bulundukları yaz ayına göre yeterince serindi. Bulaşıkhaneye girdi, eski çaydanlığa musluktan su doldurdu ve kısık ateşle yanan gaz ocağının üzerine koydu. Acelesi yoktu. Köpüklü biralarını alıp eve gelmesine daha çok vardı. Pazar günü için salamura edilmiş etleri çıkarıp birkaç sandviç hazırladı. Yukarıdan sesler duydu. Bu aydınlık havalarda onları uyutmak zor oluyordu. Eve gelip de uyumadıklarını görürse kemeri devreye girerdi ve pazartesi iş gününe kötü başlardı.

Mutfağa geri döndüğünde, Lil oradaydı.

“Geç olduğunu biliyorum anne...”

“Otur. Buraya... Ateşin yanına.”

“Arkadaşlarıyla birlikte geldik. Babası onu bira içmeye götürdü. Ben son otobüsü yakalayacağım.”

“Bir haber var mı?”

Lil, dikkatle sandalyeye yerleşti; incecik parmakları, eşarbının altında kalan saçlarını geriye itti. Karnı epey büyümüştü. “Dün yine doktora gittim.” Başını kaldırıp baktı, mavi gözleri kocamandı; biraz ürkekti ancak nüktedan ifadesini yitirmemişti. “İkizlerim olabilir mi anne.”

“Tanrı ne isterse öyle olur. Sen kendine dikkat et.”

Anne ocağa geri döndü, ateşi yükseltti, çaydanlık kaynamak üzereydi.

“İkizler!” dedi Lil şaşkınlıkla. “Ailede hiç var mı anne?”

Anne çayı koydu, bir tabak içinde sandviçleri getirdi.

“Mary halanın iki tane ikizi vardı. Birilerinin de dört ikizi vardı. Her neyse, her şey bir yana, sen kendini nasıl hissediyorsun?”

“Eh, fena değil. Bacaklarım biraz zayıf. İkizleri taşıyabileceğimi düşünabiliyor musun anne?”

Anne, bilmiş bir edayla baktı. “Yeterince güçlüsün.”

“Tanrım, ben hiç ikiz diye düşünmemiştim.”

“Joe ne düşünüyor?”

Lil çayına doğru uzandı. “Ah, erkekleri biliyorsun anne. Bu tür şeyleri konuşmaktan hoşlanmazlar.”

“Hâlâ çalışmıyor mu?”

Lil hemen savunmaya geçti. “Bu onun suçu değil anne, gerçekten.”

“Asla öyle olduğunu söylemedim. Devamlı buraya gelmeni söylüyorum sana. Karnını belki tıka basa dolduramayız ama ne varsa paylaşırsın. Fazla onurlusun.”

“Sorun bu değil anne.” Sıcak çay içtikçe alını parlamaya başladı. Arkasına dayandı, ayakkabılarını ayaklarından attı, parmaklarını ateşe tuttu. “Oğlanların önünde bu şekilde dolaşmaktan utanıyorum.”

“Onlar senin etinden ve kanından çocuğum, Tanrı aşkına. Utanacak ne var bunda?”

“Aptalca olduğunu biliyorum ama elimde değil. Onlarla birlikte büyüdüğüm günleri hatırlıyorum, bir de şu halime bak!”

“Peki nasıl geçiniyorsunuz? Diğer iki çocuğunu da düşün. Heba olacaklar.”

“Çok iyi komşularımız var. Son ekmeklerini bile diğerleriyle paylaşıyorlar.”

“Burada, kendi evlerinde paylaşabilecekleri yiyecek varken çocuklarımla başkalarından yardım alması hoşuma gitmiyor.”

“Endişelenme anne. Joe vergisiz birkaç iş yapmak üzere. Mattie Madigan’ın genişletme işine başladı. Köşedeki birahaneyi biliyorsun. Açlıktan ölmeyiz.” Lil duraksadı, fincanını alt dudağına dokundurdu. “Babam nasıl? Hâlâ aynı mı?”

“Hayır, değil. Son zamanlarda halini pek beğenmiyorum. Neredeyse dışarı çıkıp bira içmeye ben zorluyorum.”

“Gerçekten hasta olmalı anne!”

“İşte, ben de bunu söylüyorum. Kesinlikle iyi değil. Keşke bir doktora

gitse ama bu onun için günah çıkarmaya gitmek gibi bir şey.”

“Ah, anne, asıl senin doktora gitmen gerekiyor.” Kocaman, mavi gözleri ışıltıyordu. “Düşünceli görünüyorsun anne.”

“Sen de otuz yıl boyunca bir adamla yaşarsan düşünceli olursun. Çok endişeleniyorum.”

“Nedeni biradır, o kadar. O lanet olası bira.”

Anne, başını kaldırıp baktı. “Joe da çok içiyor mu?”

Lil, bitkin görünüyordu. “Ah, o bir aziz. Ben asla bir azizle evlenmek istememiştim.”

“Seni hiç dövdü mü? Söyle bana.”

Lil çayından hızla bir yudum aldı. “Erkekler nasıldır, bilirsin. Kocaman çocuklar gibiler. Bir gün dünyanın en iyi insanı olurlar, ertesi gün onları öldürmek istersin. Joe da daha beter değil.”

“Ağlıyorsun.”

“Ağlamıyorum.” Hızlı bir şekilde elleriyle gözlerini sildi. “Çay yüzünden. Çok sıcak.”

“Mutlu musun Lil? Bunu bilmek istiyorum.”

İç geçirerek, ateşe baktı. Gözlerinde sancılı bir kargaşa vardı.

“Bilmiyorum anne. Bu tür kelimeleri anlamıyorum. Sen mutlu olup olmadığını nasıl anlıyorsun? Artık kendime mutlu olup olmadığımı sormak için çok geç. Sanırım, ben de herkes kadar mutluyum. O kadar!”

“Baban daha bu akşam seni soruyordu.”

Hevesle başını yukarı kaldırdı, sonra tekrar aşağı indi. Gözleri bulutlandı. “Gerçekten mi? Ona isyan eden yumuşak sesimi mi özlüyormuş?”

“Ona fazla yüklenme, Lil. Kendine engel olamıyor.”

“Ah, biliyorum. Hiçbirimiz olamıyoruz.”

“Sık sık senden bahsediyor, nasıl idare ettiğini soruyor. Konuşmasa da seni düşündüğünü söyleyebilirim.”

“Yaşlandıkça hassaslaşıyor. Londra’daki şeytandan haber alıyor musun?”

“Ara sıra. Oğullarımdan birini o üniformanın içinde göreceğimi asla düşünmemiştim. Burada orduya yazıldı, orada RAF’a^[7] katıldı. Baban asla onu affetmeyecek. Kraliçenin üniformasıyla onu görünce öfkeden deliye döner.”

Lil acıyla güldü, dudaklarını sıktı. “Babam hiç değişmedi, değil mi? O hâlâ ‘Tanrı İrlanda’yı korusun’ edalarında, değil mi? Asla değişmez. Ölene kadar da değişmeyecek!”

“Evet,” dedi Anne sessizce. “Biliyorum.”

YİRMİ DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Baba, akşam saatlerine yakın, kolunun altında rahat yarım düzinenin ağırlığı, arka cebinde küçük viski şişesiyle, birahanenin kıvrımlı yollarından evine doğru yola çıkmak üzereydi. Arkadaşları onun gücünü ve borcunu er ya da geç ödeyeceğini biliyorlardı. Mekânı canlı tutmuş, haftalardır onlara şarkı söylemek için ciğerleri sökülüyordu. Gençliğinde sesi güzeldi. Hâlâ eski şarkıları söylüyor, Dan Lowery ve meşhur tiyatrosunu hatırlıyordu. “Konuş benimle Thora, Cennetinden konuş benimle.”

Aslında bir birahaneye pek benzemiyordu, eski katedralin hüznünlü gölgeleri altında iyice bücürleşmişti. Kadim dost, Swift’in hayatının sona erdiği yerdi. Çılgın adam. Dublin’de alkolikler için bir hastane yaptırmış, ahlaklı bir adamdı. Birahaneye pek benzemiyordu. Çıplak, ahşap zeminler, ishal yeşili, ince bölme duvarları, köpek kulübesi gibi dar yollar. Yine de sağlam adamlardı, bir kere senin gücünü fark etmeyegörsünler. Önlüklerinin derin ceplerine uzun mücevherli ellerini sokmuş Dublin’in anaç kadınları. Belediye binasının mavi merdivenlerinde, üstelik Rotunda’dan pek de uzak değilken doğması berbat bir şey değil miydi? Bu da sana Tanrı’nın uzattığı eli gösterir. Üst katta ise, daha kibar dönemlerin simgesi, uzun kuyruklu bir piyano vardı. Süslü pencerelerden görünen mükemmel, küçük parkın görüntüsü. Daima çalarak, insana geride bıraktığı tehlikeli saatleri hatırlatan ebedi saat. Ve bu düzensiz, iki sokak lambası arasında bir mil mesafe olan, yozlaşmaya müsait sokaklar. Ve belediye yetkilileri hiçbir şeyi doğru yapmadı. Londra’ya gitmeye gerek yok. Kuzey kıyısında atılan bombalar yetmiyor mu? Şunlara bakın, bina girişlerinde alenen, hayvanlar gibi, o işi yapıyorlar, üstelik çocukların gözü önünde. Onun zamanında, bir rahip olmadan sokakta bir kızı öpmek bile imkânsızdı. Viski onu bu gece daha fazla etkilemişti. Ev savaşlarından biraz olsun uzaklaşmıştı. Mount Jerome’daki ağaçlardan, yeni başlayan kasvetli kışın yağmur damlaları süzülüyordu. Ancak onu muhtemelen Glasnevin’in tenhalıklarındaki mezarlığa gömerlerdi. Bırakın üzerinde papatyalar özgürce yetişsin. Onu

nereye gömecekleri önemli değildi. İnsanların neden gömülmek için özel yerler seçtiklerini anlamıyordu. Mezar çukurunuz nerede kazılırsa kazılsın, eninde sonunda kurtlar sizi yiyecekler. Onların da yaşamaları gerekiyor. Zavallı yeraltı yaratıkları, diğer zavallı yerüstü yaratıkları gibi. Ve yakında hepimiz yok olacağız.

Mekânın kadını. Alana'ydı adı. Canlı, esmer bir şeydi ve çekici bir Kuzeyli aksanı vardı. Kocaman, kahverengi gözler. Kuzey aksanından bihaber kalpleri yakalayan bir şey vardı. Buruşuk önlüğü içinde arsız ancak güzel görünüyor, sendika barmenlerinden daha iyi bira dolduruyordu. Kahverengi kafası fıçının musluğuna eğiliyor, eğik bardaklara kremesi, kahverengi sıvıyı boşaltıyordu. Bardaki tüm genç ve yaşlı adamlar, her eğildiğinde koca göğüslerinin derin yakalı elbisesinden taşmasını bekliyorlardı. Bir süre önce onu kendisi de bir parça arzulamış olabilirdi, ancak içinde bu tür şeyler artık tamamen ölmüştü. Uzun güzel bacakları ve geniş kalçaları bebek taşımak için yaratılmıştı. Şimdiden dört bebeği vardı, ancak daha dün rahibe olmuş gibi masum görünüyordu. Kocasını açığöz bir müşteriydi, yılan balığı kadar kaygan, tilki kadar sersem. Yuvarlak, kel kafası parlıyor, soluk, mavi gözlerini karısının güzel, uzun bacaklarından ya da kasiyerin monoton hareketinden ayırmıyordu.

Sınırın yanlış tarafından fazla uzak değildi. Kendisi gibi, evden uzaklaşmak isteyen erkeklerin bulunduğu ev sıcaklığında bir birahaneydi. Elbette erkeklerin önlerinde açılan bir kapıdan bir süreliğine bir çeşit kaçışa ihtiyacı vardı. İçmek, onu artık nadiren terk eden baş ağrılarını unutmamasını sağlamıştı. Ağrılar onu körleştiriyor, bazen bir yudum bile içmesine engel oluyordu. Tıpkı bir demir yumruk gibi üzerine çöküyor, kısıtıyor, mendeneye alıyor ve asla bırakmıyordu. İçinden boynuna bir bant takmak, ağrı geçene kadar sıkı sıkı çekmek geçiyordu. Hayatında asla hasta olmamıştı; içki yüzünden bile. Başını yastığa kaçta koyarsa koysun, her sabah zinde uyanırdı. Bu asla elinden alınamayacak bir özellikti. Küçük günahlarının hacmi gökyüzünü doldursa bile. Bugünün gençleri bunu yapamıyorlardı. Tek düşündükleri şey kadınlardı. Onların kalçalarının arasındaki boşluk. Cennete bir geçiş. Tanrım, başlarına ne tür dertler açacaklarını bilseler, aletlerinin uyumalarına izin verirdiler. Bugünün delikanlıları birkaç birayla devriliyorlar, neşeleri ve dudaklarındaki gülümseme solup gidiyordu. Hiç babalarına çekmemişlerdi. O ve onun gibi adamlar için, soluk amber renkli viski ya da siyah, kadifemsi bira fark etmiyordu. Zor yaşayıp, zor ölüyorlardı. Onlar sıkı işçiler, sıkı içiciler ve

yatakta sıkı adamlardı. Dünyaya gelirken de giderken de acı çekiyorlardı. Düşüncesizce çoğalıyorlardı. Tavşanlar. Tanrım, erkeklerin bunu düşünmesini sağla, sağla ki gereken düğümleri atsinlar. Lil. İkizler. Aman Tanrım. Çalıştığı dönemlerde, rıhtımdaki bir evin tadilatını yaparken bebek farelerle dolu bir yuvayla karşılaşmıştı, kâğıt yığınları arasında debelenen, gözsüz, ağzsız, kılsız, kemiksiz, parlak pembe et yığınları dışında hiçbir şeyi olmayan şeylerdi. Tavşanlar. Fareler. Sıçanlar. Çocuklar. Midesindeki her şeyi üzerine boşaltmıştı, sonra ciyakladıklarını duymuş ve hemen yer tahtalarını çakmaya devam etmişti. Yemek molasında iştahı kesilmiş, yemeğini Liffey duvarına fırlatmış, martılara ziyafet çekmişti. O lanet olası sıskanın ikizleri olacaktı. Bu bir hata olmalıydı, yanlış alarm. Bu herif kızın içine ikizleri yerleştirerek ne yaptığını sanıyordu? Onun ne kadar zayıf olduğunu bilmiyor muydu? Tanrı'ya şükür, annesi bu işleri atlatmıştı. Son tekne kazıntısı, son çocuk. Onlara babalık etmek de en az onları taşımak kadar zordu. Bu kadınların anlamadığı bir şeydi. Onlar bunun sadece sokup çıkarmakla ilgili bir şey olduğunu düşünüyorlardı. Bu kadar basit değildi. Keşke olsaydı. İçeri koyduğunuz şey, öyle sıradan bir şey değildi. İnsanın derinliklerinden gelen bir şeydi. Dünyaya bağırarak, tekmeleyerek gelen her çocuk insanın kendisine ait olduğunu söyleyebileceği ne bir kaburga, ne bir kemik, ne bir adale, ne bir kırkırdak, hiçbir şey kalmayana kadar, onu giderek eksiltene, zayıflatan bir parçasıyla geliyordu. Şu anda, tıpkı bir tavuğun iç organlarının sökülmesi gibi, içindeki her şeyin, özünün çıkarıldığını hissediyordu. Erkek, tohumlarını kadının içine her akıttığında, kalbinin ve kanının bir bölümünü de, etinin, kemiğinin, adalesinin özünü de, hayvansal gücünü de akıtıyordu. Her defasında, rüzgârda savrulan bir korkuluk gibi, giderek eksiliyor, giderek zayıflıyordu.

Lil. İkizler. Solgun yüzü kendine olan güveniyle ışıldardı. Sendeledi, kendine çekidüzen verdi, bir duvara dayandı, kolunun altındaki bira kolilerini sağlama aldı. Bir kadının açılmayı ve erkeği yutmak için bekleyen dölyatağı. Fırıncının fırını. Un, süt, maya; erkeğin kanı, teri, menisi. Tıpkı bir portakal gibi, tamamen kuruyana kadar vücudunun özsuysu süzölmüş, kenara atılmış, ıskartaya çıkarılmıştı. Şu dölyatağını ortadan kaldır, her şey yoluna girsin. Sonra istediğin gibi dal. Böylece o karanlık, derin havuzda yüzen balıklar olmaz. Kadınlar tuhaf bir şekilde, dölyataklarının kesilip alınmasını hoş karşılamazlar. Belki bu onlar için kalplerini sökmek gibi bir şeydir. Muhtemelen bu onlara kendilerini işe yaramaz hissettiriyordur; tıpkı, erkeklerin kendilerini içine boşalttıkları bir çöp kutusu gibi. Fakat erkekler,

kadınların içine boşaldıklarında, başlarına nasıl bir iş sardıklarını asla bilmezler. Çalışmak. Soğuk kış sabahları, kıyafetlerin içinden bile etini bıçak gibi kesen ayaz, damarlarında dolaşan buz gibi kan. Çalışmak. Yazın sıcak günleri, insanın sırtına yapışan gömlek, insanın gözünün içine akan sirke gibi ter, pantolonuna işemiş gibi yanan bacaklar ve kalçalar. Bunlar çalışmakla ilgili berbat şeyler. Bir adamın kendisini kadından uzak tutması için ölü ya da hadım olması gerekir. Bir kadının yumuşak kalçalarını arasında yatmak, onun yumuşaklığının sana dalga dalga gelişi, seni boğuşu, senin üzerinde kırılışı çok güzeldi. Bu... Bu bitkin ve büyük dünyada bundan daha güzel bir şey yoktu. Bunu çıkarırsan, nefes aldığın her saat sersem küçük tanrılar ve yalnız küçük ölümlerdir. Bir erkek, geride kaç yıl bırakırsa bıraksın, hayatı ne kadar dolu ya da boş olursa olsun, bu ihtiyacı hissederdi. Asla isteksiz olmamalısın. Bir zamanlar yatakta çok iyi bir kadındı, Tanrı biliyor, ondan iyisi yoktu. Küçük, dolgun ancak yumuşaklığının yanında sınıksıydı. Tanrım, küçücüktü, alay edilebilecek hiçbir yanı yoktu, bedeniyle onun bedenini sarardı. Bu, çocuklar başlayana kadar böyleydi; daha sonra kollarının arasına sığmaz oldu.

Zaman zaman ona uzanır ve kaba bir şekilde ona dokunarak gündüz düşlerinden onu çekip alırdı ve ateşe dokunmuş gibi elini çekerdi. Cennette bir sabah. İşte ilk yıllarda kadın böyleydi. Yaprakları teker teker açılan bir çiçek gibiydi. Yaprakların ardındaki gücü fark edememişti; tüm gücüyle koparmak istediği güçlü, karanlık, gizli kökleriyle çiçeklerin en narini. Gençlik arzularının ve kuşklarının engellerini önce yumuşak bir şekilde kırdı. Broadstone’da yapılan piknikler, içinde ördeklerin süzüldüğü göletler. Parmağına bir diken batmıştı ve emmesi için ona uzatmıştı. Onun sıcak, tatlı dilini hissederken, kadın şarkı söyleyen yaprakların altında gölgelenen yüzüyle ona güvenini gösteriyordu. O zamanlar, eski Linenhall Kışlası yakınlarında halasıyla birlikte yaşıyordu. Doğu’nun uzak, yumuşak gökyüzü birdenbire ateş saçmaya başladı. Her taraf kana bulanmıştı. Oluklardan kan akıyor, İngiliz askerlerinin bacaklarından kan sızıyordu. “Haklayın onları çocuklar! Çok yaşa İrlanda, çok yaşa şu tuhaf bir isim konmuş olan Cumhuriyet! Öldüğümde beni yeşil bayrağa sarın.” İrlanda’nın asil amblemi karnından ve boğazından kan fışkıran bir oğlanın acı haykırışında boğulmuştu. İrlanda askeri izci üniformasının içinde, bir parti ya da geçit töreni için giyinmiş heyecanlı bir oğlan gibi, aptal hissetmişti kendini. Mavi gözlerindeki gurur ve tüm utangaçlığıyla kadın, onu yürürken izleyecekti. Onu dumanlı, ateşli ve fırtınalı sabahta İngiliz askerleriyle savaşmaya giden

bir erkeğe dönüşmüş olduğunu görmekten gurur duyacaktı. Korktuğunu hissetti, yeşillere bürünmüş bu delikanlı dehşet bir kin ve yok etme ihtiyacı içine, acının ve şiddetin içine mancınıkla atılacaktı. Oysa o, Dorset Sokağı'ndaki evlerinin merdivenlerinin dibinde diğer delikanlılarla oturup kâğıt oynamak, kahverengi biralarından içmek ve kızlarla ilgili şakalar yapmak istiyordu.

Siyah şallı, o küçük dedektif kılıklı halası, “Sakin o ayyaş serseriyle görüşme,” demişti. “O hiçbir kızı hak etmiyor, sana hayatın boyunca tuzlu gözyaşlarından başka bir şey vermez çocuğum, bu sözlerimi unutma. Seni kendisiyle birlikte bir çukura atacak ve şeytan babası gibi bira köpüğünün içinde ölecek.” Zavallı küçük yetim kızın adı onun gibi adamların basit zevkleri yüzünden lekelenecekti; o, saygın bir erkeğe, paranın getirdiği rahatlığa ve arkasında bırakacağı güzel çocuklara layıktı. Tüm kırıksıkları ve bilgiçlikleriyle kahrolası halası, kristal küresine bakıp, geleceği görmek için fasulyelerini ortaya saçan lanet bir çingeneydi. “Gözlerini senden ayırmayan Irishtownlu şu tertemiz delikanlı varken, onun gibi bir serseriyle çıkacak kadar aklını mı yitirdin sen Bridget? Zavallı annen, benim kilise sokağının arkasındaki evde otururken bina üzerine çöktüğü için ölen kardeşim buna ne der?”

Her fırsatta kızın gözünde onu karalamaya çalışan o dedektif kılıklı halası yok muydu... İlk yıllardan sonra, ilk bebeklerden sonra ağlamalar başlamıştı. Onun çok fazla ağladığını düşünürdü. Tüm kadınların çok fazla ağladığını düşünürdü. Her yeni bebek, tıpkı bir kış soğuğu ya da yaz sıcağı gibi düzenli olarak gelmişti. Bu hiç adil değildi, Tanrı onu cezalandırıyordu. Çünkü bacaklarını arasındaki şey sıcak, gerçek, canlı ve tam olarak kullanılabilir durumdaydı. Tamam, belki o bacakları fazla sık ayırıyordu, ama Tanrı aşkına... Erkek ne için yaratılmıştı? Ya da bu işi yapmayacaksa neden bu şekilde yaratılmıştı? İşte kadını, yoksul insanlar böyle yaşıyorlar ve her çocuk yaptığımızda Tanrı'nın inayetinin üzerimizde parladığını söylüyorlar.

“İyi misiniz bayım?”

Karanlık gökyüzünden, küçük ay gibi bir yüzden geldi ses. “Ah, diken başlı İsa. Ben buraya nasıl yığıldım?” diye düşündü yukarı bakarken. Sonra yerlere saçılmış, kırılmış, ay ışığında parlayan bira şişelerini ve içinden oluk oluk, köpürerek akan kahverengi biraları gördü. Tepesindeki yüz odağından çıktı, kayboldu sonra yüzünün dış hatlarıyla tekrar belirdi. Genç, ince, endişeli ve biraz korkmuştu.

“Lil. Sen misin Lil? Tanrı aşkına, bana yardım et.”

“Ben Lil değilim bayım, ama size yardım edeceğim.”

Kız eğildi, paltosunun kolunu tuttu. Adam ayaklarının üzerinde doğrulmaya çalıştı ancak yapamadı. Kız kolunu adamınkinden geçirip zayıf bir güçle çekti, çok zayıftı, belki adamın ancak çene boyundaydı. Bir duvara yaslanıyordu ve kendisini duvar boyunca yukarı çekmeye çalıştı. Ayakları kaydı.

“Acele edin bayım,” dedi kız aceleyle. “Caddeden bu tarafa doğru bir aynasız geliyor.”

Büyük, siyah bir şekil karanlıkta belirdi. Kırmızı bir bayrak gösterilmiş bir boğa gibi gergin, kükremeye ve saldırmaya hazırdı. Kızın solgun, endişeli yüzünü gördü. Polis durdu. “Her şey yolunda mı küçükhanım?”

“Ah, evet, teşekkürler efendim,” dedi sevimli bir şekilde, hâlâ kolunu tutuyordu. “Bu babam. Fazla kaçırdı. Onu eve götürüyorum.”

Parlak düğmeli üniformanın içindeki izbandut yaklaştı. “İsterseniz bir ekip çağırabilirim.”

“Ah, çok teşekkürler ama ben hallederim. Yakında oturuyoruz.” Koluna asıldı. “Hadi baba. Neredeyse geldik.”

Polis, yerdeki bira şişesi katliamına baktı.

“Ah, şişeler!” Kız hemen diz çöktü, cam kırıklarını kesekâğdının içinde topladı ve dikkatlice kaldırımın kenarına koydu. “Burada kimseye zarar vermezler,” dedi, paltosunun cebinden bir mendil çıkarıp ellerini sildi.

“O zaman, iyi geceler,” dedi polis memuru isteksizce. “Halledebileceğinden emin misin?”

“Kesinlikle efendim.”

Kız iç geçirdi, saçlarını puantiyeli eşarbının altına itti.

“Ucuz atlattık!” dedi. “Bu dilenciler insanı içeri atmak için bahane arıyorlar. Şimdi daha iyi misiniz bayım? Uzakta mı oturuyorsunuz?”

“Aydın karşı tarafında tatlım. Artık iyiyim.”

“Bu iyi. Pekâlâ, iyi geceler.” Ellerini derin ceplerine sokup yürümeye başladı.

“Adın nedir, kızım?”

Kız ansızın durdu, kızgınlıkla döndü; bu çok iyi bildiği bir hareketti.

“Bakın bayım. Ben sadece yardım etmeye çalıştım.”

“Sana minnettarım. Sadece adını öğrenmek...”

“Bakın bayım, ben diğerleri gibi götüre...”

“Yüce Tanrım. Benim yetişkin kızlarım var.”

Kız güldü ve sesini sertleştirdi. “Ne olmuş? Zaten kızları olanlar en

beterleridir.”

İç geçirdi, başını salladı, eliyle ağzını temizledi.

“Evine git tatlım. Niyetim, sana zarar vermek değildi. Eşime sabahleyin senin için dua etmesini söyleyecektim.” Arka cebindeki küçük viski şişesini hissetti. Cebinden çıkardı, kapağını açıp içti. Boğazından geçerken içini yaktı, onu canlandırdı, dönen başını durdurdu. “Ulu Tanrım, hayat kurtarıcı.”

Kız daha rahatlamış bir halde güldü, ancak meraklanmıştı. Birkaç adım yaklaştı. “Peki, sen neden benim için dua etmiyorsun?”

Kafasını kaldırıp baktı, hâlâ orada olmasını beklemiyordu.

“Kim? Ben mi? Ben dua etmekten ne anlarım? Bu karımın ilgi alanına giriyor tatlım.” Bir yudum daha aldı.

“Komiksin. Tıpkı babam gibi.” Gelip, yanında durdu. “Kabalık etmek istemedim bayım, ama kızların katı olması gerekiyor. Bugünlerde erkeklerle iki çift laf edince doğru yolda olduklarını sanıyorlar.”

“Senin gibi bir kız için oldukça olgun konuşuyorsun...”

Kafasını dikti. “Ben on sekiz yaşındayım,” dedi gururla. “Aptal değilim. Bu şehirde aptal olamazsın.”

“Sen de bir yudum ister misin küçükhanım?” diye sordu, belli belirsiz, şişeyi uzatarak.

“Hayır, teşekkürler. Önce babam, sonra erkek kardeşlerim sayesinde yeteri kadar içki gördüm. Benim adım Connie. Babamı tanıyor olmalısın. Barney Cadbury. Eskiden belediyede tesisatçıydı.”

“Tanıyor olabilirim.”

“Iveagh’ta içer.”

“İçmek için iyi bir yer, kesinlikle. Pekâlâ Connie, lütfen bana ağzımın burnumun üzerine uzanmış ne yaptığımı söyleyebilir misin?”

“Sizi o halde buldum bayım. Öldünüz zannettim. Beni çok korkuttunuz.”

“Çok cesur bir kızsın, durup bana yardım ettin.”

“Ah, hiç önemli değil.” Küçük bir kahkaha attı. “Genellikle babamı da bu halde bulurum. Felçli gibi. Birilerinin de babam eve kendini bilmez bir halde dönerken ona yardım etmesini umuyorum. Eğer aynasızlar onu yakalarsa onun için hiç iyi olmaz.”

“Bu gerçekten de kötü bir durum, sana söyleyeyim. Benim de başıma ilk defa geliyor.”

“Belki bu size Kutsal Meryem’in bir uyarısıdır bayım.”

“Evet Connie, belki de öyledir.” Tekrar şişeyi kaldırırdı, sesli bir şekilde bir yudum daha alıp, ağzını sildi.

“Fakat erkekler asla uyarıları dikkate almazlar.” Ayın önünden geçen bulut, kızın yüzünü de bulutlandırmıştı. Kafası eğik, ayakta duruyordu, çenesi eşarbının içine gömülmüştü. Gözleri donuk, damarları belirgindi, berbat bir şekilde tanıdık şeylerdi bunlar. Bir nefesten kısa, umduğundan daha uzun bir süre için orada Lil duruyordu; kocaman kıpırtısız ayın altında, geride bıraktığı tecrübeli yılların sessizliğiyle konuşuyordu. Kelimelerini tanıdık bir acıyla duyuyordu.

“Tanrı, kadınları acı çekmeleri için yaratmış. Annem hep böyle söylerdi. Haklıydı. Kadınların tek yaptıkları şey bu; acı çekmek. Erkekleri ve bebekleriyle birlikte. Erkekler zaman zaman bebeklerden daha beter olabiliyorlar. En büyüğü yirmi yaşına gelene kadar annem on iki tane çocuk doğurdu. Geçen yıl sonuncuyu doğururken öldü. Bir oğlan. O yaşadı. Her tarafı eğri büğrüydü, şekil bozukluğu vardı. Ne yürüyebiliyor, ne konuşabiliyor, ne yemek yiyebiliyor, ne de kendi kendine giyinebiliyor. Sürekli salyası akıyor. Deli olduğunu söylüyorlar. Onu bir bakımevine koymak istiyorlar. Ama ben onlara izin vermiyorum. Deli olmadığını biliyorum. Çok iyi biliyorum. Yüreğimde.” İşaret parmağını sol göğsünün üzerine koydu. “Benimle gözleriyle konuşuyor. Onu benden almalarına izin vermeyeceğim. Yemin ederim, izin vermeyeceğim!” Sesi aniden daha cesur ve daha güçlü çıkmaya başlamıştı, dünyayla yüzleşen, sevdiği insanı korumak için dünyaya başkaldıran bir kadın gibi. Şu anda ona çevirdiği yüzü güç ve sevgiyle doluydu. Aydınlıktı, şeffaftı ve içinde ateş çıkıyordu. “Sizce haklı mıyım bayım? Kardeşimi benden almalarına izin vermemek konusunda? Haklı mıyım, yoksa haksız mıyım?”

Dilini yutmuş gibi başını salladı, “evet”e benzer bir homurtu çıktı.

Uzun zaman önce bir başka geceydi. Uzun zaman önceden bir kız, oldukça ufak, oldukça kırılgan, hançerlerini kuşanmış, yüzü alev alev yanıyordu; korkuyla ancak kendisini onun öfkesine kurban edecek kadar cesur olarak yolunu kesmişti. “Beni öldürebilirsin ama anneme vurma.” O yüz, o aynı cesur, narin yüz, yağmalanmış yaşamlarının merhametsizliği ve acımasızlığı içinde adil bir şekilde karşısına çıkmış, zalim ayın siyahı içinde ona çevrilmişti. Ürperdi, iğne gibi batan gözlerini kapattı, bu kasvetli yeryüzünün ardında yaşayan her ne tanrısı varsa, ağlamak için ona dua etti. Her zaman gözyaşı ödülünden yoksun bırakılmıştı. Hah, ağla lanet olasıca. Ağla ve kendini kalbinde yatan kaskatı, kupkuru, buz kesmiş kederden arındır. Ağla ve temizlen, kurtul bu ana damarlarını kurutan kara zehirden. Hayatının enkazının içindeki ağlayan yıldızlarla birlikte ağla. Katliama

dönüşen bir sevgi için akan gözyaşlarının ruhuna dokunmasına izin ver. Ah, ağla, lanet olası, ağla. Erkekler çocuk olana kadar ağla.

Gözlerini tekrar açtığında, yalnızdı. Buz gibi parmaklarının arasındaki viski şişesine baktı. Ses çıkarmadan yere kaydı. Yürümeye başladı. Dümdüz, yavaş ve dikkatli bir şekilde yürüyordu, gözleri tamamen açıktı; kapı boşluklarından, patikalardan ve yan sokaklardan karşısına çıkan her şeyi, her şekli, her gölgeyi görüyor, yaklaşmakta olan sabahın ortasında derin çukurlar açan ayaklarının seslerini duyuyordu. Karanlık dükkân vitrinleri, yüzleri olmayan evleri, kepenkleri kapalı birahaneleri geçiyordu. Uzaktan süt arabalarının sesi geliyordu. Bir köprüye geldi ve aşınmış parmaklıklarından eğilip suya baktı. Ayın kırık gölgeleri aşağıda yüzüyordu. Bir yerlerde bir çocuğun ağladığını duydu. Yoksa bu kendi içinde ağlayan bir şey miydi? Suskun geçen yıllarda adlandırılmayacak bir şekilde kaybolmuş, adlandırılmayan bir şey için ağlamak. Köprüyü geçti, üzerlerinden damlalar süzülen ağaçların altından yürüdü. Tepesindeki yapraklar sallanıyor, sessizce konuşuyorlardı, ancak rüzgârı hissetmiyordu. Ağaçlar ve insanlar birbirlerine çok benziyorlardı. Ağaçlar da kendi aralarında konuşuyorlardı, kimse ne dediklerini anlamasa da. Belki de kendi kendilerine konuşuyorlardı. Bulanık, çamurlu yeşil su yağ gibi kalın bir şekilde akıyordu. Gece boyunca akan ırmak birçok yaşamın arasından geçiyordu. Can sıkıcı, gelişigüzel topraktan çiçekler çıkıyordu. İnce, cılız iskeletler mürekkep mavisi gökyüzüne yükseliyordu. İnsan yaşam alanlarının arı kovanları. Nehir konuşuyor, geceyle kavga ediyordu; insanların iliklerine sızıp, bağırsaklarının gıdası, kanlarında zehir, akıllarının iğrenç ve acınası sahibi oluyordu. Pisliklerden yeni yükselen sevgi, açgözlülük ve ironi tarafından doğrulmuştu.

Ağla, lanet olasıca, ağla. Gözyaşlarının ödülü biradan daha değerlidir. Gözyaşları kendini boğabileceği kahverengi bira seliyle gelebilir miydi? Yumuşak bacaklar artık onun için ayrılmayacaktı. Hayat onun için eskiden gergin ama artık gevşemeye başlayan bir ipti. Glasnevin'in boşa harcanan tenhalıkları. Artık hayatı zevkli bir hale getiren şehvet bile bitmişti. İçinde dipsiz bir uçurum açılmaya başlamıştı. Artık ayaklarının sesini duymuyordu. Nehir, kaldırımlar, ağaçlar, hepsi ay ışığında yanmış gibi görünüyordu. Kendini yabancı, aykırı hissetti. Evine dönen ve onu bir yabancının gözlerinden ilk ve son kez gören bir gezgin. Ay ışığının alevi gözlerini kör etmişti. Gümüş rengi ağaçların arasından gümüş rengi bir kedi zıpladı. Aşkın, şehvetin, açlığın iniş çıkışları. Çukurlarla dolu geniş, ıssız bir alan. Yanlış bir adımda, karanlıkla birlikte dibi boylarsın. Bir erkeğin tüm hayatı boyunca

üzerinde dolaştığı, zaman zaman kaybolduğu kadın vücudu. Güç ve zafer onlarındı, acılı bir zafer. Bir daha asla bacaklarının arasında yatmayacak, hayatını içine boşaltmayacaktı. Bunların hepsi geride kalmıştı, önünde beklediği hiçbir şey yoktu. Düşünmeden geçirdiği yıllar boyunca hiçbir şey ama hiçbir şey vermemişti, çok şey ama çok şey almıştı. Bir daha asla kadınının şefkat tuzağına düşmeyecekti; bu çok acı, çok acı. Artık ondan kurtulmuştu, içini kemiren, gecesini, gündüzünü, hayatını yiyip bitiren o açlıktan da kurtulmuştu. Bu kurtuluş çok acıydı; çok geç geldiği için, çok pahalıya mal olduğu için, tüm bu yıllar boyunca onu canlı tutan şiddetin yankıları dışında içinde canlı hiçbir şey kalmadığı için. Şimdi yaşadığı bunca yıl aynı soğuk ateşle yanıyordu; o çürüten, kör eden, ancak ısıtmayan, rahatlatmayan, dokunmayan bir ateşle. İyi bir kadındı, iyi bir ești, iyi bir anneydi. Çokça içilen ve insanın başını döndüren, hayatına akan bir şarap pınarıydı; onun şefkatine, korkunç masumiyetine, kendi zayıflığı nedeniyle öfke duyuyordu. Sevgi adeta bir cerrah olmuş, neşteriyle isteksiz beynini kesiyor, gizli kanserli hücreleri ortaya çıkarıyor, altında yoğun bir karanlık ve ıssızlıktan başka bir şey bulunmayan son seviyenin derinlerine iniyordu. Ne ay ışığında yanan ağaçları, ne konuşan nehri, ne de üzerinde yürüdüğü taşları hissediyordu. Hiçbir şey hissetmiyordu, gözlerinin arkasında zonklayan baş ağrısını bile. Uçurum giderek genişliyordu, zalim, gıcırtilı bir sesle açılıyordu ve o, korkusuz, önsezisiz, büyük ve tuhaf bir sükûnetle aşağı düşüyordu.

Birkaç bira içtikten sonra evine giden bir adamın başına gelebilecek tuhaf bir durumdu. Sanki boğuluyormuş da, hayatı gözlerinin önünden geçiyormuş gibiydi. Ay ışığının altındaki kız kimdi ve şu anda olup bitenler neyin nesiydi? Eve gitmek, uyumak istiyordu; Tanrı'dan rüya görmemeyi dileyceği uzun bir uyku istiyordu; işini unutmak, saatlerin, soğğun, sıcağın, çocukların, karısının gözlerini ve bunların derinliklerinde kaybolmuş her şeyi unutmak istiyordu. Şimdi böyle bir uyku istiyordu ve sabah çalacak olan bronz çanların altında olup biten her şeyi unutmak istiyordu.

YİRMİ BEŞİNCİ BÖLÜM

Koyu, kızıl tenli bir kadın ona doğru sürünerek geliyor, bacaklarını onun için ayırıyordu. İriydi, kıllıydı ve bacaksızdı. Sarı gözleri iştahla onu yalıyordu. Geniş delikli kocaman burnu sırtkan yüzünün yarısını kaplıyor, çekiç darbesiyle ezilmiş gibi derin bir şekilde çökük duruyordu. Parlak dişlerinin üzerindeki kalın dudaklarının arasından kırmızı uçlu dili görünüyordu. Ona doğru ilerledikçe bronz küre gibi duran göğüsleri aşağı yukarı sallanıyor, neredeyse hışırtılı bir ses çıkarıyordu. Meme uçları armut kadar büyüktü, çıplak vücudu ritmik olarak kıvrılıyor, terler damlıyor ve bakır gibi parlıyordu. Kalçalarının arasında bir devin kaba sakalını andıran bir kıl yumağı vardı; göbek çukurundan öbek öbek kıl fışkırıyordu. Sert zeminin üzerinde ilerlerken, çentikli cam gibi, ağaç kütükleri nedeniyle arkasında kalın bir kan izi bırakıyordu. Dalgalanan kocaman kollarıyla onu çekmek için uzandı, her iki yana sallanıyordu. Tuhaf bir şekilde inliyor, ter, pis koku ve spermsel bir ağırlığı olan coşkun bir selle üzerinden geçiyordu. “Benim zavallı gözdem,” dedi boğazının derinliklerinden bir sesle. Geri çekildiği anda onu kendisine çekti. “Gel, seni derimin içinde ısıtayım!” Korkunç bir yerçekimiyle çekiliyormuş gibi, kadının göbeğinin içine gömüldüğünü, bir girdap içinde boğulduğunu, durdurulamaz bir merkezkaç gücü tarafından aşağıya, kadının karanlık derinliklerine çekildiğini hissetti. Çılgınca kıvranıyordu, kadının etinin onu sardığını, çiğnediğini, canlı canlı gömdüğünü hissetti. Kadının göğüsleri birbirine çarpan çanlar gibi sallanıyor, tepesinde şimşekler çakana kadar kafasına vuruyordu. Etinin soğuran denizinde batıyordu. Daha sonra, uzaklarda bir yerlerde bir tenorun “Kızılderilinin Aşk Çağrısı”nı söylediğini duydu. Onu kapsayan devasa bedeni bir titreme sardı ve büyük bir içsel aşağılamayla, tıpkı elma çekirdeklerini tükürür gibi, çocuğu kendinden fırlatıp attı. Bedeni geriye devrildi, döne döne yuvarlandı, tekrar yuvarlandı, buz saçaklarına çarptı, ancak herhangi bir şey hissetmedi. Büyülü bir sesle “Geliyorum, aşkım, sevgilim, efendim, geliyorum, geliyorum!” diye bağırdı bacakları olmayan

yarım kadın; arkasında yılan sıvısı gibi kan izleri bırakarak karanlığa doğru kayıp gitti.

“Bu genç yaşına göre oldukça büyük testisleri var?”

“Sanırım bu genel bir kanı Genocky.”

“Ah, her zaman yaşımdan büyük görünmüştür efendim.”

Yeşil, pelüslü bیلardo masasının üzerinde gözleri kör eden parlaklıkta kavisli bir ışığın altında yatıyordu. Işığın kenarında belli belirsiz şekiller algılıyordu, ancak ışığın gözüne batan okları yüzünden yüzleri göremiyordu. Sesler duydu; net, açık, klinik. Çıplak bedenine sakın bir şekilde eller dokunuyor, dürtüyor, keşfediyordu. Duyduğu kadın erkek sesleri ona tanıdık geliyordu ve onları görmek için sabırsızlanıyordu, ancak tepesindeki ışıklar yüzünden körleşmişti.

“Buna neden olan şeyi araştırıyor sanırım. Çünkü artık bizim gibi Papa’yı seven, sadık bir aile çemberi içinde böyle bir şeyi tolere edemeyeceğiz. Kâfir zihniyetinde makul bir değişiklik sağlamak için hangi bezesini kullanacağız Doktor MacGillicuddy?”

“Şu eski kozalağımsı bezeyi tabii ki, hangisi olabilir?”

“Şiş daha kızmadı mı?”

“Kızmak üzere.”

“Tamamdır Sundown.”

“Canını çok yakmayacağınızdan eminsiniz, değil mi?” Annesinin peltek peltek konuşmasını karanlığın içinden duydu. “O benim her şeyim...”

“Fazla bir şeyiniz yokmuş bayan, Tanrı zavallı ruhlara yardımcı olsun.”

“Anne, onun için ağlama. Ruhunu ve bedenini bizim ellerimize emanet etti, kızgın şişi etine batırdığımızda muhtemelen uyuyor olacak.”

“Bir kez daha şehvetli düşüncelerinin tuzağına düştü, bilinçsizce yaptığı mastürbasyonun, bilinçli utancından kurtulmanın yolunu arıyor, aptal herif.”

“Özür dilerim, efendim, az önce kullandığınız o kelime neydi? Bir tür hastalık mı?”

“Çok akıllısınız bayan. Sezgilerinizin ışığında gerçeğin tam kalbine isabet eden mükemmel bir yatkınlığınız var, bu genellikle sıradan ve eğitimsiz insanlarda fark ettiğim bir özellik. Şimdi dinleyin,” diye patladı bir ses, özellikle güçlendirilmiş gibi. “Rüya, tıpkı elindeki beş tombul parmak ya da burun deliklerimden çıkan kıllar kadar gerçektir. Rüya görmek sadece akıldışı ve tamamen gerçeğin bağımsız bir yönüdür. Dışsal deneyimlerin mutlak değişikliğidir.”

“Of, hadi kapa çeneni ve işe başla. Eti yandığında atacağı çığlıkları

duymak istiyorum.”

“Ah, İsa, Meryem, Aziz Yusuf, canını yakmayın bayım.”

Dikenli, kocaman bir kafa ona doğru eğildi; babasının yüzü hüznle ona bakıyor, hâlâ dişsiz alt damağını kemiriyordu. Bir erkek eli belirdi, yarısına kadar ısı halkaları yayan şişi tutuyordu. Çığlık atmak için kenetlenmiş çenesinin kaslarını açmaya çalıştı, kendini ifade etmek istedi ancak yapamadı. Korku içinde şişin alçalmasını ve birkaç santim kala durmasını seyretti.

Babasının melankolik sesini duydu. “Bu seninkinden çok benim canımı yakıyor evlat. Cesur olman gerekiyor.”

Tam güçlü bir bilek ve parmaklar aşağı doğru bir hamle yapmak için gerilince, havayı bıçak gibi kesen bir çığlık duyuldu. Çığlık atanın kendisi olduğunu düşündü, ancak hemen böyle olmadığını anladı. Soğukkanlı bir şaşkınlıkla, şişin etine saplanışını seyretti ve vücudunun kanallarına rahatlık veren yayılışını hissetti. Çığlık tekrar yankılandı.

“Kim bağılıyor, şeytan adına?”

“Ölümcül ıstırap içindeki biri olmalı.”

“Daha kendinden geçmiş bir ıstırap olmalı. Oradaki şu hayvani çifti gördünüz mü? Adam takdire değer bir çabayla kadına giriyor. Hiçbir hareket, en ufak bir enerji boşa harcanmıyor. Derler ki, Âdem’in balını ilk kez Havva Ana’ya zerk ettiğinden beri cinsel ilişkinin en uç noktasında kadın ilkel, aşırı bir heyecanla bağıırmış. Hadi bakalım meraklı piçler, işimize dönelim artık. Bu arada iyi bir hamleydi. Nadir rastlanan Ben Jonson hamlelerinden.”

“Al Jonson’la karıştırmamak lazım arkadaşlar.”

Baba’nın yüzü hüznü ve bir ay kadar yalnızdı.

“Çok cesur bir oğlum var, çok cesur. Sızlanmadı bile.”

Bilardo masasının altında volkanik bir patlama oluyordu, onu havaya fırlattı, sonra da düşmeye başladığını hissetti, çılgın bir şahin gibi döne döne aşağı iniyordu, göremediği zemine doğru giderek yaklaşıyordu. Bu sabit perendeleri atarken kalbi çılgınca çarpıyor, beyninden teneke kutunun içindeki misket gibi sesler geliyordu.

***

“Tanrım, Holohan, bu inanılmaz bir osuruktu.”

“Gerçeği söylemek gerekirse arka kapım yırtılacaktı. Bira bana her zaman bunu yapıyor. Bir erkeğin bağırsaklarını boşaltmasının en iyi yolu. Karım

Guinnessleri içtikten sonra onunla uyumama izin vermez. Leş gibi koktuğumu söyler. ‘Bana yanaşmadan önce gir, kışını dezenfekte et,’ der. Evlilik, gözyaşı ve biralı osuruklarla dolu bir deneyimdir.”

“Birisi bana nerede olduğumuzu söyleyebilir mi acaba?”

“Ben söylerim tabii, neden söylemeyeyim? Bulunduğunu sandığın ülkenin kış deliğinin üst tarafındayız, Chadi Genocky... Ve senin zavallı yaşlı annen Coombe’nin orijinal O’Shaughnessylerinden biriydi. O ödlele kafanı kaldır da orada hüznünlü bir aslan gibi sinmiş, karnında bilgelerini ısıtan Teflis’in kirli, harap yüzünü gör. Her an kapılardan topluca geçecekler, cepleri ve çantaları dolu delikanlılar ve kızlar, kollarının altında kitaplarıyla rıhtımdaki ucuz lokantalara yönelecekler. Delikanlılar, erkek gibi yürüyecek, renkli fularları rüzgârda arkalarından savrulacak, kızlar solgun yüzleri, koyu renk gözleri ve uzun bacaklarıyla salınacaklar.

Sersemleyene kadar Kutsal Mary duasını edebilirsin

Ancak asla bir Protestan berduşunu yok edemezsin.”

“Ah, çok doğru, Tanrım, çok doğru. Bir keresinde bir Protestan kıza âşık olmuşum ve onun dar, incecik kalçalarını bir kez olsun sıkabilmek için Papa’nın kendisini bile tekmeleyebilirdim, Tanrı benim kâfir yüreğimi affetsin. O günlerde susuzluğunu çektiğim tek şey Guinness değildi, onun hindistancevizi gibi göğüslerindeki ılık beyaz süte de susamışım. Bir pazar günü, akşam yemeği sonrasında yatmıştık; beni öylesine çıldırtıyordu ki onun bir Protestan olduğunu bile unutuyordum. Onu cennetteki tüm meleklerin adlarıyla çağırılmışım. O da bir Teflis kıızıydı ve bense kendisinin Tom Thumb^[8] olduğuna inanan ve geçen yıl Gorman’da ölen zavallı amcam kadar öğrenme arzusuyla doluydum.”

“Ah, evet, bizim gibi işçi sınıfı herifleri yüksek sosyetenin kadınlarını hep cezbetmiştir. Görmemiş zihinlerimiz ve kaba ellerimiz, şüphesiz, onların narin kollarını, bacaklarını semirtmek ister ve sahte korkularına güleriz. Peki, Wolfe Tone iyi bir adam değil miydi? Kuzeyli değil miydi? Ah, işte geliyorlar, MacGillicuddy, Luther’in çocuklarının giderek artan kalabalığı. Burada duralım ve onlar yanımızdan geçerken bağınaz kafalarımızla onları taciz edelim.”

“O işi Protestan kızlarla yapmanın Yahudi kızlarla yapmaktan pek farkı yok. Yüce Tanrım, beni baştan çıkarılmaktan koru.”

“Güneş küçük kirli ruhlarımızın üzerinde parlıyor.”

Öğle saatlerinde, soğuk kaldırımın üzerinde, amber renkli gökyüzünün altında oturuyordu; kadınsı yüzü, yumuşak bakışlı bir çoban köpeği yaklaştı

ve ayaklarının dibine uzandı. Hayvanın başını okşadı, gözleri yaşlar içindeydi, oturduğu yerden yukarı kıvrılmış paçaları, çamura bulaşmış bilekleri görüyordu. Hiç kimse ona da köpeğe de en ufak bir ilgi göstermiyordu. Aşağı baktı ve köpeğin kılları üzerinde dolaşan sayısız pireyi fark etti. Pirelerin yamyamlaşmalarını ve birbirlerini yiyip bitirmelerini dikkatle seyretti; açgözlülükle diğerlerini yemekten şişenler kılların üzerinden aşağı düşüyorlardı. Köpek dilini çıkardı ve yerde yatan pireleri yalamaya başladı. Başını bu uzun süren incelemekten kaldırdı ve öğle güneşinin altında üniversitenin gri, büyük kolonlarını gördü.

“Sana söylüyorum, Holohan, ekose etekli, sevimli Protestan kızları hissetmek için sabırsızlanıyorum.”

“Hele bir tanesi bisikletine binsin de gör sen.”

“Ah, evet. Şunun kalçalarını oynatarak bisiklete binişine bak.”

“Benimki şimdiden fil hortumu gibi oldu.”

“Sakin ol, sakın ol, halkı rahatsız etme. Günah dolu bu meditasyonlarımız için birkaç dua edelim.”

Güneş ansızın gölgelendi. Başını kaldırıp baktı. Karnı epey büyük bir hamile kadın önünde duruyordu; ellerini karın şişliğinin üzerinde birleştirmişti, çorapsız ayaklarında tahta ayakkabılar, başında bir şal vardı, gri bir elbise giymişti. Teni kırıksık ve solgundu, bakmaya devam ettikçe kadın adeta sokaktaki binalar kadar uzadı. Şişmiş karnının önü, bir dükkân vitrininde duran cam tabak gibi şeffaftı, içeride kıvrılmış halde duran bebeği görebiliyordu. Tıpkı bir soru işaretine benziyordu ve onu annesine bağlayan kordonu tutmuş, annesinin rahmi içinde sallanıyordu. Annesinin şeffaf rahminden ona bakan yüzün kendi yüzü olduğunu bir anda şaşkınlık içinde fark etti. İnce, şahin gibi, kararlı yüzü korku ve merak içindeydi. Gözleri büyüktü ve dikkat kesilmişti, gözleri yaşlıydı. Kadın yavaşça iç geçirdi ve yüzünde büyük bir hüznle karnındaki bebeği işaret etti.

“İçimde sürekli dönüp durduğunu hissediyorum, zavallı şey,” dedi kadın, büyük gevşek dişlerini takırdatarak, rüzgârda savrulan kocaman bir çiçek gibi başını salladı. “Şimdiden tedirgin. Sakin ol oğlum, sakın ol.” Kollarını göbeğinin üzerinde kavuşturdu ve topuklarını üzerinde bir ileri bir geri sallanmaya başladı.

“Benim doğmama izin verme, lütfen,” diye mırıldandı bebek, sesi denizin derinliklerinden geliyormuş gibiydi. “Doğmak istemiyorum. Dışarısının nasıl bir yer olduğunu gördüm ve doğmak istemiyorum. Bu konularda çocuğun da söyleyeceği şeyler olmalı elbette.”

“Doğmak, insanoğlunun kaderidir oğlum,” dedi kadın melankolik bir sesle; parmaklarıyla yavaşça karnına dokunuyordu. “Doğmak, yaşamak, çalışmak, sevmek, acı çekmek ve ölmek. Bunların hepsi bir trajedi, ama ilk ve en büyük trajedi doğmak.” Bebek kederli bir şekilde tekme atıp ters yüz olurken, başını rahim duvarına çarptı bu arada kadın doğum sancısıyla yüzünü buruşturdu.

“Rahim, benim mezarım
Golzolantha
Keyfim ve akıbetim
Golzolantha.
Burada beraberiz
Güzel ya da kötü havada gel
Önlemini al ve bana yer aç
Golzolantha.”

Güneş, gökyüzünde döndü, döndü ve asılı kaldı; haykırışları arasında kırmızı çalkantılı boşluğun içinde eridi. Önünde sarı kumdan, kocaman, baş döndürücü bir boşluk açıldı, sanki tüm yeryüzünü ve gökyüzünü dolduruyordu. Dalgaların yavaşça kükreyişini ve gürleyişini duydu, denizin parlak maviliğini gördü. Bembeyaz deniz kabukları dalga dalga kumların üzerinde zümrüt gibi alevler oluşturdu. Yoğun sessizlik her şeyin üzerinde asılı kalıyor, sonra bir çığ gibi kumların üzerine çarparak canlı, hareket eden her şeyi döverek titretiyordu. Hiçbir şey hareket ediyor gibi görünmüyordu, bu durgunlukta hiçbir şey nefes almıyordu. Dalgın martılar gökyüzünün altında donup kalmışlardı. Kırmızı tepeli bir deniz feneri suçlayan bir parmak gibi havaya dikilmişti. Görünmeyen bir yükseklikten denize kayadan bir merdiven iniyordu, dalgaların altında kalan alt basamakları kaygandı. Ufuk sisli bir cam gibi yanıyor, deniz ve gökyüzü eriyerek birbirlerine karışıyorlardı. Bir süre sonra kıyıya vuran dalgaların uzaktan gelen sesi duyulmaz oldu. Kızgın kumların üzerinden buğulu bulutlar yükseliyor, beynini korkunç bir güzellikle dolduruyordu. Hafızasının derinliklerine uzun zaman önce gömdüğü, adlandırmadığı şeyleri anımsadı. Mavi kenarlı derin bardağın içindeki süt, sandalyenin altından bakan yıpranmış mavi bir terlik, parlak, bronz kapı tokmağına uzanan ince, eldivenli bir el, keresteyi kesen bir testere, koyu renkli halının üzerinde kıvrılan sarı talaşlar...

Tepeden tırnağa mavi bir elbiseye bürünmüş ince, uzun bir kadın, ateşten gökyüzünün altında süzülüyor, ince bir sesle şarkı söylüyor, havayı bir su sesi dolduruyordu. Elbise mükemmel vücudunu okşuyor, başlığı omuzlarına

düşüyor, uzun saçları arkasında altından bir duman gibi savruluyordu. Ayakları küçük ve pembeydi ve kuma dokunmuyordu. Yeri, göğü, denizi kucaklamak için kollarını açtı; narin yüzü yukarı doğru çevrilmişti, satenimsi boğazı titreyerek kıvrılıyordu. Rüzgâr onu yakınlaştırdı, söylediği şarkının sözleri etrafa yayılmaya başladı.

“Sokağımızın aşağısında oturan bir duvarcı var, Molly Bawn

Ayaklarımı yerden kesti benim, Molly Bawn

Bacaklarımın arasına girdiğinde

O an, yumurtalarımı dölediği andı

Şimdi ağzıma kadar doluyum, Molly Bawn.”

“Kadınının bir ölüm perisi gibi, ciğerlerini parçalarcasına haykırdığını bilmiyor musun?”

“Margaret Burke-Sheridan’ın hayaleti gibi, değil mi?”

“Ulu Tanrım, ama o mısır pazarının oralarda oturan bir fahişe. Azgın Maggie Dunne, Çanakkale Boğazı’nın bu tarafında karısından bezmiş bir adam için iyi bir yatırım. Bir şişe Red Biddy ve işin tamam. İlgilenmesi için en az yirmi beş santim olması gerek. Deniz kıyısında dolaşmaya mı çıktın, Maggie, sevgili dişi kuşum? Yanında birilerini getiriyor musun?”

Göz alıcı yüzünü onlara çevirdi, uzun kirpikli mavi gözleri, bulutsuz bir haziran günü kadar pırıl pırıldı.

“Dollymount kumsalı ne kadar görkemli değil mi?

Etrafımızda sadece martılarla

Ve ben gerçek aşkı bulmak üzereyim,

Bizi birleştiren düğümler bağlıyorum.”

Göz kamaştırıcı bir şekilde gülümsedi, görünmeyen birini eliyle çağırdı.

“Oh, düğümlerini ilikle aşkım

İçeri rüzgâr girmesin.”

“Azgın ya da değil, çok güzel bir sesi var Genocky. İrlanda operası için büyük bir kayıp. Moore Sokağı’ndaki Melba’da şarkı söyleyip mekânı iyi doldurabilirdi.”

“Sırtında yumrular olduğunu bilmiyordum. Bu biraz görüntüyü bozuyor.”

“Sen gözlerine bir baktır. Bak yine çıldırdı, görüyor musun, onları önünde taşımak yerine arkasında taşıyor.”

“Onu beceren adam Çinli olmalı.”

“Ah, tabii aslında hepimiz birer Çinliyiz, Generalissimo.”

“Dünyayı ele geçirecekler, ezik piçler.”

Kadın sahilin aşağısında kayboldu; alçak, titrek notalar havada

uçuşuyordu; en son görüldüğünde bir yunusun üzerinde ilerliyor, ince uzun parmaklarını masmavi suyun içinde gezdiriyordu.

“Demek her şeye binebiliyor.”

“Şu dürbünü bana ver, Tanrı aşkına Genocky.”

Yaşlı adam büyük karaağacın altına yalnız ve çıplak bir halde çökmüş, kemikli parmaklarının arasında koca cevizleri kırıyor, içinden yemişi çıkarıyor ve karanlık ağız çukuruna göndererek, yontulmamış dişleriyle çiğniyordu. Dilinin üzerini kalın, sarı bir tabaka kaplamıştı. Seyrek kıllı göğsü serin çimenlerin üzerinde ürperdi. Kirli, mat saçının gri tutamları gözlerinin üzerine düşmüştü. Yanaklarının ve çenesinin üzerinde yer yer kıllar vardı. Delicesine bir iştahla çiğniyor, çene kemiklerini çatırdıyordu. Eğik başının ve omuzlarının üzerinde, tepesindeki ağacın dallarından düşen yapraklar ve renkli kuşların pislikleri vardı. Gözleri kafatasına neredeyse görünmeyecek şekilde gömülmüştü, ancak derin bir mağaranın içindeki meşaleler gibi zaman zaman ansızın parlayıveriyorlardı. Uzun tırnaklı ayakları birbirlerine kenetlenmiş, çapraz şekilde duran topuklarında kurumuş kan izleri vardı. Elindeki cevizleri kırmaya devam ederken gür sesi bir anda patladı.

“Anna-Pola, bu acı
ve soğuk günde neredesin?”

Geçen kurşuni bir bulutun ardından bongolar tarafından çalınan bir rumba parçası duyuldu. Ağaçların arasından çıkan birkaç çift dansa katılmaya başladı, bu arada yerlerinde gürültüyle fırlatılan havai fişekler havada “V” çiziyordu.

“Anna-Pola, benim küçük, güzel gelinciğim
Seni sevmek çok kutsal bir şey.”

“Kim bu adam Matthias MacGillicuddy? Hadi seni abazan, vahşi Matthias, zavallı çocuğu rahat bırak. Biyolojik atışlarını unut ve bize kalıtsal fikirlerini söyle. Sana üç sesle soruyoruz; o ağacın altında oturan adam kim?”

“Orijinal bir İrlanda ilkeli, Tanrım, bana yardım et, günahkâr bir şehvetle mahvolmuş yaşlı bir herif.”

Merhamet dolu Anne’nin sesi duyuldu: “Bu yaşlı adam terk edilmiş olmasın, efendim? Ah, yanılıyor olmayasınız?”

“Merhametiniz çok çeşitli günahları kapsıyor bayan, izin verin hikâyeyi baştan anlatayım.”

“Kesinlikle haklısın, yaşlı osurgan. En baştan başlamak en iyisi.”

“Keşke fişek yağmuru dursa ve şu herif ‘Burası Almanya’nın Sesi’ demese.”

“Bunun kolayı var, radyonun düğmesini çeviriver, kalın kafalı.”

Net ve rahatsız etmeyen bir klik sesi duyuldu tüm alanda, gökyüzünde ve denizde ve sonra yeniden pastoral bir sessizlik çöktü. Dansçılar mermer heykellere dönüşerek, hareketsiz kaldılar. Bir kez daha adamın cevizleri kırma sesi hâkim oldu. Konuşmacılar bir mutfak masasının etrafında oturuyorlardı, ortalarında bir şarap şişesi vardı, boş bir bira şişesinin üzerinde de bir mum yanıyordu. Ağaçların hüznünlü gölgelerine karşı turuncu bir renkte parlıyordu.

Şurada başını sallayarak çıplak dolaşan adam Lord Luvabit ve Leydi Anna-Pola da onun tek evladı; altın gibi bir kız ancak onu bir babadan farklı bir şekilde severdi. Kısacası, gözü pek ve yasak bir şekilde...”

“Ho ho, havada ensest kokusu alıyorum.”

“Biz sorduk, sen de bize gerçeği anlat. Zavallı kızın başına ne geldi? Tek başına vahşi doğaya mı bırakıldı?”

“Hayatından daha beter olan kaderinden kaçıp doğru adamın sadık karısı mı oldu?”

“Evet, tavşanlardan daha fazla kaçak avlanan, kasabanın kaçak avcısı ile evlendi ve adam kızı tüm kötü huylarından arındırdı. Kızın babasının öfkesinden kaçmak zorundaydılar; üçüncü sınıf bir yolculukla Arabistan’a gittiler. Zahmet edip de neden üçüncü sınıf, diye sormayın, sonra oradan deveyle Şam’a geçtiler. Kocası, şu düzgün adam ona çok iyi baktı. Kız da ona yedi erkek evlat verdi, fakat hepsini Allah’a teslim ettiler. Keçi sütü kadar beyaz tenli bir kızları oldu, onu da bir balya değerli ipek karşılığında yerel bir tüccara verdiler. Kız bu arada dinini değiştirdi. Babası bunu duysa küplere binerdi. İşte Anna-Pola’nın hikâyesinin sonu. Umarım hepiniz dikkatle dinlemişsinizdir. Bu nedenle şehvetli gözlerinizi asla kızlarınızın üzerine dikmeyin, yoksa cehennemi boylarsınız.”

“Daha kötü ve acımasız bir alinyazısını hak ediyor, cehennem bile onu cezalandırmak için yeterli değil.”

“Ah, orada dur bakalım Genocky ve tarihi hatırlamaya çalış, o sahte gülücüklü Nil kralı Ramses’in en sıradan alışkanlıklarından bir tanesi kızlarını kendisine gelin olarak seçmek değil miydi? O, aynı zamanda dünyanın gördüğü, en büyük medeniyetin öngörülü ve keskin zekâlı efendisi değil miydi? Ben şimdiye kadar kızıma bir tokat bile atmadım, zaten bu tür şeyler her yerde görülebiliyor. Bu, hiçbir tartışmanın hafifletemeyeceği

ahlaksız, tarihî bir gerçek. Onların zamanında kocalar, karılar ve kız çocukları yokmuş, sadece kadınlar ve erkekler varmış.”

“Tanrım, Genocky, işte sana gerçek, ister inan ister inanma.”

“Evet, aynen öyle. Ben gerçeğe karşı gelmiyorum. Mısırlıların neler yaptığı bizi ilgilendirmez, ancak bu tür şeyler Dublin’de olamaz. O Ramses denen kuduruğun tekiymiş ama Araplar da doğal olmayan hayatlarını yaşayan doğal olmayan bir ırk. Kızlarını karılarından ayırmadıkları kesin. Orada ya da şurada ne oluyorsa olsun, bunu bizden birinin yapmış olması hastalıklı bir durum. Ben, kutsal rahibelerimize ve rahiplerimize inanıyorum, onun için bu adam hayvanların bile önüne atılmayı hak etmiyor. Şimdi bana katılanlar ellerini kaldırsın, bu adam İrlanda’nın en yüksek ağacına asılmalı!”

Hareketsiz heykeller aniden canlandılar ve ellerini bileştirerek adamın altında durduğu ağacın etrafında dans ettiler.

“İşte hepimiz söylüyoruz

İşte hepimiz söylüyoruz

O, yaşlı bir pislik

O, yaşlı bir pislik

İşte hepimiz söylüyoruz

Yaşasın!”

“Taşı ilk atacak olana izin verin”

“Taşı ilk atan yalnız olmayacak!”

“Bu yaşlı yıkıcıyı yok edelim!”

“Kızını tuzağa düşüren bu yaşlı pisliği hadım edelim!”

“İrlanda’nın kutsallığı, İrlanda’nın özgürlüğüdür, sonsuza dek!”

“Sonsuza dek Dan O’Connell!”

“Sonsuza dek Aziz Laurance O’Toole!”

“Oliver Plunkett’i sonsuza dek kutsa!”

“Kildare’ın açıklarını şalıyla örten Aziz Bridget!”

“Tek gözlü Jamesy McGurk’ı unutmamak gerek!”

“Onu kim çarmıha germişti, Tanrı aşkına?”

“Ben İrlanda’nın tüm azizlerini ve özelliklerini bilirim bayım. Fakat daha önce bu isimde bir azize hiç rastlamadım bayım.”

“Rastlamayacaksınız da hanımefendi, Tanrı merhametini üzerimizden eksik etmesin. Balık pazarının içinde bir tezgâhı vardı, gelenlere çok az bir para karşılığında balık verirdi. Özellikle yaşlı ve emeklilerden hiç para almaz, morina balıklarını, pisi balıklarını ve ringa balıklarını temizleyip, kâğıtlara sarardı. İşte bu yüzden cennetin tüm ışıkları onun üzerinde olsun.”

“Ah, Tanrı tüm bu yaptıkları için onu ödüllendirecektir. Zavallı tek gözlü Jamesy McGurk’e içip, onun için dua edelim!”

“Şu şanssız, yaşlı adamı rahat bırakın. Görmüyor musunuz bir deri, bir kemik kalmış?”

“Sekiz yüz yıldan beri Yaşlı Nick’in azarlamalarını dinliyor, bu nedenle onun kirlenmiş ruhu için dua etmeliyiz.”

“Şehvet ve lanetle yaşamak için epey uzun bir zaman. Bu zavallı yaşlı ruha merhametimizi sunalım.”

Dansçılar kötü niyetli davranışlarına bir son verip, ceviz kıran adamın önünde diz çöktüler, abartılı hareketlerle yavaşça istavroz çıkardılar.

“Ayin Kongresinin yapıldığı yıl geldi aklıma, halkın tamamı O’Connell Sokağı’nda ve Phoenix Parkı’nın arkasında diz çökmüşlerdi, hoparlörlerden zavallı John MacCormack’in ilahi söyleyen tatlı sesi duyuluyordu. Genç yaşlı bütün kadınların, hatta bazı erkeklerin gözlerinden yaşlar süzülüyordu. Görkemli bir haziran haftasıydı, bir daha asla onun gibi bir haziran yaşanmadı. Sanki Kutsal Ruh, hepimizin içini sevgiyle doldurarak, Dublin şehrinin üzerine inmişti...”

Terk edilmiş bir bahçeye bakan yüksek bir duvarın üzerinde oturuyordu. Gün, açık, mavi, sonsuza açılan gökyüzünün güneş ışığıyla sarhoş olmuştu. Sütunlu, mermer kameriyenin önünde birbirleriyle konuşan mavi-gri gölgeler vardı. Basamakların önünde, mermer bir kaidenin üzerine boylu boyunca uzanmış çıplak bir kadın figürü, bir dirseğinin üzerine yaslanmış, yüzünün yarısı görünmüyordu. Bir bacağını diğerinin üzerine atmış, bir eli yuvarlak kalçasının üzerinde duruyordu, pürüzsüz alnının çevresini defneden bir taç çevreliyordu, saçları kalın sarmallar halinde çok gösterişli duruyordu. Ondan uzakta bir yerlere, halka halka duman çıkararak, gürültülü bir şekilde geçen trene doğru bakıyordu. Fabrikaların, depoların, kiliselerin kararmış çatıları duvarların arkasında bir orman gibi yükseliyordu. Gökyüzü yerleşim merkezlerinin, sanayinin ve ticaretin kirli havasıyla yoğunlaşmıştı. Aşılmaz bir deniz üzerinden birbirlerine tıpkı yabancı gibi bakan âşıkların, tüccarların, politikacıların, şairlerin, filozofların, hayal kuranların, fırsatçıların, inşaatçıların ve hurdacıların, kocaların ve karıların yüksek, kısık, korkulu, yalvaran haykırışlarıyla ikiye bölünüyordu. Kutsanmışlar, lanetlenmişler, hiçbir kıyafetin örtemeyeceği çıplaklar, giyinikler, yalnızlar ve kayıplar, günahkârlar, Tanrı’ya dua eden çocuksuz kadınlar. Kargaşa, yaşamının ıstırabı, sevgiye, şehvete, ihtirasa, inanca, asla uzak olmayan ölüme susuzluk. Karmaşa, inatçı dünya tarafından, katliamın, aldatmanın, tahribatın aç

şahinleri tarafından çürütölmüş, lekelenmiş, yenik düşürölmüş, kirlenilmiş gökyüzü. Karmaşa her yerdeydi; geniş alana yayılmış, gaddar çünkü konuşulmamıştı, seslendirilmemişti, yüzleşilmemiş, uzak durulmuştu. Ancak bahçede her şey, huzurun ılık pelerinin altında sessizliğe bürünmüştü. Nadir bir şaşkınlıkla, kendisini kendinden ayıran, uzayan gölgesini gördü, kaidenin üzerinde uzanan o otoriter, kusursuz forma doğru süründü. İnce kaslı, mükemmel bacakların, yarım ay şeklindeki kalçasının, göz kamaştıran boşluğun düzgün ufuğunu gördü. Sessizlik, yaşamın karmaşası, arzunun yüksek sesli şafağının ardında daha derin bir sessizliği selamlıyordu. Görmeden, görerek içinde yaş bir fitil gibi çatırdayan kendi rahatsız yaşamına baktı.

Sonra içinde derin dalgalar gibi hareket eden kendi sesini, kendi kelimelerini duydu. “Kimsin sen? Ben neredeyim?”

Ve kızın sesi içinden, derinlerde bir yerden geldi. “Benim adım yok. Hayatını beni bulup, adlandırmak için geçireceksin, kaybolana ve sen de adsız kalana kadar.”

O canlı cansız mükemmeliyetin içinde ne tek bir nefes, ne tek bir kıpırtı kalmıştı. Merak dolu, keskin gözler bu karmaşaya bakıyorlardı. Gaddar gökyüzünden çılgın, alaycı gözyaşları damlıyordu; bilmemenin hayal kırıklığı, bilmenin dehşetiyle doluydu. Sanki aşk ve ölüm onu, çılgın hayatının ona katılmasını istediğı yerde bekliyordu. Gözlerini kapattı, yağmur yalnız ve terk edilmiş tenini yakıyordu.

“Ah, şu zavallıya bir bakın, utancın yüksek duvarının üzerinde flütünü çalıyor, üstelik adı da yok.”

“Aç gözlerini kardeşim ve arkadaşım, Royal Canal’da olup bitenlere dikkatle bak.”

Şimdi de ilerideki dar yolda temiz, keten elbiseli bir dadı telaşsız bir şekilde yürüyor, kenarları özenle parlak krom şeritlerle süslenmiş bir bebek arabasını itiyordu. Arabanın içine gömölmüş pembe tenli bir bebek vardı, bir elinde tuttuğı kitaptan bebeğ e ninniler okuyordu, yeşil gözlü yılan figürleriyle süslü bilezikleri ışı l ışı l parlıyordu. Altın tozlar sandaletlerin sardığı bileklerinden yukarı doğru yükselirken, ağaçlı yol üzerinde elindeki kitaptan ninnileri seslendiriyordu:

“Dublin şehrindeki insanlar dost canlısı ve medenidir

Ama Kara Kilise’nin çevresinde üç kez dolaşırsan,

Şeytana rastlayabilirsin.”

Tepesindeki dallardan bir kuş indi ve omzuna kondu, büyük bir özenle

kulağını, hafifçe gagaladı. Başka bir kuş yavaşça aşağı süzüldü, kanatlarını katladı ve bebeğin bembeyaz boynuna sokuldu.

“İşte, yanan çalının etrafında dolaşıyoruz

Bir, iki, üç.

Üzerime gelen aptalların canı yansın.”

Şahin suratlı adamın gölgesi sallanan köprünün üzerinde eski püskü kıyafetleriyle sallana sallana yürüyor, damarlı elleriyle uzun, kemikli kafasını tutuyordu. Dışarıdan gelen çığlıkla yüzü buruşmuştu. Bu çığlık yeryüzündeki her taşı, güneşten yıpranmış eski evlerin tuğlalarını bile incitmiş, parlayan ufuktaki geniş bir çatlaktan sızan kanlı suları görünmez hale getirmiş, adeta pisliğinden arındırmıştı. Gökyüzü nefret dolu bir ahenkle haykırdı, geniş vadiler açıldı. Kara şahinler, kanatlarını acımasızca bedenlerine çarparak, dumanlar, ateşler çıkara çıkara yükseliyor, alçalıyorlardı. Gagaları dehşetle açılmış, küçük, sarı gözleri, kuvars taşının buz gibi köşeleri gibi parlıyordu. Köprüdeki, fena halde yaralanmış olan adam, “Yüce Tanrım,” diye bağırdı. Bir o yana, bir bu yana yalpalıyordu, yüzü dehşetle buruşmuştu, tırnakları acıdan ve panikten kafa derisini yoluyordu. Acımasız çığlık, kırılan camlar gibi her tarafı harap ediyordu. “Yüce Tanrım, evim nerede?” Güçlü gözkapaklarından kanlı gözyaşları süzülüyor, cılız elmacık kemiklerinden aşağı iniyor, köprünün taşları üzerine damlayıp, etrafa saçılıyordu.

“Köprüden geç,

Havanın güzel olduğu yere gel.

Buradaki tüm değişiklikler

Cennet içindir.”

Bir grup baldırı çıplak oğlan, kirli yüzleri ve kirli kazaklarıyla kanal sularının kenarındaki alçak duvarın eski parmaklıklarında oturmuş, kendini beğenmiş bir edayla sivri uçlu iğnelerin takılı olduğu bir ağla balık avlıyorlardı. Sanki kazara, balıkların yerine insan yavruları sivri uçlu iğnelerin zıpkınladığı, parça parça olmuş kol ve bacaklarıyla, içinden kurtulamadıkları ağla birlikte bir selin içinde sürükleniyorlardı. Oğlanlar, parçalanmış ayaklarını suyun içinde çırpıyorlar ve neşe içinde birbirlerini itip kakarken şarkı söylüyorlardı:

“Oh, bize evimizin yolunu göster, sevgili Tanrım,

Çünkü çok yorgunuz ve uyumak istiyoruz.

Yaklaşık bir saat önce yanımızda birkaç kız vardı

Neredeyse öldürene kadar onlara bindik.

Nereye gidersek gidelim, Stoneybatter ya da Plimco

Her zaman becerecek piliçler buluruz.

İşte bu yüzden bize evimizin yolunu göster, sevgili Tanrım,

Bize evimizin lanet olası yolunu göster.”

Adamın yüzü, ıstırap dalgaları içinde kırılıyor, ufalanıyor ve eriyordu. Sendeledi, dizlerinin üzerine çöktü. Tıpkı bir hayvan gibi köprünün sonuna kadar yerde süründü, sonra ürperdi ve yüzüstü yere kapaklandı. Rüzgârın iç çekişiyle birlikte genç bir kadın belirdi ve içi boşalmış bedenin tepesine dikildi. Parlak, yeşil tuniğinin düğmelerini çözdü ve bir dizinin üzerine çömeldi, yuvarlak, bembeyaz göğsünü adama sundu, bir eliyle göğsünü alttan destekliyor, diğeriyle koyu renk meme ucunu sıkıyordu.

“Gelin, efendim, sütümden için ve güçlenin. Parmaklarının yumuşak bir baskısıyla açığındaki göğsünün ucundan dışarı bir damla beyaz bir sıvı fışkırttı, damla yere yüzüstü gömülmüş kafanın üzerine düştü. “Hadi bayım, sütüm ılıktır, saftır ve sizi canlandırır.” Bir damla daha düştü ve yerdeki içi boşaltılmış bedenden ölümcül, acı dolu bir inleme geldi.

Yüzlerinden bitkinlik ve perişanlık akan şarkıcı oğlanlar, sinsice birbirlerini dürtükledi.

Gökyüzü hareketlendi ve yine o yoğun karanlık çöktü. Ona işaret ederek hareketsiz bırakan ışıqla kendini güvende hissetti, havada hareket eden kol ve bacaklarının özgürlüğünü fark etti. Burası bildiği bir yerdi; titrek, vahşi kanat çırpışlarıyla onu karşılayan karanlığı hissetti. Ağaçların ağır hüznü, gecenin üzerine yayılıyordu, hayaletlerin alınları parlayan mezar taşlarını fark etti. Kilisenin yüksek kulesinin tepesindeki granitten yapılmış baş meleğin arkasındaki çanın sesi yükseldi, kara kraterler açıldı ve ayın yüzü ikiye bölündü. Islak kanatların ona dokunduğunu, soğuk lezzetli bir korkunun içini aydınlattığını hissetti. Toprağa gömülmüş mezar taşlarının kazınmış siyah harfleri onunla konuştular, ona altlarında yatanların saçma sapan hikâyelerini anlattılar. Bir zamanlar, dünyadayken sevgi ve nefret dolu, tutkulu ve kayıp yaşamlarını nasıl geçirdiklerini anlattılar. Bir zamanlar evlerinin duvarları sağladı, korkunun, şüphenin, düzenbazlıkların karşısında duruyordu ve henüz umutlar tükenmemişti. Artık onların kendi kemikleri hüznü övgülerinden bahsediyordu. Üzerlerine yağmur düşüyordu ve onlar bunu hissetmiyordu. Bu bereketli dinginliğin içinde tuzağa düşmüş ve aptalca yenilmiş olarak yatıyorlardı. En mutluları, ölmüş olan çocuklardı. Onlar asla hayatın oyuncaklarıyla oynamayı bırakmamışlar, tuzaklarını tanımamışlardı ve kemikleri sonsuza kadar topağın içinde şarkı söyleyecekti.

Mezar taşlarının arasında hareket eden, uzun, pelerinli bir figür belirdi.

Acımasız parmaklarıyla uzun ateşi olan bir meşaleyi sıkıca tutuyor, kör yaraları yakalıyor ve onları acımasızca diğer eliyle tuttuğu derin bir torbaya sokuyordu. Yakalanan yaratıklar merhamet dilenircesine sızlanıyorlar, paramparça olmuş etleriyle ağdan yapılmış torbanın içinde debeleniyorlardı. Adam onlarla, tıpkı çocuklarla konuşuyormuş gibi, yumuşak bir sesle konuşuyordu. “Susun, benim kör güzelliklerim, cömertliğimin içinde dinlenin.”

“Kemik ve göğüs, kanat ve tüy

Hepsini birden ezeceğim.

Ardıkuşu ve bülbül, serçe ve güvercin

Gelin ve benim aşk ağımda ezilin.”

Onu boğuk karanlığın içinden belli belirsiz çağıran, baş meleğin heybetli gölgesinin altındaki yaşlı sarmaşıklarla kaplı duvarın altından gelen ışığa doğru merhametsizce sürüklendiğini hissetti. Buzdan ter tabakaları vücuduna asılmıştı; hastalıklı, umarsız bir korku bağırsaklarına çöreklenmişti. Azimle karşı koymaya çalıştı, ancak neden korktuğunu bilmediği şeye doğru daha da yakınlaştı. Ve sonra onu gördü. Tuhaf bir ışıkla aydınlanmış, özenle kazılmış bir mezarın içinde babası çıplak halde oturuyordu. Her zamanki dikkatiyle bir gazetenin spor sayfasını okuyordu, ara sıra dalgın dalgın kemikli dizini kaşıyordu. Sanki evinin yatağında ya da ateşin yanındaki koltuklardan birinde oturuyormuş gibiydi. Büyülenmiş halde tüm bunları seyrederken, tam babasının kulağının arkasında hışırtılı bir kıpırdama oldu, sanki içinden bir şey dışarı çıkmaya çalışıyordu. Hafifçe parlayan derisinin altında kıvranan kemik gibi şey, büyüdü, büyüdü ve canlıymışçasına atmaya başladı. Babası okumaya devam etti, her zaman yaptığı gibi nefes alırken aptalca sesler çıkarıyordu. Gerilmiş deri, sesli bir şekilde uzunlamasına ayrıldı ve koca bir sıçanın başı dışarı çıktı, kırmızı gözleri uğursuzca parlıyordu. Babasının kulağının arkasındaki delikten kahverengi gövdesinin yarısını çıkarana kadar kıvrandı, büyük bir çabayla ciyaklıyor, iğrenç ağzından dışarı fırlamış ön dişlerinin arasından et parçaları sarkıyordu. Korkunç bir tiksinti kapladı bedenini. Midesindekiler boğazına kadar geldi, tadı dilini yaktı. Gözlerini kapatmak, çılgılık atmak istedi, ancak ikisini de yapamadı. Yapabildiği tek şey, bu iğrenç yaratığın babasının kafatasını kemirerek, kendisine yol açmasını izlemek oldu. Kürkü kan ve beyin parçalarıyla parlıyordu. Kurtulduktan sonra babasının omzunda oturup, etrafına bakındı. Baykuş gibi, kırmızı gözlerini kırıştırdı. Hayvan babasının omurgasından aşağı indi ve mezarın karanlığında kayboldu.

Belli belirsiz bir hıçkırık, sessizliği bozdu. Mezardaki duymuş görünüyordu, ancak dönüp bakmadı. Sadece iç geçirdi ve kafası bir taraftan diğerine hüzünlü bir şekilde sallandı.

Çok iyi bildiği, sıradan, sakın bir tonda konuşan sesi duydu. “Gereksiz yere gözyaşı dökme. Ben çoktan öldüm ve bu başıma sık sık geliyor. Sıçan için de endişelenmemelisin. Elbette onların da beslenmeye ve şişmanlamaya ihtiyacı var. Bırak da beni yesinler, zaten başka bir işe yaramam. Yaşarken olduğumdan daha çok işe yarıyorum şimdi. Endişelenme, Sundown.”

Konuşmak, okyanusvari boşluklardan sıçramak, aralarında uzanan buz tutmuş suları kırmak, korkusunu ve öfkesini haykırmak, sakinliğini yeniden kazanmak istedi. Ancak acımasız sessizlik devam etti. Hafifçe yağan yağmurun altında, beyaz, narin çiçek tarlasının içinde durdu. Tek bir yıldız gökyüzünü ele geçirmiş, ağaçlara yakın bir şekilde duruyordu. Sadece kendisinin yüksek sesli karmaşasını duydu, sadece sürgünün karışık yollarını gördü. Gecenin ağzı onu içine çekiyordu, anahtar kilidin içinde durmadan dönüyordu. Tepede durmadan oynanıp duruyordu, ormanda bir yaprak düşüyor, tüm korkular onu çağırıyordu. Kolları, bacakları artık hapseden zincirlerdi, sabit bir şekilde onu karanlığa kilitliyorlardı...

“Ne oldu?” diye soran bir fısıltı duydu, darmadağın olmuş bir kafanın görüntüsü, dikdörtgen pencereye yansdı.

“Hiçbir şey,” dedi erkek kardeşi tiksintiyle, yatak örtüsünün altına yeniden yerleşirken. “Bu pislik yine ıslak bir rüya görmüş.”

YİRMİ ALTINCI BÖLÜM

Kar, ağır şehir trafiğinin altında kahverengi bir bulamaç halini almıştı; ancak kaldırımlar ve oluklar boyunca ayaklar altında kalan buz, cam gibi çatlıyordu. Eğimli çatıların üzerinde sert ve ısıltılı bir şekilde yatıyordu. Havada hafif bir ayaz vardı. Yeni yıla girilmiş olmasına rağmen, Noel hâlâ şehirdeki hâkimiyetini sürdürüyordu; sonu gelmeyen tebrikler sokak köşelerinde yankılanıyor, selamlaşmalar sözlü bir yaylın ateşi gibi çağlıyordu. Ovalanan eller iyi niyetle karşısındakini kavramak için öne uzatılıyor, omuzlar yumruklanıyor, sırtlar sıvazlanıyor, insanlar kollarından tutularak eğlenceli tavernalara sürükleniyordu. Şenlik az da olsa hafiflemişti, coşkular azalmıştı, ancak eğlence düşkünleri yeni yılda devam edecek olan uzun ve zorlu yolculuğa çıkmadan önce bardaklarındaki son eğlence damllarını akıtmak konusunda kararlıydılar.

Akşam karanlığında, üstlerine piramit gibi yığılmış Noel ağaçları ve ökse otlarıyla at arabaları gürültüyle geçiyordu. Hayvanların buzlu zeminde kaymamaları için toynaklarının etrafına çaput bezleri sarılmıştı. Yırtık pırtık kıyafetler giymiş, kırmızı burunlu bir grup sokak çocuğu birahanelerin dışında ve köşelerinde dolaşp mızıldanarak hâlâ eğlenmeye devam eden insanlardan para dilenmek için ellerini uzatıyorlardı.

“Bu Noel babamızdan bir şey alamadık bayım, babam greve katıldı...”

“Zavallı babamın parmaklarında iltihap var hanımefendi, Noel’de sadece patates yedik...”

Bol miktarda bozuk para kaldırımlara dökülüyordu; peniler, hatta zaman zaman gümüş paralar yerlere saçılıyordu. Dirseklerle dürtmeler, tekmelemeler, ısırmlar, karın üzerinde kıvranan küçük bedenlerin arasındaki eller çılgınca yerdeki hâzineye ulaşmaya çalışıyordu.

Karmaşa canlanıyor, ışıklar göz kırpmaya başlayarak kasvetli evlerin cephelerini canlandırıyor. Sokak lambaları titrek alevleriyle parlıyor, geçici bir süre durmuş olan kar, kanal boyunca dizilmiş ağaçların üzerinde ağırlık yapıyor, dalları eğerek tekrar yağmaya başlıyordu. Aydınlatılmış dükkân

vitrinlerinin önünden şekiller geçiyor, camlara gölgeler düşüyordu. Cana yakın, uzak, genç, yaşlı, çirkin, güzel, canlı, ölü yüzler bir anda ortaya çıkıyor, bir anda ortadan kayboluyor, kendi yolları üzerinden ya da şehrin parlak ışıkları altından veya derin gölgeler arasından akıyorlardı. Hareketsiz atlar, durdukları yerlere sidiklerini bırakıyorlar, altlarından akan yeşil sıvı kar üzerinde hışırtılı bir ses çıkarıyordu. Öfkeyle yanan ocakların üzerindeki kestanelerin kokusu, mum ışığının etrafına üşüşen gece kelekleri gibi, genç yaşlı herkesi kendisine çekiyor, eldivenli ya da çıplak eller cezbeden sığağa doğru uzanıyordu. Truva'nın modern atları olan otobüsler, gürültülü bir şekilde geçiyorlar, içine tıkmış insanlar nedense tuhaf ve mekanik görünüyorlardı. Zombiler gibi oturuyorlar, kendi yansımalarının içinden dışarıdaki beyaz dünyayı seyrediyorlardı.

Şehrin gürültüsü mezarlığa uzaktan geliyordu. Seyrek ağaçların arasındaki mezar taşları hayaletlerin alınları gibi parlıyorlardı. Soluk, ince ay, kalın kar bulutları arkasında dolaşüyor, Joe ve Jem'in karla kaplı yol boyunca omuzlarında taşıdıkları, sade, cilasız tabutun üzerinde parlıyordu. Erkekler arkadaki iki kadının onlara yetişebilmesi için zaman zaman duraklıyorlardı. Konuşmuyorlar, yüklerinden dolayı derin ancak düzenli nefes alıyorlardı. Tabutların hafif gıcirtısı, yere basan ayakların yumuşak sesi yüksek çıkıyor, uzaktaki bir köpeğin ulumalarıyla kesiliyordu. Gri bulut örtüsünün altında kilisenin çan kulesi yavaş yavaş yükselerek ortaya çıkıyordu.

Yoldan çıktılar ve toprağa gömülü mezar taşlarının arasındaki dolambaçlı yoldan yürümeye başladılar. Mezarlığın nispeten daha boş bir alanına gelerek tabutları bıraktılar. Nereye gittiklerini çok iyi bilen erkekler, sarmaşıklarla kaplı duvarın karşısındaki küçük işçi kulübesinden kazma ve kürek bulup kazmaya başladılar.

Durmadan kazdılar; hâlâ tek bir kelime edilmiyordu. Aletler sert toprağın içinde tertemiz bir çukur açıyorlardı; kısa bir süre sonra zeminde sarı bir kil tabakası görüldü, ancak onlar yeterince derin bir çukur açılana kadar kazmaya devam ettiler. Kazma ve küreği kenara bıraktılar ve yerde yan yana yatan, üzerleri ince bir kar tabakasıyla kaplı tabutlara doğru yürüdüler. Kadınlarına baktılar, yüz hatları uçuşan kar tanelerinin altında gergindi. Sonra durdular, kibarca ahşap kutuları kaldırdılar ve onları bekleyen siyah çukurlara doğru döndüler.

“Tanrım,” diye fısıldadı Lil, tabutlar indirilirken sallandı. “Tanrım.”

Anne yaklaştı, hiçbir şey söylemeden Lil'in kolunu tuttu.

Çukurlar toprakla örtülüp, düzeltildi. Erkekler nihayet kadınların

yanlarına gitti. Lil ileri doğru çıktı, ancak Joe onu durdurmak için kibarca kolundan tuttu.

“Bu akşam yapabileceğimiz başka bir şey yok aşkım,” dedi. “Hadi gidelim. Burada üşüteceksin.”

Anne ilerledi ve Lil’in diğer kolunu tuttu. Ağaçların karanlık tünelinin arasından geri dönerken hâlâ uluyan köpeğin sesini duyabiliyorlardı. Ayaklarının altındaki sert kar çıtırtılar çıkarıyordu. Aniden yakınlarda bir yerde hafiften bir hışırdama sesi duyuldu; karanlıktan biri çıktı, onlara doğru yürüdü. Yüzü kukuletasıyla kapanmıştı. Lil nefesini tuttu, gerilmişti.

“Tanrı sizinle olsun,” dedi rahip.

“Tanrı sizinle olsun rahip” diye katıldılar ona. Rahip kutsamak için elini kaldırdı ve sonra da gecenin karanlığında kayboldu.

Birbirlerine baktılar; nedense rahatlamışlar, endişeleri gitmiş, hüznüleri bir parça azalmıştı ve mezarlık kapısından çıkıp köprünün üzerindeki Harold Geçidi’nden geçerek şehre gittiler.

Kasvetli soğuktan, Joe ve Lil’in kiralık evlerinin bulunduğu binanın yakınındaki, duvarlarına “Hoş geldiniz” tabelasının kıpkırmızı yansıdığı, rıhtımdaki birahaneye geldiler. İçeri girdiklerinde, şişman, neşeli ve pembe kel kafası ışıkların altında parlayan sahibi, eliyle Joe’yu yanına çağırdı.

“Başka bir şeye ihtiyacın var mı Joe? Müessesenin ikramı,” diye fısıldadı, bira nedeniyle kahverengiye dönmüş bezle tezgâhı silerken.

“Teşekkürler Colum, çok düşüncelisin,” dedi Joe. “Zaten bizim için birçok şey yaptın, tabut paralarını bile sen ödedin...”

Colum silmeyi bıraktı ve dirseğinin üzerinde eğildi, ağzında kalmış birkaç dişini işaret parmağıyla karıştırdı. “Eğer kendini daha iyi hissettirecekse,” dedi sabırlı bir şekilde, adeta bir çocuğun gönlünü alıyordu, “bunu borç olarak kabul edebilirsin. Pekâlâ. Ne diyorsun?”

“Güzel Colum, güzel. Kendimi toparlar toparlamaz...”

“Ah, hadi dostum,” dedi adam kibarca. “İçkini al ve çeneni kapa. Görünüşe bakılırsa birkaç yudum konyak kadınlara iyi gelecek.” Tepsiyi doldurmaya başladı.

Joe başıyla onayladı. “Onları buraya neredeyse zorla getirdim. Bu gece mezarlıkta hava çok soğuktu.”

“Bu havayı bırak, mezarlıklar her zaman kasvetli ve soğuktur. Söyle bana Joe,” dedi birahaneci, tıpkı günah çıkarma anındaki rahip gibi dikkat kesilerek eğilmişti, “çok mu kötüydü?”

“Yeterince kötü. Doğumda ya da doğumdan hemen sonra ölselerdi bile

yeterince kötü olurdu ama onlara dokuz ay boyunca baktıktan sonra bir anda...”

“Biliyorum, biliyorum,” dedi birahaneci, iç geçirip başını sallayarak. “Bu gerçekten insanın yüreğini yaralıyor.”

“Lil beni endişelendiriyor,” dedi Joe, bardaklar doldurulup tepsiye konarken. “Onların kesinlikle ikiz olduklarını öğrendiğinde delicesine korkmuştu. Ama sağlıklı bir şekilde doğduklarında, iki tane oyuncak bebeği olmuş çocuklar gibiydi. Uzun süre onlardan ayıramıyorduk. Bana kalırsa hâlâ farkında değil, hâlâ şoku atlatamadı.”

“Evet, kesinlikle,” diye katıldı birahaneci. “Aslına bakarsan, acı çekenler kadınlar oluyor.”

“Ve sonra benim durumum,” dedi Joe, eksik işaretparmağına bakıp dudaklarını sıktı. “Şu parmaksız halimle işsizim. İşe tekrar alınmak bir tarafa, tazminatla ilgili bir haber almayalı aylar oldu. Ya sen olmasaydın?”

“Ah, hadi dostum,” dedi Colum tekrar. “Kendimi iyilik meleği gibi hissettiriyorsun. Şimdi ne istiyorsun Mick?” diye kükredi, bölmenin arkasında sabırsızlıkla bağırان diğer bir müşteriye. “Bir bira daha mı?”

Lil, hiç kıpırdamadan, sanki hiçbir şey görmüyormuş gibi ileri bakıyordu. Yüzü siyah eşarbının altında solgundu. Hiç makyaj yapmamıştı. Annenin şapkasındaki uzun tüy Lil’e eğildikçe sallanıyordu; el sürülmemiş konyak bardağını eline aldı.

“Hadi, şundan bir yudum al,” diye ısrar etti Anne. “Sana iyi gelir.”

Lil başını çevirdi. “Yapamam anne. Gerçekten. Midem bulanıyor.”

“İç şunu,” diye zorladı Anne, kehribar rengiyle parlayan sıvıyı Lil’in titreyen dişlerinin arasından neredeyse boca etti. “Tanrı aşkına, biri daha ellerimde ölmeden iç.”

Lil, konyak boğazından inerken zorlandı. Omuzları titredi, öksürdü, mendilini ağzına tuttu. Gözleri yaşardı ve birkaç derin nefes aldı, ancak yanaklarına yavaş yavaş renk geliyordu. Bakışlarındaki donukluk kayboldu ve o gece ilk defa, yürek burkan onca şeyden sonra, etrafına coşkuyla baktı. Uykudan uyanmış birinin sersemliğiyle bir şeyler görebildi. Ona endişeyle bakıyorlardı.

“İyi misin aşkım?” diye sordu Joe, bira bardağını ağzına götürürken durakladı.

“Evet.”

“Emin misin,” diye sordu Anne.

“Evet.” Lil yavaşça etrafına baktı; kocasına, Jem’e ve nihayet Anne’ye

baktı ve sonra hıçkırarak ağlamaya başladı. “Ah, yüce Tanrım!”

Anne hiçbir şey söylemeden Lil'i kendine çekti, başını ve titreyen omuzlarını okşayıp mendiliyle gözlerini sildi. Sanki zaman geriye sarmış ve Lil yeniden küçük bir kız olmuş, anlayamadığı karanlık, korku ve acı karşısında teselli bulmak için annesine sığınmıştı.

İki erkek çaresizlikle baktılar; Joe ağırbaşlı ve mahzun, Jem derinlerde kaybolmuş, alt dudağını ısıırıyordu. Lil artık daha sessiz ağlıyordu, Anne'ye sokulup sarılmıştı. Birahanenin paslı kapısı gıcırtyla açılıp kadınlar ve erkekler içeri girince kendine gelip doğruldu. Barın üzerinde duran saatin kolları ilerledikçe içerisi dolmaya başlamıştı. İnsanlar, içeri girip kendilerine bir masa bulmadan önce, kapı eşiğinde durup omuzlarındaki karları silkeliyorlardı.

“Üzgünüm,” dedi Lil, burnunu çekerek. “Bir aptal gibi davrandım.”

“İyice ağlamak gibisi yoktur,” dedi Anne, rahatlamıştı; fırtına dindiği için kendi içkisinden bir yudum aldı.

“Uzun zamandır içinde tutuyordu,” dedi Joe Anne'ye, bardağını koyarken. “O andan itibaren hiç uyumadı. Gece odada dolaştığını duydum. Ara sıra küçük Joe'yu kucağına alıyor, neredeyse boğacak gibi sarılıyordu.”

“Başka bir bebek daha doğuracağımı sanmıyorum,” dedi Lil aniden, kırılgan bir sesle, “o mezbelede yaşadığım sürece.”

“İçkini iç,” dedi Anne yatıştırıcı bir sesle.

“Ben ciddiym anne,” dedi Lil sessizce. “Neden doğurayım? Ben daha onları tanıyamadan, onları kurtların yiyeceği bir dünyaya getirerek neden acı çekeyim ki?”

“Lil...”

“Bebeklerimin hastalanıp ölmesine oranın pisliği neden oldu?” dedi Lil, sesi çatlıyordu. “Sen benim olanlardan sonra çocuk yapmaya devam edeceğimi mi sanıyorsun?”

“Tanrı'nın işine karışamazsın,” dedi Anne, bardağına düşünceli bakarken.

“Dublin'deki şirketlerin de öyle anne,” diye cevapladı Lil. “İnsanlara domuzmuş gibi davranıyorlar. Burası gençlere, yeni evlenmiş genç çiftlere göre bir ülke değil. Londra'dan dönmekle aptallık etmişiz. İrlanda, anne, İrlanda artık öldü. Sadece leşi kaldı.”

Ona nasıl cevap vereceklerini bilemiyorlardı, bir cevapları yoktu. Oturdıkları masa diğerlerinden uzakta bir ada gibiydi. Zaman zaman, gizemli bir işaretle, garson elinde içki dolu tepsiyle geliyordu, ancak Lil bardağına hiç dokunmuyordu. Köşede bir grup adam kâğıt oynuyordu. Diğerleri hâlâ

dart oynuyorlardı. Salon epey dolmuştu ve hareketlenmişti. Ateşe daha fazla tezek yığılmıştı; sıcaklık yayıldıkça masalar geri çekilmişti. Tersane çalışanlarının ve işçilerinin kalın botlarının altındaki karlar eridikçe ahşap zeminin üzerinde küçük su birikintileri oluşuyordu.

Joe, Jem'e döndü. "Portobello'ya rahat girebilecek misin?" diye sordu. "Hayli geç oldu."

"Endişelenme," dedi Jem, kibirli bir şekilde sırtarak. "Girişteki kadın benim için çıldırıyor. İstediğim her an içer sızabilirim."

"Çok haklısın," dedi Anne, "adeta paslı bir jilet kadar yenisin."

Jem daha da fazla sırttı; hafiften sarhoş olmuştu, ellerini dizlerinin arasında birleştirip mutlulukla iç geçirdi. Gözleri biraz buğulu olsa da parlak ve umutluydu, insanları hatta salondaki eşyaları, tanıdık dostlarmışçasına selamlamaya hazır gibi duruyordu. Lil'e baktı ve doğal havası nedense bir anda dağılıverdi. Uzandı ve sanki canını yakmaktan korkar gibi ürkekçe elini okşadı. "Neşelen kardeşim," dedi, omuzlarını dikleştirerek. "Seni bekleyen çok şey var, Tanrı'ya şükür." Sonra içinden gelen ani bir içerlemeye geri çekildi; mavi gözleri parlamış, parmaklarını bardağının çevresine kenetlemişti. "Aslında bizim burada gerçekten istediğimiz kişi Stalin'dir, biliyorsunuz!" dedi yüksek sesle. "Tüm o şişko kapitalistleri Leinster Hapishanesi'ne tıkarı! Ah, hatta daha iyisi, Lenin gelmeli! Evet, Tanrım, kapitalistlerin hakkından o gelir!"

"Lenin öldü," dedi Joe usulca.

Jem'in yuvarlak yüzü kıpkırmızı oldu. "Kimin umurunda?" dedi öfkeyle. "Ölü bir Lenin, on tane De Valera'ya bedeldir! O, modern İsa'ydı..."

"O kutsal ismi gereksiz yere sarf etme," dedi Anne.

"Bu üniformayı neden giydiğimi bilmiyorum!" dedi Jem, eğilip inanılmaz bir öfkeyle yeşil ceketine ve pantolonuna baktı. "Lanet olası bir sürü dönecek insan!"

Etraftaki kafalar yavaş yavaş onlara çevrilmeye başladı.

"Cezalandırılıyor muyum ben?" dedi Anne. "Hiçbiriniz içki içtiğinizde, saygıdeğer insanlar gibi sükûnetinizi koruyamıyorsunuz."

"Benim demek istediğim anne, eğer başımızda Joe Stalin ya da neydi adı, Lenin gibiler olsaydı..."

"Hiçbir şey yapamıyorsan, nerede ve ne şartlarda olduğumuz hatırla," dedi Anne, artık yüzü kızarmıştı. "Sen tamamen duygusuz musun?"

Jem birdenbire pişmanlık duydu. "Ben pisliğin tekiyim," dedi. Kollarını kavuşturup, önündeki bardağına dik dik bakmaya başladı. "Bir manastıra

gitmeliydim.”

Köşede yaşlı kadınların grubunda aşırı duygusal, sempati yüklü fısıldaşmalar başladı.

“Şu, ikizlerini kaybeden kadın değil mi?”

“Üçüncü katta oturuyor.”

“Doğum yaptığında ben burada değil miydim?”

“Neredeyse kendisi çocuk.”

Şalına sarınmış yaşlı kadın, sarı suratını kaplayan kocaman bir gülümsemeyle yaklaşarak elini uzattı.

“Olanlar için çok üzgünüm Alannah,” dedi yaşlı kadın, kâğıt gibi beyaz, ince, kemikli eliyle Lil’inkini kavrarken.

“Teşekkür ederim efendim,” dedi Lil, kemikli baskıdan kendini çekmeye çalışarak.

“Beni tanımıyor musun?” diye devam etti kadın; yan taraftan bir sandalye çekip otururken hâlâ Lil’in elini tutuyordu. “Rıhtımdaki herkes Lettie Finucan’ı tanır. Doğumda ve ölümde, ben daima oradayımdır. Ben Lettie Finucan. Başka zaman olsa, bir kibrit çöpü için bile seni rahatsız etmezdim, ama zor gününde olduğun için buradayım. Elbette, zavallı ikizlerin dünyaya geldiğinde yanında değildim, cennetin ışıkları üzerlerinde olsun bu gece.” Omuzlarını öne çıkararak göz kırptı. “Şu orta yaşlı kadının görüntüsünü hiç beğenmedim, üzerindeki viski kokusu Peder Matthew’yu mezarında ters döndürür.”

“O iyi bir kadındır efendim,” dedi Lil, oraya taşındıklarından beri kadının bir kez olsun ziyarete gelmediğini biliyordu. “Hem de çok iyi biri.”

Yaşlı kadın sırtıttı ve şalla sarılmış kafasını bilmiş bilmiş salladı. “Böyle konuşman ne güzel. Bu senin gerçek bir Hristiyan ruhu taşıdığını gösterir. Ama hepimiz gerçeği biliyoruz, değil mi? O gece başına gelenlerden bahsediyorum. Peki, zavallı meleklerle ne oldu?” Sandalyesinde doğruldu, yüzünü kırıştırarak tekrar göz kırptı. “Bana anlatabilirsin. Lettie Finucan’a anlatabilirsin. Ağzımdan tek bir kelime çıkarmam.” Kendi kendine kıkırdadı ve Lil’in elini daha da sıktı.

“Anlatacak bir şey yok, efendim,” dedi Lil, sıkılan parmaklarını kurtarmaya çalışarak. “Sadece bir gastroenterit krizi.”

Yaşlı Bayan Finucan hemen bir istavroz çıkardı. “Yüce Tanrı aşkına, o da nedir öyle?”

“Bir çeşit bağırsak düzensizliği efendim,” dedi Lil, çaresizlik içinde Joe’ya baktı.

“Eee... Bir şeyler içmek ister misiniz efendim?” diye sordu Joe.

“Ah, sizi rahatsız etmek istemem oğlum, çok teşekkür ederim,” dedi Bayan Finucan, Lil’in parmaklarını kabaca okşarken. Etrafına bakınmadan, neredeyse hiç soluk almadan devam etti. “Ama içinde bulunduğumuz zor durumu düşünürsek... Mayalı bir şeyler alayım.”

“Yüce Tanrım,” dedi Jem alçak sesle.

Kadın, Lil’i sıkı parmaklarını ancak birası geldiğinde bıraktı. Hızla içiyor, başını geriye atıyor, arada eski püskü eteğinden çıkardığı ipe sarılmış siyah bir çantanın içindeki enfiyeyi çekerken, bardağını çenesinden uzaklaştırmıyordu. Coşkuyla konuşmaya devam ediyor, sadece viskisini içmek ve enfiyesini çekmek için ara veriyordu. Bir kuşunki kadar hızlı hareketleri birbirine karışıyor, bir süre sonra fark ediliyordu. Yüksek ancak monoton bir tonda konuşuyordu; ilgi çekici bir şey söylese bile bu tonda harcanıp gidebilirdi. Burun deliklerine enfiyeyi doldururken bir ara eli ayağı birbirine karıştı ve çantası Jem’in kucağına savruldu; Jem aniden şiddetle hapsirmeye, hapsirirken de dizlerini masanın bacaklarına çarpmaya başladı, masanın üzerindeki içkiler dökülüp Jem’in yeşil pantolonuna aktı.

“Lanet olsun!” diye bağırarak Jem ayağına fırlatarak; bira asker botlarının üzerine damlıyordu. “Gözün kör mü, lanet kocakarı?” Ve sonra tekrar hapsirmeye başladığında yüzü morarmış, sümükleri burnundan akıyordu. Muazzam bir sesle geçirdi; gözleri yerinden fırlamış bir halde, bir eliyle ağzını diğeriyle midesini tutarak masaların arasından zikzaklar çizerek lavaboya doğru koştu.

Bayan Finucan başını salladı ve dişsiz ağzını şapırdattı. “Ah, ne de olsa babaları gibi içemiyorlar,” dedi; hoşnutsuz bir şekilde enfiyesini topladı ve bardağını aldı. “Şimdi anlatacağım hikâyeye inanamayacaksınız. Hatırlıyorum, ooo... Uzun yıllar önceydi, çok uzun yıllar önceydi, biranın üç peni olduğu zaman...”

Kapanış saatinde, salon boşalırken kadını atlatıp dışarı çıkmayı başardılar. Liffey, eski parmaklıkların altından yavaşça akıyordu; karanlık, etrafta oluşan buz parçaları tarafından kırılıyordu. Hâlâ kar yağıyordu ancak hızını kaybetmişti, hissedilmiyordu. Birahanein gürültü patırtısının ardından, dışarıdaki ocak gecesi huzurlu gelmişti onlara; her şey sessizdi, hatta gece yarısı trafiği bile azalmıştı. Sinemadan dışarı çıkan kalabalık sessizce hareket ediyor, sakin bir şekilde otobüs duraklarında bekliyordu. Sanki etrafı kaplayan dingin beyazlık herkesin ve her şeyin üzerine tuhaf bir sükûnet getirmişti.

“Kışın kuğulara ne oluyor, merak ediyorum,” dedi Jem aniden, parmaklıklardan eğilip siyah nehre bakmak için durdu.

Joe ve Lil’in yaşadığı uzun ve kasvetli binaya geldiler; ön cephede hâlâ birkaç ışık yanıyordu. Girişin karanlık boşluğunda kediler ciyaklarak birbirleriyle dalaşıyorlardı. Bir adam kendi kendine tartışarak hızla yanlarından geçti. Binanın üst katlarından bir piyano sesi duyuldu: “Dover’in Karlı Kayalıkları”

“Hazır gelmişken, yukarıda bir çay içmek ister misin anne?” diye sordu Lil; nehirden gelen soğuğa karşı kendisini korumak için mantosuna sarınmıştı.

“Bu saatte olmaz Lil,” dedi Anne; Lil’in mantosunun kürklü yakasını kaldırmak için yaklaştı. “Bu gece güzelce uyu, yarın görüşürüz.”

“Seni bırakayım...” diye başladı Lil.

“Böyle bir şey yapmayacaksın,” dedi Anne. “Ben şimdi buradan bir otobüse binerim.”

“Umarım Baba bu kadar gecikmene aldırılmaz,” dedi Joe.

“Nerede olduğumu biliyor. Muhtemelen yatağına girip horlamaya başlamıştır. İyi geceler, Tanrı ikinizi de korusun.”

Çatlak merdivenlerden çıkışlarını izledi. En üst basamağa geldiklerinde el salladılar, sonra da karanlığın içinde kayboldular.

Anne onlar gittikten sonra bir süre daha orada durdu, girişin karanlığına ve binada hâlâ yanmakta olan birkaç ışığa baktı; hafiften ürperdi.

Jem, ürperdiğini fark etti. “Üşüdün mü anne?” diye sordu. “İşte,” ceketinin pirinç düğmelerinin açarken devam etti, “şunu al...”

Anne, elleriyle onu durdurdu. “Hiç gerek yok,” dedi, kendi mantosunun yakalarını kaldırdı ve onunla birlikte sokağın aşağısındaki otobüs durağına doğru yürümeye başladı. “Üşümüyorum. Sadece kendi kendime düşünüyordum.”

Jem, Anne’nin kolunu kendisinininkinin altına sıkıştırdı. “Lil düzelecek anne,” dedi. “Göreceksin.”

Sessizce konuşmuştu. Anne ona baktı; palyaço maskesinin altından nadiren çıkan anlayışına, algılayışına, duygusal bu genç adama merakla baktı. Diğerlerinin kaçırabileceği şeyleri yakalayabiliyordu, onu takdir etmemek akıllıca olmazdı; ancak bu an, kısa sürede, tıpkı rüzgârda savrulan kum taneleri gibi aniden yok oldu ve Jem eski neşeli haline geri döndü. Komik insanları anlamamanın, ağırbaşlı insanları anlamak kadar zor olduğunu düşündü Anne. Evine geç kalanları toplamış otobüste birlikte oturdular. Yorgundu ve

gözlerini kapattı; dışarıdaki soğuktan sonra otobüsün içi sıcak gelmişti, otobüsün altından gelen motorun titrek gürültüsüyle uyuklamaya başladı. Otobüs köşeyi dönerken kaydı ve Anne hemen uyandı. Durakta durmak için yavaşladı ve birileri daha bindi. Görünüşlerinden üniversite öğrencisi oldukları anlaşılan bir çift, kollarının altında kitaplar, parmakları birbirlerininkine kenetlenmiş, sağa sola yalpalayarak ilerlediler. Kısa boylu, şişman, hindi suratlı bir kadın, içinde kafası bedeninden ayrılmış bir tavuk taşıdığı hasır çantasına yapışmış, koca poposuyla koridordaki koltuklara çarpa çarpa kendine yol açarken, bir yandan da kendinden geçmiş çifte uğursuzca bakıyordu. Kravatlı gece kıyafetinin içinde sessiz sakin oturan incecik boyunlu kısa adam, gözleri kapalı, elleri dizlerinde, ansızın “Argyle’daki Zarif Mary” şarkısını söylemeye başladı. “İlla bir şarkı söyleyeceksen, bari bir İrlanda şarkısı söyle!” diye bağırdı birisi, radyodaki bir müzik programının sunucusunu taklit ederek.

Otobüse herhangi bir hayvanın alınmasına izin verilmediği halde, her nasılsa içeri sızmayı başarmıştı ve kısa sürede doğru yerlerde durup, doğru yerlerde başlayarak tenor ile birlikte mükemmel bir uyum içinde havlamaya başladı. Otobüsün ön tarafından biri ağız mızıkasıyla “Mexicali”yi çalmaya başladı. Elinde evrak çantası, ağzında purosunu olan bir adam, rahatsız olmuş görünüyordu ve şikâyet etmek için biletçiyi çağırdı; ancak biletçi belli belirsiz gülümseyerek omuzlarını silkti ve paraları alıp, biletleri vererek zilini çalmaya devam etti.

“Din adamları, bayanlar ve baylar, köylü dostlarım,” diye bağırdı işçi tulumu içindeki King Kong; başıyla, purosunu çiğneyen adamı abartılı bir şekilde işaret ederek. “Gece yarısı özel programına hoş geldiniz!”

Genç bir adam koltuğunda doğrularak sessizlik işareti yaptı. “Şişşt, Rathgar’ın içinden geçiyoruz, şapkalarınızı çıkarın ve dua edin!” Mızıkacı, “Yeniden Bir Halk Olmak” şarkısını çalmaya başladı. Dirsekleri deri yamalı ceketıyla sakallı genç bir adam heyecandan titreyen sesiyle “Benim Kara Rosaleen’im” şarkısını söylemeye başladı.

“O asla ölmeyecek, biliyor musun,” dedi bir adam, yanındaki yaşıtı arkadaşına. “Kim?” dedi arkadaş. “James Clarence Mangan mı?” diye sordu yine ikinci adam, başını horoz gibi dikti, bir eliyle kulağını tutuyordu. Arkadaşı, şairin adını bir kez daha tekrarlardı, diğer yaşlı adam gürültü yüzünden yine duyamadı. “Kim?”

“Lanet olası James Clarence Mangan!” diye bağırdı öfkeyle, arkadaşının dizine vurdu ve diğeri bir öksürük krizine tutuldu.

“Özgürlüğü olmayan İrlanda, asla barış içinde olamaz,” dedi yuvarlak göbekli bir adam; ayağını kaldırmış, paçasındaki çimentoları temizliyordu. Söylediklerimi dikkate alın. İrlanda’yı savaşa sürükleyen, De Valera’nın silahını kapıp onları püskürtmesine neden olan, İngilizlerdir.”

Hindi suratlı kadın şimdi pişmiş kelle gibi sırtıyordu; sihirli bir şekilde gevşemiş, hasır çantasından çıkardığı yarım şişe viskiyi çevresindekilere uzatıyordu; arada sırada, şükredercesine, elini hoşgörölü bir şekilde havaya kaldırıyordu. Mızıka çalan, kendini ortaya atıp bir eliyle enstrümanını çalıp, diğeriyle eteklerini sallayarak koridorda bir aşağı bir yukarı dans etmeye başlayınca, burnunda kocaman bir siğili olan, orta yaşlı, anaç bir kadın olduğu ortaya çıktı: “Ah, daha fazla dans etmeyin Bayan Moore, yoksa sizi alıp götürecekler.”

Evrak çantalı adam, kadın yanından geçerken koltuğunda büzölüp kaldı, kadının ona çarpacağı korkusuyla domuzunkine benzeyen gözleri dehşetle açıldı. Kadın, biletçiye yakaladı ve adamın şapkasını çıkararak onunla dans etmeye başladı. “Pekâlâ Nano,” dedi biletçi sırtarak, kadını çok iyi tanıyormuş gibi, “yerine otur ve iyi bir kız gibi davran.”

Sakallı genç adam hâlâ yüksek sesle, “İspanyol şarabı size inanç, sağlık ve umut verecektir, benim kara Rosaleen’im...” diye şarkı söylemeye devam ediyor, gözyaşları kızıl sakallarına süzölüyordu. Sürücü, koltuğunun arkasındaki sürgölü camı açtı ve içeri bağırdı: “Tanrı aşkına Larry, şu lanet olası curcunayı kesin, bir rahip geliyor!”

Otobüs yavaşladı ve tereddütlü bir gülümsemeyle, genç, taşralı bir rahip bindi ve derhal deri kaplı kutsal kitabını çıkarıp okumaya başladı. Ona yer vermek isteyenleri reddedip ayakta dururken solgun, renksiz dudakları kıpırdadı. “Yoksa Tanrı’nın huzurunda falan mıyız?” diye sordu yuvarlak göbekli adam, kendisine ikram edilen viskiden dudaklarını şapırdatarak bir yudum alırken. “Şşşt!” diye tısladı bir kadın sesi. “Vaftiz edilmiş insanlara saygı gösterin.”

“Benim kıcıma saygı gösterin!” dedi viskiye uzanan bir başkası.

Genç rahip, kafasını kitaptan kaldırıp baktı ve kızgınlıkla gülümsedi; otobüsün arka taraflarına ilerlerken ayağı çoban köpeğine takıldı. Ağaçların yoğun karla kaplı olduğu güney meydanından geçerlerken otobüs, Portobello kışlasına birkaç metre kala yine yavaşlayarak durdu. Üst kattan birkaç asker indi, botlarının altındaki pençeler metal çerçeveli merdivenlerde yankılandı. Jem, dikkatle elindeki izmariti inceliyordu.

“Senin durağına geldik,” dedi Anne.

“Seni eve kadar götürsem iyi olur,” dedi Jem.

“Hayır, olmaz,” dedi Anne telaşla. “Geri dönene kadar saatler geçer.”

“Önemi yok anne, bu geceki nöbetçiyi tanıyorum.”

“En rütbelisini tanısan umurumda değil,” dedi Anne. “Geçen defa kızıl kepliler seni aramaya geldiklerinde olanları biliyorsun. Korkudan cayır cayır yanıyordun.”

“Dürüst ol anne...”

Otobüs hareket etmek üzereydi. “Ben seni aşağı atmadan kalk, seni korkak.”

“Of, Tanrım,” diye homurdandı Jem.

Sıkıntılı ve tereddütlü bir şekilde ayağa kalktı, annesinin dirseğini sıktı, dönüp kapıya ilerledi ve hareket halindeki otobüsten kaldırılma atladı. Ancak becerememişti. Anne arkasına döndü ve karların içine gömülüp sonra da ayağa kalkmaya çalışan oğluna baktı.

Artık neredeyse boşalmış olan otobüsten indi ve eve kadar olan kısa mesafeyi yürüdü. Sokaklar ıssızdı, tuhaf bir şekilde sessizdi, kıvrılan yol üzerindeki birkaç evden ışık geliyordu; epey geç olduğunu düşündü. Sokak lambasının üzerindeki parçalanmış tel kafes, metalik bir ses çıkararak rüzgârda sallanıyordu. Eve yaklaşıncı, çantasının içinde anahtarını aradı ve bulur bulmaz kendini içeri attı. Mutfak karanlıktı; perdeler çekilmemişti, dışarıdaki sokak lambasının ışığı soluk duvar kâğıtlarına yansıyor. Rafın üzerindeki Kutsal Kalp resmi tuhaf bir şekilde hayata asılıyordu; üzerindeki derin, üzgün gözler ona öfkeyle bakıyormuş gibiydi; bir an ürpererek geri çekildi, korkuyla yutkundu. Tepedeki açık pencereden gelen rüzgârla perdeler titredi. Anne şapkasını ve mantosunu çıkardı, ışığı açmadan yukarı çıkmaya niyetlendi. Sonra bir inilti duydu.

İlk önce bunun inleyen kırma köpek olduğunu düşündü, etrafına bakındı, ancak hiçbir şey göremedi. Bulaşikhane kapısının altından sarı bir ışık sızıyordu. Tuhaf ses bulaşikhaneden geliyordu; alçak, belli belirsiz, bir hayvanın acı acı inlemesi gibi bir sestti. Soğuk bir şey ona dokunmuş gibi ürperdi, hareket etmeden durdu, kalbi canını yakarak atıyordu. Bulaşikhane kapısının arkasında neler olup bittiğini bilmemek hastalıklı bir endişe yaratıyor, ağır bir korku içini kemiriyordu. Yukarı koşup çocuklarının güvende olup olmadığını kontrol etmek istedi. İçindeki korku ve paniğe rağmen kiler kapısına doğru ilerledi. Hafifçe kapıya vurdu; diğer elinin altında çırpınan kalbini hissetti. Tekrar kapıya vurdu; hiçbir şey olmadı. Sonra inilti tekrar yükseldi; bu defa daha anlaşılır gibiydi çünkü kapının

hemen yanındaydı ve artık onun köpek olmadığını biliyordu. İniltilere kelimeler de karışıyordu, acı çekercesine soluk alıp vermeler duyuluyordu. Sanki birisi tırnaklarıyla kapıyı tırmalıyordu. Anne ter içinde kalmıştı, sendeledi ancak yine de tüm ağırlığını vererek kapıyı itti; arkasındaki her neyse, kolaylıkla yuvarlandı ve Anne açılan boşluğa adım attı.

Mutfağın karanlığından sonra içerideki ışık bir süre için gözlerini kamaştırdı, sonra yere baktı.

“Ah, yüce Tanrım,” diyerek derin bir nefes aldı.

Baba büzüşmüş halde taş zeminin üzerinde yatıyordu; yüzü yere yapışmış, bileği tuhaf bir açıyla bükülmüştü; üzerinde atleti ve pantolonu vardı, ayakları çıplaktı. Anne bunun her zamanki sarhoşluk baygınlıklarından biri olmadığını anladı, başka bir şeydi; daha önce asla olmamış bir şeydi. Dizlerinin üzerine çömeldi, yüzünü yukarı çevirdi ve ona seslendi. Önce emaye küvete vurduğu alından sızan kanı görünce irkilerek geri çekildi. Sonra yüzündeki korkunç değişikliği fark etti; gözleri cansız, yarı aralıktı, çenesi yamulmuş aşağı sarkıyordu ve ağzı “Z” şeklinde yana kaymıştı.

Anne’nin dehşetle verdiği nefes, kollarında bitkin bir şekilde yatan adama ulaşmış gibi görünüyordu. Baba gözlerini biraz daha açtı, olağanüstü bir çaba harcayarak elini kaldırdı ve parmaklarıyla kadının yanaklarına dokundu.

“Elveda... Elveda...” dedi tuhaf bir sesle.

Sonra kolu düştü ve gözleri kapandı.

YİRMİ YEDİNCİ BÖLÜM

Babasını daha önce hiç pijamaları içinde görmemişti. Hastanede giydiği, üzerinde canlı mavi çizgileri olan bir pijamaydı ve göğüs cebinin içinden rahibelerin getirdiği bir dua kitabı görünüyordu. Seyrelmeye başlayan gri saçları taranmış ve sigaranın sararttığı uzun tırnakları kesilmişti, kirli sakalı tıraş edilmişti; ancak gözlerinin ferisi gitmişti ve bomboş bakıyordu; çarpılmış, gevşemiş ağzından salyalar akıtıyordu.

Yatağın yanındaki arkası dik, bambu sandalyede oturuyordu, dağılmış yüzünü kar beyazı yastıklara dayamıştı; uzaktaki dumanlı, kasvetli, gelişigüzel dizilmiş bacalara bakıyordu. Koğuşun penceresi geceyle birlikte karanlığa gömölüp, ardından bir şey görünmez hale gelince kuş tüyü yorganın üzerindeki özenle işlenmiş oyalara bakmaya ve etrafındaki uyuyan ve iç geçiren adamların seslerini dinlemeye başladı. Anne yatağın diğer tarafındaki sandalyede oturmuş portakal soyuyor, ince dilimlere bölerek ölmekte olan adamın karşı koymayan ağzına yerleştiriyordu. Zaman zaman bir rahibe uğrayıp, bir şeye ihtiyaç olup olmadığını soruyordu. Birkaç hafta sonra kardeşleri sadece hafta sonlarında gelmeye başladılar; çünkü çaresizlik içinde yatağın yanında oturmaktan ya da ayakta durmaktan, yere bakmaktan, ayağa kalkıp pencerenin önünde bir ileri bir geri gidip gelmekten başka yapacak bir şey yoktu. Hızlı ve çabuk bir iyileşme beklediklerini kendileri bile kabullenmiyor, yastıklar üzerinde giderek solgunlaşan yüze hâlâ bakamıyorlar, bunun yerine ardı ardına sigara yakıyorlar ya da koğuşta bir süre sonra uyuyarak ya da horlayarak karşılık veren diğer adamlarla sohbet ediyorlardı.

“Oldukça sessiz uyuyor,” dedi içeri giren rahibe sessizce, yatağa yaklaştı; hafif bir misk kokusu getirmişti, kolları pelerinin altında arkaya gizlenmişti. “Çok iyi bir hasta, bize hiç sıkıntı vermiyor.”

Yatağın kenarında genellikle portakal soyan ya da yanında getirdiği örgüsünü ören Anne, rahibeye doğrudan sordu: “Ne düşünüyorsunuz hemşire, gerçekten?”

Rahibe rahatsız bir halde, kolları her zamanki gibi arkada gizlenmiş, uzun kirpikli gözlerindeki çocuksu bakışlarla, “Tanrı için hiçbir şey imkânsız değildir, damardan biraz daha fazla beslemeye başladık,” dedi, gözlerini yatağın tepesinden aşağı sarkan şişeye dikti. “Aslında...”

“Evet hemşire?”

“Şey,” Rahibenin yuvarlak yüzünde utangaç bir gülümseme belirdi. “Ona burada ‘aziz’ diyoruz çünkü sürekli dua ediyor. Aslında pek dua sayılmaz fakat her uyandığında Kutsal Meryem’le konuşuyor.” Koğuşun kapısı üzerinde duran mavi elbiseli heykelciğe ıslıl ıslıl gözlerle baktı.

Anne, “Her zaman kendine özgü bir dinî inancı vardı,” dedi, elindeki portakalı soymaya devam ederken.

Mart ayının yine soğuk günlerinden biriydi.

“Bugün, onu gördüm,” dedi Baba; kendine geldiği anlardan biriydi, geçmişten kalma bir ışıkla etrafındakilere baktı.

“Kimi gördün bayım?” diye sordu Anne kibarca, yüzündeki ve ağzındaki teri ve salıyı silerken.

“Onu... Onu!” dedi Baba, kadının elini iterek. Şaşkın bir halde kolunu kaldırdı ve kapının üzerindeki heykelciği işaret etti. “Kendisini gördüm!” dedi geri dönen güçlü öfkesiyle; uzun, ince, kısa tırnaklı parmağı suyun içinde dalgalanan bir yosun gibi sallandı. Gözleri hastalıklı bir zaferle ancak söylediklerini ispatlamaya çalışan çocuksu bir inatçılıkla bakıyordu. “Benimle konuştu... Gülümsüyor ve eliyle beni çağırıyordu... Benimle konuştu... Beni beklediğini söyledi... Kendisi söyledi!” Umarsız bir inatçılıkla kafasını her birine teker teker salladı. Yüzüne bir zafer ifadesi yerleştirmek için mücadele ediyordu.

Geniş omuzlu, kalın enseli, acımasız gözlerle bakan en büyük kuzen, mermi gibi kubbeli başını kafası karışmış halde salladı, kızıl kıllarla kaplı büyük ellerini dizlerinin üstüne koyarak hüznü bir şekilde burnunu çekti. Herkes onu Asker olarak tanırdı.

“Ah, Tanrım, sen bu zavallıya merhamet et,” dedi Asker; kafasını durmadan sallıyor, dizlerinin üzerinde duran parmaklarını kıvırıyordu. Tertemiz ve özenle giyinmişti; canlı sarı kravatına taktığı iğnenin üzerindeki ejderhanın gözleri pencereden gelen güneş ışığıyla parlıyordu. “Burada oturup ağlamak ve bir heykelciğe bakarak abuk sabuk konuşan adamı dinlemek yetti artık. Hadi sevgili dostum, sana neler oldu böyle?”

Baba, Asker’e öfkeyle baktı. “Bu lanet olası komünisti içeri kim aldı?” diye sordu buz gibi bir sesle. Onun Moskova’ya gidip, Joe Stalin’le votka

içtiğini ve Kızıl Bayrak’a sarılarak uyuduğunu bilmiyor musunuz?”

Asker hırsla yüzünü havaya kaldırarak öne doğru eğildi. “Ah, benim cüretli Pat’im,” dedi, “bunca şeyden sonra beni tanımadın mı? Hatırlamadın mı?”

Baba’nın yüzünde yine o boş ifade belirdi, Asker de derin bir nefes aldı ve sandalyesine yaslandı.

“Ah, yüce ve merhametli Tanrım,” dedi Asker, sandalyesinin arkasına asılı paltosunun derin cebinden yarı dolu bir viski şişesi çıkardı. “Burada, kışımın üzerinde oturup, iyi bir adamın ölümün kollarına gömülmesini kanlı gözlerle seyretmek yüreğimi burkuyor.” Asker şişenin mantarını açıp, burnunun altına getirdi, koklarken gözlerini kapattı ve kocaman, gürültülü bir yudum aldı. “Daha dün gibi,” dedi Asker, ağzında sağa sola yuvarladığı yudumu yutarken. “Oysa Boldand değirmenlerinin arkasında bileklerimize kadar arkadaşlarımızın kanı içinde, elimizdeki son cephanelikle beklediğimiz günlerin üzerinden çok zaman geçti. Bu ayyaşın, içinde su olması gereken matarasının içinde viski vardı; etrafımızda mermiler uçuşurken viskiyi yudumladık ve Glasnevin’in arkasındaki ölüleri bile uyandıracak bir kükremeye ileri atıldık. Düşman, kuyruğunu çevirip arkasına bakmadan kaçan kazlar gibi dağılıncaya kadar savaştık... Ah, Pat, benim tatlı patatesim,” dedi Asker, bir dev gibi ayağa kalktı ve yatağın başında durdu, elindeki şişeyi sallıyordu. “Acılar içindeki İsa aşkına ve onuruna, şundan bir yudum al ve şu lanet olası çarşaplardan kurtul!”

Birkaç santim üstünde sallanan şişeye bakan bulutlu gözlere yeniden ışık doğdu, sanki onun ne olduğunu anlamaya ve bir bağlantı kurmaya çalışıyordu.

“Tanrım, yapma!” diye haykırdı Anne, ayağa kalktı ve Asker’in sallanan elini durdurdu. “Tanrı aşkına...”

“Neden, neden?” diye sordu asker heyecanla. “Onu Vatikan’daki tüm kutsal sulardan daha çabuk iyileştirir!” diye ısrar etti Asker, adamın hareketsiz duran boğazına şişeyi boşaltmaya çalışırken.

Yüzü kıpkırmızı olmuş bir rahibe, etekleri havada uçuşarak, telaşla içeri girdi. “Sizin içinizde hiç mi korku yok, zavallı adam Yaradan’ıyla buluşmak üzere?” dedi rahibe, şişeye el koyarak.

“Şey, siz öyle diyorsanız, öyle olsun saygıdeğer rahibe,” dedi Asker, öfkelenmiş rahibenin biraz daha sakinleşmiş parmaklarına karşı koyarken. “Tek bir yudumun ona ne zararı olabilir ki?” Şişeyi kendi ağzına götürdü ve derhal midesine gönderdiği koca bir yudum aldı.

***

Ölü evindeki hava, hissedilebilir bir rutubetle birlikte soğuktu. Duvarın tepesindeki parmaklıklı pencere öğle sonrasının ışığının odanın yarısına kadar girmesine izin veriyordu. Ayakların beton zeminde çıkardığı sesler ürkütücüydü. Arada sırada kadınlardan boğuk ağlama sesleri geliyordu; sesler, uzak ve uçsuz bucaksız kıyıya vuran dalgalar gibi, yerden tavana taşınıp yankılanıyordu. İnsanlar yavaşça hareket ederken eklemlerinin sesi duyuluyordu; aniden bir öksürük sesi yükseliyor, fısıltılar etrafa yayılıyor, bedenlere iştirilmiş gibi duran kafalar boşlukta sağa sola çevriliyordu.

Orada öylece durdu çocuk, gelmemiş olmayı diliyordu. Dışarı çıkıp, bu yaşlı inlemelerden uzaklaşarak, kulak tırmalayan ancak canlı şehre gitmeyi istiyordu. Kafasında bir resim şekillendi; kendi etrafında dönen yosun yeşili bir taş ve altında aniden acımasızca parlayan ani ışıktan paniklemiş bir böcek sürüsü. Ölü'nün kahverengi cübbesinin başlığını kaldırmak için bir el uzandı.

Ortaya çıkan yüz, hayattayken olduğundan daha küçük göründü; sanki çekmiş ve büzüşmüştü ancak içeri gömülmüş gözlerin üzerindeki kalın kaşları ve çenesinin üzerinde hâlâ dışarı doğru çıkık duran ince dudaklarıyla aynı yüzdü. Solgun teninin altındaki damar örgüsü bir örümceğin bacaklarının gölgesi gibiydi. Cübbenin altından birkaç tel gri saç görünüyordu. Aslında her şey olması gerektiği gibiydi; gözlerin açılıp, eski ateşiyle, orada durmuş kendisine bakmakta olan oğluna bakmasını bekledi. Sakallı çenesinin arasından onu çağıran sesini duymayı bekledi: “Orada durmuş neden bana bakıyorsun?” Bu ses, son zamanlardaki gibi hastalıklı bir homurdanma, çocuksu bir mırıldanma değil, aksine, rüyalarından inşa ettiği kumdan kaleyi yıkan, emir veren o eski öfkeydi. Orada ölü ve çok yakında çürüyecek olan bedene bakarken içinde hiçbir kıpırdama hissetmedi.

“Baba,” diye fısıldadı bedenin yanında duran erkek kardeşi usulca; köşeli parmaklarıyla adamın çenesine yumuşak bir şekilde dokundu. “Ah, baba, baba...” dedi, soğuk eti parmaklarıyla kuvvetle ovuştururken.

Parlak böğürtlen rengindeki kan burun deliğinden dışarı sızdı ve üst dudak köprüsünde birikti.

Kardeşi elini ateşin içinden kaçırmaya çalıştı ve şaşkınlıkla geriye adım attı.

“Aman Tanrım, ne yaptın?” diye fısıldadı bir diğer erkek kardeş; korkmuştu.

“Hiçbir şey... Hiçbir şey,” dedi ilki titreyerek. “Hadi, duanı bitir de

gidelim.”

Cübbenin başlığı tekrar ölü adamın yüzüne örtüldü.

Nihayet hastanenin yeşil çimenliklerine çıkıldı, güneşin turuncu ışıkları bakımlı ağaçların arasına süzülüyor, rahibelerin hışırdayan elbiselerinin sesi duyuluyordu. Güneşin altında parlayan bir taç yaprağa benzeyen kan birikintisinin görüntüsü gözlerinin önünden gitmiyordu.

Siyah bir kravat. Bu neredeyse onun ilk siyah kravatıydı. Boynunun etrafını ipekten bir ilmek gibi sıkıyor, hareket ettikçe yılan gibi sarıyordu. Siyah kravat. Gömleğinin kolalı yakasında düğümlemişti ve adeta, evin unutulmuş kuytu bir köşesinden, gün ilerledikçe yüreğine sessiz bir korku sarmak için çıkıp gelmiş gibiydi. Beyninin tüm yolları kapanmış, etrafını sis kaplamış, sadece incecik ışık demetleri içeri sızabiliyordu. O günü, belirlenmiş bir zaman için hareket etmeye kurulmuş mekanik bir oyuncak gibi duygusuz ve geceyi de rüyasız geçirmişti. Ertesi sabah uyanmış, günün gereklerini sakın, hiçbir şeye karışmadan yaşamıştı. Cenaze sabahından önceki günlerde, kötü haberi aldıkları, onun yastığın üzerindeki ölü yüzünü son kez gördüklerinden beri, sanki içinde rüyasız gecelerde makarasını boşaltabileceği, sabahın soğuk ve ağır havasına uyanabileceği bir mekanizma kurulmuştu. Bu günler geçmek bilmedi; daha çok birbirleriyle birleşen, sesleri değil, gürültüleri duyduğu, yüzleri ya da figürleri değil şekilleri gördüğü şekilsiz bir alacakaranlığa dönüştü. Ve sonra cenaze arabaları dışarıda siyah bir kuyruk oluşturduklarında siyah kravatını taktılar ve eğilip kravatına baktığında, gölgeleri uğursuzca yakan acımasız bir ışık çaktı beyninde. Gerçeğin olumsuz yanı, beynine doğru acımasızca uçan siyah beyaz uçaklara dönüşerek alevlendi. Buzlar çatırdadı, keskin görüntülerin seli üzerine doğru aceleyle kükredi, onu kör bir halde sendeletti ve el yordamıyla öldürücü ışığı aramaya çalıştı. Şimdi daha önce görmediği, keder dolu, ölümün neredeyse fiziksel antipatisiyle yaşamdan haberdar olan, sersemlemiş, yenik yüzleri görüyordu. Özel bir hüznle perdelenmiş yüzleri; kendi kalplerinin derinliklerindeki ayıplarla karşılaşmaya isteksiz yüzleri; karmaşayla geçen uzun yılların ardından artık huzur isteyen, gerilmiş, yorgun yüzleri ve üzölmek ya da rahatlamak için fazla genç olan yüzleri; teselli etmek için gelip giden komşuları ve sürekli demlenen çayları ve şarap, viski, siyah bira şişelerini, mayalı ekmekleri; günün ve gecenin hemen her saatinde gelip giden tuhaf erkekleri ve altı üstüne gelmiş evi; yıkanmış, ütölenmiş ve yataklara gerilmiş temiz çarşafaları, pencerelere yeni asılmış perdeleri; dua etmek için gelen rahibi ve kocaman, sorgulayan gözlerle bakan yüzleri. Daha

büyük olan oğlanların alkolik nostaljisi ve gözyaşları, asla olmamış ve birilerinin asla bilmediği şeyleri çağrıştırıyordu; daha büyük olan kızlar kurumuş gözlerle oturuyorlar, çocukların yıkanmış giysilerini yamalıyor, daha çok ekmek pişiriyorlardı. Ütü yapıyorlar, pirinç ve metal kapları parlatıyorlardı.

Arabanın içi bunaltıcı ve sıcaktı, camlar dışarıda yağın yağmur yüzünden kapalıydı, yağmur damlaları camda zikzaklar çizerek süzülüyordu, arabanın motor sesinden dolayı yağmurun sesini duyamıyorlardı. Sürücünün arkasındaki camlı bölmede iki erkek kardeşiyle birlikte oturuyordu. Zaman zaman annesinin siyah bir tülle kapalı yüzüne bakıyordu. Her iki yanında kız kardeşleri oturuyordu. Solgun görünüyordu; zaman zaman o da kendisine uzun uzun bakıyor ancak tek bir kelime etmiyordu. Siyah-kırmızı eldivenli ellerinin arasında bir dua kitabı tutuyor, okumak için arada sırada yüzüne yaklaşıyor, sonra tekrar indiriyordu. Birileri başının ağrıyıp ağrımadığını sordu; eğer isterse arabayı durdurup onun için bir şeyler alabilirlerdi ancak “Hayır, hayır,” diye cevapladı telaşla, koltuğuna yaslandı ve yağmurlu camdan dışarı baktı. Arabanın arka camından dışarıyı seyretti, birbiri ardına dizilmiş arabaların kıvrılan konvoyunu gördü; kalabalık sokakta santim santim ilerliyorlar, daha geniş ve açık caddelerde hızlarını arttırıyorlardı. Kaldırımlardaki insanlar durup istavroz çıkarıyorlar, dua okurken dudaklarını kıpırdatıyorlardı. Erkekler geçen cenaze konvoyunun karşısında saygıyla şapkalarını çıkarıyorlardı. Işıltılı dükkân vitrinleri ve yağmurun ıslattığı bina cepheleri arkaya doğru kayıp gidiyorlardı. Bir süre sonra hareket etmediklerini fark etti ve neden durduklarını anlamak için Anne’ye baktı. O da eğilmiş pencereden bakıyor, bir eliyle kızının dizinden destek alıyordu; sonra siyah tülün ardında parlayan gözyaşlarını fark etti.

Dışarı baktı; ilk gördüğü şey, kepenkleri kapalı ve üst pencerelerinin leylak rengi perdeleri kapatılmış küçük, gri renkte bir birahane oldu. Sonra bu binada doğmuş, dizeleri sonradan meşhur olmuş ve tüm dünyada tanınmış olan kör, İrlandalı bir şairin anısına kapının üzerine asılmış bir tabelayı fark etti. Kahverengi meşe harflerle yazılmış yazıyı okudu: “Brendan’ın Barı” Bina, sokaktaki diğer binaların aynısıydı, kendisine benzeyen iki binanın arasına sıkışmıştı. Çoğunlukla sokağın karşısındaki eski katedralin dev gölgesi altında kalıyordu. Hiçbir yaşam belirtisi olmayan bu yerde neden durduklarını merak etti. Sıska bir kedi köşeyi yavaş yavaş döndü, yağmurdan ıslanmış kaldırımları koklayarak, yiyecek bir şeyler arandı, sırtını kamburlaştırarak bir süreliğine onları süzdü ve duvarın kenarındaki aralıkta

kayboldu. Sonra aniden birahanenin kapısı büyük bir gıcırtyla açıldı ve saçları geriye doğru taranmış, soluk gözlü, uzun boylu bir adam, şapkasını düzelterek dışarı çıktı. Arkasında aynı boyda, koyu renk elbise giymiş, kahverengi saçlı, kahverengi gözlü, kiraz gibi kırmızı dudaklı bir kadın vardı. Yüzünde bir gülümseme varmış gibi görünse de, kahverengi gözlerinde özür dileyen bir ifade vardı; kuzu derisinden ceketinin kolunun altında kesekâğıdına sarılmış bir paket taşıyan kocasını arabaya doğru takip etti. Arabada hemen onlar için yer açıldı, içeri girdiler; kadın Anne'nin yanına oturdu, adam da onun ve erkek kardeşlerinin yanına oturdu. Araba tekrar hareket etti.

Kadın Anne'nin elini ellerinin arasına alıp birdenbire ağlamaya başladı, başıyla yaptığı bir hareketle saçlarını geriye doğru itiyordu. “Yine de çok ani oldu!”

“Evet, öyle oldu, daha bir gece önce yanındaydı,” dedi adam; şapkasını çıkarıp dizlerinin üzerine koydu. “Dükkân kapandıktan sonra o, ben ve diğer arkadaşlar arka tarafta toplanırdık. Artık böyle günleri zor göreceğiz.”

“Dick ve Eli, dünyada en sevdiği insanlar arasındaydınız,” dedi Anne, hâlâ ağlıyor olmasına rağmen sesi kararlı ve net çıkmıştı.

“Tanrı onu seviyor, grubun ruhuydu o,” dedi kahverengi gözlü, yumuşak yüzlü Eli, yanaklarından akan yaşlara aldırmiyordu. “Hangi zamanda ya da nerede olduğunu bilemeyiz ama her neredeyse, orada herkesi eğlendiriyordur!”

“Babasından çok düşünürdü Eli'yi,” dedi Dick.

“Oh, çok iyi bir adamdı!” dedi Eli, başını sallarken saçları aşağı düşüyor, yüzünün yarısını kapatıyordu. “Benim için gerçek bir babaydı!”

Oturduğu sert koltukta doğruldu ve ağlayan kadına baktı; kahverengi saçlarında ışıltılar dolaşıyor, mantosunun sıyrıldığı yerden yumuşacık dizleri görünüyordu.

“Saygısızlık etmek istemem,” dedi Dick dikkatle, ceketinin altındaki paketi çıkardı, “ama bu matem sabahının soğuşunda bizi ısıtmak ve onun anısına saygı duymak için bence birkaç yudum içmeliyiz.”

Dick kesekâğıdını açtı ve içinden ince boyunlu, aşağısı bombeli yeşil bir şişe çıkardı; şişenin üzerindeki markada kırmızı üçgen şapkalı, bir eli askeri üniformasının göğsünün içine sokmuş, yabancı bir adam resmi vardı. Şişenin boynunda gümüş harflerle “Konyak” yazıyordu ve bunun ne anlama geldiğini merak etti çocuk. Eli, parfüm kokuları yükselen çantasının derinliklerinden iki bardak çıkardı ve Dick'in doldurduğu bardaklardan birini

Anne'ye uzattı. Kız kardeşleri içmeyi reddettiler ancak erkek kardeşleri şışeyi rahatça dudaklarına dayayarak içtiler; sıra ona geldiğinde, o da kafasına dayayarak sıvının boğazından aşağı akmasına izin verdi. Bademciklerini yakarak midesine inişini hissetti. Nefesi tılandı, başını yana çevrilmesiyle ağzında kalan bir yudum içki süzülerek boynuna ve sonra da kravatına akıp kravatını lekeledi.

“O iyi mi?” diye sordu Dick endişeyle, koltuğun diğer tarafından ona bakmak için eğildi.

“İyi,” dedi Anne gülümseyerek. “Sadece fazla açgözlü!”

Nefesi düzeldi, yerinde doğruldu ve tekrar Eli'ye bakmaya başladı; yüzü biraz daha renklenmiş, gözleri ışıltılı bir denizin üzerinde yüzen egzotik çiçekler gibiydi, içinde yavaş yavaş yükselen sıcaklığı ve onu korkutan uyanışı hissetti ve çaresizlikle koltuğa yaslandı ve gözlerini kapadı. Midesindeki sıcaklığı ve onu gölgeler içine saklayan karanlık kanatların beynine çarpmasını hissetti. Arkasına iyice yaslandı, omuzlarının gevşediğini fark etti; etrafındaki sesleri, motorun gürültüsünü ve köşeleri dönerken kayan lastiklerin sesini yarım yamalak duyuyordu.

“Cross-Guns Köprüsü'ne yaklaşıyoruz,” dedi erkek kardeşlerinden bir tanesi.

Gözlerini açtı ve hafiflemiş olan yağmurun arasından dışarı baktı, kahraman figürlerin renkli mozaiklerle süslendiği gösterişli bir bina gördü. Bir süre sonra geniş bir köprüden geçiyorlardı ve parmaklıkların arasından çamurlu, pis bir suyun aktığını gördü. Birkaç tane kara karga yan yatmış ağaçların üzerine tünemişti. Başını çevirdi ve cam bloğun arkasına baktı. Sürücü sivri uçlu, siyah bir şapka giymişti ve pespembe bir suratı vardı; tombul parmakları direksiyon simidinin üzerinde, yola bakıyordu. Islak camın üzerindeki silecekler bir ileriye bir geriye kayıyordu. Adamın üniformasının yakasından görünen boynunun üzerindeki çıbanlara ve cıvık sivilcelerine dikkatle baktı, kaba derisi kıllı deliklerle kaplıydı. Dikiz aynasından adamın gözlerine baktı; isli domuz eti rengindeydi, kirpikleri ve kaşları neredeyse görünmüyordu. Dolgun yanaklarının üzerinde kırmızı lekeler vardı. Adamın kulağı bir soru işareti gibi kıvrılmıştı ve içinden gri renkli kıllar fışkırıyordu. İleride, yağmur altında belli belirsiz parlayan tabutun gümüş tokmağını ve rüzgârla birlikte sallanan cenaze çiçeklerinin yapraklarını gördü. Çanlar art arda çalıyor ve Paskalya için giyinmiş olan insan kümeleri kiliseye doğru gidiyordu.

Her iki tarafında güzel ağaçlar bulunan geniş bir bulvardan aşağı indiler.

Arka pencereden parlak yolun üzerine dizilmiş arabaları görebiliyordu; soluk, seçilmesi zor yüzler, mahkûmlar gibi pencerelerden dışarı fırlamışlardı. Bir süre, kederlerini paylaşmak için gelmiş olan bu insanları düşündü. Siyah tüller ve kol bantları takmış, çiçek taşıyan, yaşlı gözleriyle onu kucaklayıp öpen ve belki de bir daha asla göremeyeceği bu insanlar, bir süre sonra onu çaresizlik ve yabancılara karşı duyduğu açlıkla yalnız bırakacaklardı. Sonra o şişe tekrar ona uzatıldı, aldı ve bu altın rengi suyu yeniden boğazından aşağı gönderdi; dili yandı, midesinin derinliklerinde alevlendi, kafasında yumuşak bir melodi dolaştı ve önündeki koltukta oturan kadının yüzü yumuşadı. Kahverengi gözlerinden çiyler sızıyordu, motorun sesi beyindeki dehşet uyuşukluğa ninni söylüyordu.

Ve nihayet mezarlığın kocaman, demir kapılarına ulaştılar, gökyüzüne uzanmış köşeli sütunun soğuk gölgesi altından geçtiler. Arabalar yavaş yavaş durdu ve keder içindeki yolcularını parlak kaldırımların üzerinde indirdiler. Arabalardan inen insanlar, durup, tütsü kokulu rahibin, sarmaşıklarla kaplı kilisenin yanındaki beyaz duvarlı evinden gelip, mezara doğru öncülük etmesini beklediler.

YİRMİ SEKİZİNCİ BÖLÜM

Tüfek sesi dingin sabahın havasında patladı, kulak zarlarını titretti, çevredeki ağaçların yapraklarını yere düşürdü, birkaç kuşu ürküttü. Bir sonraki ateş için kendini hazırladı, her iki yanında duran erkek kardeşlerinin kollarına yapıştı ve kurşuna dizilecekmiş gibi dimdik durdu. İkinci defa ateş edildiğinde gerilmiş bir tel gibi vızıldadı. Diğerleri dua edip kederle ağlarken, kendi içindeki tepkisizliğe lanet okudu. Şiddeti gittikçe artan atışlar rüzgârda duyulan bir çığlık gibiydi.

Alnından süzülen ter damlalarını hissetti; dimdik durmak için harcadığı çabadan her yanı ağrıyordu. Yüzleri siyah tüllerle örtülü kadınların hepsi sessizce ağlıyorlardı. Erkekler kıpırdamadan duruyor, gerektiğinde sadece ayak değiştiriyorlardı. Gözünün kenarından beyaz bir şey uçuştı; erkek kardeşi yüzündeki teri silmeye çalışırken homurdandı ve inatla başını çekti. Bükülü dizlerini kaldırdı, başını dikleştirdi. Deri ayakkabılarına çamur bulaşmış, yeni takım elbisesinin paçaları ıslanmış, sarı kil benekleriyle lekelenmişti. Sıcak cenaze arabasının içinde kalmayı ya da yeni açılan mezarın yanına götürülmeyi reddetmişti. İki kardeşinin desteğiyle, geceden kalma yağmur damlalarının soğukluğunu çıplak başında hissederek, mezarlığın sonu gelmeyen yollarını ve patikalarını yürümüşü.

İlk başlarda, diğerleriyle birlikte yürürken kendisini iyi hissetmişti, hatta onun için yavaşlayan kardeşlerine uyum sağlamak için adımlarını uzatmıştı. Kortej Glasnevin'in ıssız bölgelerine doğru yavaş yavaş ilerlerken zaferi sona ermiş, her adımda kasları acıyla zonklamıştı. Gözlerinin önünü bir sis kaplamış, etrafındaki şekilleri yamuk yumuk görmeye başlamıştı. Tuzlu ve ekşi teri ağzının içine süzülüyordu. Tasmaını çekiştiren bir köpek gibi başını ve omuzlarını öne doğru çıkarmış, soluğunu kesen rüzgâra doğru kendini itiyordu. İlerleme hedefini yerine getirmek için zihnini her şeye kapamıştı. Onun çırpınışlarına odaklanan tüm gözleri hissetti, çamurun içinde dizlerinin üzerine çökmesini bekliyorlardı. İnsanlar dalgın bir halde, sessizce yürüyorlar, rüzgâr yüzünden yüzlerini yana çeviriyorlar, erkekler şapkalarını,

kadınlar havalanan mantolarının eteklerini tutuyorlardı. Yine de onların beklenti içinde olduklarını hissediyor, ağzının içine yükselen safranın acı tadını alıyordu.

“Onu kaldırsak iyi olacak,” dedi bir kardeşi diğerine. “Sen bir kolunu al, ben de...”

“Beni rahat bırakın, lanet olasılar!” diye tısladı kenetlenmiş çenesinin arasından; başını öfkeyle salladı.

Huysuzluğu karşısında pes eden kardeşleri, omuzlarını silkip, dirseklerinden destek olarak yollarına devam ettiler.

Kortejin başında iki kızının arasında yavaş yavaş yürüyen Anne’yi gördü. Ona endişeyle bakıyordu ve her nedense itiraz edecek bir kelime etmeyeceğini biliyordu. Toprağın, çamurun ve buz tutmuş çimenlerin içine gömülmek, gözlerini kapamak ve bir daha açmamak istiyordu. Arabanın içindeki sıcaklığın içinde giriş kapısında bekliyor olmayı düşünmek acı veriyordu.

Diğer mezarları ziyarete gelen insanlar onlara merakla bakıyor, yol vermek için kenara çekiliyorlardı. Bazıları, onun buraya getirilmesine izin verilmemesi gerektiğini düşünüyormuş gibi, onaylamayan gözlerle bakıyorlardı. Bu yabancıların yüzündeki acıma duygusunu gördü, dişlerini gıcırdatıp onlara hırladı ve ipe bağlı bir hayvandan kaçarcasına çekilmelerini görünce tuhaf bir coşku hissetti.

Dağınık bulutların arkasından güneş kendini gösterdi, etrafa gerçekdışı bir ışık saçtı. Glasnevin’in çanları Paskalya için çalmaya, ölümün çamurlu mekanına hayatı hatırlatmaya başladı.

Nihayet mezarın başına gelmişlerdi ve toprağın derinliklerine iplerle indirilecek olan tabutun üzerinde parlayan yeşil-beyaz-sarı renkli örtüyü gördü. Mezarın ilerisinde, bir dizinin üzerine çökmüş, tüfeklerini ateşlemek için bekleyen Bağımsızlık Savaşı gazilerine baktı; bazıları biraz dengesiz duruyor, kırılmış saçlarının üzerinde şapkaları sallanıyordu. Tüfeklerinin dipçiklerini omuzlarına dayamış, parmaklarını tetiklerin üzerine koymuş, ağaçların tepesini nişan almışlardı. Bir an için bu manzaranın sonu asla gelmeyecekmiş gibi göründü. Aniden kasıldı, sinirleri iki ucundan çekilmiş ipler gibi gerilerek beynine ve bedenine şok dalgaları yaydı ve onu destekleyen kollara doğru itekledi. Atışlar sona ermişti.

Gözlerini açtı; ateşin kesilmesinin verdiği rahatlık, damarlarında panikle dolaşan kanı rahatlatmıştı. Ölüm perisinin çılgınlığına benzer bir ses havaya yükseldi. Başını kaldırdı, acı acı inlememek için zor tuttu kendini. Gri bir

bulut gökyüzünde ağır ağır yol alıyordu; kenarları, arkasından parlayan güneşle belirginleşmişti. Yanı başındaki ağacın çıplak dalları canlıymışçasına sallanıyordu. Gözleri bulutun parlaklığıyla kamaşana kadar seyretti. Nihayet gözlerini kapadığında, ışığın halesini karanlık gözkapaklarının ardında görebiliyordu. Gözlerini tekrar açtığında mezar başında toplanmış insanların görüntüsü bulanıklaşmış, başlarının olması gereken yerde beyaz yuvarlaklar bulunuyordu. Rahibin kulak tırmalayan, buyurgan sesi yükseldi; toz ve küller hakkında bir şeyler söylüyordu. Üzerindeki üç renkli örtü kaldırılan uzun, siyah, dar tabut mezara indirilmişti. Sanki görünmeyen bir işaretle, mezarcular hareketlenerek öne doğru çıktılar. Gururla işlerine koyulup, mezarın dibindeki tabutun üzerine doğru toprağı kürekle atmaya başladılar. Canlı, niyetli, dalgın yüzlerini gördü; gözleri her şeyi dışlayarak toprağa bakıyordu. Sonra bir ağlama sesi duydu; başını kaldırdı ve bir grup kadın tarafından yürütülen Anne'yi gördü, ayakları çamurun içine batıyordu.

Her şey bitmişti. Kardeşleriyle birlikte arkasını döndü ve demir kapılı girişte onu bekleyen sıcak arabanın rahatlığına doğru yürümeye başladı. Bu defa hiçbir şey hissetmedi; ne yorgunluk, ne de köşeli sütunun gölgesinin altından geçerken bacaklarında ya da başında ağrı... Ne ayaklarının altındaki zemini ne de yüzünü bıçak gibi kesen rüzgârı.

Ne tarafa gideceklerinden, hangi arabaya bineceklerinden emin olmayan matemciler, elleri ceplerinde, yüzlerini yağmurdan ve rüzgârdan koruyarak, mezarlığın dışındaki ıslak kaldırımların üzerinde dolaşıyorlardı. Ağızlarından çıkan kelimeler, havada çabucak yok olan buhar gibi kayboluyordu.

“Güzel bir cenazeydi...”

“Şimdiye kadar gördüğüm en güzel ölüydü...”

“Sen ne tarafa gidiyorsun Jack?”

“Bu kadar çocuk geride kaldı...”

“Neyse ki karısı daha iyi görünüyor...”

“Eninde sonunda hepimizin gideceği yer orası...”

“Beni de bekler misin Nano?”

Öğle saatlerini yaşayan, yağmurla yıkanıp temizlenmiş şehre döndüklerinde, mavi gökyüzünde güneş olmasına rağmen keskin bir soğuk vardı. Şapkalarına Paskalya çiçekleri takmış insanlar gözlerini kırıştırarak kiliseden çıkıyorlardı. Paskalya yumurtalarını sıkıca ellerinde tutan çocuklar, kaldırımlar üzerine tebeşirle çizilmiş karelerin üzerinde seksek oynuyorlardı. Rıhtım boyunca uzun direkli, mavi, kırmızı, siyah ve gümüş renkli yabancı gemiler yüklerini boşaltıyorlardı. Küçük filikalar dev tankerlere bağlanmışlar,

hareketli dalgalarla belli belirsiz bir şekilde inip kalkıyorlardı. Kaslı kollarıyla yukarıda sallanan vinçlerdeki sandıklara, kutulara uzanan rıhtım işçilerinin müstehcen konuşmaları duyuluyordu. Gemilerdeki kutular, variller, sandıklar, hareket ettikçe gıcırdayan el arabalarıyla bekleyen kamyonlara, yük vagonlarına taşınıyordu. Havada ciyaklayarak kanat çırpın martılar, beyaz köpüklü sulara doğru alçalarak kendilerine yiyecek arıyorlardı.

İnsanlar yeniden kahverengi zeminli birahanenin hardallı domuz sandviçlerine, dumanı tüten çay kupalarına, kalın köpüklü bira bardaklarına, kehribar renkte parlayan kanyak bardaklarına ve şarap kadehlerine dönmüşlerdi. Yarı açık perdelerin arasından içeri güneş ışığı sızıyor ve odanın ortasındaki kırmızı damalı yemek masasının üzerine düşüyordu. Gölgeli köşede duran kısa bacaklı büyük piyanonun üzerindeki kaidede hâlâ notalar duruyordu. Solmuş beyaz tuşlarının üzerinde kahverengi bira lekeleri vardı. Maun rafın üzerindeki kül tablasının içinde uzun zaman önce sönmüş bir pipo yatıyordu. Eli bir kez daha birahanenin gözdesi, mükemmel garson ve birahane sahibinin karısı olmuştu; küçük temiz önlüğünü dar kalçalarının üzerine takmış, sandviç ve soğuk et dolu tabakları taşıyor, boşalan kadehleri, kupaları ve bardakları dolduruyordu. Dick tertemiz gömleğinin içinde masanın diğer ucunda oturuyor, bir kibritle dişlerini karıştırıyor, soluk mavi gözleriyle karısının atik hareketlerini takip ediyor ve şu anda Glasnevin’de yatan adamla birlikte geçirdiği günleri anımsıyordu. “Ah, bir grup hayaleti bile canlandırabilir o,” dedi sakın, Kuzeyli aksanıyla; çiğnediği kibritin ucunu dikkatle inceliyordu.

“Artık yalnız değilsin, öyle değil mi?” dedi kadının kibar sesi, kafasını kaldırıp baktı. Kadının eğilerek ona gülümsediğini gördü; önüne düşen saçlarının kokusu onu telaşlandırmıştı, göğüslerinin beyaz kabartısı dar elbisesinin üzerinden ona bakıyordu.

Bir şey söylemeden başını salladı, zihni yakıcı bir buz üzerinde kayıyor, etrafında coşkuyla çırpınan kanatlar aklını karıştırıyordu.

Eli onun donuk gözlerine baktı; güzel, düzgün dişleri ıslak dudaklarının arasından parlıyordu. “Senin için minicik bir şarkı söyleyeceğim,” dedi; ellerini dizlerinin üzerine koydu, göğüslerinin bembeyaz tepesi hızla inip kalkıyordu. “Sadece ikimizin arasında kalacak.” Masadaki gürültü patırtıyı bastırmadan, yumuşak bir sesle şarkı söylemeye başladı:

“Lagan Nehri’nin ninni söylediği yerde
Güzel leylaklar yetişir

Gözlerindeki, alacakaranlığın parıltısıdır
Gece onun sağlarındadır.

Kara sevda gibi

Kalbimi esir eder

Ne hayatım ne de özgürlüğüm var benim

Çünkü aşk hepsinin efendisidir...”

Alacakaranlığın parlak ışıkları, sokağın karşısındaki parkın içinden geçip, gökyüzüne yükselen katedralin kubbesine vuruyordu. Sokaktan aşağı bir at arabası, ahşap tekerleklerini arnavutkaldırımı taşlarının üzerinde tıngırdatarak ilerliyordu. Yarı açık bir pencerenin yanında oturmuştu çocuk, soğğun yanaklarını yaladığını hissediyordu. Beyni, yatıştırdığı düşüncelerinin yüzdüğü karanlık bir havuzdu şimdi...

Çamur bulaşmış, kil lekeleriyle dolu çalışma botları kömürlük kapısının arkasındaydı. Geçmiş zamandan kesitler hatırlatan tozlu, geniş saplı askısı olan, çekiç, keser, çekül, kalem, keskiyle dolu alet çantasının üzerinde gümüş renkli mala ve su terazisi duruyordu. Yeri sert bir şekilde döven ayaklar ve öfkeli bir ses onları karanlık aralık ayı ya da süt beyazı yaz sabahlarında ayağa dikerdi: “Hadi, kalkın artık sizi küçük pislikler!” Cumartesi geceleri. Saatin dönen kolları arasındaki uzun bekleyiş sırasında Anne ya ateşin yanına ya da ışık gelen pencerenin önüne oturur, içine şişe soktuğu eski çoraplarını, eski şarkılar söyleyerek ya da romantik hikâyeler anlatarak onarırdı. Kızlarına müzik olmadan, kendi tatlı sesiyle dans etmeyi öğretirdi. Saatin kollarının, cumartesi gecesini yaşayan şehrin üzerinde yankılanan sessiz bir çığlığa doğru ilerlemesiyle, bir gerilir bir gevşerlerdi. Dışarıdan gelen ayak sesleri, çalılıklara doğru bir sendeleme, kapı kilidine sokulan anahtarın sesiyle yüreğinin çarpıntısını kendisi duyardı. Kırışmış saçlar üzerinde tuhaf bir açıyla ukala bir şekilde duran kahverengi fötr şapka, parlak kırılğan mavi gözler, müzikhol dans rutini içinde birbirine dolanan cilalı ayakkabılar. “Idaho’ya gitmek ve o kumral kıza sahip olmak istiyorum...”

İsteksizce öne çıkan genç ayaklar, çekilen kulaklar, üzerinde tokat patlayan yanaklar ve enseler; havada şaklayan bir kemer, öfkeden kudurmuş bir ses: “Annenizi ve babanızı onurlandırın!” Ev halkının kendini zehirleyen öfkesiyle karşı karşıya kaldığı o gün, çaresiz korkusuyla bağırarak tepki göstermiş; mavi, derin gözler ona şaşkınlıkla bakarken titreyen bacaklarını kendine çekmişti; karşısındaki nihayet sessiz ve hareketsiz kalmış, daha sonra da koltuğuna çöküvermişti.

Perdenin arasındaki boşluktan, ikiye bölünmüş altı peniye benzeyen,

havada asılı, umut dolu, buğulu ayı gördü.

Serin pencerenin yanında, içine gömülü olduğu koltukta, adeta odadan hiç ayrılmamışçasına Eli'nin canlı sesiyle uyanıverdi; dışarıda gün hâlâ yeşil yeşil yanıyordu.

“Arıların vızıltısı

Akşamı uyutmak için ninni söylerken,

Ben onun ıssız kulübesinin

Yarı açık kapısından içeri sızarım.

Ağustos böceklerinin şarkı söylediği yerde,

O ateşi karıştırır, kalbinin arzuladığı şarkısını mırıldanırdı.”

Gece yarısı, alacakaranlık, şafak, gün batımı dalgalandı, çalkalandı ve yeni uyanan zihninde tensel olarak dolandı. Yerinde doğruldu ve yanında duran bardağın üzerine eğildi; kehribar rengi sıvının içinde, şahin kadar ince yüzünün ve şimdiden dünyayla yüzleşmeye hazır gözlerinin yansımasına baktı.

[← 1] Gaz Yapan

[↵2] Bir çeşit siyah bira.

[← 3] Kalın, boyanmamış, doğal yün.

[←4] Ey Meryem

[↵5] Son Akşam Yemeği. (*Hıristiyan inanışına göre, İsa'nın, çarmıha gerilmeden önceki akşam, havarileriyle yediği son yemek.*)

[←6] Kırım Savaşı'ndaki hafif süvari.

[← 7] Royal Air Force / Kraliyet Hava Kuvvetleri

[←8] Parmak çocuk, cüce (Bu dipnot kitapta yer almamıştır.)

Her Gün Hüzün

SOL AYAGIM 2

CHRISTY BROWN

"Tüm bu gürültü patırtının ne olduğunu merak eden bir grup heyecanlı çocuğun yanında, tekerlekli sandalyesinin kenarında oturuyordu."

Romanın ilk bölümü, işte böyle başlar. Öylece oturuyordur çünkü etrafındaki faaliyetlere güçlükle katılabilen, neredeyse çaresiz bir kötürümdür. Buna rağmen, roman başladığında bir çocuk, bittiğinde ise erkekliğin eşiğinde, "Her Gün Hüzün"ün ana karakteridir. Katılmaktan aciz, acılı ve dingin yüreğiyle tekerlekli sandalyesinde etrafı gözler; Dublin'in, oturdukları kenar mahallesine dağılmış, parçası olduğu ailesinin davranışlarını ve duygularını belleğine kaydeder. Burası aslında, 40'lı ve 50'li yıllarda, acılı ve sevinçli günler geçiren Dublin'dir. İhtişamı ve sefaletiyle, arka sokakların ve köhne meyhanelerin hoyrat, acımasız, âlemci ve zinacı Katolik Dublin'i; yaşam adına muazzam bir farklılık. Christy Brown, tamamen duygusallıktan uzak yazar. Sözünü sakınmaz, keskin görüşlüdür. Onun, Dublin'in görüntüleri, sesleri, kokuları ve doğal manzaralarıyla ilgili tasvirleri, şimdiye kadar nadiren yapılmıştır. Onun karakterleri, yaşam ateşi ile yanar.

Christy Brown, sadece on üçü hayatta kalabilen yirmi iki çocuklu bir ailenin çocuğuydu. Doğuştan zihinsel bir felçle dünyaya geldi, kullanabildiği tek uzvu sol ayağı oldu. Londra'ya yaptığı birkaç ziyaret ve bir kez yaptığı Amerika seyahati dışında, tüm yaşamını Dublin'de geçirdi.

nemesis
K İ T A P